Brusk Herreds Tingbog
1661

Transskriberet 1994 af I. C. Højensgård

Bemærkninger om transskriptionen

Brusk Herreds Tingbog 1661 er den ældste bevarede fra dette herred, og den er bevaret i god stand, med velbevaret blæk og kun få og små papirdefekter.

Transskriptionen er sket efter fotokopi, som findes i Kolding Stadsarkiv.

Bogen er ikke pagineret, men bladnummereret fra 1 til 144. Dette er i transskriptionen vist ved bladnummeret mellem skråstreger: /1r/ = blad 1's forside, /1v/ = blad 1's bagside o.s.v. Efter de 144 blade er indføjet 20 ekstra blade med ny nummerering fra 1 til 17, her noteret som /+1r/, /+1v/ o.s.v. – Hver sag har jeg nummereret forløbende med nummeret i parentes ( ) efter sagen, ud mod højre margen.

Skriften er ret omhyggelig og let læselig (dog er det oftest umuligt at afgøre, om der står a eller o). Stilen er tidens skriftsprognorm, som skriveren er fortrolig med. I og J skrives ens (som 'J'), men transskriberes her lydret. Både lyden *u* og lyden *v* skrives 'u', 'V' eller 'W' uden større konsekvens ('u' dog kun i indlyd), -*v* som udlyd skrives '-ff' og -*ve* som -ffue. (Skriveren bruger ikke U, v eller w). – Teksten er iøvrigt transskriberet bogstavret, dog er brugen af stort begyndelsesbogstav og tegnsætning moderniseret af hensyn til lettere læselighed; af samme grund er mange steder sammensatte ord, som skriveren har delt, skrevet i eet ord. Skriveren bruger latinske bogstaver i latinske ord og enkelte andre steder, her gengivet i kursiv. Tallene 1, 1“, 2 og 2“ er oftest skrevet med romertal, men de er i transskriptionen af tekniske grunde ændret til arabertal. Tegnene for mark og skilling transskriberes mk. og sk.; forkortelsestegnene for hannom og dennem bogstaveres; øvrige tegn og forkortelser transskriberes som nedenfor anført. Alt hvad der står i rund parentes ( ) er mine tilføjelser: bemærkninger, forklaringer eller glemte ord eller bogstaver. (?) efter et ord betyder usikker læsning eller mistanke om fejlskrivning. Ord, som mangler p.g.a. papirdefekt eller som er ulæselige er angivet ved … eller ……, men hvis konteksten eller parallelsteder gør det evident, hvad der skal stå, er det manglende skrevet i skarp parentes [ ]. Overstregede ord er udeladt. Skriverens tilføjelser mellem linierne er markeret med <…>.

Efter den transskriberede tekst følger en ordliste med forklaringer på nogle ord, som ikke er gængse i nudansk, nogle af dem fra juridisk sprog.

Jeg er professor Troels Dahlerup og lektor Bent Jørgensen tak skyldig for værdifuld hjælp. De har dog ikke foretaget nogen egentlig kollationering af min transskription. Den har jeg derfor alene ansvaret for.

Kolding, i maj 1994. I. C. Højensgård.

Forkortelser:

bem:te = bemeldte	ar:e = havre (se Ordforklaringer)
for:ne = forannævnte	f:car = fjerdingkar
forschr. = foranskrevne	schip = skæppe(r)
W. = Velbyrdige	td. = tønde(r)

/1r/ (Med anden hånd end tingskriverens:)

Anno 1661 den 11. *januari* er denne thingbogh forordenet till Brusch herretztingh, huor vdj findes inde *nummererit itt hundrede, førgetiufge* och *fire* blade papier, huor paa thingschriffueren P[eder] Raffnn schall schriffue paa huert blad papier fra offuerste och till nederste, och sig iche tilfordrigste paa noget løst(?) papier at schriffue, medenß retter(?)ting och domb indføere, huiß som for retten det gandsche aar *passerer,* och ellers med schriffuer penge och andet sig forholde som forsuarligt kand werre. Thill witterlighed vnder mit zigenet och eegenhaande *signatur.*

Kolding *vt supra.* Sthen Bille.

(Fodnote med anden håndskrift:)

Gjennemlæst og excerperet i April 1840(?). … …rsdal, stud. theol.

/1v/ (Med tingskriverens håndskrift:)

Ranß neffning
Nielß Jepßenn i Hersleff Høyrup
Mogenß Nielßenn i Wilstrop
Jon(?) Jepßenn i Hersleff
Hanß Iffuerßenn i Horstrop
Madtz Nielßen i Lildballe
Peder Jesßenn i Eystrop
Gregerß Tamßenn i Nebbell
Peder Hanßenn Høyn(?) i Starup

Hellig brødß neffningh
Søffrin Nielßen i Bramdrop
Iffuer Nielßen i Hersleff
Berttell Nielßen i Tyffkier
Iffuer Hanßen i Aldmind
Christen Iffuerßenn i Wyff
Peder Iffuerßenn i Starup
Joen Lasßenn i Nebbell
och Laß Madtzenn i Hart

/2r/ ***Snapß løffuerdag den 12. januari anno 1661***

Otte windißmend:	Sex høringh:
Nielß Pederßen i Møßwraa	Iffuer Hanßen i Aldmind
Tord Lauridtzen i Wilstrop	Jenß Hanßen i Paabye
Jenß Jepßenn i Lildballe	Madtz Hanßen i Eltang
Søffrin Simonßen i Donß	Tamiß Schreder ibid.
Jenß Jørgenß(en) i Bramdrop	Peder Wlff i Wyff
Bertell Nielßen i Tyffkier	Peder Olluffßen i Høyrup
Hanß Jenßen i Horstrop	
och Hanß Nielßen i Aldmind	

Nielß Pederßen eschet fougder och dannemend till schifft paa Christendtze Pederßdatterß weigne i Møßwraa effter hindiß S. hosbond Jep Poffuelßenn. Bleff opneffnd till woderingß-mend Jenß Hanßen i Møßwraa, Hanß Nielßenn i Aldmind, Hendrich Mortenßen och Søffrinn Søffrinnßenn ibid. att møde i den S. mandß boe paa onßdag førstkommer.
(1)

Jacob Lauridtzen slodtzfouget adwared och forbød, att ingen aff bønderne her i herrit maa hiemføre feld weid, førind det dennem forwisßeß wnder høyeste straff. (2)

Jenß Hanßen i Paaby eschet fougder och dannemend till schifft /2v/ effter Hanß Jenßen i Eistrop och hanß høstrue Doritte Nielßdatter att møde paa fredag førstkomer. Wdneffnd till worderringßmend Hanß Nielßen i Eistrop, Jenß Christenßen, Anderß Pederßen och Peder Jesßenn ibid.

(3)

Gich domb beschreffuen om Cronenß gaarde, som ehr wfest her i herrittet, som saaledißehr sluttet: Daa effterdi ingenn beuiß for fougdenn fremlegiß eller nogen wnderrettning om, huo der besider Cronenß gaarde och iche haffuer fest, eller huo der haffuer wndwigt deriß gaarde, dee vdi feste haffuer och dennem iche besider, tilmed iche *specificeris,* huor mange gaarde der erre encher leffuendiß till, daa widste fougdenn iche rettere derom att kiende, ind saa mange her vdi herrittet, som iche haffuer fest, jou bør att feste, eller ochsaa stande øffrighed frit for att feste till huem det vdi feste maa forwndeß. Huad encherne sig belanger, widste fougdenn iche imod Kongl. Maytz. forordening att dømme, menß haffuiß der effter dermed att forholde. (4)

/3r/ Iligemaader gich domb beschreffuen imellom Hanß Staffennßenn deellefouget paa dend enne och Nielß Fischer i Strandhuße paa den andenn side, saaledis slutterit, att effterdi for fougdenn med tingßuinde beuisßeß, att obberste leuttenant Jørgen Møller haffuer fundenn en hare och tuinde bøsßer i Nielß Fischerß huß i Strandhuße den 9. *may* sidstforledenn, och Nielß Fischer iche møder eller nogenn paa hanß weigne hannom derfore att erklere eller lougligen der for att wndschylde, alligeuell sagen vdi sex wger haffuer werrit opsatt, saa der wdindenn iche wiider forholling imod *recessenn* schee kand, widste fougden iche retter derom att kiende, ind bem:te Nielß Fischer jou bør att schaffe sig hiemmell, huor hand samme hare haffde bekommit, effterdi det her paa lehnet er vdi Hannß Kongl. Maytz. wildbanne, eller och derfor att lide effter *recessenn.*

(5)

Løffuerdagenn denn *19. januari anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßen i Møßvraa, Hanß Iffuerßenn i Horstrop, Søffrin Jenßen i Hersleff, Christen Iffuerßenn i Wyff, Michell Jenßen, Iffuer Iffuerßen ibid., Jenß Hanßen i Møßvraa och Hanß Hanßen i Horstrop.

/3v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Tomiß Nielßenn i Eltang och Nielß Pederßen ibid., att di i dag otte dage gaff alle Strandhußmennd louglig warsell till en huer deriß buopeelle att suare her i dag imod hußfougdenß eller deellefougdenß beschylding.

(6) Hanß Staffennßenn deellefouget satte i rette paa slodtzherrenß weigne och forminte, att effterdi forberørte Strandhußmend haffuer vdi forleden feidetid brugt deriß nering och fischeri, och saa fuldkommenn indnu bruger som tilforne i fredßtid, om di iche daa der for bør att yde och lauere deriß seedwaanlig schyld och landgielde, (som) di till Kongl. Maytz. aarlig pleyer att giffue effter jordbogennß formelding. Saa mødte ingen till giensuar, huorfor sagenn bleff opsat 3 wger.

(7)

Iligemaader hiemmellet forschreffuene varsell, att di och i dag otte dage gaff alle dee Biert mend louglig warsell for enn huer deriß buopeell att suare deellefougdenn her i dagh, huor offuer hand dennem beschyldte for di haffuer afftagenn deriß suin aff deriß schoff Dreinß imod forbud och iche betald oldengield till slodtzschriffueren derfor, /4r/ formindte, di det indnu burde att giøre eller derfor lide deelle, och der foruden wdlegge deriß bøder till Kongl. Maytz. for wlydighed. Saa mødte ingenn till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt vdi 3 wger.

(8)

Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Søffrinnßenn i Nebbell och Jenß Hanßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Poffuell Hanßen aff Nebbell louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare deellefougden paa Kongl. Maytz. weigne her i dag.

(9)

Hanß Staffennßenn deellefouget hannom beschyldte for hand tuinde gange haffde brøtt Kongl. Maytz. fengsell och jernn, hand sad vdi sluttet for sin mißgierningerß schyld, och bortrømbt, formindte hand derfor haffde sit lyff forbrut och bør att fare som fredløß mand. Saa mødte ingenn till giensuar, huor for sagen bleff opsatt wdi 3 wger.

(10)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn i Horstrop och Jenß Søffrinßen ibid., att di i dag otte dage gaff Hannß Jenßenn Smed i Tyffkier louglig varsell till hanß buopeell att suare deellefogden paa Kongl. Maytz. weigne her i dagh. /4v/ Hanß Staffenßen deellefouget hannom beschyldte for hand haffde nederbrøtt och borttaggen aff det cronnbuollig i Tyffkier, (som) Peder Weni paabode, effter tingßuindiß indhold, formindte hand derfor haffde sig imod Kongl. Maytz. forordning forseet och bør derfor att lide som for andet whiemmelt. Saa mødte for:ne Ha(n)ß Smed iche till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt wdi 3 wger. (11)

Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Madtzenn i Follerup och Tygge Pederßenn

ibid., att di paa mandag sidstforleden war 14 dage gaff Iffuer Nielßenn i Hersleff lauglig warsell till hanß buopeell att suare Peder Tyggeßenn i Follerup her i dagh.
(12)
Huilche for:ne otte dannemend alle wonde att di saae och hørde her i dag for domb (stod) Peder Tyggeßenn i Follerup och fremlagde enn landtztingß steffning lydendiß: Peder Lange till Kiergaard, landtz dommer i Nør(j)ydtland, giør witterligt, att for mig haffuer ladet kiere och berette Peder Tyggeßen i Follerup, huorlediß hand haffuer tiltalle till Eder, Nielß Poffuelßenn i Hersleff, Laß /5r/ Jenßenn, Hanß Nielßenn, Peder Tammeßen och Hanß Michelßenn ibid. for itt winde, I schall haffue wondenn till Brusk herridtzting den 14. *aprilli* 1660 med Iffuer Nielßen i Hersleff andlangende enn hoppe, som for:ne Iffuer Nielßenn hoß Peder Tyggeßenn sig schall haffue wedkiendt, med meere samme winnde i sig selffuer wduisßer, om I nu ydermeere samme Ederß winde will werre gestandig. Ti steffner ieg Eder for:ne personner att møde for mig vdi rette her paa Wiborig landtzting, effter (at) denne steffning louglig for Eder ehr forkyndt, om I iche her forinden winder <same> Ederß wind till Ederß werneting och er gestandig. *Ex* Wiborig, denn 15. *januari* 1661. Som samme steffning, huilchen fandtiß for forschr. windißpersoner louglig lest och forkyndt, i sig selffuer wiider wduisßer. Saa bleff for:ne Nielß Poffuelßenn, Laß Jenßen, Hanß Nielßen, Peder Tommeßenn och Hanß Michelßenn paarobt første, andet och tredie gang, om di same deriß winde wille werre gestandig eller haffde andet derudi att sige. Saa mødte <di> ingen, ey helder nogenn paa deriß weigne her till att suare eller haffde noget /5v/ imod deriß forschreffne winde att sig(e) eller fremlege i nogenn mader. Warsell for:ne.
(13)
Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Pederßenn i Paaby och Peder Knudtzenn ibid., att di i dag otte dage gaff Johanne Jepßdater i Eistrop louglig warsell med hindiß broder och lauguerge Hanß Jepßenn ibid. for schifft (at) suare till effter S. Hanß Jenßen i Eistrop och dets affsig(t) her i dagh.
(14)
Huilche forschr. otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Nielßenn i Eistrop, Jenß Christennßenn och Peder Jesßen ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di i gord, som war den 18. *januari*, war med ridefougden Jachob Lauridtzenn, slodtzfouget paa Coldinghuß, herridtzfougden, deellefougden och schriffueren forsammellet till schifft och registeringh effter S. Hanß Jenßenn i Paabye, som wdi forledenn feide (tid) war bortdød, offuerwerrindiß den S. mandß efterlatte børn Jenß Hanßenn i Paaby och Jahanne Hanßdatter i Eistrop, och daa fandtiß /6r/ der gandtsche inttet guodtz eller formoffue der wdi boenn att registere och worderre, wndtagenn 1 huid vldenn diøn och en forrønde(?), huad diøne worderit for 3 mk., och 1 egekieste, som war synderhoggen, wort for 2(?) mk. Her forudenn bleff fremlagt haandschriffter paa efterschr. tilstandendiß gield: S. Jep Søffrinßennß haandschrifft i Hartte paa 10 sldlr., *daterit* denn 8. *augusti* 1650. S. Nielß Tomßenß haandschrifft i Eistrop paa 20 sldlr., *daterit* den 8. *februari* 1651. Noch S. Nielß Tomßennß haandschrifft paa 10 sletdlr., *daterit* denn 4. *januari* 1650. Dereffter bleff fodrit bortschyldig gield: Hanß Jepßenn i Eistrop fodrit paa sin søster Jahanne Jepßdatterß weignne effter it tingßuinde, *daterit* Brusk herid[tz] ting denn 30. *januari* 1650, børnepenge 50 sldlr., som bem:te Hanß Jenßenn for hinde haffde annamit wnder haanden(?), och effterom der i boen ey fandtiß nogen guodtz eller formoffue samme bortschyldig gield med att afflegge, tilbød heridtzfogden bem:te Hanß Jepßen att wille wdsette hannom for forschr. gield forbemelte /6v/ haandschriffter, huilche hand ey wilde annamme, menß dertill suaret, att effterdi same haandschriffter lyder paa wwesße folch, som ehre bortdøde, torde hand sig iche wnderstaa dennem paa sin systerß weigne for hindiß fordring att annamme, menß haffde det hoß S. Hanß Jenßenß arffuing wed loug och rett at wdsøge. Beuisteß med landtztingß warselzeddell, aff Wiborig landtzting wdgiffuenn, indholdendiß daa der att werre steffnit och warselgiffuit wed Anderß Paffuelßenn i Wiborig och Peder Anderßenn ibid. alle S. Hanß Jenßenß gieldenner och *creditorer*, huad heller di ehr inden eller vdenn landtz, for registering, wordering och schifft, som Jahanne Hanßdatter achter at holde effter hindiß S. foreldre siette wgerß dag dereffter och dets affsigt till tinget dereffter att tage beschreffuit, om nogen will haffue noget dertill att suare effter same seddelß indhold, som war datterit den 5. *decemb.* sidst forledenn. Warsell for:ne.
(15) Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jenß Hanßen i Paabye, /7r/ som nu for rettenn ihaandtoug Hanß Jepßen i Eistrop och kiendtiß sig aff witterlig gield schyldig och plegtig att werre hanß søster Jahanne Jepßdatter tyffue slette

daller, huer daller till 32 schielling liubsch beregnit, som war for huiß børnepenge, (som) hanß S. fader Hanß Jenßenn i Eistrop war bem:te Jahane Jepßdatter plegtig, huilche for:ne 20 sldlr. Jenß Hanßenn tilforplegtet sig eller sine arffuing erlig och well att betalle for:ne Jahanne Jepßdatter till fastilaffuenn førstkommendiß itt aar, naar mand schriffuendiß worder *anno* 1662, eller hindiß arffuinger, wden schade och schadisløß i alle mader, wden hand lenger kand haffue dennem i hindiß minde, och saa lenge och att bliffue standendiß rintteløß. Och stod for:ne Jenß Hanßen med bem:te Hanß Jepßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr. (16)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Jepßenn i Eistrop, som paa sin søster Jahanne Jepßdatterß weigne ihaandtoug Jenß Hanßen i Paabye, /7v/ gaff och giorde hannom och hanß søster Jahanne Hanßdatter i Eistrop en fuldtrøg, euig och wigiennkallendiß auffkald paa hueß børnepenge, (som) deriß S. fader Hanß Jenßen i Eistrop war bem:te Jahanne Jepßdatter plegtig effter tingßuindiß indhold, och kiendtiß, att hun der for aff dennem haffde annamit och opborinn sinn fulde nøye och redelig betalling effter sin egenn wilge och minde, huor for hand nu her for rettenn quitterit for:ne Jenß Hanßen, hanß søster for:ne Jahane Hanßdatter och deriß arffuingh for sinn for:ne søster och hindiß arffuing for for:ne børnepennge for ald wiider kraff, schade, bekostening och wdleg, och tachet dennem ære och gott for god, reigtigh reigenschab och redelig betalling i alle mader. Och stod for:ne Hanß Jepßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(17)

Hiemmellet med opragt finger och eed Søffrinn Nielßenn och Hanß Berttelßenn i Horstrop, att di i dag otte dage gaff Johane Jesßeß i Smidstrop med hindiß lauguerge louglig warsell till hindiß buopeell att suare Jenß Michelßenn her i dagh.

(18)

/8r/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Hanßenn i Horstrop, som wandt och bestod wed eed med opragt finger effter *recessenn,* att hand och Madtz Poffuelßenn ibid. war paa onßdag sidst forledenn till siønn till denn bundegaard i Smidstrop, (som) Jeß Søffrinßenn paabuode och S. Hanß Jenßenß arffuing i Horstrop nu tilfalder, och daa fandtiß paa samme gaard omblest itt huß westen i gaarden, som war 12 fag, och den synnder lade, som war 9 fag, huoraff tømmerit laae paa steddenn, och stod inddaa salßhußet nogenlediß wed magt. Och tilbød Jennß Michelßenn <Johan(ne) Jeßiß> daa paa sin egene och sin sydschindeß weigne, att dersom hun will blif[fue] wed gaardenn, schulle hun haffue opacht pa[a] tømmer och tagh och suare dennem till hu[iß] der aff borte bliffuer, och saa lade dennem det wiide inden Woldborig dag. Ellerß haffuer di dend att bortfeste till huem dennem løster. Och fremlagde for:ne Jenß Michelßenn for:ne Madtz Poffuelßenß wnderschreffne zeddell, som tilholdt, att hand haffde forfald, saa hand ey kunde kome till tinget i dag, menß war forschr. winde, lige- /8v/ som Hanß Hanßen affsagde, fuldkommen gestandigh i alle mader. Warsell for:ne.

(19)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Pederßenn i Møßwraa och Søffrinn Anderßen i Aldmind, att di paa onßdag war 14 dage gaff Nielß Pederßen Kremmer louglig varsell i Kol-ding till hanß buopeell sampt Søffrin Danscher(?), Margrette S. Lyder Hendrichßenß och Iffuer Staffennßenn ibid. Noch hiemellet for:ne Jenß Pederßen och Staffen Hanßenn i Aldmind, att di paa onßdag war otte dage gaff Marin Anderßkuon i Donß louglig warsell till hindiß buopeell. Indnu hiemmellet for:ne Jenß Pederßenn och Hanß Jenßen i Horstrop, att di same dagh gaff Berttell Hanßen i Horstrop louglig warsell till hans buopeell. Att suare alle till schifft effter S. Jep Poffuelßen i Møßwraa sidst forledenn onßdagh och dets affsigt her i dagh. (20) Huilche forschreffne otte trofaste dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Christendtze Pederßdatter, S. Jep Poffuelßenß i Møßwraa, med sin laugwerge Nielß Pederßenn ibid., och for dennem wandt med opragt finger /9r/ och eed effter *recessenn* Hendrich Mortenßenn i Aldmind, Søffrin Søffrinßen ibid. och Jenß Hanßenn i Møßwraa, att di denn 16. *januari* sidst forledenn war med herridtzfougdenn, deelefougdenn och schriffuerenn forsammellet till schifft, registering och wordering effter S. Jep Poffuelßenn i Møßvraa, offuer-uerindiß den S. mandß effterlatte høstrue, for:ne Christendtze Pederßdatter, med sin tiltagenn lauguerge Nielß Pederßen och deriß barn och sønn Poffuell Jepßenn med sin formønder Hanß Staffenßenn deellefouget, och daa bleff andgiffuen (og) paauist effterschreffne guodtz, for-moffue och tilstand, som(?) inddaa for denne bedrøffuelig feide tid war beholden s[om] følger: 2 wldenn diøner, 1 linden diøn, 2 gammell blargarnßlaggen, 1 huoddiøn, tilsammell wort for 1 rixdlr., 1 mesßing kiell for 8 sk., 3 schipper rogseede, som hun fattig quinde haffde faaet saad i aar, huer schip seede sat for 1

sldlr., er 3 sletdlr., 1 gammell brun klede trøye sat for 12 sk., ehr til hobbe penge 3 rix dlr. 1 mk. 4 sk. Tilstandendiß gield: S. Ebbe Nielßenß haandschrifft i Høyrup paa /9v/ penge 10 sldlr., *daterit* S. Michelß dag 1647. S. Nielß Nielßenß haand-schrifft i Møß Wraa paa 13 sldlr., *daterit* denn 8. *juni* 1655. Noch S. Nielß Nielßenß haand-schrifft paa 20 sldlr., *daterit* denn (ingen dato) *septemb.* 1654. Fougder och schriffuer for deriß wmag och rettighed paa schifft 4 rixdlr. Dereffter bleff fodrit effterschr. bortschyldig gield: Hanß Nielßenn i Colding fodrit paa Nielß Pederßenn Kremerß weigne ibid. effter haand-schrifft, *daterit* den 8. *marti* 1653 penge 13 sld. Noch fodrit effter enn haandschrifft, *daterit* denn 6. *juli anno* 1647, huorpaa resterit penge 19 sldlr. Sidsell Pollßkuon i Donß lod fodre wed Tamiß Hanßen ibid. effter haandschrifft, *daterit* den 28. *septemb.* 1653, penge 10 sldlr. Margrette S. Lyder Hendrichßenß fodrit effter wdtog aff sinn S. hoßbondß regenschabß bog 1 sldlr. 2 mk. 8 sk. Iffuer Staffennßenn i Colding fodrit, som Christendtze wedgich, penge 7 sldlr. Och efftersom forschr. guodtz och tilstand iche kunde tilstreche den S. mandß gield att afflegge, med mindre ind derpaa motte giøriß nogenn affkorttning. /10r/ Effter dets tilstand och lougligheđ affkorteß saa paa huer daller aff forschreffne fodrende gield 10 schilling dansche, och bleff *creditorerne* tilsatt paa <for> deriß offuerbliffuende fordring forschreffne haandschriffter som følger: Nielß Kremmerß fodring, som beløber 32 slete daller, affkorteß 5 sldlr., bliffuer saa igienn 27 sldlr. Hannom bleff tilsatt S. Ebbe Nielßenß haandschrifft i Høyrup paa 10 sldlr. och S. Nielß Nielßenß haandschrifft paa 13 sldlr. och haffuer att søge vdi denn anden S. Nielß Nielßenß haandschrifft penge 4 sldlr. Sidsell Poffuelß fordring i Donß, som ehr 10 sldlr., korter 6 mk. 4 sk., bliffuer saa 8 sldlr. 1 mk. 12 sk. Iffuer Staffennßenß fordring, som ehr 7 sldlr., korter 4 mk. 6 sk., bliffuer saa 5 d. 3 mk. 10 [sk.]. Margrette Lyderß fordring, som ehr 1 rd., korteß deraff 1 mk., ehr saa igien 5 mk. 4 sk. Forschreffne *creditorer* bleff tilsat deriß betalling att søge i det offuer bliffuende aff S. Nielß Nielßennß haandschriffter, som beløber 16 sldlr. Och bleff wdsatt till fougder och schriffuerpenge /10v/ forschreffne ringe rørindiß guodtz, (som) beløber 3 rixdlr. 1 mk. 4 sk. Wiider guodtz eller formoffue fandtiß der iche vdi boen att registere, wordere eller giøre wdsett till *creditorerne* aff i nogenn mader, och efftersom *creditorerne* ey forschreffne haandschrifter for deriß fordring wilde annamme, tilbød Christendtze Pederßdatter med sin lauguerge Nielß Pederßen nu for rettenn forschreffne *creditorer* same haandschriffter, att di dennem wilde anname och Chri-stendtze Pederßdatter med sin søn quitterre. Ydermeere wandt forschreffne Hendrich Morten-ßen, Søffrin Søfrinnßenn och Jenß Hanßenn sampt Hanß Staffenßen i Aldmind, deellefouget, dennem att werre fuld witterlig, att for:ne Christendtze Pederßdatter iche beholdt aff hindiß och hindiß S. hoßbondtz guodtz eller formoffue andet ind hun her andgiffuit haffuer och for-schreffuit staar, menß bleff aff fienderne gandtsche bort røffuit och deriß gaard och (over-streget: grund) gandtsche ilde *ruinerit*, som nu findiß mesten øde, huilchet mange got folch och ehr beuiste. Beuistest med landtztingß warsellß zedell, /11r/ aff Wiborig landtzting den 5. *decemb.* sidst forledenn wdgiffuit, som formelder daa der att werre warselgiffuit alle S. Jep Poffuelßenß *creditorer*, di wmøndig med deriß lauguerger, huad di befindiß inden eller wden landtz, for schifft att suare till siette wgerß dagh dereffter wdi Møßwraa, som den S. mandß efftterleffuersche høstrue, forschr. Christendtze Pederßdatter, daa der achter att holde effter dend S. mandß dødelig affgang, och daa effter boenß tilstand *proquota* at annamme, huiß di med rette effter rigtig fordring kand tilkomme, om for:ne *creditorer* will haffue noget her imod at suare effter same zeddelß wiider indhold, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. Wars[ell] tilfornne ind[ført].

(21) For:ne otte dannemend alle wonde, att di s[aae] och hørde her i dag for domb stod Jep Møl[ler] i Stienn Wad mølle, som bekiende, att hand wedkiende sig ingenn kør hoß Christenn Dynneßen i Fredsted, och iche helder hand wilde eller kunde hiemmelle nogen kør hoß han-nom. Och stod bem:te Jep Møller till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(22)

/11v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Nielß Madtzenn Nebbell aff Colding, som fremlagde, lod lesße och paaschriffue Kongl. Maytz. oben breff, lydendiß ord fra ord som følger: Wii Fredrich den tredie, med Gudtz naade Danmarchiß, Norgeß, Wendeß och Gotteß koning, hertug vdi Sleßuig, Holstenn, Stormarn och Ditmerschen, greffue i Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle witterligt, att wi for tro tieniste, som Nielß Madtzenn Nebbell Oß och Cronnenn i forleden krigß tid giort haffuer, naadigst haffuer beuilget och tillatt, saa och hermed beuilger och tillader, att hand maa nyde, bruge och beside enn Wor och Cronnenß gaard vdi Coldinghußleenn i Brusk herrit i Starup sogen, kaldiß Fredsted, quit och fri for aarlig landgielde, egt och arbeid vdi sex aarß tid fra neruerinde dagß

dato at beregne, huor imod hand schall forplicht werre gaarden att lade opbygge och wedlige holde och dertill aff leenits schoffue fornødenn biugningß tømmer at forschaffeß. Ti forbyder Wi alle och enn huer hermed, efftersom forschreffuit staar, att hindre /12r/ eller vdi nogenn moder forfang att giøre. Vnder Wor hyldest och naade giffuit paa Wort slott Kiøbennhaffnn den 4. *octob.* 1660 wnder Wort zignette. Friderich. Och ihaandtoug for:ne Nielß Madtzenn Nebbell Christenn Dynneßenn, boendiß paa samme gaard i Fredsted, och kiendtiß nu for rettenn samme gaard igienn for hannom att haffue affstandenn, huilchenn hand for hannom maa besidde, bruge och bruge lade wforhindrit i alle moder, och dette forschreffne kongebreff ey att komme hannom paa samme gaard till hinder, forfang eller schade i nogenn moder. Och stod for:ne Nielß Madtzenn Nebbell med bem:te Christenn Dyneßenn till wedermolß[ting], der dette winde gich beschr. (23)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Christenn Dynneßenn i Fredsted, som kiendtiß sig schyldig att werre Nielß Madtzen Nebbell aff Kolding itt hundrede slette daller, huer daller till 32 schilling liubsch bereignet, huilche for:ne 100 sletdlr. bem:te Christen Dynneßen tilforplegtet /12v/ sig eller sinne arffuinger, enn for alle eller alle for enn, erlig, opreigtig och well att betale for:ne Nielß Madtzenn Nebbell eller hanß arffuingger till trende *terminer*, nemblig it halff hunder sldlr. till paasche førstkommendiß, 25 daller till paasche førstkommendiß itt aar, naar mand schriffuendiß word(er) 1662, och den tridie och sidste *suma* 25 sldlr. till paasche førstkommendiß 2 aar, naar mand schriffuendiß worder 1663, och det med redepennge vden schade och aldeelliß schadißløß i alle moder. Och dersom hanß forsømelße derwdinden befindiß, att forschr. penge till bem:te *terminer* iche bliffuer erlagt och betald, daa tilforplegtet hand sig eller sinne arffuinger, en for alle eller alle for en, der for at stande bem:te Nielß Madtzenn eller hanß arffuinger for hørringßdeelle her till Brusk herridtzting och for fri namb aff hanß buo och guodtz, huor det findiß, wdenn warsell, schadtzmaal, domb eller nogen wndschylding i nogenn mader. Och stod forschreffne Christenn Dyneßenn till wedermolsting der denne forplegt och tingßwinde gich beschreffuenn. (24)

/13r/ Hiemmellet med opragt finger och eed [Ebbe] Madtzenn i Høyrup och Peder Olluffßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Madtz Tammesßen i Høyrup louglig warsell till hanß buopeell, iligemader Jenß Jørgennßenn ibid., imod dom[b] att suare Jenß Høg, herridtzfouget, her i dag. Nielß Pederßenn i Møßwraa dommer wdi denne sagh. (25)

Effter forschr. warsell beschyldte for:ne Jenß Høg, herridtzfouget, bemelte Madtz Tammeßenn for nogle penge, S. Hendrich Raffnn i Børchop och hanß høstrue Lienne Søffrinßdatter war hannom plegtig effter deriß forplegtiß indhold, formindte, (at) for:ne Madtz Tammeßenn, S. Hendrich Raffnß neste arffuing, burde at betalle hannom sin *pro quota* vdi samme gield eller der for werre namb wndergiffuenn. Saa mødte for:ne Madtz Tammeßenn iche till giensuar, huor(for) sagenn bleff opsatt wdi trei wger. (26)

Løffuerdagenn den 26. *januari ano* 1661

Nielß Perßen i Møßvraa, Peder Olluffßen i Høyrup, Knud Anderßenn ibid., Jørgen Haard i Nebbell, Per Iffuerßen i Starup, Jon Laßenn i Nebbell, Gregerß Tomßen ibid. och Michell Jenßenn i Wyff.

/13v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Jenßenn i Nebbell och Christenn Willadtzenn ibid., att di i dag otte dage gaff Gregerß Tomßen i Nebbell louglig warsell till hannß buopeell imod domb att suare Hanß Staffennßen i Aldmind, deellefouget, her i dag. (27)

Huor offuer Hanß Staffenßen hannom beschyldte for, (at) hand sider paa Cronnenß gaard i Nebbell och (har) ladet sig forloffue till enchenn, formindte, hand burde at feste, eller och det stander øffrighed frit for till andre dend att bortfeste. Opsatt wdi 3 wger.
(28)

Michell Jenßenn i Wyff stod her i dag for domb och eschet fougder och dannemend till schifft paa onßdag førstkommende effter sin S. fader Jenß Nielßen och moder Kiersten Nielßdatter och aduaret huo, som haffde noget effter dennem att fodre, att dee till samme tid møder och dennem daa andgiffuer. Wdneffnd till wორderingßmend Peder Iffuerßenn i Starup, Christenn Dynneßen i Fredsted, Peder Grißi i Wyff och Søffrin Mogenßen ibid.
(29) Peder Raffnn, herridtzschriffuer, paa Marinn S. Berttell Hanßennß weigne i Eltangh eschet och fougder och dannemend till schifft effter hindiß S. hoßbond Berttell Hannßen /14r/ och aduarit, att saa mange her i herrit, som haffde noget effter denn S. mand att fodre eller arffue, att di daa paa tißdag førstkommer der i boenn wilde møde och det andgiffue. Wdneffnd till worderingßmend Peder Pederßen Grundet, Madtz Hanßenn Boll i Eltang, Anderß Hanßen, Hanß Hanßenn ibid.

(30) Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn i Horstrop och Jenß Søffrinßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Mortenn Herring i Ranßhaffue louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare hußfougden och deellefougden her i dagh.
(31) Hanß Staffennßenn deellefouget for:ne Morten Herring schouffrider beschyldte for leyemoll, hand haffuer begannget med Kiersten Nielßdatter i Colding, formindte hand derfor burde sinn bøder till Kongl. Maytz. att wdlegge eller lide namb aff sin buo och guodtz, huor det findiß. Det med att beuisße fremlagde hand Hæderlig och Wellerde Mand Mester Ancher Søffrinnßen, sogneprest i Coldingh, hanß zeddell, lydendiß: *Anno* 1659 den 11. *martij* ehr døbt vdi Colding kierche itt slegfred pige barnn, moderenß naffn /14v/ Kierstenn Nielsdatter, barnefader neffnt wed daabenn Mortenn Hanßennn schowridder, wed huilchenn barnefaderß bekiendelße for(:ne?) Kierstenn Hanßdatter(!) wedstod for Kolding meenigheds forsammelling, der hun saadann begangenn forargelße obenbarlig bekiente och affbad *dominica quasimodo genniti anno* 1660. Till witterlighed wnnder bekreffter den 25. *januari* 1661 Ancher Søffrinßen. Huilchet same breff, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuenn, i sig selffuer wduisßer. Effter diß forberørt leiglighed war for:ne Hanß Staffenßen deellefouget derpaa domb begierindiß. Saa mødte for:ne Mortenn Hering schouffrider och dertill suaret, att det iche war hannom eller hanß naffn, forschreffne zeddell om formelder, menß det motte werre enn andenn, som haffuer samme naffnn, tilmed iche weed sig att haffue hafft med samme quinde noget att bestille i nogen mader, huorfor hand iche widste dennem noget der till att suare, menß formindte sig for tiltalle quit att werre. Daa for tilfald bleff sagenn opsatt wdi trei wger. (32)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jørgenn Jørgennßenn i Rode Wad och Nielß /15r/ Tomßenn ibid., att di i dag otte dage gaff S. Peder Jørgenßenß barn och datter aff Bramdrop louglig warsell med sin oldefader Peder Søffrinßenn i Schierup till hanß buopeell imod domb att suare Jenß Jørgenßen i Bramdrop her i dag. (33)

Huor offuer for:ne Jenß Jørgenßenn eschet och kraffuit effter sinn S. broder, bem:te Peder Jørgennßenn, effterschr. gield, (som) denn S. mand war hannom plegtig. Først effter en *contragt* imellom hannom och S. Peder Jørgenßen oprettet, huorpaa resterit 50 sldlr., *daterit* den 4. *augusti* 1651, effter denß wiider indhold, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. Dernest effter enn haandschrifft penge 50 sldlr., *daterit* denn 30. *augusti* 1651, effter denß wiider indhold, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. Dernest effter enn haandschrifft penge 50 sldlr., *daterit* denn 30. *novembris* 1656, som och bleff lest och paaschreffuen. Och for det sidste effter enn opschrifft, som tilholder, att *ano* 1658 denn 12. *decemb.* haffuer bem:te Jenß Jørgenßen och S. Peder Jørgenßenn giort regenschab om, huiß hand var Jenß Jørgenßen plegtig forudenn haandschriffter, londt Peder Jørgenßen for fiendernniß tid 8 sldlr., 10 schipper tør boghued(?) och en tønde seede rog for schippen 1 mk. Noch bekom hand, siden fienderne kom i landet, 7 sldlr. i penge, 16 schipper tør rogh, /15v/ … schipper wtørrit rog och 12 schipper biug, och efftersom hanß S. broder, bem:te Peder Jørgenßenn, vdi forleden feide tid bortdøde, och hanß guodtz och formoffue bleff aff fienderne och krigßfolchet bortrøffuit, saa der ey noget findiß, som hand kunde med betalliß for sin fodrende gield, huor for hand satte i rette och formindte, att hannom burde att wduisßeß, for saa widt hanß forschr. gield kand bedrage, wdi dend S. mands bedste bønderjord och eigendomb i Bramdrop och paa Bramdrop mk. belegendiß, efftersom det ehr børnepenge, huorpaa hand war domb begierindiß. Saa mødte ingenn till giensuar, huor(for) sagen bleff opsatt wdi 3 wger.

(34)

Mandagenn denn 4. *februaris*,

efftersom daa ting holdtiß for hellig dageß schyld, ***anno*** **1661**.

Otte windißmend: Hanß Staffenßenn i Aldmind, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Jenß Jepßenn i Lildballe, Berttell Nielßen i Tytffkier, Jenß Mortenßen i Starup, Jenß Hanßenn i Møß Wraa, Nielß Simonßenn ved Eltang kierche, Jenß Jørgenßen i Bramdrop och Peder Nielßen Klaußen i Horstrop.

/16r/ Hiemmellet med opragt finger och eed [Staffen] Hanßenn i Aldmind och Nielß Iffuerßenn ibid., att di paa løffuerdag war otte dage gaff Hanß Hanßenn Tordtzenn i Bramdrop lougligh warsell till hanß buopeell imod domb att suare Hanß Staffennßenn i Aldmind, deellefouget, paa S. Nielß Nielßenß aff Slottenß mølle hanß børnß weigne, huor offuer for:ne Hanß Staffenßenn effter schrifftelig fuldmagt hannom beschyldte for 38 sldlr., (som) hand war bem:te S. Nielß Nielßenn plegtig effter haandschrifftenß indhold, och dennd S. mands børn samme haand-schrifft effter hannom ehr wdsatt paa schifft for deriß møderne arffue, som

schifftebreffuit wd-uisßer, formindte, (at) hand offuenbem:te penge burde att betalle inden 15 dage eller der for lide namb aff sin buo och guodtz, huor det findiß. Saa mødte iche for:ne Hanß Tordtzenn, huor for sagen bleff opsatt wdi 3 wger.

(35)

Hiemmellet med opragt finger Jenß Anderßen Schreder i Hersleff och Klauß Søffrinßenn ibid., att di paa løffuerdag war 14 dage gaff Peder Olluffßenn i Høyrup louglig warsell till hannß buopeell imod domb att suare Joen Jepßenn i Hersleff her i dagh. /16v/ Joenn Jepßenn hannom beschyldte 4 slet daller, (som) hanß S. fader Olluff Ebbeßenn war hanß formand Madtz Hanßenn vdi Hersleff plegtig effter haandshrifft, *daterit* den 2. *may* 1651. Saa mødte Peder Olluffßen och begierde, hand wille giffue hannom dag derpaa, huor for sagenn bleff opsatt wdi 3 wger.

(36)

Hiemmellet med opragt finger och eed Mouridtz Olluffßenn och Jenß Jennßenn i Wyff, att di paa løffuerdag war 14 dage gaff Hanß Staffennßenn i Aldmind, Anderß Smedß arffuing(er) i Donß med deriß laugwerger, Peder Jenßen i Rogsted och hanß børnn, Mette S. Nielß Jennßennß i Lildballe med hindiß lauguerge, Peder Jørgenßenn i Biert och hanß fader Jørgenn Pederßenn, S. Anderß Staffenßenß høstrue i Wrschoff med hindiß lauguerge, item Staffen Christennßenn i Koldingh, alle louglig warsell till deriß buopeelle att suare til schifft effter S. Jenß Nielßenn i Wyff och hans høstrue S. Kierstenn Nielßdatter sidstforleden onßdag, som indfaldt den 30. *januari,* och dets affsigt att suare her till tinget i dagh.

(37) Huilche forschreffuene trofaste otte dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rett sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb fremstod Christen /17r/ Dynneßenn i Fredsted, Peder … … (stor papirdefekt) Wyff och Søffrin Mogennßenn i … …[, som wandt] och kundgiorde wed eed med opr[agt finger effter] *recessenn,* att di och Peder Iffuer[ßenn] …, som for forfald schyld ey kunde komme [till tinget] i dagh, war denn 30. *januari* sidst forle[den] forsammellet i Wyff med ridefougd[en Jachob] Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouge[t paa] Koldinghuß, herridtzfougden Jenß Høgh, deelfougdenn Hanß Staffennßenn och schriffueren Peder Raffnn till registering och besichtelße effter S. Jenß Nielßenn och hanß høstrue Kierstenn Nielßdatter, som begge buode i for:ne Wyff och nu wed døden ehr affgangen, offueruerindiß dee S. folchiß efflerlatte børn och arffuing(er) Michell Jenßenn i Wyff, Hanß Staffenßen i Aldmind paa sin høstrue Marin Jenßdatterß weigne, Jørgenn Pederßenn i Biert paa sin søn Peder Jørgenßenß weigne och Mette S. Nielß Jenßenß i Lildballe med sin lauguerge Hendrich Mortenßenn i Aldmind, och daa war di och bleff paawist dee S. folcheß selffeiger bundegaardß sted, som war aff fienderne (i) forledenn feide tid reent affbrent, saa wel som ald deriß guodtz och formoffue, rørindiß och wrørindiß, war dennem ochsaa aff fienderne och krigßfolchet frarøffuit /17v/ … … (stor papirdefekt) och alddeelliß inttet guodtz [eller formo]ffue fandtiß att registrere, wordere … … deelle i nogenn mader, wndtagen (3 schip?) rodseede, (som) for:ne Michell Jenßen wed [andr]eß hielp haffde faaet saaed i gordßenß [jord], som bleff worderit huer schip sede for 1 sldlr., [ehr] 3 sldlr. Saa fremlagde for:ne Michell Jen[ßen] enn pergaments schøde, som Hanß Pederßen i Lildballe haffde giort paa sin høstrueß Giertrud Nielßdatterß weigne, till bem:te S. Jenß Nielßenn och Kiersten Nielßdatter paa forschr. bundegaard, *daterit* Brusk herridtzting løffuerdagenn den 12. *februari* 1631. Det andet vdi same gaard haffde for:ne S. Jenß Nielßen arffuit effter sinn S. foreldre, som buode och døde paa samme gaard, och war derfor samme gaard och eigendomb bem:te S. Jenß Nielßen och Kiersten Nielßdatter aldtsamell tilhørrigh. Dereffter bleff eschet och kraffuit efterschreffuene bortschyldig gield som følger: Søffrin Mogenßenn i Wyff fodrit paa Nielß Hanßenß weigene effter haandschrifft 10 sldlr., *daterit* denn 15. *septemb.* 1653. Knud Madtzen i Wrschoff fodrit paa sin høstrue Karenn Laßdatterß weigne effter haandschrifft 100 sldlr., *daterit* den 13. *juli anno* 1648. Noch effter enn haandschrifft 20 sldlr., *daterit* den 12. *juli* /18r/ *anno* 1646. Jenß Mortenßen … … … (stor papirdefekt) paa sin søster Kiersten Morten[ßdatter] … hindiß tienstelønn pennge 3 sldlr. …… i Wyff fodrit for 3 schip tør rog …, ehr 3 mk. 12 sk., for en egefiell 1“ mk. H[anß] Staffennßenn i Aldmind fodrit effter … … paa Staffen Christenß(en) i Kolding hanß w[eigne] effter haandschrifft 26 dlr. 2 mk., *daterit* [den] 12. *juni* 1650. Noch fodrit effter wdtogh aff S. Jenß Jørgenßennß regenschab, som Michell Jenßenn wedgich, penge 15 sldlr. 12 sk. Hanß Staffennßenn fodrit forlofft(?) effter haandschrifft 22 sldlr. 2 mk., *daterit* den 28. *may* 1652. Noch fodrit Hanß Staffenßenn effter haandschrifft penge 120 sldlr., *daterit* den 28. *may* 1652. Peder Jenßenn i Rougsted fodrit paa S. Lauriß Smedß arffuingerß weigne penge 20 sldlr., *daterit* denn 18. *octob.* 1652. Bleff beuilget aff arffuingerne, att Michell Jenßen fodritt till en ligsteen offuer sine S. foreldre penge 20 rix

dlr. Och effter som gielden, huilche beløber 368“ sldlr., ey findiß nogen løßøere till att afflegge och betalle, wndtag[en] di 3 schipper rogsede, som bleff wdsatt till fougder och schriffuer-penge, bleff /18v/ … … (stor papirdefekt) gieldenner och *creditorer* … [de]riß betalling att søge vdi bem:te [S. Jenß] Nielßenß och S. Kiersten Nielßdatterß [bundegaar]dsted och diß til-legendiß eigendomb … [l]ouglig derpaa følgende *process:* Beuisteß [med] fremlagt landtztingß warselß zeddell [aff W]iborig landtzting wdgiffuit den 19. *decemb.…*, som indholdt daa der att werre steffnit och warselgiffuenn Tue Pederßenn, barnfød i Biertte, for dette schifft att suare till forschr. dagh, huad (enten) hand befindiß inden eller wden landtz, och dets affsigt neste ting-dag dereffter. Och stod for:ne Hanß Staffenßenn till wedermolsting sampt for:ne Jørgen Peder-ßen i Bierte med forschr: worderingßmennd, der dette winde gich bechr. Bleff fremlagt en wnderschr. zeddell fra forschr. Peder Iffuerßenn i Starup, som tilholdt, att hand i dag haffde saa høy forfald, saa hand iche kunde komme till tinget i dag dette schifft att affsige, huor for hand war det fuldt och fast gestandig ligesom handß medbrødre, for:ne Christen Dynneßen, Peder Hanßen och Søffrin Mogenßen, det i dag paa tinget affsiger och ydermeere wille be-kreffte, huor fornøden giøriß, i alle mader. Warsell for:ne. (38)

/19r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Jørgen Nielßen i Eltang och Nielß Peder-ßenn ibid., att [di] paa løffuerdagenn war 3 wger gaff Hanß Bertel[ßen] i Horskier, Hanß Berttelßenn i Kolding, Anna Berttelßdatter med sin mand och lauguerge Hanß Marquorßenn Raadmand ibid., Mette Berttelßdatter i Biertt med hindiß mand och lauguerge Hanß Anderßenn louglig warsell till deriß buopeelle. Item gaff di Wng Hanß Berttelßen i Eltang och Anne Berttelßdatter och hindiß lauguerge louglig warsell till deriß moderß i Eltangh. Item warselgaff di same dag Hanß Hanßenn Nebbell i Biertte, Doritte S. Peder Wdßenß i Coldingh och hindiß børn med deriß lauguerger, Marin Knudtzdatter med hindiß mand och lauguerge Jenß Jørgen-ßen i Bramdrop, till en huer deriß buopeelle, alle till schifft att suare effter S. Berttell Hanßen, som buode och døde i Eltang den 29. *januari* sidst forledenn, och samme schiffteß affsigt att suare her i dagh. (39)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rett sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgen Pederßen i Biertte, Anderß Hanßenn, Hanß Hanßenn ibid. och Madtz Hanßenn Boll i Eltanngh, /19v/ huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn*, att di den 29. *januari* sidst forledenn war med ridefougden, Erlig Welfornehme Mand Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß, herridtzfougdenn Jenß Høg och deellefougden Hanß Staffenßen i Aldmind forsammellet till registering, wordering, schifft och deelling effter S. Berttell Hanßenn, som buode och døde i Eltangh, wdi denn S. mandß huß och buo, offuer-uerindiß den S. mandß effterlate høstrue Marin Nielßdatter med sin tiltagenn werge Peder Jenßenn Raffnn i Horstrop, tingschriffuer, och dend S. mandß effterlatte børn och arffuinger, Hanß Marquorßenn Raadmand i Colding paa sinn høstrue Anne Berttelßdatterß weigne, Wng Hanß Berttelßenn paa sin egen weigne, Hanß Anderßen i Biertte paa sin høstrue Mette Berttelß-datterß weigne och Anne Bertelßdatter med sin tiltagenn lauguerge. For:ne Hanß Anderßenn, Hanß Berttelßen i Colding och Hanß Berttelßenn i Horskier mødte iche, ey helder nogenn paa deriß weigne. Och daa till andfangh bleff den ringe deell guodtz och formoffue, (som) hun fattig quinde fra den bedrøffuelig feide tid haffde beholdenn, paauist och andtegnit som følger: /20r/ 1 rødfuodet(?) hoppe worderit for penge 4 sldlr., 2 mesßingkiell wort for 1 sldlr., 1 ege-schyffue 2 mk., 1 woggen 2 mk., 1 seng, huor udi findiß 2 gamell linden diøner, 2 puder med ingen waar paa och 1 sengklede, tilsammell worderit for 1 rix dlr., indafflet høe 2 laß satt for 2“ mk., berette att haffue wed andreß hielp faaet saaed 5 schipper rog, huer schip seede satt for 1 sldlr., ehr 5 sldlr. Tilstandendiß gield: S. Peder Knudtzenn Wenniß breff i Horstrop paa 16 slet dlr., *daterit* den 9. *octob.* 1643. Hanß Anderßen i Hechebøll i Fynn hanß haandschrifft paa 7 sldlr., *daterit* denn 10. *aprilli* 1657. Noch fandtiß thuinde haandschriffter, denn enne paa S. Søffrin Madtzenn i Eltang paa 11 slmk., den anden paa Peder Madtzenn i Aldtzboe i Fynn paa 4 sldlr., huilche ehr wuisße gield, effter som folchene, dee paalyde, och deriß arffuinger ere døde. Item bleff fremlagt en indførßenß domb, *daterit* Holmandtz herridtz ting denn 23. *marti anno*1657, som tilholdt, att tuinde mend med herridtzfougden effter landtzdommerß domb haffuer indført /20v/ Marin S. Berttell Hanßenß hindiß børn och medarffuing vdi S. Hanß Raffnn i Wellingh hanß bønder eigendomb fierdepartten aff hanß bundetofft for 83 sldlr. 2 mk. 1 schilling. Effter samme domß wiider indhold beløber saa forschreffuene guodtz och wesße tilstand pennge 119 sldlr. 2“ mk. 1 sk. Saa bleff fremlagt schøder och adkomster paa dend selffeiger bundegaard i Eltang, S. Berttell och Marin Berttelß paabuode, som vdi forleden feide

tid gandtsche bleff aff krigßfolchet affbrøt och nu findiß ødde, nemblig Christen Hanßenß schøde aff Wilstrop paa hanß broderlod i samme gaard till S. Berttell Hanßen och hanß høstrue Marin Berttelß bortschødt effter dendß wiider indhold, som fandtiß *daterit* den 24. *juni anno* 1626. Madtz Hanßenß schøde aff Hersleff och till S. Berttell Hanßen och Marin Bertelß bortschødt sin broderlod i samme bundegaard, huilchen war *daterit* den 11. *decemb. ano* 1600. Nielß Hanßenn aff Maria Ager hanß schødde och till S. Berttell Hanßen och Maren Bertelß bortschødt sin broderlod i same bundegaard, som fandtiß *daterit* denn 13. *juli* 1633. Noch en schøde, *daterit* den 25. *augusti* 1632, som tilholder, att Madtz Berttelßen i Colding /21r/ paa sin høstrue Anne Hanßdatterß weigne och Peder Hanßenn i Stenderup paa sin høstrue Karin Hanßdatterß weigne daa haffuer bortschøtt thill S. Berttell och Marinn Berttelß deriß tuinde søsterloder i forschr. bundegaard effter samme schødiß wiider indhold. Och for det sidste fandtiß der itt pandtebreff, som indholder, att Kierstenn Hanßdatter aff Eltanngh med hindiß mand Poffuell Poffuelßenn haffuer pandtsatt till bem:te S. Berttell Hanßen och Marinn Berttelß den 11. part i for:ne bundegaard och enn fuld søsterlod for 100 rixdlr., same pandtebreff war *daterit* den 25. *augusti* 1632, huilchet samme schøder och pandtebreff i dennem selffue wiider wduisßer. Der effter bleff eschit och kraffuit efterschr. bortschyldig gield: Doritte S. Peder Vdßenß lod fodre effter haandschrift restenn <aff> nogle børnepennge, som S. Berttell Hanßenn haffde hafft wnder wergemaall for sin broderdatter Marin Hanßdatter, Peder Gardenerß i Colding, som ehr 46 sldlr. 3 mk. 12 sk. Jenß Jørgenßen i Bramdrop fodrit pa sin høstrueß weigne resten aff hindiß førig hosbond /21v/ S. Berttell Berttelßenß møderne arffue penge 24 sldlr. 1 mk. 3 sk. effter haandschrifftenß indhold, *daterit* denn 30. *septemb.* 1655. Hanß Berttelßen i Colding lod fodre londte penge 5 sldlr. 1 mk. 4 sk., som Marin Bertelß wedgich. Jørgenn Pederßenn i Biertte fodrit paa sin broder Olluff Pederßennß weigne hanß tiente løn forgangen sommer 4 sldlr. Hanß Hanßenn Nebbelß høstrue i Biertte Marin Anderßdatter fodrit paa sin hosbonß weigne 106 rixdlr. _ 2 mk. med sin efferstaaendiß rindte, som hun berette at haffue haandschriffter paa, huilche hun ey kunde kome till i hindiß hosbondß frawerrelße. Och effterom Marin S. Berttell Hanßennß och hindiß børnn aff fellig boe haffde wdloffuit forschr. penge for Hanß Anderßenn till bem:te Hanß Hanßenn, daa eschet for:ne Hanß Anderßenn sin S. faderß haandschriffter, (som) Hanß Hanßenn ey fra sig leuerit haffde, paa samme penge, huortill for:ne Hanß Hanßenn nu for retten suaret, att Hanß Anderßenn schulle samme breffue gierne bekomme, naar hand giorde hannom reigtighed for huiß andet dennem imellom er. Fougder och schriffueren fodrit for deriß wmag paa schifft 4 rixd. /22r/ Och effter diß leiglighed bleff der giord wdsett till forschreffne bortschyldig gield som følger: Doritte S. Peder Wdsenß fodring, som ehr 46 dlr. 3 mk. 12 sk. Och Hanß Marquorßen, som fodrit effter wdtog aff sin regenschabß bogh och Marin Berttelß wedgich 33" sldlr. 26 sk. Och Olluff Pederßenß fodring, som ehr 4 sld. Dennem bleff tilsatt och wduorderit dend indførselß domb paa det eigendomb i Welling for penge 83 sldlr. 2 mk. 1 sk. Bliffuer saa Olluff Pederßenn derfra till rest 1 mk. 5 sk., som Marin Berttelß loffuit hannom med redepennge att betalle. Jenß Jørgennßenß i Bramdrop hannom bleff tilsatt for sin fodring, som war 24 dlr. 1 mk. 3 sk. S. Peder Wenniß haandschrifft i Horstrop paa 16 sldlr., och Hanß Anderßenß haandschrifft aff Hechebøll i Fyn paa 7 sldlr., resten derpaa, som ehr 5 mk. 3 sk., loffuit och Marin Berttelß med redepenge att betalle, huor for hinde igien bleff tilsatt 2 laß høe for 2" mk. och en tre wogen och 1 ege schyffue for 4 mk. Och dermed hinde <och> Olluff Perßenß <rest> betald. Hanß Berttelßenß fodring, som ehr 5 dlr. 1 mk. 4 sk., och fougdepengen, som beløber 6 sld., der for bleff wdsatt /22v/ 1 hoppe wort for 4 sldlr., 2 mesßingkiell 1 sld., sengeklederne for 1 rixdlr., 5 schipper rogseede for 5 sldlr. Hanß Hanßen Nebbelß fordring, som ehr 106 rdlr. minder 2 mk., som hand haffuer Marin Berttelß haandschriffter paa, efftersom der ey findiß nogen løßøere samme gield med att afflegge, bleff hannom tilsatt sinn betalling att søge wdi forbemelte Marin S. Berttell Hanßenß eigendomß andpartter wdi forschreffne bundegaard effter louglig derpaa gaaende process och forfølgening. Hanß Anderßenn i Biertte fodrit 12 dlr. for 2 kør, hannom resterit aff sinn medgifft, som ey schall kraffuiß, imen Marinn Berttelß leffuer, och der effter stande sex aar rinttesløß. Och stod forschr. worderingßmend till wedermolsting och bekiende, att ligesaa paa aastedenn war *pascerit* efftersom forschreffuit staar i alle mader. Warsell for:ne.

(40)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Jenßenn Raffnn i Horstrop, tingschriffuer, och nu for rettenn paa Marin S. Berttell Hansenß weigne i Eltang tilbød Jenß Jørgenßenn i Bramdrop tuinde /23r/ haandschriffter,

som hannom bleff tilsatt for hanß høstrueß fodring effter S. Berttell Hanßen, den ene lydendiß Peder Knudtzen Weni for 16 sldlr., den anden paa Hanß Anderßen i Hechebøll for 7 sldlr., och derforuden tilbød hannom 5 mk. 3 sk., som Marin Berttelß bleff tillagt paa schifft vdi redepennge till hannom att erlegge effter schifftebreffß indhold, att hand dett nu wilde anname, och igien fra sig laffuere dend haandschrifft, hand paa samme gield haffuer, eller hun hereffter iche widste der till att suare i nogen mader. Och stod for:ne Jenß Jørgenßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuen. (41)

Iligemaader fremlagde bem:te Peder Raffnn en indførselß domb wdi S. Hanß Raffnß eigendomb i Wellingh paa 83 sldlr. 2 mk. 1 schiellingh, huilchet Marin S. Berttell Hanßenß och hindiß medarffuing war indførdt for forschr. gielld wdi fierdeparten aff S. Hanß Raffnß tofft effter samme dombß indhold, som war *daterit* den 23. *martij anno* 1657, huilchen domb war Doritte S. Peder Wdßenß, Hanß Marquorßen i Coldingh och Olluff Pederßen tilsatt paa schiffte effter S. Berttell Hanßen i Eltang for deriß gieldßfordringh /23v/ effter schifftebreffß indhold, huorfor hand paa bem:te Marin Berttelß weigne tilbød for:ne Doritte S. Peder Wdßenß, Hanß Marquorßen och Olluff Pederßenn samme indførßelßdomb, att di dend for same deriß gield wilde nu annamme, eller hun hereffter iche widste dennem noget wiider till same gield att suare i nogenn mader. Warsell for:ne. Och stod Jenß Jepßen, bem:te Doritte S. Peder Wdßennß tiener, till wedermolsting, der dette winde gich beschr. (42)

Huiche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rett sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Michell Jennßenn i Wyff, som ihaandtoug Peder Nielßenn Klaußen i Horstrop och kiendtiß sig schyldig och plegtig att werre bleffuen till bem:te Peder Klaußenn(s) brøderebørnn och Elßa Hanßdatter for deriß fædernne arffue, item Peder Hanßenn, (som) dennem kunde tilfalde effter deriß S. fader Hanß Nielßen Kuod, som buode och døde i for:ne Wyff, wd aff hanß effterlatte rørindiß guodtz och løßøre, itt halff hundrede slettedaller, huer daller till 32 schilling liubsk bereignet, huilche forschr. 50 sld. for:ne Michell Jenßenn tilforplegtet sig /24r/ sinn feste enche Mette Pederßdatter, bem[:te] børnß moder, och deriß arffuinger erlig, reigtig och well att erlegge och betalle forschr. Peder Hanßenn och Elßa Hanßdatter, naar di bliffuer 18 aar gammell, wden schade och schadisløß i alle mader, och dißimeddeller tid schall for:ne penge stande rintteløß. Herforudenn loffuit och tilforplegtet hand sig dißimedeller tid att forsiøne forschreffuenne Peder Hanßenn och Elßa Hanßdatter med forsuarlig føde och klede wdi forschreffne tid och holde drengenn till scholle itt aarß tid och pigen till hun kand lerre hindiß katecisem och børnelerdomb, item att giffue i fremtiden drengen, for:ne Peder Hanßenn, it gott, forsuarligt ledder kledningh och att nyde sin S. faderß sølffknappe att sette derudi, indnu loffuit att giffue dennom huer en seng saa god som 10 rixdlr. eller pengen i stedden, naar di kommer till lougalder och det behøffuer. Dette forschreffuene loffuit for:ne Michell Jenßen for sig (og) sin for:ne feste enche fast och wbrødelig att holde for:ne børn och deriß arffuinger schadisløß i alle mader. Och stod for:ne Michell Jenßen till wedermolsting, der dette winde gich beschr.
(43)

Løffuerdagenn denn 9. *februari* 1661

/24v/ Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Jenß Jepßenn i Lildballe, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Hanß Jepßenn i Eistrop, Jennß Hanßenn i Paabye, Søffrinn Nielßenn i Bramdrop, Iffuer Nielßenn i Wyff, Laß Madtzenn i Hartte och Søffrinn Jenßenn i Hersleff.

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Berttelßen och Marchuß Berttelßenn aff Gudsøemølle, att di i gord otte dage gaff Mette S. Christenn Haarboeß i Wyff med hindiß lauguerge och hindiß barn och lauguerge louglig warsell till deriß buopeell imod domb att suare Berttell Møller i Gudsømølle her i dag.
(44)

Huor offuer for:ne Berttell Marquorßenn Møller bem:te S. Christenn Hanßen Harboeß høstrue och arffuing beschyldte for sytten rixdaller, (som) S. Anderß Jørgenßen i Nebbell, førige herridtzfouget her i Brusk herrit, /25r/ war tildømbt aff Welb. landtzdommere a[tt] wdgiffue till for:ne Berttell Marquorßen till kost och terringh effter trende Welb. landtzdommerß dommiß indholdt, huilche 17 rixdlr. er bleffuen wdi rettenn nedersatt och aff bem:te S. Christen Hanßenn Harboe annammit, som daa rettenn vdi herridtzfougdennß sted besidet. Det med att beuiße fremlagde hand itt tingßuinde her aff Brusk herridtztingh wdsted aar 1653 løffuerdagen denn 24. *septemb.*, som ib(l)ant andet formellit samme 17 rixdlr. att werre aff S. Anderß Jørgennßenn nedersatt wdi rettenn och aff bem:te S. Christenn Hanßen i Wyff annamet wdi sin forwaring effter dets wiider indhold. Dernest irettelagde for:ne Berttell Møller itt tingß-

uinde, her aff tinget wdgiffuen aar 1656 løffuerdagenn denn 29. *novemb.*, som indholder, att for:ne S. Christenn Hanßen i Wyff daa haffuer standenn for tingß domb och sit tridie ting tilbødenn bem:te Berttell Møller forschr. 17 rixdlr. vdi heelle enchende rix daller, att hand eller nogen paa hanß weigne dennem wilde annamme, daa schulle de werre følgachtig, thi hand nu wille werre dennem fordragh, och Berttell Møller daa wed sit /25v/ schrifftelig suar der till haffuer suaret: Eftersom hand att werre warselgiffuit aff for:ne Christenn Hanßenn, deellefouget, andlangendiß 17 rixdlr., hand wnder rettenn till sig haffuer annammit, som heridtzfougdenn *diponerete* och daa først wilde fra sig lege den 24. *septemb.* 1653, efftersom hand modtwilligen hannom dennem haffde forholdenn offuer aar och dagh, effter at hand aff Welb. landtzdommer war tilkiendt for toe dommiß affsigt och it thingßuinde, hand imod rettenß gemeste giort haffuer, hanß nerslegt till willie, och hannom aff had och affuind dette giort och wdsted, hannom till bekostening, desligeste for:ne penge hannom forholdenn som for er meldt, huorfor hannom siønttiß iche med saadan forhold aff herridtzfougdenn, som med stor bekostening och schadiß tilføyelße hannom scheed war, dennem at annamme, førind dee med paagaaende schadegield och denn bekostning hannom igien tilstilliß aff for:ne herridtzfouget. Item tilholdt samme winde, att for:ne Anderß Jørgenßenn daa stod till wedermolsting och tilbød Bertell Marchuarßen Møller itt aarß rindte aff forschr. penge, om hand dennem wilde annamme, med miere same tingßuinde vduißer. Dereffter fremlagde for:ne Berttell Møller enn herridtztingß domb, som Hanß Christenßen Bull i Lildballe den 25. *aprilli* løffuerdagen *anno* 1657 paa Brusk herridtzting imellom S. Anderß Jørgenßen, herridtzfouget, och for:ne /26r/ Berttell Møller haffuer dømbt, som i sin sluttening tilholder, att Anderß Jørgenßen bør giffue Berttell Marquorßen rendte aff for:ne 17 rixdaller, saa som ganger aff børnepenge fra den dag, Welb. landtzdommerß domme findiß lest och paaschriffuen, och till den dag for:ne 17 rixdaller ehr Berttell Marquorßen tilbøden och for rettenn *deponerit* och nedsatt effter tingßuindiß indhold, med meere widtløfftighed samme domb i sig selffuer wduisßer. Och for det sidste bleff irettelagt en herridtztingß domb, som for:ne Hanß Christensen Bull haffuer dømbt paa Brusk herridtzting aar 1656 løffuerdagenn denn 20. *septemb.* imellom Jachob Lauridtzen hußfougett, som satte i rette, att efftersom samme *deponerit* penge nu haffuer saa standenn langt offuer aar och dagh, effter (at) dee ehr lougligen opbøden, som thingßuinde omformelder, och ingen daa war kommen, som samme penge wilde annamme, daa satte for:ne Jachob Lauridtz(en) Bech paa Kongl. Maytz. weigne vdi ald domb och rette och formendte, att forn. *deponerit* penge bør effter slig forfalden leiglighed att werre forfaldenn till Kongl. Maytz. och Welb. Slodtzherren paa Kongl. Maytz. weigne att laueriß wden wiider ophold. Samme /26v/ domb tilholder wdi sin sluttening, att samme *deponerit* penge, for:ne 17. rdlr., bør for:ne Berttell Marquorßen att verre bemegtiget och hannom følgachtig wdenn wiider ophold, och derfor att giøre quitting som det sig bør, med meere witløfftighed, som forschreffne tingßuinder och domme, huilche alle her i dag for domb bleff lest och paaschreffuenn, i sig selffuer wdwiißer. Effter diß forberø(r)t leiglighed satte for:ne Berttell Marquorßenn i ald rette och formindte, att efferdi for:ne S. Christen Hanßen forschr. 17 rixdlr. hoß sig haffde beholdenn och ey till hannom haffde erlagt, att hanß effterlatte høstrue och arffuing burde dennem att betalle indenn 15 dage, eller och hand burde att haffue namb och wduordering aff for:ne S. Christen Hanßennß effterlatte guodtz och løßøre, huor det findiß, huorpaa hand war domb begierendiß. Saa mødte Jørgenn Michelßenn aff Wyff <och> paa sin søster, bem:te Mette S. Christen Hanßenß, weigne effter schrifftelig fuldmagt dertill suarit, att fienderne och krigßfolchet haffde bortrøffuit S. Christen Hanßenß guodtz och formoffue, och samme penge war Berttell Møller tilforne tilbødenn effter tingßuindiß indhold och hand dennem daa iche wilde annamme, huorfor hand formindte, att hanß forschr. søster och hindiß barn burde for same hanß tiltalle /27r/ fri att werre. Daa for tilfald bleff sag[en] opsatt wdi sex wger. (45)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde, att Bertell Marquorßen Møller fremeschet aff Jørgen Michellßen i Wyff nu for tingdomb, effterdi hand haffde fuldmagt paa hanß søsterß, Mette S. Christen Hanßenß i Wyff, (vegne) att suare Berttell Møller paa sinn tiltalle, att effterdi hun haffde ladet hannom giffue warsell till adschillige tinge att suare, att hand det nu for domb och dannemend wilde giffue tilkiende och naffngiffue, om hun achtet nogen winder till andre tinge att lade forhuerffue, huortill Jørgenn Michelßenn suaret, att hand ey i dag widste nogenn winder att naffngiffue, som hanß bem:te søster imod hannom wiider achtet att lade føre. Och stod for:ne Jørgen Michelßen och Berttell Møller med huer andre till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuen.

(46)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Michelßenn i Wyff och Mouridtz Olluffßenn

ibid., att di i gord war otte dage gaff for:ne Bertell <Møller> aff Gudsøemølle louglig mundelig warsell till hanß buopeell att suare bem:te Mette S. Christen Hanßenß eller hindiß fuldmegtig her i dagh. (47)

/27v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Iffuer Nielßenn i Wyff, Laß Pederßenn, Peder Michelßen Schoemager ibid. och Peder Nie(l)sßen Klaußen i Horstrop, huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn* dennem i Gudtz sandhed att werre fuld witterligt, att S. Christenn Hanßenn Harboe i Wyff, førige deelefouget her i Brusk herrit, bleff vdi sidstforleden feide tid aff fienderne och krigßfolchet med høstrue, børnn och folch forjaget fra huß och hiem och ald deriß kornn och kretter dennem frarøffuit sampt deriß eigendomb gaard reent affbrendt, huilchet, dißwerre, mange got folch ehr beuist. Warsell for:ne. Och stod Bertell Møller till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuenn. <Och widste for:ne mend iche att winde om hendiß sølff och penge>. (? hører dette til sag nr. 46 eller 47?) (48)

Hiemmellet med opragt finger och eed Joen Jepßenn i Hersleff och Laß Jenßenn ibid., att di i dag 3 wger gaff Jenß Hanßen, barnefød i Jerne prestegaard, louglig warsell mundelig i Waarde imod domb att suare Her Jenß Jenßen i Hersleff her i dagh.
(49)

Iffuer Nielßenn i Hersleff femlagde bem:te Her Jenßeß schrifftelig indlegh, lydendiß: Efftersom ieg wnderschreffne lougligen wed tuende mend haffuer ladet /28r/ tingkalde min brodersøn Jenß Hanßenn, bar[neføđ] i Jerne prestegaard, andlangendiß enn dom [ieg] achter att lade forhuerffue till Brusk herridtz ting denn 9. *februari* imellom hannom och migh, andgaaendiß en suort beslagenn *coffart*, som tilhørde bem:te Jennß Hanßenn, fuld aff alle haande gode wahre och kleder, som ieg tillige med mit eget guodtz lod offuerføre till Meddelfart vdi Lauridtz Tyggeßenß huß 1657, førind dee suensche komme her ind i landet, der att *salvere*, som dog aff fienderne der sammestedß med guodtz och aldt, huiß der wdi war forwart, bleff borttaggen, som med nøyachtig tingsßuinde, aff Meddelfar byting den 14. *septemb.* 1660 wdsted, ehr att beuisße, och efftersom ieg wed det schadelig indfald, som scheede i Fynß land, miste aldt mit eget guodtz, som ieg der haffde i Meddelfart, och siden aldt andet, som ieg haffde hiemme hoß mig, som med 24 mendß winder, aff Brusk herridtzting den 13. *octob.* 1660 wdgiffuenn, er att wdwisße, och Kongl. Maytz. forordning om børneguodtz formelder, att dersom wergen nøyachtig kand beuisße, att hand sit eget guodtz tillige med børneguodtz i denne forleden schadelig krigßtiid haffuer mist, daa formynderne att forschanìß for samme børneguodtz, setter /28v/ ieg derfore i rette i dag for heridtzfougden Jenß Berttelßenn, om ieg iche effter forordningen bør quitt och kraffuisløß att werre for offuenn bem:te *coffart* och aldt det børneguodtz, som derudi war indlagt och Jenß Hanßen Jerne tilhørde, iligemaader benchedyner och andet, saa wiidt tingßuinde om formelder, effterdi med 24 mendß widne beuisßeß, att ieg mit eget guodtz aldtsammenn wed ildebrand och fiendennß haand haffuer mist, och er derpaa i dag fougdenß *sententz* till endelighed begierindiß. Hersleff prestegaard den 9. *februari* 1661. Jenß Jenßen, p. (= prest) i Hersleff m.m. Daa efftersom der inngen mødte til giensuar, bleff sagenn opsatt vdi sex wger.
(50)

Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Michelßenn Schomager i Wyff och Mouridtz Olluffßenn ibid., att di i dag 14 dage gaff Tamiß Pederßen i Rougsted och hanß høstrue Dorite Michelßdatter, Bunde Hanßenn i Heiselßballe och hanß høstrue Marin Michelßdatter louglig mundelig warsell till deriß buopeelle, item warselgaff di i gord otte dage Lenne Michelßdatter med hindiß lauguerge och Mette Michelßdater med sinn lauguerge mundelig till deriß buopeell sampt Jørgen Michelßenn, Hanß /29r/ Michelßenn och Anne Michelßdatter m[ed] hindiß lauguerge, alle att suare till schif[ft effter] S. Michell Jenßen Basße i Wyff, som hanß s[øn] Jenß Michelßenn der holt den 6. *februari* sid[st] forledenn, sampt effter sin S. moder Mette Jørgenßdatter, och dets affsigt her i dag. (51)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rett sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jenß Jepßen i Lildballe, Hanß Nielßenn i Aldmind, Søffrin Anderßenn Schreder och Iffuer Hanßen ibid., huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di dennd 6. *februari* nu sidst forledenn war med herridtzfougden Jenß Høg, deellefougden Hanß Staffennßenn och herridtzschriffuerenn Peder Jenßenn Raffnn forsammellet till schifft, registering, wordering och delling effter S. Michell Jenßen Basße i Wyff och hanß høstrue S. Mette Jørgenßdatter, som begge buode i for:ne Wyff och nu i forleden feide tid ehre bortdøde, paa dee S. folchiß bundegaardß byggested, som vdi forledenn feigde tid war reent affbrent, offueruerindiß dee S. folcheß børn

och arffuinger /29v/ [Jenß] Michelßenn, Jørgenn Michelßen och Hanß Michelßenn, som huer ehr sin egen werge, Tamiß Pederßenn i Rougsted paa sin høstrue Doritte Michelßdatterß weigne, Marin Michelßdatter med sinn mand och lauguerge Bunde Hanßen i Heiselballe, Mette Michelßdatter, S. Christenn Hanßennß i Wyff, med sin tiltagen werge for:ne Tommiß Pederßenn, Lennie Michelßdatter med sinn tiltagenn werge, for:ne Hanß Staffensenn i Aldmind, och Anne Michelßdatter med hindiß eldste broder och lauguerge Jenß Michelßenn. Daa till andfang bleff dennem paauist effterschreffuene guodtz och formoffue att registere och wordere som effter følger: 1 suorthuet kue worderit for 11 sldlr. och 1 suortrygget kue for 10 sldlr., 1 suortstiørnit hoppe vort for 8 sldlr. och 1 rødbleißet hoppe for 6 sldlr., 1 wogenn med 2 wanderhaffuer och 2 kobbellencher wort for 2 sldlr., 2 par ny kobbelleder 1 sldlr., 1 ledder tømme for 3 mk., 1 par linche kobbell med kobbell lederne till 3 mk., 1 par seller med hamel(?) reb och leder offuer ryggennn 1 rixdlr., 1 par ploughiull 1 rmk., 1 langjern 1 rmk., 1 boløx 2“ mk., noch 1 boløx 2 mk., 1 haandøx 1 mk., 2 naffuer 12 sk. Schorsten tøy: 1 ildschee 2 kielscheer for 2 mk., 2 kielringe 12 sk., 1 jernstang 1 rmk., rogseeden 4 rdlr. 1 mk., 2 kiester 1 rixdlr., /30r/ 1 brøgkiell weyet 3 liß*lb.* scha… … (papirdefekt) for 12 sk., ehr 9 sldlr., 1 boldkiell wod[eret] for 2 sldlr., 2 mesßingkiell satt for 3 mk., 1 jerngryd 3 mk., noch 1 liden gryd 1“ mk., 2 paar lysßestager 2 sldlr., 5 tinfade for 10 mk., 1 tinpott 1“ mk., 1 hiøllee 3 mk., noch 1 hiøllee 2 mk. Kleder: 1 karll klede kledning wort for 4 d., 1 klede karlltrøye med lidßer paa wort for 2 sldlr., 1 suort klede quindtrøye med snorer paa worderit for 2 sldlr. Linkleder: 1 dreilß dug wdi enlig brede 14 allen langh, allen satt for 12 sk., ehr penge 10“ mk., noch 1 dreilß dug och med enlig breder 14 allen lang, allen 12 sk., ehr 10“ mk., 1 bygkuonß dug med enlig brede 8 allen lang, allen 8 sk., ehr 1 sldlr., noch 1 bygkuonß dug och for 1 sldlr., noch 1 bygkuonß dug och for 1 sldlr., indnu 1 gamell bygkuonß dugh for 8 sk., 1 par hørgarnß laggenn 1 rix dlr. Hønder: 1 benchediøne for 2 sldlr., noch 1 benchediøn for 1 sldlr., 1 suort ruhønde for 1“ rmk., noch it andet … hønder for 1 slmk. Sengekleder: 16 allen ny bolster, allen 12 sk., ehr 3 sldlr., 9 allen huid bolster, allenn 10 sk., ehr 5 mk. 10 sk., noch 1 gamell dreilß dug 1 mk., 1 huid diønewor 5 mk., /30v/ … (papirdefekt) wnderdiøn och 1 huoddiøne wort for … sldlr., 1 dun bolster diøn for penge 4“ sld., 1 ollermerdugß diønne for penge 6 sldlr., noch 1 anden bolster diøn for penge 10 mk., indnu 1 bolsterdiøn och 1 huoddiøn for 4 sldlr., 1 huid linden diøn, 1 gamell huoddiøn och 1 gamel pude worderit for penge 2 sldlr. 1 mk., 1 gamell graa wldenn diøn och 1 vldenn huoddiøn for 3 mk., noch 2 gammell vlden diøner och 1 vlden pud worderit for 1 sldlr., 1 par blaargarnßlagen for 3“ mk., 1 sengklede med huit och blot for 1 sld. Beløber saa forschreffuenne rørindiß guodtz *in suma* penge 127 sldlr. 1 mk. 6 sk. Her foruden bleff fremborinn 1 suort foldet klede kaabe, bleff worderit for 11 sldlr., huilchen Jenß Michelßenn och Jørgenn Michelßen nu for retten samtychte deriß yngste søster Anne Michelßdatter forlødeß wden schifft att motte beholde. Tilstandendiß gield effter beuisßer: S. Christen Hanßenß haandschrifft i Eltangh paa 100 rixdlr., *daterit* denn 26. *octob.* 1647, S. Peder Nielßen Ancher aff Møßwraa hanß pandtebreff paa dend halffue selffeiger bundegaard i Møßwraa, hand paabuode, for penge 135 sld. /31r/ effter samme pandtebrefffß indhold, *da[terit]* Brusk herridtzting løffuerdagenn den … *aprilli anno* 1656. S. Jørgenn Pederßen [aff] Møßwraa hanß haandschrifft, huorpaa resterit 74 sldlr. 1 mk., som war *daterit* den 14. *novemb. anno* 1647. S. Peder Olluffßenn aff Starup hanß haandschrifft paa 26 sldlr., *daterit* den 26. *septemb.* 1657. S. Anderß Jørgenßen aff Nebbell, førig heridtzfouget, hanß haandschrifft, huorpaa resterit 22“ sldlr., *daterit* denn 8. *januari* 1655. Her foruden andgaff och berette Jenß Michelßenn, att Peder Bertelßen i Coldingh er hanß S. fader plegtig 180 sldlr., som hand formindte sig i fremtiden att finde beuiß paa. Item war S. borgemester Lyder Hendrichßenn i Coldingh hanß S. fader plegtig for fiere stude penge 42 rixdlr., huorpaa war betald 11 slmk., som hand och formindte att will finde haandschriffttenn paa. Befindiß wdi kierche boggenn *anno* 1656 den 2. *may,* daa ehr Wyff kiercke bleffuen sin werge S. Michell Basße plegtig 81“ sldlr. 11 sk. 2 alb., daa sidste regenschab bleff giort. Beløber saa forschreffne tilstand til hobbe penge 729“ sldlr. 11 sk. Dereffter /31v/ [ble]ff eschet och kraffuit bortschyldig gield som følger: Bunde Hanßenn i Heiselballe fodrit sinn medgifft effter haandschrifft, *daterit* denn 14. *aprillis anno* 1657, lydendiß paa penge 300 sldlr., och for it par hester penge 60 sldlr. Gregerß Tamßen fodrit paa sin søster Giertrud Tamißdatterß wegne effter schrifftelig fuldmagt penge 30 rixdlr., som hun haffde laffuerit dee S. folch i forwaringh. Fougder och schriffueren fodrit for deriß wmag och rettighed paa schifft penge 4 rixdaller. Till samme gield bleff giort wdsett aff forschr. rørindiß guodtz och tilstand saaalediß: Bunde Hanßen

bleff tilworderit den (suort)rygget kue for 10 sldlr., dend rødbleißet hoppe for 6 sldlr., 1 ledder tømme for 3 mk., 1 par kobbelleder och lincher for 3 mk., 1 par seller med rebbene och ledder offuer ryggenn for 1 rix daller, 2 mesßing kiell 3 mk., 2 par lyßstager 2 sld., 5 tin fade 10 mk., 1 klede kledening 4 sldl., 1 dreilß dug for 10" mk., 2 bygkuonß duge for 2 sldlr., 2 benche diøner 3 sldlr., 1 wnder bolster diøn med 1 huid huod diøn, 2 suort egekiester for penge 1 rix-dlr. /32r/ for 6 sldlr., 1 ollermerdugß diøne f[or] 6 sletdlr., 1 sengklede med huit och b[laat] for 3" mk., 1 klede <karll> trøye for 2 sldlr., S. [Peder] Ancherß pandtebreff for 135 sldlr., S. Jørgen Pederßennß haandschrifft paa 74 sldlr. 1 mk., S. Peder Olluffßennß haandschrifft paa 26 sldlr. S. borgemester Lyder Hendrichßenß gield, som ehr 60 sldlr. 1 mk., haffuer att opberge aff S. Anderß Jørgenßenß handschrifft i Nebbell penge 13 sldlr. 3 mk., och dermed hanß fodring, som ehr 360 sldlr., fuldtgiort. Gregerß Tomßenn bleff for sin søsterß fordring, som ehr 30 rix dlr., for *aroderit(?)* att søge sinn betalling i kierchegieldenn. Fougder och schriffuerenn bleff tilsatt rogseedenn, som bleff worderit for 4 rixdlr. 1 mk. Saa bleff det øffrige guodtz och løßøre forschreffne Jenß Michelßen, Jørgen Michelßen, Hanß Michelßenn och Anne Michelßdatter imellom schifft och deellit, efftersom di hinde samtychte att gaa lige i schifft med dennem vdi forschreffne løßøre och tilstand, huoraff di andre sydschind ey noget tilkom, fordi <dee> tilforne haffde bekommit deriß medgifft der wd aff boenn. /32v/ [Belø]ber saa forschreffne <øffrig> guodtz och formoffue, [som de] haffuer med huer andre att schiffte, peng 70 sld., huor aff Jørgen och Hanß Michelßøner tilfalder den halffpart, som ehr 35 sldlr., huor for dennem bleff tilsatt 1 brøgkiell for 9 sldlr., 2 par kobbelledder 1 sldlr., 1 boløx 2" mk., 1 jernstanng 1 rmk., den største jerngryd for 3 mk., 1 tin pott 1" mk., 1 hiøllee 3 mk., 2 kiester 1 rix dlr., 1 dreilß dug for 10" mk., 1 bygkuonß dug 1 sldlr., 1 gamel bygkuonß dug 8 sk., 9 allen huid bolster for penge 5 mk., 1 huid diønewor for 5 mk., 1 bolster dun diøn for 4" sldlr., 1 lindenn wnderdiøn, 1 huoddiøn och 1 pud for 9 mk., 2 gammell vlden diønner (og) 1 vlden pud for 1 sldlr., 2 blargarnßlagen for 3" mk., 2 hønder for 2" mk. och 1 suort klede quindtrøye for 2 sldlr., 16 allen ny bolster, allen 12 sk., ehr 3 sldlr., och dermed samme 35 sldlr. fuldtgiort. Jenß Michelßen och Anne Michelßdatter tilfaldt for deriß 35 sldlr. 1 suort huet kue wort for 11 sldlr., 1 suort stiørnit hoppe for 8 sldlr., 1 wogen med haffuer och kobbel-lencher 2 sldlr., 1 par ploug hiull 1 rmk., 1 langjern 1 rmk., 1 boløx 2 mk., 2 naffuer for 12 sk., 1 haandøx for 1 sk., 1 boldkiell 2 sldlr., den lille jerngryd 1" mk., 1 hiølle 2 mk., 1 bolster diøn for 10 mk., /33r/ noch 1 bolster diøn och 1 huod diøn for 4 [sk.], 1 gammell graa vldenn diøn och 1 vlden hu[oddiøn] for 3 mk., 1 gammell dreilß dug 1 mk., 2 kiel[ringe] 12 sk., 1 ildschee (og) 2 kielschee for 1" mk., 1 par hørgarnß laggenn for 1 rdlr., huor aff Anne Michelßdatter tilfalder for 17" slet dlr., som Jenß Michelßenn till sig annammet vnder sit werge-maall och der forudenn loffuit att wille giffue hinde till en feyring och ihukomelße effter sin S. foreldre 20 rixdlr., huilche med hindiß forschr. *patrimonnium*, som ehr saa tilhobbe 47" sldlr., schall bliffue bestaaendiß wdenn rindte hoß bem:te Jenß Michelßen, indtill hun bliffuer 16 aar gammell, och hand dißimeddeller tid loffuit och sig tilforplegtet nu for rettenn dißimedeller tid att forsiøne hinde med nødtørfftig føde och klede(r) och holde hinde till ære och lere som for-suarligt kand werre, och der effter betalle hinde forschr. 47" sldlr. vdenn schade och schadiß-løß i alle moder. Huad det øffrige tilstandendiß gield sig belanger, som ehr S. Christen Hanß(enß) breff paa 100 rixdlr., Peder Bertelßenß gield 180 sldlr., resten fra kierchegielden, som ehr 36" sldlr. 11 mk., och resten aff S. Anderß Jørgenßenß haandschrifft, som ehr 8 sld. 3 mk., /33v/ [bliff]uer forschreffuene Jenß Michelßen, Jørgen [och] Hanß Michelßønner sampt Anne Michelßdatter huer gield vdi fiere lige lodder att schiffte och deelle, och Jenß Michelßenn att haffue god tilsiøn for sin søster Anne Michelßdatterß lod derudi och indkraffue och opberge huiß muligt er, som hand igienn haffuer till hinde reigtighed for att giøre. Her wdinden i dette schifft ey ehr beregnit S. Michelß Basßeß bundeguodtz och eigendomb, huilchet samptelig børn och arffuinger haffuer en huer sin tilfalden arffuelod wdi att søge effter dannemendß *taxering* eller indbyrdiß foreningh. Och stod forschreffuene mend sampt Jenß Michelßenn och Jørgenn Michelßenn till wedermolsting och bekiende ligesaa paa aasteden att werre *passerit* efftersom forschreffuit staar i alle moder. Warsell forschr.

(52)Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Nielßenn i Aldmind, Jenß Jepßen i Lildballe, Søffrin Anderßenn Schreder i Aldmind och Iffuer Hanßenn ibid., huilche wandt och kundgiorde, att di den 6. *februari* sidstforleden war worderingßmend paa schifft effter S. Michell Basße i Wyff, och daa fodrit Gregerß /34r/ Tamßen i Nebbell der paa schifft 30 r[ixdlr.], som hanß søster

Giertrud Tamißdatt[er haff]de lauerit dee S. folch i forwaring, och … bleff hand aff arffuingerne bewilget, att ha[nd] for same 30 rixdlr. bleff tilsatt sin betalling att søge i huiß penge, Wyff kierche war bem:te S. Michell Basße plegtig effter schifftebreffuits wiider indhold. Och stod Jenß Michelßen och Jørgenn Michelßenn till wedermolsting der dette winde gich beschreffuen. (53)

Hanß Staffenßen i Aldmind, deellefouget, hanß beschyldinger till dee Strandhußmend, till dee Biertmend, till Hanß Smed i Tyffkier och till Poffuell Hanßenn aff Nebbell, som aldt ehr i opsettelße, fremdeelliß opsatt vdi 3 wger. (54)

Jenß Høgß beschylding till Madtz Tomßen i Høyrup ochsaa fremdelliß opsatt wdi 3 wger.
(55)

Løffuerdagenn denn 16. *februari anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßen i Møßwraa, Jenß Jepßenn i Lildballe, Lauridtz Simonßen i Donß, Peder Klaußenn i Horstrop, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Jenß Jørgenßen i Bramdrop, Jenß Staffenßenn i Biertt, Iffuer Jenßen i Wilstrop och Peder Olluffßen i Høyrup.

/34v/ [Herr]idtzwarsell affhiemmellet med opragte [fin]ger och eed effter *recessenn* aff Hartte och Bramdrop soggenn Anderß Jørgennßen i Rodewad och Hanß Anderßenn i Stubdrop, aff Nebbel soggen Nielß Søffrinnßenn och Nielß Nielßenn i Nebbell, aff Starup soggen Christenn Madtzenn och Jenß Mortennßenn i Starup, aff Eltang sogenn Tamiß Nielßen i Eltang och Nielß Andersenn i Biertte, aff Wilstrup soggenn Nielß Mortenßen och Mogennß Nielßenn i Wilstrup, aff Aldmind sogen Lauridtz Buntmager i Aldmind och Laß Jenßenn i Hersleff, aff Hersleff soggenn for:ne Laß Jenßen och Christenn Jenßenn i Høyrup, aff Horstrop och Tyffkier Jenß Jepßenn och Tøger Christenßen i Horstrop, item Jenß Søffrinßen ibid., och aff Wyff soggenn Laß Pederßenn och Madtz Knudßen i Wyff, att di i dag otte dage gaff deriß sogne och bymend, huer i deriß sogner och byer, louglig kald och warsell till deriß buopeelle att suare Hanß Staffenßen deellefouget och Jenß Høg herridtzfouget, saauell hußfougden, till huiß dee dennem haffuer att beschylde, saa och imod schoffuenß *taxering*, att suare her i dag. (56)

For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Iffuerßenn i Starup, Jørgen Pederßen i Biertte, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Laß Madtzen /35r/ i Hartte, Ebbe Madtzenn i Høyrup, Madtz Hanßenn Boll i Eltangh, Berttell Nielß[en i] Tyffkier och Lauridtz Simonßenn i D[onß], huilche wandt och kundgiorde wed eed m[ed] opragte finger effter *recessenn*, att di wdi forganngenn wgge siønit och besichtigett alle schoffuenne her i Brusk herrit och effter Kongl. Maytz. Woriß Naadigste Herriß och Kongiß obne breff dennem *taxerit* effter deriß neruerinde tilstand, paa huad stedder och huor dee ehre beliggennde, entenn di ehr selffeiger eller iche, effter samme kongebreffß indhold, *daterit* Kiøbenhaffnn denn 10. *januari anno* 1661. Och daa siønttiß dennem schoffuene att kunde fæde, naar fuld oldenn er, saa mange suin som effterfølger: Donß och Aldmind schoffue ehr iche saa wed magt, att der kunde *taxeris* nogen suinß oldenn till. Møßwraa schoff ehr otte ottinger, huor aff Cronen tilhørrer 4“ otting och selffeiger bønder 3“ otting, huilche kunde *taxeris*, naar fuld oldenn ehr, huer otting at fede 1 suin. Rode Wad schoff ere fiere otting, huor aff Cronenß ehr 3 ottingh och bondenß en otting, till otting kand tagiß, naar olden ehr, 1“ suin. Bramdrop schoff, nest nordost fra Coldingh beliggende, er 24 otting, huor aff Cronenß ehr 9 otting, Kolding kierche 2 otting, /35v/ [Cron]enß j otting och bondenß 12 ottingh, [hue]r otting kand *taxeris*, naar fuld olden ehr, att feede 1 suin. Eltang schoff er 16 otting, huor aff Cronen tilhører 6 otting och selffeiger bønder 10 otting, huer otting kand *taxeris* for 3 suinß oldenn, naar fuld olden er. Stenderup schoff ehr 16 ottinger, Cronenß der aff tilhører 2 otting, selffeiger bønder 10 otting och prestenn 4 otting, huer otting kand *taxeris* for 1 suinß olden, naar fuld oldenn ehr. Biert schoffue, nemblig Dreinß leggendiß norden Kolding fiord, Westerschoff och Kaabelenn, ehr 24 otting, huor aff Cronnen tilhører 18 otting 1 quarter och bondenn 5 otting 3 quarter, huer otting kand *taxeris,* naar fuld olden er, for 10 suinß oldenn. Lildballe schoff er 16 otting, huor aff Cronenß ehr 6 otting, Eltang kierchiß 1 otting och bondenß 9 otting, kand *taxeris* huer otting, naar fuld olden er, for 2 suin att fede. Wilstrop schoff aldt Cronnenß, sat for 6 suinß oldenn. Hersleff schoff ehr 21“ otting, huer otting sat for 1 suinß olden, naar fuld olden ehr, huor aff Cronen haffuer 18 otting, presten 2“ otting och bundenn 1 otting. Høyrup schoff 16“ otting, huor aff Cronnenß ehr 11¢ otting /36r/ och bondenß 4¢ otting, huilchet kand setiß, naar fuld olden ehr, aldt Cronenß for 3 suinß olden och bundenß for 1 suinß oldenn. Wyff schoff er 37 otting, huor aff Cronenß ehr 13 otting och bondenß 23 ottingh, <presten 1 otting>,

huer otting kand *taxeris* for fiere suinß olden, naar fuld oldenn er. Nebbell schoff ehr 8 otting, huor aff Cronnen tilhørrer 4 otting 1/3 och bonden 3 1/3 otting och presten 1/3 otting, huer otting kand *taxeris* for 1 suinß olden, naar fuld olden ehr. Starup schoff ehr 16 otting, huor aff Cronen tilhørrer 11 otting, bonden 5 otting, huer otting kand *taxeris*, naar fuld olden er, for 3 suin at fedde. Fredsted schoff ehr 13 otting, huor aff Cronenß ehr 3 otting och bondenß 10 otting, huer otting kand *taxeris*, naar (fuld) oldenn ehr, for 4 suin att feede. Tyffkier schoff 30" ottingh, huor aff Cronenß ehr 21 ottingh och bondenß 9" otting, Cronnenß 17 att (*taxeris*) for 17 suin och bondenß for 7 suin. Horstrop schoff ehr 31 ottingh, huor aff Cronnenß ehr 21" otting och bondenß 9" otting, huer otting kand settiß for 1 suinß olden, naar fuld oldenn ehr till. Och stod forschreffuene mend till wedermolsting med Hanß Staffenßen deellefouget. Warsell forschr.

(57)

/36v/ For:ne otte dannemend alle wonde, att for dennem wandt med opragt finger och eed Jørgen Pederßenn i Biertt, Peder Iffuerßenn i Starup, Lauridtz Madtzen i Hart och Lauridtz Simonßen i Donß, att di vdi forgangenn vge war till siøn vdi schoffuene her i Brusk herit och besichtiget, huad windfelder der fandtiß paa Cronenß schoffue. Och fandtiß der att werre nederblest i forgang(n)e store veyr vdi Biert schoff paa Cronnenß 50 bøgefelder, som kunde werre 60 laß wdi, huor aff en part war ont at ørche. Huiß windfelder, som ellerß vdi schoffuene fandtiß, war effter lodtzeigerniß wduisßning paa selffeiger bønderß. Och stod forschr. mend med Hanß Staffenßen deellefouget till wedermolsting, der dette winde gich beschr. Warsell forschr.

(58)

Hanß Staffenßen deellefouget effter forschr. herridtzwarsell satte i rette, att saa mange her vdi herrit, som iche haffde ydt deriß aarlig høe, bør det att yde eller der for att lide som wed bør. Opsat wdi sex wger.

(59)

Item satte for:ne Hanß Staffenßen vdi rette och formindte, att saa mannge /37r/ her vdi herrit, som haffuer fest Cro[nenß gaarde] sidenn hand bleff deellefouget, bur[de att] giffue hannom sinn fougdepenge efft[er sed]waanlig brug eller der for att lide deelle. Saa møtte ingen till giensuar, derfor opsatt vdi sex vger.

(60)

For:ne otte dannemend alle wonde att di saae och hørde her i dag for domb stod *Casparus* H[øfflich] och Erich Bentßen, begge tiennendiß Velfornehme Mand Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß, huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, att det kalff, som Klauß Anderßenn i Biertte bekom for hußfougdenn at føde effter domenß indhold, war 3 rixdlr. werdt, den tid hand det bekom. Warsell aff for:ne heridtzwarsell.

(61)

For:ne Kasparuß fremlagde slodtzherrennß sendebreff till slodtzfougdenn, som iblandt andet indholdt, att efftersom Hanß Strenghed haffde erfarit aff hußfougdenß schriffuelße, att di prester, som haffuer andtagget Cronnenß gaarde udi lehnit, iche dennem will opbygge, iche helder vdgiffue rytterschatt eller holde andenn tynge, som andre, /37v/ [d]er Cronenß gaarde besider, holder, saa …uiß till wenlig andtsuar, att effterdi [bøn]dergaarde andtageß, saa bør ochsaa der aff att giøriß bønderß rettighed, tillmed formelder ochsaa mit seddell, att di gaardenne schulle opbygge och holde ved wstraffelig biugning, som det sig burde, med meere same zeddell i sig selffuer vdwisßer, som war *daterit* den 8. *februari* 1661. Huoreffter hand war tingßuinde begierindiß. (62)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hans Staffennßenn, deellefouget, och fremlagde, lod lesße och paaschriffue en *taxt*, som fiere mend haffuer giort, om huor meget der kunde saaeß vdi Coldinghuß wnderliggendiß ladegaardtz march aarligenn, lydenndiß: Kiendiß wi efftterschreffene Hanß Christennßen i Schanderup, deellefouget i Andst herrit, Søffrin Nielßen, sognefouget i Bramdrop, Jørgenn Pederßen, sognefouget i Biertte, och Iffuer Nielßen, sougnefouget i Hersleff, <och> giører witterligt, att efftersom wi ere aff Jachob Laurßen Bech, hußfouget paa Coldinnghuuß, /38r/ paa Kongl. Maytz. och lenßm[andens weigne] opkraffuit att siønne och *taxere* …… sandferdig kundschab och winde fra oß g[ich] beschreffuit, belangende huor meget wdi Coldinghuß wnnderliggendiß ladegaardß marche kand saaeß och auffleß aarligen. Daa kand der till ladegaardenn saaeß och auffleß som følger: Wdi Schinnderborig lyche kand saaeß 10 tønder rogh eller biugh och kand

auffleß 40 laß høe. Wdi Jørgenn Schouff lyche 9 tdr. rog eller biugh och kand auffleß 12 laß høe. Wdi Hommelgaards lyche kand saaeß 4 tdr. rog eller biugh. Wdi dennd løche nest offuen hoß kand saaeß 6 tdr. ar:e. Denn offuer march nest wed Kolding Koemarch er meget kaald och sur jord, saa denn iche er tiennlig att saae, iche helder till hiøbiering, menß allenne till greißening och fægangh. Paa Trindhollmb kand auffleß 16 leß høe. Paa Bøddell moyer kand auffleß 6 laß høe. Denn eng wed Rebberbannen kand auffleß 4 laß høe. Wdi Vrande[rop] moyer kannd auffleß 16 laß høe. Vdi Hiarup enmerche kannd auffleß 13 laß høe. Och er ladegaardenn och bygningen gandtsche neder brøtt och ødde i denne wfredtz /38v/ [tiid] … …ll och gierderne om alle løcherne … ødde, saa dee ligger windheignit. Att [dette] saalediß i sandhed ehr, som forschreffuit staar, haffuer wi till witterlighed woriß naffnne och merche wnderteignit. *Actum* Colding, denn 15. *februari* 1661. Huilchet fandtiß wnderschreffuenn aff for:ne Hanß Christenßen, dellefouget. Och nu for rettenn fremstod forschr. Søffrinn Nielßenn, Jørgen Pederßen och Iffuer Nielßenn, (som) wandt och kundgiorde wed eed och opragt finger, att saalediß wdi sandhed ehr som forschreffuit staar i alle moder. Och stod forschr. mend med for:ne Hanß Staffennßenn deellefouget till wedermolsting, der dette winde gich beschr. (63)

Hiemmellet med opragt finger och eed Laß Jennßenn i Hersleff och Christenn Jenßenn i Høyrup, att di i dag otte dage gaff Nielß Olluffßen Basße i Horstrop louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare Her Jenß Jenßenn i Hersleff eller handß fuldmegtig her i dagh, huor offuer Hanß Staffenßenn i Aldmind, deellefouget, paa bem:te Her Jenßeß weigne hannom beschyldte /39r/ effter hanß schriffuelße for en tønde byg, som hand haffde borged hanß S. <høstrue> *anno* 1658 den 28. *may*, Kierstienn Christenßdatter, schippen for 26. sk. dansch, effter enn reigtig *nomererit* regenschaff bogß indhold, och schulle werrit betald S. Hanß dag dernest effter, som dogh iche scheed ehr, huilche(t) hand ey med en god samwittighed kand fornechte, att hand det jou bekom vdi Her *Chilians* gaard i Weylle, huor Her Jenß det samme tid haffde leggendiß paa hanß lofft. Huor effter bem:te Hanß Staffenßen war domb begierindiß och formindte, hand burde samme biug att betalle, som beløber 3 d. 1 sk., eller derfor lide namb och wordering i hanß buo och guodtz, huor det findiß. Saa mødte iche for:ne Nielß Basße till giensuar, huorfor sagenn bleff opsatt wdi 3 wger. (64)

Hiemmellet med opragt finger och eed Anderß Anderßenn i Coldingh och Søffrinn Nielßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Søffrinn Nielßenn i Bramdrop louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare Nielß Pederßenn i Coldingh her i dag. Nielß Pederßenn hannom beschyldte for 10 sld., (som) Søffrin Nielßennß høstrue broder war hanß høstrueß førige mand Knud Hanßen plegtig effter hanß derpaa wdgiffuen haandschrifft, /39v/ (og) formindte, (at) Søffrin Nielßenß høstrue burde, efficterdi hun ehr hanß søster och neste arffuing, same 10 daller att betalle eller derfor lide namb. Saa mødte ingen till giensuar, huor for sagen bleff opsatt vdi sex wger.
(65)

Jenß Jørgenßennß sag imod S. Peder Jørgenßennß arffuing i Bramdrop fremdelliß opsatt vdi 3 vger. (66)

Peder Olluffßenn i Høyrup stod her i dag for domb sit tridie ting och forlagde sitt sedwanlig zignete, som war bleffuenn bortte for hannom først i denne feigde tid, och forbød nogenn det att bruge eller bruge lade wnder straff som wed bør.
(67)

Iligemaader forlagde Simonn Pederßen i Høyrup sit tridie ting sit zignete och wed samme tider bleffuenn borte, och forbød nogenn det att bruge eller bruge lade vnder straff som wed bør.
(68)

For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Ebbe Madtzen i Høyrup och Madtz Tommeßenn ibid., huilche kiendtiß dennem att werre wenlig och well forligt om huiß regenschab och trette dennem haffuer imellom werrit, saa Madtz /40r/ Tommeßenn bliffuer Ebbe Madtzenn plegtig 1 rixdlr., som hand loffuit hannom om S. Michelß dag førstkommer att betalle schadißløß. Och dermed war ald deriß regenschab klart till denne dagh, och huiß dennem imellom *pascerit* er till tinge eller andre steder, schall werre død och machtißløß, och dennem ey paa enten sider till hinder eller schade att komme i nogenn mader. Och stod di bege till wedermolsting, der dette winde gich beschr. (69)

Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Iffuerßenn i Høyrup och Nielß Olluffßenn ibid., att di i dag 14 dage gaff Doritte S. Peder Wdßennß i Coldingh och hindiß børnn med deriß lauguerger louglig warsell till deriß buopeell, sampt Jenß Pederßenn i Høyrup till sin buopeell, att suare Palle Olluffßenn i Høyrup imod winde her i dagh.

(70)

For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Ebbe Madtzenn i Høyrup, Simon Pederßen, Peder Olluffßenn och Hanß Jenßen ibid., huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di tou /40v/ dage for pindtze dagh sidstforledenn war vdi denn crongaard i Høyrup, S. Peder Schammelßenn paabuode och fradøde, och der besichtiget, om hand haffde effterlatt sig nogen guodtz eller formoffue. Och daa fandtiß der gandtsche inttet guodtz eller formoffue, rørindiß eller wrørindiß, effter hannom, som kunde kome dend S. mandß *creditorer* till betalling for deriß gieldßfordring i nogenn mader, menß war dennem fuld witterligt, at fienderne haffde <det> bort røffuit och gaarden *ruinerit*, saa hand vdi armod bortdøde. Warsell for:ne.

(71)

Hiemmellet Lauridtz Buntmager i Aldmind och Laß Jennßenn i Hersleff, att di i dag otte dage gaff Nielß Pederßenn i Møßwraa louglig varsell till hanß buopeell imod domb att suare Jørgen Anderß(en) Haard i Nebbell her i dag.

(72)

Huor offuer for:ne Jørgen Haard hannom beschyldte paa sin egen moder och sydschindß veigne for 22“ sldlr., hand war hanß S. fader plegtig effter tuinde haandschriffterß indhold, som her i dag for domb bleff lest och paaschr., formindte hand burde dennem att betalle inden 15 dage eller lide namb. Saa møtte Nielß Pederßen och begierde dag(?), huorfor sagen bleff opsatt vdi 3 wger.

(73)

/41r/ Hanß Staffenßenn, dellefouget, hanß sag i[mod] Mortenn Hering schouffrider, saa well <och> Gregerß Tomßenn i Nebbell, er fremdelliß opsatt vdi 3 wger.

(74)

Peder Iffuerßenn i Starup tilforordnit aff deellefougden i domerß sted vdi efftterschr. sagh:

Effter forschreffne herridtz warsell fremlagde Jenß Høg, herridtzfouget, imod meenige herridtzmend sit schrifftelig indleg, lydendiß: Efftersom ieg wnderschreffne haffuer ladet meenige herridtzmend warselgiffue imod domb att suare mig her i dagh andlangende min fortering till Hanß Kongl. Maytz. hylding, som høy øffrighed haffuer mig beuilget, och Hanß Maytz. wdgiffuene breff derpaa ehr her paa tinget for nogenn tid sidenn lest och forkyndt, formeldendiß i meening, att heridtzfougderne schall betalliß reißepenge effter reigtig opschrifft, och haffuer Woriß Welb. Her Slodtzherre dereffter samtycht min fortering och opschrifft, som ochsaa her paa tinget ehr lest och forkyndt, och effter diß indhold haffuer sognefougderne med nogle herridtzmend lignet och lagt heridtzmendenne imellom, huad en huer effter same opschrifft /41v/ kand tilkomme att vdgiffue. Daa haffuer di det saaalediß offuerslaget, att huer heelgaard tilkommer att wdgiffue 12 sk. dansche, huer halff gaard, møller och buoll halfft dereffter, som ehr med deriß egenn hender att beuiße, formeenendiß derfor, (at) en huer nu strax bør mig samme penge att *contere* och erstatte mig huiß schade jeg der vdoffuer haffuer lid, sidenn Hanß Kongl. Maytz. breff for dennem bleff forkynt, eller derfor lide namb, en huer aff sin buo och guodtz, huor det findiß, huorpaa ieg ehr nu strax endelig domb begierindiß, och er aff ridefougden eller deellefougden, huem som i dag tilstede er, begierindiß, (at) mig en mand motte forordniß i den sag retten kunde beside, *centere* och dømme huiß rett er, och dette motte lesßiß, paaschriffuiß och indføriß i huiß for rettenn *paserer*. Aff Follerup den 16. *februari anno* 1661. Jenß Høgh, eghaandt. Derpaa bleff sluttet som efterfølger: Daa effter di wdi retteligiß *copie* wed Kongl. Maytz. *messiue*, att fuldmegtiger till Kongl. Maytz. arffhyldingh schulle for deriß reigße effter billig opschrifft betalliß, saa och slodtzherenß ordre, huor meget Jenß Høgß fortering kand beløbe, item en legning, som sognefogderne och endeelß herridtzmend der om haffuer giort, widste ieg iche andet at kiende, ind saa mange her i herrit, som iche haffuer betald, jou bør att betalle.

(75)

Løffuerdagenn denn 23. *februari* 1661

/42r/ Otte windißmend: Peder Iffuerßenn i Starup, Peder Olluffßenn i Høyrup, Iffuer Nielßenn i Wyff, Joen Laßenn i Nebbell, Hendrich Mortenßen i Aldmind, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Anderß Olluffßenn i Wilstrop och Madtz Hanßenn Boll i Eltang.

Hanß Hanßenn i Bramdrop eschet fougder och dannemend till schifft paa Sidtzell Olluffß weigne i Bramdrop effter hindiß S. hosbond Olluff Jenßen paa onßdag førstkommendiß. Opneffnd till wørderingßmend: Klauß Anderßenn i Biertte, Jørgenn Michelßenn i Bramdrop, Hanß Jepßen och Madtz Laugeßenn ibid. till forschr. dag att møde.

(76)
Laß Madtzenn i Hartte tilforordnit vdi domerß sted till effterschreffuene sagh:

Hiemmellet med opragt finger och eed Laß Pederßenn i Wyff och Madtz Knudtzenn ibid., att di i dag otte dage gaff Jenß Høgh, herridtzfouget, louglig mundelig warsell her wed tinget imod domb att suare /42v/ [Jach]ob Lauridtzenn, hußfouget, eller hanß fuldmegtig her i dagh. Hanß Staffenßenn, deellefouget, paa bem:te hußfougdeß veigne hannom beschyldte effter schrifftelig fuldmagt for enn stige, som bleff brugt den tid, Laß Jachobßenn bleff hengt, huilchen Jenß Høg haffde loffuit hannom betalling for, satte i rette och formindte, hand burde entten att schaffe hannom ligesaaa god en stige igien eller och betalling for dend, efftersom dend war 3 rixdlr. werdt. Dertill suaret Jenß Høg, att dend som lod tyffuen rette burde stigenn att betalle. For tilfald bleff sagen opsatt wdi 6 wger.

(77)
Jon Jepßenß sag imod Peder Olluffßen i Høyrup fremdeelliß opsatt vdi 3 wger.

(78)
Hanß Staffenßenß sag paa Nielß Møllerß børnß weigne imod Hanß Tordßen i Bramdrop fremdeelliß opsatt vdi 3 vger. (79)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Hanßenn i Paaby, Jenß Hanßenn, Hanß Pederßenn ibid. och Laß Madtzen i Hartte, huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn*, /43r/ att di denn 19. *februari* sidstforledenn war med herridtzfougden Jenß Høg, ridefougdenß tienner och fuldmegtig Kasparuß Høfflig, deellefougdenn Hanß Staffennßenn i Aldmind och herridtz-schriffuerenn Peder Raffn forsamlet i Paaby prestegaard till registering, wordering, schifft och deellingh effter S. Her Madtz Olluffßenn, førige sogneprest till Hartte och Bramdrop sogner, som nu vdi forledenn feide tid wdi sinn landflychtighed saligen vdi Colding bortsoffuede, offueruerindiß denn S. mandß effterlatte høstrue Mette Berttelßdatter med sin tiltagenn laug-uerge Joen Jachobßenn i Wrandrop, herridtzfouget i Andst herrit. Och daa till andfangh bleff ald denn S. mandß effterlatte guodtz och formoffue, som vdi forledenn feide tid var bleffuenn beholdenn, reigtig registerit och worderit som effterfølger: 1 stor jern gryde worderit for penge 2 rixdlr., 1 liden jernngryde wort for 1 rixdl., 1 liden gamell kobber kiell weyet 4 schaal*lb.* à(?) 14 sk., ehr 3“ mk., 1 lidenn meßing kiell sat for “ mk., 3 tin fade och 3 tinn tallerchener weyet tilsamen 12 schaal*lb.* à(?) 1 rmk., ehr penge 3“ dlr. 1 mk., /43v/ 1 mallm morter med jernstød er wort for 2 sld., 1 meßing kiertte wort for 8 sk., 1 egeschyffue med lucht foed worderit for penge 1 rdlr., 1 rød egekieste med laaß for sat for 2 rixdlr., sengekleder, som Mette Berttelß-datter selff paaligger, 1 bolster wnderdiøn, 1 huerchenß (= hvergarns?) offuerdiøn, 2 gammell puder med wor paa, 1 par høregarnß laggen och 1 gamell bolster huod diønn, tilhobbe wort for penge 8 sldlr. Beløber saa forschreffne guodtz 24 sldlr. _ 8 sk. Fandtiß enn hob adschiellige slagß bøgger, som bleff registerit och worderit samme tid aff Hæderlig och Wellerde Mand Her Jenß Jachobßen i Nagbøll, sogneprest vdi Schanderup sogen, och Her Christenn Madtzenn i Paaby, sogneprest till Hartte och Bramdrop sogner, <och> effter deriß wnderschreffne opteig-nelßiß indhold beløber worderingenn paa samme bøger penge 42 sldlr., och ehr same bøger tilhobbe 85. Er saa ald forschreffne guodtz och bøger i en *summa* penge 66 sld. 4 sk. Dereffter bleff eschet och kraffuit effterschreffne bortschyldig gield: Knud Nielßenn i Colding fodrit paa sin fader Nielß Pederßenn Kremer hanß weigne effter enn haandschrifft penge 286 sldlr., *daterit* /44r/ denn 29. *februari* aar 1656, med sin efftерstandendiß rindte. Noch effter enn anden haandschrifft penge 98 sldlr., *daterit* denn 13. *juli ano* 1657. Bagge Bageßennß tienner i Ribe fodrit paa sin hosbondtz weigne effter haandschrifft, till S. Hanß Nielßenn Friß aff Ribe hanß arffuinger wdgiffuenn, paa penge 48 sldlr. med sin effterstaaendiß rindte, *daterit* denn 6. *septemb.* 1650, huorpaa fandtiß affschreffuenn att werre betald med tou stude penge 10 sldlr. Noch fodrit effter wdtog aff bem:te Bagge Baggeßenß reg.bog for 1 td. huilling 11 mk. och for 1 f:car sild 9 mk. Tamiß Christenßenn aff Stien Wad mølle fodrit paa sinn moder och syd-schindß ueigne penge 6“ dlr., som Mette Her Madtzeß vedgich och var beuist. Gabriell Hat-mager fodrit paa sin moder och sydschindß weigne for 2 hatter penge 2 rd. Jenß Høg fodrit for 2 kalffue penge 2 rdlr. Peder Pederßenn Bredall, schreder i Colding, lod fodre for syløn, hand paa adschillig tider haffde arbeidet, penge 9 sldlr. 3 mk. 3 sk. Lorentz Klaußen i Meddelfar lod fodre effter haandschrifft for 1 tønde salt penge 6 sld. 3 mk., *daterit* den 16. *augusti anno* 1657. Kiersten Jenß Pederßenß i Bramdrop fodrit for hindiß andpart aff honning, (som) S. Her Madtz haffde bekomen, /44v/ penge 2 sldlr. Borgemester Jørgenn Staalßen(?) i Weylle lod wed sinn

schriffuelße andgiffue, att S. Her Madtz war schyldig till hanß høstrue moder, S. Marin Madtzdatter, penge 40 sldlr. med 7 aarß effterstaaendiß rindte effter haandschrifftenß indhold, huilchen war borgemester Hanß Suane i Weylle och Berttell Jenßen i Viborig arffuelig tilfaldenn. Noch war hand B. selff plegtig penge 10 sldlr. med tolff aarß effterstaaendiß rindte, som och andgaffuiß att haffue haandschrifft paa. Doritte S. Peder Wdsenß lod fodre effter wdtog aff sin S. hosbondß regennschabß bogh for adschilligt penge 28 sld. 15 sk., noch berette att haffue denn S. mandß haandschrifft paa penge 34 sldlr. 1 mk., ehr saa hindiß fodring tilhobbe 63 sldlr. 15 sk. Marin S. Ancher Jepßenß lod fodre for lechter 10“ mk. 4 sk. Søffrin Pederßenn Hoßkremer, borger i Colding, fodrit effter haandschrifft penge 17 sldlr. med sin effterstaaendiß rindte, *daterit* den 4. *septemb.* 1654. Hanß Marquorßen i Colding fodrit londte penge 4 rixdlr., for Hamborger bai penge 8 sldlr., noch londte penge 2 rd., er 17 sldlr. Beløber saa ald forschr. fodrende gield i en *summa* foruden rindtenn pennge 607“ sldlr. 15 sk. /45r/ Och effterssom guodtz och formoffue fandt[iß] saa ringe, att det ey <ner> kunde tilstreche gielden med att afflegge, daa effter diß leiglighed bleff forschr. ringe guodtz wdreignit imod dend fordrende gield, huor aff ey kunde bliffue meere ind till huer dallerß bortschyldig gield 7 schilling dansche, och her vdinden ingen rindte tilregnit. Och erbød herridtzfougden sig daa imod *creditorerne,* att efferdi fienderne och krigßfolchet haffde bortrøffuit dend S. mandß guodtz och formoffue, att di der for wilde lade dennem bequeme och <anname> wdset, for saa widt di en huer *pro quota* kand tilkome, och guodtzet offuer aldt kand tilstreche, saa war hand offuerbødig att giøre dennem wdsett for saa wit som forschreffuit staar. Huilchet di ey giøre wilde, wndtagenn Kiersten Jenßkon, som annamit en latinsche bog for sin fodring, och Jenß Høg, som till sig toug denn ny *recess* for sin gield, huormed di bleff benøyitt. Wiider guodtz eller formoffue fandtiß der iche vdi boen, bem:te S. Her Madtz tilhørig, eller bleff paawist att registere eller wordere i nogenn mader.

(80) Hiemmellet med opragt finger och eed Peder /45v/ Knudtzenn i Paaby och Jenß Jenßenn i Bramdrop, att di paa mandag sidstforledenn war 14 dage war i Weylle och for S. Marin Madtzdatterß buopeell louglig warselgaff dend S. quindiß arffuinger, item gaff borgemester Jørgenn Staalßenn(?) warsell till hanß buopeell, item hiemmellet di, att di tißdagen dernesteffter gaff Lienne Ollufßdatter i Wingsted mølle louglig warsell med hindiß lauguerge for hindiß buopeell, item warselgaff di paa onßdag war 14 dage Jahane Jepßdatter i Suenßmølle med hindiß lauguerge och Madtz Jepßenn i Bierißmølle till derіß buopeelle. Noch hiemmellet di, att di nestforgangen mandag war i Colding och der gaff Nielß Pederßenn Kremer, Hanß Marquorßen och Jenß Pederßenn Raadmand, item Doritte S. Peder Wdßenß med hindiß børn och deriß lauguerger, Søffrin Hoßkremer och Gabriel Hatmager louglig kald och warsell till en huer deriß buopeelle, alle imod forschr. schifft att suare paa aastaden sidst forleden thißdag och dets affsigt her i dag. Och stod for:ne worderingßmend med bem:te Joen Jachobßen och bekiende ligesaa att werre *pasceritt* effterssom forschr. staar i alle mader.

(81)

/46r/ **Løffuerdagenn denn 2. *martij anno* 1661**

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Christenn Iffuerßenn i Wyff, Iffuer Nielßenn ibid., Ebbe Madtzen i Høyrup, Jørgen Pederßenn i Biert, Klauß Anderßenn ibid., Jenß Staffenßenn ibid. och Søffrinn Nielßen i Bramdrop, Jenß Jepßenn i Lildballe.

Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Tomßenn i Bramdrop och Jenß Jenßenn ibid., att di i dag 14 dage gaff Doritte Poffuelßdatter S. Peder Wdßen(ß) i Coldingh och hindiß børn med deriß lauguerger, Karin S. Søffrinn Haardß med hindiß børn och deriß lauguerger, item Nielß Madtzen, slodtzschriffuer, Peder Berttelßen, borger i Colding, Buold Knudß ibid. med hindiß mand och lauguerge Nielß Pederßen, Nielß Anderßenn, fischer i Biertte, och Jenß Jepßen i Tolstrop, alle louglige warsell till deriß buopeelle for reigistering och besichtelße effter S. Olluff Jenßenn Welling i Bramdrop den 27. *februari* sidstforleden och till dets affsigt att suare her till tinget i dagh.

(82)

/46v/ Forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgenn Michelßen i Bramdrop, Klauß Anderßenn i Biert och Hanß Jepßenn i Bramdrop, som wandt och kundgiorde wed eed med opholdende finger effter *recessenn,* att di den 27. *februari* sidstforledenn war med herridtzfougden Jenß Høgh, hußfougdenß fuldmegtig *Casparus* Høfflich och schriffueren Peder Raffnn forsammellet till registering, wordering, schifft och besigtelße effter S. Olluff Jenßenn Welling i Bramdrop, offueruerindiß denn S. mands effterlatte høstrue Sidsell Hanßdatter med hindiß swoger och

lauguerge Søffrinn Nielßenn i Bramdrop. Och daa war di paa dennd crongaardß byggested, den S. mand paabuode, huilchen fandtiß aff fienderne och krigßfolchet vdi forleden feide tid gandtsche *ruienerit*, nederbrøtt och ødde, saa der paa stedden gandtsche inttet fandtiß att registere eller wordere i nogen mader, menß for:ne Sidsell Olluffß andgaff och paawiiste wdi for:ne Søffrin Nielßenß huß, som hun war till huße, nogle ringe sengekleder, nemblig 1 graa vlden diøne, 1 huid vldenn diøn, 1 bolster huod diøn, en sengklede och 1 g. blargarnß lagge, aldt /47r/ tilhobe worderit for penge 10 mk., och 1 suort egekieste, och worderit for penge 10 mk., huilchet hun wed høyeste eed berette att werre aldt det hun fra denne feigde tid beholdt aff deriß guodtz eller formoffue i nogenn mader, menß andet, huiß dee haffde, war dennem aff fienderne och krigßfolchet frarøffuit. Dereffter bleff eschet och kraffuit effterschr. bortschyldig gield: Doritte S. Peder Vdßenß lod fodre effter vdtog aff sin regenschabß bog penge 16 sldlr. 1 mk. Buold Knudß i Colding fodrit effter haandschrifft pennge 8 sletdlr., *daterit* denn 22. *februari* 1657. Nielß Anderßen i Biertte fodrit pennge 4 sldlr. Och effter som forschr. *creditorer* ey wille annamme nogen wdsett aff forschr. ringe deell guodtz effter neruerinde tilstand, beholdt Sidsell Olluffß same guodtz hoß sig vdi forwaring till wiidere fodringh, undtagenn den suorte egekieste, som bleff wdsatt till fougder och schriffueren for deriß rettighed och wmag offuer schifft. Beuisteß med fremlagt landtztingß warsell zeddell aff Wiborig landtzting wdgiffuet den 16. *januari* sidstforledenn, att Werner Christenßen och Mauridtz Lauridtzen i Wiborig daa der steffnit och warselgaff alle S. Olluff /47v/ Jenßen aff Bramdrop hanß brødre, naffnlig Store Hanß Jenßenn och Lille Hanß Jenßenn sampt alle hanß *creditorer*, inden landtz eller wdenn landtz, for att møde vdi den S. mandtz buo wdi i Bramdrop till schifft och deellingh forschreffne dagh, som war siette wgeß dag dereffter, och daa der att annamme *proquota* saa widt en huer kand tilfalde, och dets affsigt dereffter till tinge at tage beschr., huilchet samme warselß seddell, som her i dag for domb bleff lest och paaschr., i sig selffuer wduisßer. Warsell tilforne indført. Her foruden bleff andgiffuen, att Jenß Jepßen i Tolstrop annamit, der hanß søster Kiersten Jepßdatter døde, 1 linden bolster offuerdiøn och 1 huid vldenn wnderdiøn, som vdi forschreffne schifftebreff schall tilføriß.

(83) For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jost Tamßen i Huilsbierig, ridefouget i Holmandtz herrit, Jørgen Michelßenn i Bramdrop, Tammiß Nielßen i Eltang, Hanß Jepßenn i Bramdrop och Peder Michelßen i Wyff, huilche wandt och kundgiorde wed eed med opholdende finger effter *recessenn*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, att Peder Gardenner wdi Coldinghußeß haffue iche kand formaae att wdgiffue /48r/ dend leyemaalß bødder, hand vdi forledenn krigßtid war forfaldenn med, till Kongl. Maytz. att wdlegge. Och stod Jachob Laurßen, hußfogit, till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(84)

Ebbe Madtzenn i Høyrup stod her i dag for domb sit tridie ting och forlagde sit sedwaanlig zignet, som for hannom war bleffuen borte først i dend feigde tid, (og) forbød nogenn det att bruge eller bruge lade wnder straff som wed bør.

(85)

Hiemmellet med opragt finger och eed Tord Anderßenn i Høyrup och Christenn Jenßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Tamiß Nielßenn Schreder i Eltang, Mogenß Nielßenn i Wilstrop och Nielß Iffuerßenn i Høyrup louglig warsell till deriß buopeelle imod winder (att suare) Nielß Jepßenn i Høyrup her i dagh. (86)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonnde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Ebbe Madtzenn i Høyrup, Hanß Jenßenn ibid., Madtz Tommeßenn och Peder Olluffßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di otte dage for S. Woldborig dag sidst forleden war i denn crongaard i Høyrup, S. Jørgen Jenßenn paabuode och i forledenn feide tid /48v/ fradøde, och der besichtiget, om dend S. mand haffde efferlatt sig nogett guodtz eller formoffue att registere eller worderre. Och daa fandtiß der gandtsche och aldeelliß inttet guodtz eller formoffue, rørindiß eller wrørindiß, wed huad naffn det ehr eller werre kand, effter hannom wdi boen eller nogenn steder, som bem:te S. Jørgen Jenßen haffde werrit tilhørig, eller som kunde komme dend S. mandß gieldenner och *creditorer* till nogenn betalling for deriß gields fordring i nogenn moder, menß war dennem i ald sandhed fuld witterligt, att fienderne och krigßfolchet haffde dennd S. mandß och hanß høstrueß deriß guodtz och formoffue bort pløndrit och dennem fra røffuit, och den crongaard, di paabuode, gandtsche *ruinerit*, nederbrøtt och forød, som mange gotfolch, dißwerre, er beuist. Warsell for:ne.

(87)

Jenß Jepßenn i Lildballe paa Hanß Staffenßen i Aldmind deellefougdenß weigne fich

effterschreffuene domme beschr.: Først belangende dee Biertmend deriß suin, de haffde hafft till oldenn i Dreinß schoff, som saalediß bleff sluttet, att effterdi iche nogen /49r/ beuiß fremlegiß, att der er ganngen nogen siøn paa Biert schoff och dennd *taxerit* for nogen suinß oldenn, iche heller beuißeß samme schoff att werre ifredlyst for wdeiger eller wbrendte suinn, och dee Biertmend forgiffuer i deriß suar, att huiß suin, som i samme schoff fandtiß till dend rinnge oldenn, war mestenndeell wdeyer aff Colding och andre steder fra opsatt, tillmed iche giøriß nogenn forschiell paa, huor mange crontiener och huor mange selffeiger bønder tilhørde aff samme suin, iche heller nogenn befalling fra slodtzherren fremlegiß, att der schulle giffuiß nogenn oldenngield aff samme schoff, widste fougden iche att tilfinde for:ne Biertmend nogen oldengield att wdgiffue i denne besuerlig tid meere ind andre steder paa leenit, førind andre befalling derpaa kommer. (88)

Dernest gich domb beschreffuen offuer dee Strandhuße mend, som i sin sluttening saa lyder: Effter tiltalle, giensuar och dend sagß leiglighed, saa och effterdi for fougdenn iretteleggiß slodtzherrenß schrifftelig befalling, att dee Strandhuße mend schulle yde deriß schyld och landgielde effter jordboggenn till schriffueren, och ellerß giøre arbeid, som tilforne /49v/ och seedwanligt ehr effter samme seddelß vider wdformeldingh, daa widste fougdenn iche retter der om att kiende, ind Welbem:te denn Gode Mand Slodtzherrenß seddell jou bør att efftерkommiß.

(89) Och for det tridie gich domb beschreffuen offuer Poffuell Hanßenn aff Nebbell, som haffde vdbrøt aff sitt fengsell och bortrømbt, saalediß slutterit, att effterdi for fougden med tingßuinde beuißeß, att for:ne Poffuell Hanßen haffuer brødt Kongl. Maytz. fengsell och jernn, hand sad vdi sluttet for sin mißgierninger, som hand selffuer her paa tinget haffuer bekiendt effter samme tingßuindiß indhold, och hand inndnu andenn gang haffuer wdbrødt och bortrømbt, widste fougdenn iche retter der om att kiende, ind hand jou haffde sit lyff forbrutt och bør at fare som fredløß mand effter lougenn.

(90)

Noch gich domb beschreffuenn imellom Jenß Høg, herridtzfouget, och Madtz Tomßen i Høyrup effter sex wgerß opsettelße, som Nielß Pederßenn i Møßwraa affsagde. Och saalediß bleff sluttet som følger, /50r/ att effterdi ey nogen beuiß for bemelte Nielß Pederßenn vdirettelegiß, att der iche fandtiß saa megit guodtz och eigendomb effter S. Hendrich Raffnn, att hanß gieldener och *creditorer* iche kunde bekomme deriß betalling for deriß fordrende gield, tilmed Madtz Tomßen vdi sit suar andgiffuer dend S. mandtz høstrue att haffue offuerleffuit hanß død och iche holdenn nogen schifft eller richtighed effter hanß dødelig affgangh, och iche helder beuißeß, att Madtz Tomßenn haffuer arffuit eller bekomit noget effter dend S. mand i nogenn moder, widste hand iche att tilfinde Madtz Tomßenn noget aff S. Hendrich Raffnß bortschyldig gield att betalle, menß bør der for quit att werre. (91)

Løffuerdagenn denn 9. *martij anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Lauridtz Simonßenn i Donß, Peder Olluffßenn i Høyrup, Hanß Jennßenn ibid., Hanß Jenßenn i Horstrop, Joen Lasßenn i Nebbell, Mogenß Nielßen i Wilstrop och Søffrinn Mogenßen i Wyff.

/50v/ Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde, her i dag for domb stod Jørgenn Jørgenßenn i Rodewad, som ihaandtoug Jenß Jørgennßenn i Bramdrop, gaff och giorde hannom enn fuldtrøg, euig och wigienkallendiß auffkald paa ald, huiß arffue och guodtz hanß høstrue Sidsell Iffuerßdatter war arffueligenn tilfaldenn effter hindiß S. fader Iffuer Lasßenn och moder S. Karin Madtzdatter, som begge buode och døde i for:ne Rode Wad, item huiß hun (kunde?) tilfalde effter sinn S. broder Gyde Iffuerßenn, det werre sig wdi buo och buoschab, sølff, kleder, kræ, queg, heste och hopper, kornn och kornn auffling, rørindiß och wrørindiß, indenn dørre eller vden døre, wed huad naffnn det neffniß eller optenchiß kand. Saa hand bekiende hand och hanß bem:te høstrue derfor att haffue annammit och opborin deriß fulde nøye och redelig betalling effter deriß egenn wilge och minde, huor for hand nu for tings domb quitterit for:ne Jennß Jørgenßenn, hanß høstrue och arffuing for dennem och deriß arffuinger for for:ne arffue och guodtz for ald wider kraff, schade, bekostning och wdlegh, och tachet hannom ære och gott for god /51r/ schifft och jaffning och god, redelig och reigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Jørgen Jørgennßenn till wedermolsting der denne auffkald gich beschreffuenn.

(92) Jenß Staffenßenn i Biert eschet schifft effter S. Laß Berttelßenn ibid. Wdneffnd till worderingßmend: Anderß Hanßenn i Biert, Hanß Hanßenn, Hanß Anderßenn och Jenß Staffen-

ßenn ibid., att møde paa onßdag førstkommendiß.
(93)
Hanß Staffenßennß deelfougdeß beschylding till Mortenn Hering schouffrider effter slodtzherenß schrifftelig befalling opsatt vdi 14 dage. (94)
For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hannß Staffennßenn i Aldmind, deellefouget, Hannß Nielßenn ibid., Laß Madtzenn i Hart, Anderß Oluffßenn i Wilstrop, Peder Michelßenn i Wyff, Jenß Staffenßenn i Biertte, Jørgenn Jørgenßenn i Rode Wad, Peder Jørgennßenn i Wyff, Staffen Hanßenn i Lild Balle, Christenn Pederßen ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn* dennem wdi Guodtz sandhed fuld witterligt att werre, att S. Peder Jørgenßen i Bramdrop /51v/ och hanß høstrue Mette Pederßdatter wdi forledenn krigßtid bortdøde, och ald deriß guodtz och formoffue bleff dennem aff fienderne och fra røffuit, deriß eigendombßgaard i Bramdrop, (som) dee S. folch paa buode, nederbrødt och ødelagt, och effterlod dennem itt lidet wmøndig pige barnn wed naffnn Anne Pederßdatter, huilchet oldefaderenn Peder Søffrinnßenn i Schierup aff christelig faderlig medynch till sig annamit, nøgenn och elendig, och det forsiøner och opholder, och iche for:ne Peder Søffrinßen bekom noget med same barnn aff dets S. foreldriß guodtz och formoffue i nogenn moder. Och stod Jenß Jørgennßenn i Bramdrop, samme barnß farbroder, till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuen, och bekiende saa vdi sandhed att werre efftersom forschreffuit staar i alle moder.
(95) Wdneffndt till siøn till enn gaard i Fredsted, (som) S. Nielß Nielßenn ibuode, paa fredag morgenn: Iffuer Hanßenn i Aldmind, Søffrin Søffrinnßenn ibid., Nielß Pederßenn i Møß Wraa och Søffrin Mogenßen i Wyff.
(96)
/52r/ Nielß Pederßenn i Møßwraa stod her i dag for domb och kiendtiß sig aff witterlig gield schyldig och plegtig att werre Hanß Staffennßenn i Aldmind, deellefouget, penge 22“ sldlr., och tilforplegtet sig eller sine arffuing(er) att betalle for:ne Hanß Staffenßen eller sinne arffuing(er) med sin tilbørlig rindte, halffparten S. Michelß dag førstkommendiß och andenn halffpart till fastelaffuen dereffter, schadißløß i alle moder, eller der for lide deelle, naar dereffter paaeschiß, wden nogenn wndschylding i nogenn moder.
(97) Hiemmellet med opragt finger och eed Madtz Pederßenn i Eltang och Nielß Pederßen ibid., att di i dag otte dage gaff Hannß Anderßenn i Stubdrop louglig warsell till hanß buopeell och talde med hanß høstrue, imod domb att suare Peder Olluffßenn i Høyrup her i dagh. (98)
Peder Olluffßenn hannom beschyldte for hand iche haffde effterkomit sin forplegt och giort hannom nøyachtig schøde och affkald paa, huiß hanß høstrue arffuelig kunde /52v/ tilfalde effter sinne S. foreldre, effter sin forplegts indhold, *daterit* den 12. *decem. anno* 1660, (og) forminndte, hand det indnu burde att giøre eller lide deelle. Item beschyldte hannom for 3“ sldlr., hand war hannom plegtig. Saa mødte iche for:ne Hanß Anderßen, huor for sagenn bleff opsatt vdi 3 vger. (99)
Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rett sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgen Pederßenn i Biertt, Staffenn Hanßenn i Lildballe, Christen Pederßen ibid., och paa Jenß Jepßenß veigne ibid. effter schrifftelig fuldmagt Søffrin Nielßen ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn,* att di paa mandag sidstforledenn, som indfaldt denn 4. *martij,* war med Jachob Lauridtzen, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß och ridefouget her i herrit, Jenß Høg, herridtzfougitt, och Peder Raffnn, schriffuer, till registering, wordering, schifft och dellingh forsammellet i Lildballe /53r/ effter S. Hanß Christennßenn Bull, som vdi forledenn feide tid buortdøde, offuerwerrendiß dennd S. mands effterlatte høstrue Kierstenn Jenßdatter med hindiß tiltagen lauguerge Madtz Pederßenn, borger och indwohner i Weylle, som kiendtiß sig att arffue sinne børnn, huilchet haffde arffuit deriß bem:te S. fader Hanß Christenßenn och der for war dend S. mandß enlig arffuing. Och daa bleff der vdi boenn giort wdsett till denn S. mands gieldenner och *creditorer* aff hanß effterlatte tilstandendiß gield efter reigtig haandschriffter som følger: Mogenß Nielßenn i Wilstrop fodrit 47 sld. med sin effterstaaendiß rindte, som ehr 11 sld., huilche S. Hanß Bull haffde hafft vnder wergemaall for sinn søstersøn S. Hanß Jenßenn, och for:ne Mogenß Nielßenß broderdatter Elßa Hanßdatter arffueligen tilfalder, her wdindenn iche bereignit 46 sld. 3 mk. 1“ sk., 3 (? i?) penge, som bem:te S. Hanß Jenßenß S. fader tilfaldt hoß Wilstrop kierche, som endnu staar hoß kierchenn wbetald, huortill /53v/ bleff wdsatt Jenß Nielßenß haandschrifft i Høyrup Tolstrup, lydendiß paa 3 sldlr., *daterit* den 29. *juni* 1657, Peder Hanßen Giødßenß haandschrifft aff Eltang paa 35 sld. 1 mk. 11 sk.,

daterit denn 2. *aprilli* 1656, S. Olluff Hanßenn Raffnn i Bierte hanß haandschrifft paa 10 sldlr., *daterit* denn 8. *augusti* 1654 och Hanß Iffuerßenß haandschrifft i Biertte, lydendiß paa 10 sldlr. 2 mk., *daterit* den 4. *octob.* 1652. Forschreffne haandschriffter bem:te Mogenß Nielßenn till sig annammit och war for sin forschr. fodring benøyet. Staffenn Christennßen, borger i Coldingh, fordret effter haandschrifft penge 22 sldlr., *daterit* den 25. *januari* 1660, noch fodrit 15 sldlr., som Kiersten Jenßdatter wedgich. Hannom bleff tilsat S. Poffuell Jenßenß haandschrifft i Bramdrop, lydendiß paa 14 mk. 12 sk., S. Jenß Hanßenß haandschrifft i Horstrop paa 5 sletdlr., S. Jenß Jørgennßenß breff i Lildballe paa 18 sldlr., S. Christen Hanßenß breff i Eltangh paa penge 10 sldlr. /54r/ Bemelte haandschriffter for:ne Staffenn Christenßenn annammit och war dermed for sin fodring fornøyet. Jørgenn Pederßenn i Biert fodrit for en ørte biug, schippen 24 sk., ehr penge 3 rixdlr. Hannom bleff tilsatt Nielß Madtzenß haandschrifft i Biertte paa penge 4" sldlr., huormed hand och war benøyet. Nielß Pederßenn, borger i Colding, fordrit effter haandschrifft penge 30 sld., *daterit* denn 11. *juni* 1658. Hannom bleff for sin fordring wdsat och tilworderit Søffrinn Nielßennß haandschrifft i Bramdrop paa penge 15" sldlr., Anderß Hanßenß haandschrifft i Biertte paa 10 sldlr. och Mogenß Jørgenßenß haandschrifft i Hosby, lydendiß paa 6 sldlr., huor med Nielß Pederßenn nu for rettenn kiendtiß sig for sin fordring att werre benøyet, saa hand tachet dennem gott, daa ey (?) haandschriffterne annammit. Jachob Lauridtzen slodtzfouget fodrit paa kierchenß weigne effter Mester Ancherß seddell, att kierche uergerne war Eltang kierche /54v/ schyldigh 174" sldlr., huor aff S. Hanß Bullß arffuing tilkommer 87 sldlr. 1 mk., huilche Kierstenn Jenßdatter selffuer loffuit kierchenn at giøre regenschab for och klarere som det sig bør, huilchet slodtzfougden paa kierchenß weigne och war benøyet med. Och andgaff for:ne Kierstenn Jenßdatter att haffue saaedt vdi dette aar 7 schipper rogseede, huer schip seede worderit for 3 mk., ehr 5 sld. 1 mk., indaufflet høe 4 laß, laßet sat for 2 mk., ehr 2 sldlr., huilchet bleff wdsatt till fougdepenge och dette schifftiß bekostning. Foruden aldt dette bleff effterschr. haandschriffter fremlagt paa tilstann(den)diß gield: Jenß Hanßenß haandschrifft i Bramdrop paa 16" sldlr., Anderß Laugeßenß haandschrifft i Hosby paa 10" mk., Bertell Rasmußenß haandschrifft i Offuer By paa 3 sldlr., Søffrin Jørgenßenß breff i Kierchehollmb paa 8 sldlr., Søffrinn Michelß breff /55r/ i Gudsøe paa 3 sldlr., Madtz Nielßenß breff i Kierche Hollmb paa 20 sldlr., Søffrin Madtzennß breff i Eltangh paa 13" sld., Anderß Terchelßenß breff i Eltang paa 7" sldlr., Jørgenn Søffrinnßen Bysen(?) hanß breff paa 6 sldlr., Anderß Poffuellßennß breff i Koldingh paa 11 sldlr. 2 mk. 12 sk., Hanß Jenßenß breff i Eltang pa 4 sld. 1 mk., noch Søffrinn Madtzenß breff paa 8 sldlr., Peder Huillerß breff i Eltang paa 1 sldlr. Beløber alle forschreffne haandschriffter i en *summa* penge 105 sldlr. 4 sk., som Kiersten Jenßdatter sellfuer annammit och beholdt. Och bekiende forschreffne wordering ßmend nu for rettenn saalediß att werre vdi bem:te S. Hanß Christenßenß huß och buo *pascerit* efftersom forschreffuit staar i alle mader. Och nu for rettenn fremstod Madtz Mortenßenn i Høyen, andgaff och berette, att forbem:te S. Hanß Christenß(en) Bull war hanß datterbarnn Sidtzell Johanßdatter plegtig /55v/ aff londte penge 60 sldlr. med sin effterstaaendiß rindte och haffde haandschrifft paa, som nu war i Schanderborigh, huortill Knud Terchelßen paa Kiersten Jenßdatterß weigne suaret, att dersom hand haffde hafft nogenn haandschriffter, daa haffde hand burdt effter lougenn dennem enten fremuist offuer schifft eller nu her paa tinget i dagh.

(100)

Hiemmellet med opragt finger och eed Søffrinn Nielßenn och Nielß Jenßen i Lildballe, att di paa mandag war 14 dage gaff for:ne Madtz Mortenßenn i Høyen louglig varsell till hanß buopeell for forschreffne schifft att suare till paa sin datterbarn Sidsell Johanneßdatterß weigne, item warsellgaff di i goord 14 dage Elßa Hanßdatter i Wilstrop med sin farbroder och lauguerge Mogenß Nielßenn sampt Mester Ancher i Colding, Her Nielß i Stenderup, Hanß Hanßen ibid., Nielß Pederßen i Colding, Staffen Christenßenn ibid. for dette schifft att suare till paa aasteden forschr. dag och dets affsigt her i dagh. /56r/ Och stod forschr. Madtz Mortenßenn paa sin bem:te datterbarnß weigne till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuenn. (101)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dagh for domb stod Knud Terchelßenn i Lildballe och paa sin feste enche Kierstenn Jenßdatter hindiß weigne tilbød Nielß Pederßenn, borger och indwohner i Colding, trende haandschriffter, nemblig Søffrin Nielßenß i Bramdrop paa 15" sldlr., Mogenß Jørgenßenß i Hosby paa 6 sldlr. och Anderß Hanßenß i Biertte paa 10 sldlr., som hannom paa schifft effter S. Hanß Christennßenn Bull i Lildballe bleff tilsatt for sin gields fordring, och hand med dennem war benøyet effter schifftebrefß indhold, huorfor hand war begierinde, att hand dennem nu vilde annamme och hinde

quittere, eller hun hereffter iche ydermeere widste hannom noget till samme gield att suare i nogenn mader. Warsell forschr.
(102)
Jenß Jørgenßenn i Bramdrop fich domb effter sex wgerß opsettelße, saalediß sluttett: /56v/ Daa effter tiltalle, giensuar och dend sags leiglighed, saa effterdi for fougden iretteleggiß enn *contragt*, imellom S. Peder Jørgenßen i Bramdrop och for:ne Jenß Jørgenßenn oprettet, indholdendiß, att der resterit paa samme *contragt* som Peder Jørgenßenn bliffuer Jenß Jørgennßenn plegtig 50 sldlr., item fremlegiß S. Peder Jørgennßenß haandschrifft paa 50 sldlr., saa och enn opschrifft, som tilholder Jenß Jørgennßen att haffue forstracht sinn S. broder Peder Jørgenßen redepennge och kornn, som sig kand bedrage 33 sldlr. 8 sk., huilchet Peder Søffrinßenn i Schierup, den S. mandtz barnß oldefader och formønder, vedgaar och bekiennder sig att werre beuist, daa widste fougden iche retter der om att kiende, ind bem:te Jenß Jørgennßenn jou bør for sin forschr. fordrende gield, som ehr tilhobbe 133 sldlr. 8 sk., med diß paagaaende rindte och *interesse*, att haffue indwißßening vdi S. Peder Jørgenßenß selffeiger bønderjord och eigendomb paaa Bramdrop march, efftersom ey nogen løßøre findiß nogenn *creditorer* med att betalle effter den gode /57r/ Mand Welb. Her Landtzdommeriß wiidere affsigt.
(103)
Gich domb beschreffuenn imellom Hanß Staffenßen i Aldmind, deellefouget, och Hanß Smed i Tyffkier, som saalediß bleff sluttet, att effterdi sagen offuer sex wger haffuer werrit opsatt, saa der wdinden iche wiider forhalling imod *recessenn* schee kand, och for fogden irettelegiß tingßwinde, att bem:te Hanß Smed haffuer nederbrøtt och borttaget aff det cronebolig i Tyffkier, Peder Weni ibuode, och hand iche møder, ey helder nogenn paa hanß weigne hannom der for att erklere, widste fougden iche andet derom att kiende, ind for:ne Hanß Smed jou bør derfor att lide och stande till rette effter Kongl. Maytz. forordning derom, vdgiffuenn den 24. *juli* 1660.
(104)

Løffuerdagenn denn 16. *martij anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Joen Jepßenn i Hersleff, Jenß Jørgennßenn i Bramdrop, Poffuell Nielßen i Horstrop, Mogenß Nielßen i Wilstrop, Lauridtz Buntmager i Donß, Peder Michelßen i Wyff och Peder Olluffßen i Høyrup.
/57v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her idag for domb stod Hanß Hanßenn Nebbell i Biertte, Jørgen Pederßenn ibid., Hanß Nielßenn i Aldmind, Iffuer Hanßenn, Søffrinn Anderßenn ibid., Søren Mogenßenn i Wyff, Knud Terchelßen i Lildballe och Hanß Hanßen Iffuerßenn i Biertte, huilche paa deriß egenne och meenige Brusk heridtz mendtz weignne fuldmagt och møndighed gaff Erlig Welfornehme Mand Jachob Laurßen Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß, deriß *suplicatz* och store nød for Hanß Kongl. Maytz. att anddrage, paa det dee arme berøffuede her vdi Coldinghußleen motte nyde nogenn forscha(a)nsell och frihed, att di iche med alle schulle quittere di øde, *ruinerit* stedder, di andtagget haffuer, och det ligesom di alle samptelig personlig tilstede war i alle mader. (105)
Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgenn Pederßenn i Biertte, Hanß Nielßenn i Aldmind, Iffuer Hanßenn ibid., Søffrin Anderßenn ibid., Søffrin Mogenßen i Wyff och Hanß Hanßen Iffuerßen i Biert, /58r/ huilche wandt och kundgiorde dennem i Gudtz sandhed att werre fuld witterligt, att S. Nielß Jennßenn i Donß vdi forledenn feide tid bortdøde med høstrue och børnn i armod aff aarsag, (at) ald deriß guodtz och formoffue bleff dennem aff fienderne och krigßfolchet frarøffuit och dee vdi ellendighed fra huß och hiemb forjaget, huilchet mange got folch dißwerre ehr beuist. Och stod forschreffne mend till wedermolsting, der dette winde gich beschr. (106)
For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Olluffßenn i Høyrup och bekiende sig aff witterlig gield och wenlig laan till sin aufflingß fortsettelße schyldig och plegtig ehr bleffuenn Jon Jepßenn i Hersleff 4 sldlr., huilche for:ne 4 sldlr. bem:te Peder Olluffßen ihaandtoug for:ne Jon Jepßen, loffuit och tilforplegtet sig eller sinne arffuing erlig och well at betalle bem:te Jon Jepßen eller hanß arffuing till S. Olluffß dag førstkommendiß vden schade och schadisløß i alle mad(e)r, eller sig tilforplegtet der for at lide dielle, naar der effter paabediß, wden warsell, schodtzmaall eller nogen wndschyldingh. (107)
/58v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Iffuer Hanßenn i Aldmind, Søffrinn Anderßen ibid., Nielß Pederßenn i Møßwraa och Søffrin Mogenßenn i Wyff, huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessen*, att di denn 15. *martij* sidstforledenn war med Hanß Nielßenn i Aldmind wdi Fred-

sted och der siønit och besichtiget den selffeiger bundegaard, S. Nielß Nielßenn ibuode och fradøde. Och daa saae di, att salßhußet war gammelt och forfaldenn paa tømmer och tagh och taget slet bortte aff tou fag, indbygning der vdi war *ruinerit* och slett øde, och en schorsteen nederfalden vnder tagget, item alle winduerne slett bortte, denn øster lade fandtiß wegetøchelßerne mesten deell bortte och techningen meesten aff paa denn enne side och aff toug fag gandtske paa denn anden side, det synder huß war jordlederne <der>vnder forraadnit och tømmerit ehr gammell, det wester huß ehr tømerit vdi gamell och megit forfaldenn och forraadnit, techninng paa samme huß ehr øde saa ner som offuer fiere fagh, indbygningenn /59r/ med weggetychelßerne, døre och andet er øde och mestenn bortte, kielden der vdi gaardenn ehr gandtsche øde offuenn jorden med threwerch, winde och andet, och fandtiß der iche vdi den gandtsche gaard wdenn tou hußgauffuell. Och stod forschr. siønßmend till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuen.
(108)

Løffuerdagenn denn 23. *martij anno* 1661

Otte windeßmend: Nielß Pederßenn i Møßwraae, Jenß Jepßenn i Lild Balle, Poffuell Nielßenn i Horstrop, Iffuer Nielßenn i Wyff, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Søffrinn Nielßenn i Bramdrop, Nielß Simonßen ved Eltang kierche och Jørgenn Pederßenn i Biertte.

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jep Tueßenn i Eistrop, som ihaandtoug Jenß Hanßenn i Paaby, loffuit och sig tilforplegtet att betalle Johane Jepßdatter /59v/ i Eystrop 20 sletdaller, (som) bem:te Jenß Hanßenß fader Hanß Jenßen war hinde plegtig aff børnepenge och Jenß Hanßenn haffde giort hinde tingßuinde paa, saa hand same tingßuinde schulle indløße bem:te Jenß Hanßen vden schade och schadißløß i alle mader. Och stod di begge till wedermolsting, der dete vinde gich beschreffuenn.
(109)

Huilche forschreffne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgenn Pederßenn i Bierte, Jenß Staffennßenn, Hanß Hanßenn och Anderß Hanßenn ibid., huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessen,* att di denn 13. *martij* sidst forledenn war med herridtzfougden, ridefougdenß fuldmegtig och deellefougden wdi Biertte forsammellet till registering och wordering effter S. Laß Berttelßenn, som i forleden feigde tid bortdøde, offuerueringdiß denn S. mandtz effterlatte høstrue Karin Laßkuone med sin tiltagen lauguerge Hanß Hanßenn Nebbell i Biertte. /60r/ Och daa bleff dennem andgiffuenn och paawist efftersch r. ringe guodtz, som fra denne feidetid war bleffuenn beholdenn, nemblig en halff kieste worderit for 1 rmk., 1 boløx och 1 kobber kiell tilsamell wort for 3 mk., 1 gamell jerngryde for 12 sk., 1 schrin for 1 mk., 2 schip rougseede saaed i marchenn, huer schip seede sat for 1 sldlr., ehr tilhobbe 3“ sld. Dereffter bleff eschet och kraffuit efftersch reffuene bortschyldig gield: Jørgenn Pederßennn i Biertte fodrit penge 4 rixdlr., noch fodrit paa Klauß Andersenß weigne ibid. en tønde biugmalt, huilchet Karinn Laßiß wedgich och war beuist. Hanß Hanßen i Biert fodrit effter enn haandschrifft penge 3 sldlr., *daterit* denn 9. *martij* 1649. Fougde och schriffuerpennge 4 rdlr. Och efftersom forschr. ringe guodtz ey kunde tilstreche gielden med att afflegge, och gieldenerne ey det wilde annamme, bleff det hoß bem:te Karin Laßiß bestaaende till wiider fordringh.
(110)

Hiemmellet med opragt finger och eed Poffuell Nielßenn i Biertte och Peder Jørgenßenn ibid., att di i dag otte dage (gaff) /60v/ den S. mandtz datter Anne Laßdatter, som er paa fremmed steder, hindiß neste frende och lauguerge Nielß Pederßenn i Colding louglig mundelig warsell till hanß buopeell imod dette winde att suare her i dagh. Item beuisteß med landtztingß warsell zeddell, aff Wiborig landtzting vdgiffuen den 30. *januari* sidst forledenn, indholdendiß daa der att werre steffnit och warselgiffuenn alle S. affgangenn Laß Berttelßen hannß gieldener och *creditorer,* huad di befindiß indenn eller vden landtz, dee wmøndig med deriß lauguerger, for denn registering (och) wordering, som holdtiß i Biertte for:ne dag, och dets affsigt att suare her i dagh, huilchet same seddell, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, i sigh selffuer wduisßer. Och stod forschr. worderingßmend med for:ne Hanß Hanßenn Nebbell samptelig till wedermolsting, der dette winde gich beschr.
(111)

Her Jenßeß fuldmegtig i Hersleff Iffuer Nielßenn fich domb effter sex wgerß opsettelße om det børneguodtz, hand haffde /61r/ wnder wergemaall for sin brodersøn Jenß Hanßenn Jerne, som tillholder i sin sluttning saaledißs, att effterdi for fougden irettelegiß tingßuinder, aff

Medelfar byting och her aff Brusk herridtzting wdsted, tilholdendiß, att bemelte Her Jenß Jenßenß guodtz och formoffue sampt børneguodtz, hand haffde vnder wergemaall for sinn brodersønn Jenß Hanßenn Jerne, er aff fienderne borttaget och hennrøffuit, widste fougden iche retter derom att kiende, ind forbem:te Her Jenß jou bør for samme børneguodtz att forschaaniß effter Kongl. Maytz. naadigst derom wdgiffne forordning, *daterit* Kiøbennhaffn den 24. *juli anno* 1660, och den artichelß vdtydning derudi om børneg[uodtz].

(112)

Iligemader gich domb beschreffuenn imellom Berttell Marquorßenn Møller i Gudsøemølle paa den enne och Mette S. Christen Hanßenß i Wyff hindiß broder och fuldmegtig Jenß Michelßenn paa denn andenn side, som lyder saalediß vdi sinn sluttning, att effterdi for fougden beuißeß med opsettellße, her aff tinget vdgiffuenn, att sagenn vdi sex wger haffuer werit opsatt, saa der wdindenn iche wiider forhalling imod *recessenn* schee kannd, /61v/ och for hannom irettelegiß en herridtztingß domb, her paa tinget affsagt denn 25. *aprilli anno* 1657, som ehr dømbt sidenn forbem:te S. Christenn Hanßenn haffde tilbødenn for:ne Berttell Marquorßenn Møller forschreffuene 17 rixdlr. *deponerit* penge, huor wd aff kand erachtiß sagenn att haffue werrit same tide *process*, saa for:ne Berttell Marquorßenn indenn sagenß wddrag iche haffuer kundet komme till samme pennge att annamme, och tilmed samme 17 rixdlr. war for:ne Bertell Marquorßenn tildømbt wed en anden heridtztingß domb, her paa tinget affsagt den 20. *septemb.* 1656, huilche domme indnu stander wed sinn fulde magt wsuechet, widste hand iche att kunde for:ne Bertell Marquorßen samme penge fradømme, menß bem:te S. Christen Hanßenß høstrue och arffuing bør hannom forschr. 17 rixdlr. *deponerit* penge att betalle, och dermed effter Kongl. Maytz. naadigste forordning att forholdiß.

(113) Noch gich domb beschreffuenn imellom Hanß Staffennßenn, deellefouget, paa Kongl. Maytz. weigne paa den enne och /62r/ Mortenn Anderßenn Herring, schouffrider i Brusk herit och Jerloff herit, hanß fuldmegtig paa denn anden side, som war Nielß Pederßen i Møß Wraa. Och fremlagde for:ne Hanß Staffenßenn nu for retten Mester Ancherß zeddell i Colding, lydendiß: Andbelangende, (at) Morten Hanßen schourider will benegte sig iche att werre Kierstenn Hanßdatterß barnefader, fordi hand iche ehr nefffnt Mortenn Hæring, saa haffuer Kongl. Maytz. hußfoget mig wnderschreffne ladet for:ne Kierstenn Hanßdatter indkalde vdi gottfolcheß neruerelße den 10. *martij* 1661, som daa med flere ord wedstod sinn førige bekiendelße och sagde sig ingen anden att haffue meent ind for:ne Morten Hering, schourider vdi Jerlou och Brusk herrit, det mange paahørdte och derom widne kand, om behoff giøriß. Till witterlighed, *anno die ut supra.* Ancher Søffrinßenn. Huilchet same sedell, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, wduißer. Nielß Pederßen der imod fremlagde Morten Schouriderß schrifftelig suar, som det widtløfftig i sig selffuer wduisßer. Och bleff der paa saalediß sluttet, att effterdi for fougdenn iretteleggiß /62v/ den Hæderlig, Wellerde Mand Mester Ancher Søffrinßenn, sogneprest i Colding, hanß zedeller, som wdtyder, att Morten Hanßen Schourider ehr vdlagt i Colding kierche att werre Kiersten Hanßdatterß barnefader, och det sidste M. Ancherß zeddell tilholder, att hun same bekiendelße igien vdi got folchiß neruerelße wedstod, att hun ey andre haffuer meent ind Mortenn Hering, schourider i Jerlou och Brusk herrit, widste fougdenn iche retter derom at kiende, ind bem:te Mortenn Hering Schouffrider jou bør for samme sin forseelße att tilfredtzstille øffrighedenn eller och derfor att lide effter *recessenn.* (114)

Løffuerdagenn denn 30. *martij ano* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Iffuer Nielßenn i Wyff, Søffrin Mogennßenn ibid., Hanß Laßenn i Donnß, Christen Madtzenn i Starup, Suend Olluffßenn i Aagaard, Peder Poffuellßen i Starup, Hanß Strangeßenn i Aldmind och Jenß Jepßenn i Horstrop.

/63r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn i Horstrop och Jenß Søffrinnßen ibid., att di i dag otte dage gaff Anderß Pederßen i Tyffkier, Søffrinn Søffrinßenn, Hanß Jørgenßen, Jenß Hanßen Rebslaar, Anderß Pederßen Suder ibid., Klauß Pederßenn i Horstrop, Hanß Jenßen, Poffuell Antoni, Poffuell Nielßen, Tøger Christenßenn, Jenß Hanßenn Kiøbmand och Berttell Hanßenn ibid. louglig varsell till deriß buopeelle att suare Nielß Madtzen, slodtzschriffuer, eller hanß fuldmegtig her i dag. Item warsellgaff Bertell Nielßenn i Tyffkier att suare Jenß Høg, heridtzfoget. Item hiemmellet Christen Madtzen och Peder Poffuellßenn i Starup, att di warsellgaff same dag Madtz Ibßen ibid. Noch hiemelet Peder Nielßenn och Nielß Mortenßenn i Wilstrop, att di gaff Nielß Griß i Wilstrop warsell att suare for:ne Nielß Madtzenn slodtzschriffuer. Hanß Staffenßen deellefoget dennem beschyldte paa Nielß Madtzennß weigne for di iche haffde ladet dennem indschriffue i jordbogen och giffuit hannom sin rettighed och indschriffuelße /63v/ penge effter sedwaanlig brug, (og) formindte di det burde att giøre eller

der for lide deelle. Saa mødte ingen till giensuar, huor for sagen bleff opsatt vdi sex vger. (115)

Hanß Staffennßenn toug sit første ting till Nielß Huid i Donß, Thomiß Hanßen, Jørgen Christenßenn ibid., Hanß Nielßen, Søffrin Anderßenn, Hendrich Mortenßen, Peder Laßen ibid. och Jenß Hanßenn i Møßwraa for deriß penge, dee schulle giffue presten till en hest effter *contragts* indhold.

(116)

Hiemmellet Lauridtz Buntmager i Donß och Hanß Strangeßen i Aldmind, att di i dag otte dage gaff for:ne mend louglig warsell till deriß buopeelle 8 dageß, 14 dageß, 3 vgerß och monits warsell imod deelle at suare Hanß Staffenßen for for:ne penge. Noch gaff di Nielß Pederßen i Møßwraa louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare hußfougden eller hanß fuldmegtig her i dagh. Hanß Staffenßen paa hußfougdenß weignne effter /64r/ schrifftelig fuldmagt hannom beschyldte, att efftersom hußfougdenn hannom haffde lauerit 12 rixdlr. att kiøbe suin for, och hand iche lauerit hannom meere ind ni suin, formindte hand burde resten att betalle eller derfor lide deelle. Saa mødte Nielß Pederßenn och war opstand begierendiß, huorfor sagenn bleff opsatt vdi sex wger.

(117)

Hiemmellet Klauß Søffrinnßenn i Hersleff och Christenn Jenßenn i Høyrup, att di i dag otte dage gaff Hanß Madtzenn i Hersleff louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare Anderß Nielßenn i Wellingh eller hanß fuldmegtig her i dag. Hannß Staffennß(en) i Aldmind paa bem:te Anderß Nielß(ens) weigne hannom beschyldte effter schrifftelig fuldmagt for 9 mk., hand haffde londt hannom att kiøbe haffre for i polacherniß tid och 1 rixd. for hanß andpart i enn hest, hand paa begge deriß weigne soldte i Coldingh, (og) formindte hand burde hannom att betalle eller der for lide deelle. Opsatt wdi sex wger.

(118) Huilche forschreffne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde /64v/ paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Madtz Hanßenn, barnfød i Schierbech, som paa sin egenne och sinne sydschind Marin Hanßdatter, anden Marin Hanßdatter och Kiersten Hanßdatter deriß weigne ihaandtoug sinn fader Hanß Christennßenn Smed i Wilstrop, gaff och giorde hannom en fuldtrøg, euig och wigienkallendiß affkald paa ald, huiß arffue och guodtz dennem kunde arffuelig tilfalde effter deriß S. moder Anne Madtz-datter, som i forledenn feide tid bortdøde, det werre sig vdi buo och buoschaff, kleder, kre, queg, kornn och kornauffling, rørindiß och wrørindiß, inden døre eller vden døre, ved huad naffn det neffniß eller optenchiß kand. Saa hand der for bekiende att haffue annamit och op-borinn deriß fulde nøye och redelig betalling effter deriß egenn wilge och minde, huorfor hand nu for tingß domb quitterit sin bem:te fader Hanß Smed och sinne arffuing(er) for dennem och alle deris arffuing(er) for for:ne arffue och guodtz for ald wiider kraff, schade, bekostening och wdleg, och tachet hannom /65r/ ære och gott for god schifft och jaffning och god, redelig och reigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Madtz Hanßen till wedermolsting, der denne auffkald och winde gich beschr.

(119)

Løffuerdagenn denn 6. *aprilli anno* 1661

mødte ey saa mange mend till tinget, att det kunde bliffue satt.

Løffuerdagenn denn 13. *aprilli*

bleff och ingen ting, for det war paasche hellig afftenn.

Løffuerdagenn denn 20. *aprilli anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Jenß Hanßen i Møß Wraa, Poffuell Nielßenn i Horstrop, Nielß Simonßenn wed Eltang kierche, Hanß Anderßenn i Stubdrop, Anderß Jørgennßenn i Rodewad och Mogenß Nielßenn i Wilstrop.

Hiemmellet med opragt finger och eed Søffrin Nielßenn i Horstrop och Iffuer Hanßenn ibid., att di i dag 5 wger gaff Sidtzell Pederßdatter i Horstrop louglig warsell med /65v/ hindiß hoßbond och laug werge Berttell Hanßen till deriß buopeell imod laugbod att suare Nielß Basße i Horstrop eller hanß fuldmegtig her i dagh.

(120)

Peder Raffnn i Horstrop, tingschriffuer, stod her i dag for domb och paa Nielß Ollufßen Basße ibid. hanß weigne sit tridie samfelde ting och louglig laugbød ald den lod och deell, hannom kunde werre berettiget i den bundegaard i Horstrop, hand nu paabuor, och hanß S. fader Olluff Nielßen och moder Marin Ollufß tilforne paabuode och fradøde, och det till

fæderne och mødernne frender effter loughen, beuisteß med fremlagt landtztingß warsel-zeddell, att der war warsell giffuen paa Wiborig landtzting sex wger tilfornne till bem:te Nielß Basßiß sødschind och medarffuing, huad di ehr inden eller vdenn landtz, om dee haffde noget imod dette laugbod att suare her i dagh, som det i sig selff wduisßer. Warsell for:ne.
(121) Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Hanßenn i Høyrup och Jenß Søffrinßen i Horstrop, att di i dag otte dage gaff Karinn S. Søffrin Pederßennß i /66r/ Horstrop med hindiß laugwerge, item och Hanß Søffrinnßenn ibid. och hanß høstrue Kiersten Jenßdatter, saa och Nielß Simonßen i Gudsøe till en huer deriß buopeelle imod domb att suare Jenß Jepßenn i Horstrop och Tord Anderßenn i Høyrup her i dagh. Forschr. Jenß Jepßenn och Tord Anderßenn beschyldte forschreffne S. Jenß Tordtzenß arffuingger i Horstrop for børnepenge, (som) dend S. mand till sig annammit vnder wergemaall effter tingßuindiß indhold, her aff tinget vdsted aar 1641 løffuerdagenn denn 6. *martij*, som tilholdt, att bem:te Jenß Tordßen till sig daa annammit wnder wergemaall for bem:te Tord Anderßenn sexsten sletdlr. hoffuitstoll och 5 dlr. rindtepenge, iligemaader annamit for hanß søster, forschr. Jenß Jepßen(s) høstrue, otte daller och trei daller rindtepenge, och fandtiß affschreffuen paa same tingßuinde paa Tord Anderßenß lod att werre betald paa tuinde tider 11 sldlr. och rindten till aar 1647 den 27. *septemb.* effter samme tingßuindiß wiider indhold, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. Och effter diß leiglighed formindte for:ne Tord Anderßen och Jenß Jepßen /66v/ paa sin høstrueß Marin Anderßdatterß weigne, att effterdi dee ey nogenn betalling kunde søge effter S. Jenß Tordtzen vdi løßøre, aff aarsag, (at) fienderne haffde det bortpløndrit, att dennem burde for deriß forschreffne fordring med diß paagaaende rinndte och schadegield att haffue wduißning och betalling aff dennd S. mandß eigendomb, huorpaa di war domb begierindiß. Saa mødte ingen till giensuar, huor for sagenn bleff opsatt vdi sex wger.
(122)

Gich domb beschreffuen imellom Peder Olluffßenn i Høyrup och Hanß Anderßenn i Stubdrop saalediß sluttet, att effterdi Peder Olluffßenn fremleger Hanß Anderßenß wnderschreffne beuiß och forplegt, tilholdendiß att hand haffuer att giøre Peder Olluffßen schøde och auffkald, naar hand det begier, widste fougden iche andet derom at kiende, ind Hanß Anderßen jou bør sin forplegt att effterkomme eller der for lide deelle och wiidere tiltalle.
(123)

Jachob Lauridtzenn Bech, hußfouget, stod her i dag for domb och forordnit /67r/ Peder Raffnn i Horstrop, tingschriffuer, och Jenß Jepßenn i Lildballe att werre *accis*mesterenß medhielpere och haffue tillsiøn med *consumtions* toldtz opbørsell, efftersom Kongl. Maytz. forordning tilholder tuinde mend dertill att forordne, och di dermed att haffue tilsiøn, som di achter at forsuare effter samme forordningß indhold, *daterit* den 30. *januari* 1661, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuenn. (124)

Item befalde och effter slodtzherenß, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider, Her Steen Billeß schrifftelig andordning, att tinget her effter schall holdiß paa en onßdag i huer wge, paa det (at) *accise*mesteren kand kome fra it ting till it andet sinn bestilling att forrette. Iligemaader befalde, att en huer andgiffuer sine haandquerne och lader dennem reigtig opteigne vnder straff som wed bør.
(125)

Her foruden forbød (han) møllerne ey noget att maalle for nogen, førind dennem laueriß derpaa *accisse* zeddeller.
(126)

Noch forbød (han) schomagererne her i herit ey nogen støffle eller schoe att selge, førind di lader dennem stemple.
(127)

/67v/ Ydermeere adwarit (han) alle och en huer, att dee sig retter och forholder effter forordningenn med det trøgte papiir, effter som dee det nu kunde bekomme i Colding, huor effter di kunde wide dennem att rete och for schade tage ware. Och war hereffter tingßuinde begierindiß.
(128)

Onßdagen denn 24. *aprillis anno* 1661,

effter Erlig Welb. Mands och Strenge Rider Her Steen Bille till Kierßgaard, Kongl. Maytz. befallingsmand offuer Coldinghußleenn, Hans Strengheds befalling begynt att holde tingett paa den dag.

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Iffuer Nielßenn i Wyff, Christenn

Iffuerßenn ibid., Klauß Pederßenn i Horstrop, Iffuer Iffuerßenn i Wyff, Nielß Simonßenn ved Eltang kierche, Jenß Jepßenn i Horstrop och Peder Michelßen i Wyff.

/68r/ Huilche forschreffne otte trofaste dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jenß Jørgenßen i Bramdrop, Nielß Pederßenn i Møßvraa, Jenß Hanßenn i Paaby, Hanß Hanßenn Nebbell i Biert, Hanß Anderßen ibid., Jenß Jepßenn i Lildballe, Christenn Iffuerßen i Wyff och Iffuer Iffuerßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di denn 16. och 17. *aprilli* sidst forledenn war med ridefougden Jachob Lauridtzenn, Kongl. Maytz. hußfoget paa Colding Huß, och deellefougden Hanß Staffennßenn i Aldmind till siøn till alle schoffuenne her i Brusk herrit, efftersom di der till aff tinge war louglig opneffnd att siøne och forfare, huiß derpaa war hoggenn wforwist siden Philippi Jacobi dag *anno* 1660. Daa befandtiß som effter følger: Rode Wad schoff fandtiß rodhoggenn 30 bøger, huer bøg till 1 laß, och styffnit 14 bøger till 5 laß, noch 1 eeg hoggenn till enn <halff> laß. Bramdrop schoff rodhoggen 4 bøger, /68v/ som lodtz eigerne berette den første att werre hogen paa Hanß Tordßen selffeiger bundeß schoff, denn anden paa Anderß Christenßenß schouffß part, och Jenß Pederßen, ra(a)dmand i Colding, haffde ladet dennem hogge, och den 3. aff dennem paa Peder Jørgenßenß bundschoff, som S. Søffrinn Haard haffde ladet houge. Forschr. 4 bøger kunde haffue verit till 5 laß. Noch 1 bøg hogenn paa kierchenß schoffßpart. Noch fandtiß styffnit 1 bøg paa Cronenß till 1“ laß, som lodtzeigerne berette Hannß Marquorßenn, raadmand i Colding, haffde ladet hoge. Indnu fandtiß hogen 1 bøg paa Hanß Jeßenß bundschoff till “ laß. Stenderup schoff rodhogenn 2 bøger, den ene satt for 2 laß, och den anden bleff beret(tet), (at) Her Nielß haffde ladet hogge. Paa Wilstrop och Landerup schoff fandtiß styffnit till 3 laß, och 1 laß rodhogen. Lild Balle schouff fandtiß styffnit till 1 laß. Horstrop schoff styffnit till 1 laß. Starup schoff, Fredsted schoff, Møß Wraa, Wyff, Nebbell och Donß schoffue sampt Coldinghuß dyrhaffue fandtiß intet hogenn till wplicht wdi wforwist (schouff) wdi forganngendiß aar.

(129) /69r/ Herridtz warsell affhiemmellet med opragt finger och eed huer effter andenn som følger: Aff Hart och Bramdrop soggenn Anderß Jørgenßenn i Rode Vad och Hanß Anderßenn i Stubdrop, aff Horstrop och Tyffkier Jenß Jepßenn och Jenß Søffrinnßen i Horstrop, aff Wyff soggenn Peder Jørgenßen och Madtz Knudtzenn i Wyff, aff Eltang sogen Jørgen Nielßen och Tamiß Schreder i Eltang, aff Starup soggen Christenn Mortenßenn och Christenn Madtzen, att di paa løffuerdag sidst forleden var 3 wger gaff deriß sogne och bymend louglig warsell till deriß buopeelle for dete siønß opkraffuelße siøn paa aastederne, och dets affsigt att suare her i dagh. Och stod forschr. siønsmend med for:ne Hanß Staffenßen, deellefouget, till wedermols-ting der dete vinde gich beschr.

(130)

Onßdagenn denn 1. *maij anno* 1661.

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Christenn Dyneßen i Fredsted, Jenß Hanßenn i Paaby, Jenß Nielßen i Hart, Tomiß Schreder i Eltang, Peder Michelßen i Wyff och Peder Jørgenßenn ibid.

/69v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Jenßenn i Lildballe och Jenß Jenßen i Bramdrop, att di i dag monit gaff Anna S. Jenß Nielßenß i Andkier, hindiß børn med deriß lauguerger och Elsa Hanßdatter i Wilstrup med hindiß laugwerge louglig warsell till deriß buopeelle, item warsellgaff di paa mandag sidst forleden war enn maanit Sidtzell Johanißdatter med sin lauguerge i Schanderborig, som (= hvor) hun haffuer sin huß werelse, imod lagbud och schøde att suare Kiersten Jenßdatter S. Hanß Bulß i Lildballe eller hindiß lauguerge her till tinget i dagh.

(131)

Noch warsellgaff di i dag maanit Staffen Hanßen i Lildballle till hanß buopeell imod pandteß opgørelße att suare bem:te Kiersten Jenßdatter eller hindiß lauguerge her i dag.

(132) Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Kierstenn Jenßdatter i Lild Balle, S. Hanß Christenßenß effterleffuersche, och louligh laugbød den selffeiger bundegaard i Lildballe, hun och hindiß S. hosbonde paabode, som hinde nu wed arffue och kiøb ehr tilhørig, och det till fæderne och møderne slegt effter lougen. /70r/ Och war det i dag sit tridie samfelde ting. Och stod Knud Terchelßenn aff Løßning till wedermolß ting och der imod bød sølff och penge. Warsell forschr.

(133) Huilche forschreffne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rett sandhed, att di saae och hørde her i dag for retten fremstod Kierstenn Jenßdatter i Lild Balle, S. Hanß Christenßen Bulß effterleffuersche, med sin tiltagenn lauguerge Jenß Jepßen i

Lildballe, huilche begge wdihaandtoug for:ne Knud Terchelßen aff Løßning, och med deriß fri wilge och fuldberaad hou, ja och samtyche, hermed solde, schøtte och aldeelliß affhendet fra for:ne Kiersten Jenßdatter och hindiß arffuinger, føde och wføde, och indtill for:ne Knud Terchelßenn och hanß arffuinger halffuepartenn aff dend selffeiger bundegaard i Lildballe och halffpart(en) aff diß tillegenndiß eigendomb, som hindiß hosbond, S. Hanß Christenßenn Bull, tilhørde, paabuode och fradøde, och for:ne Kierstenn Jenßdatter siden paa buode och arffuelig effter hannom och sine S. børn ehr tilfalden, det werre sig wdi hußе, biugning, gaard och gaardsted, ager och eng, schouff och march, /70v/ fuortte och fellit, fische wand och feegang, tørffgrøfft och lyngslett, stuff och ennemarche, waadt och tiurtt, indenn och wdenn alle marcheschiell, saa wiidt der nu tilliger, aff arildtz tid tilliget haffuer och hør och bør der till att lige med rette, aldeelliß inttet wndtagenn i nogenn mader, wed huad naffnn det ehr eller neffniß kand, huilchenn forschreffne halffue bundegaard her effter schall och maa følge her effter forschreffne Knud Terchelßenn och hanß arffuinger till euindelig eye och eigenndomb. Och nu kiendiß for:ne Kierstenn Jenßdatter sig ingen viider lod, deell, rett eller rettighed att haffue till eller wdi for:ne <halffue> selffeiger bundegaard eller noget aff diß tillegendiß eigendomb som forschreffuit staar, medenß bekiende der for att haffue annamit och opborin sinn fulde nøye och redelig betalling effter sin egenn wilge och minde, huorfor same halffue bundegaard och eigendomb schall och maa følge for:ne Knud Terchelßenn och hanß arffuinger for it fuldt, fridt och fast enchende eigendombß kiøb, ey schyldendiß och wigienkallendiß till euig tid, huor for hun nu kiendtiß och tilstod sig eller sine arffuinger och dennem tilforplegtet att friforschr.(?), hiemmelle och fuldkommelligen tilstaae /71r/ bem:te Knud Terchelßenn och hanß arffuinger forschreffne halffue bundgaard med diß tilleggendiß eigendomb for alle och huer mandß paatalle, som derpaa kand talle med rette i nogenn mader, och dersom for:ne halffue bundegaard eller noget aff diß tillegendiß eigendomb bleff for:ne Knud Terchelßen eller hanß arffuinger formedelst hindiß wanhiemelß brøst eller forseelßeß schyld wdi nogen domb eller rettergang med rette affwondenn, daa forplegtet sig for:ne Kiersten Jenßdater sig och arffuing(er), en for alle och alle for enn, att wederlege, igiengiffue och betalle for:ne Knud Terchelßenn och hanß arffuinger ligesaa gott, fuldkomen, welbeleigligt bundeguodtz och eigendomb igien, det vdenn schade och schadisløß i alle mader. Och bleff samme bundegaard och eigendomb lougligenn laugboden wdi trei samfelde ting effter huer andre effter thingßwindiß indhold, her i dag aff tinget wdsted, till federne och møderne frender effter lougenn, huor imod for:ne Knud Terchelßenn haffuer bøden sølff och penge imod samme laug bydelß effter samme tingßuindiß wider vduißning, /71v/ som war louglig warsell forgiffuenn. Och nu stod for:ne Kiersten Jenßdatter med sin lauguerge Jenß Jepßenn med for:ne Knud Terchelßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(134)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Laßenn i Donß och Jenß Søffrinßenn ibid., som kiendtiß dennem att haffue giort och oprettett wenlig *contragt* imellom huer andre saalediß, att for:ne Hanß Laßenn haffuer oplatt och affstandenn forbem:te Jenß Søffrinßenn och Anna Pederßdatter dennd halffue crongaard i Donß, som Hanß Laßenn selff paabode, som di hoß denn gunstig øffrighed haffuer att feste, huorimod for:ne Jenß Søffrinsen schall giffue Hanß Laßenn en god, forsuarlig kue, huilchen hand schall beholde till sin liffs føde och wnderholding, och hannom dend att forschaffe till paasche først kommendiß, naar mand schriffuendiß worder 1662. Samme kue schall for:ne Jenß Søffrinßenn forsuarlig føde och greiße hannom med sin egen aarligen. Noch loffuit (hand) her foruden att giffue hannom aarligenn till afftegt 4 schiper rog, 4 schipper biug och fiere schiper bog hued /72r/ och hannom det att lauere i got, reent, wstraffeligt kornn huer aar, naar hand det begierer, schadisløß, och det att andgaae aar 1663 till S. Michelß dagh. Item schall for:ne Hanß Laßenn nyde en ager, som kaldiß Steen Broe Ager, vdi 2 aar hereffter, som ehr en bygkiere och en rogkiere aff samme ager. Till hußweye schall hand haffue lildstoffuen, som ehr 2 fag i den wester ende paa salß hußet i same gaard, schall och haffue lofftromit deroffuer, huilchet Jenß Søffrinnßen schall holde wedlige med tømer och tagh. Ellerß loffuit och tilforplegtet for:ne Jenß Søffrinnßenn sig, sine arffuing(er) och effterkommere iche alleniste dette forschreffuenne att holde bem:te Hanß Laßenn aarlig aar som forschreffuit staar, menß indoch der foruden med hannom att schiffte god rou och mag i hußе, gaard och vdenn for, och god, wenlig omgengelße, och besynderlig med waretegt och anden tilsiøn, om for:ne Hanß Laßen falder alderdomß schrøbelighed paa, som hand kand och will forsuare for Gud i himmellen, en christenn øffrighed och andre got, erligt folch. Der imod loffuit igienn for:ne Hanß Laßen for sig och sine arffuinger, att dersom /72v/ Jenß Søffrinnßenn offuerleffuit hanß død eller hanß

høstrue, daa att nyde och beholde ald huiß guodtz och formoffue, hand sig effterlader, wforhindret i alle mader, och di der imod att forschaffe hannom en hedderlig jordeferd. Och stod di bege till wedermolß ting, der dette winde gich beschr., och tilforplegtet dennem dette forschr. fast och ubrødelig att holde efftersom forschreffuit staar i alle mader. Item schall Hanß Laßenn ny(de) tredie parten aff denn wester deell aff kaalgaarden der ved gaarden.
(135)

Onßdagenn den 8. *maij anno* 1661.

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møß Wraa, Jørgen Haard i Nebbell, Peder Iffuerßenn i Starup, Iffuer Nielßenn i Wyff, Søffrinn Jenßen i Hersleff, Hanß Laßenn i Donß, Søffrin Mogenßen i Wyff, Peder Jørgennßen ibid.

Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget, forbød meenige herridtzmend att haffue wstemplet hunde her i wildbanen, som kunde forjage och ødelege aff wildtet.
(136)

/73r/ **Onßdagenn denn 15. *maij anno* 1661.**

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møß Wraa, Hanß Lasßen i Donß, Jon Lasßenn i Nebbell, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Laß Madtzenn i Hartt, Lauridtz Simonßen i Donß, Iffuer Iffuerßenn i Wyff, Jenß Jepßenn i Lildballe.

Hiemmellet med opragt finger och eed Lauridtz Simonßen i Donß och Jørgenn Christenßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Tamiß Hanßen i Donß louglig warsell mundelig att suare Jachob Laursen hußfouget paa Kongl. Maytz. weigne her i dag. Jachob Lauridtzenn hannom beschyldte for en eegh, hand haffde hannom frahoggen i den crongaardtz enghaffue der neden for gaarden i Donß, (som) bem:te hußfougdenn i feste haffuer, och en slede, hand haffuer borttagenn aff samme haffue, (og) formindte hand der for bør lide effter *recessen.* Saa mødte for:ne Tamiß Hanßen och bekiende, hand haffue(r) hoggen en eg till enn stiert, /73v/ menß sleden benegtet hand ey att haffue tagen, huorfor sagen bleff opsatt wdi 3 wger.
(137) Jachob Laurßenn hußfouget forwiste for:ne Tamiß Hanßenn dend crongaard i Donß hand i feste haffuer, effterdi hand iche ehr wed dend och holder dend wedlige som det sig bør.
(138) Hanß Staffenßenn i Aldmind fich domb offuer Hanß Madtzenn i Hersleff for huiß, hand var Anderß Nielßenn i Welling plegtig. Effter sex vgers opsettelse bleff tildømbt hannom at betalle inden 15 dage eller derfor lide namb.
(139)

Onßdagenn denn 22. *maij anno* 1661.

(Otte vidnesmænd:) Jenß Jepßenn i Lildballe, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Søffrin Nielßenn i Bramdrop, Lauridtz Simonßenn i Donß, Hanß Tamßenn i Aldmind, Søffrinn Anderßen ibid., Tamiß Nielßen i Eltang, Lauridtz Anderßen i Donß.

Jachob Lauridtzenn hußfouget adwarede meenige bønder, att di paa torßdag førstkommendiß otte dage schulle møde i Beruig(?) schoff och der att hoge och age Hanß Kongl. Maytz. schib weid effter slodtzherrenß andordning.
(140)

/74r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Tammiß Nielßenn i Eltang och Nielß Pederßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Anderß Kier i Gudsøe och Hanß Schomager ibid. louglig warsell till deriß buopeell att suare deellefougdenn och hußfougdenn.
(141)

Hanß Schomager i Gudsøe stod her for domb och andgaff, att hand pandtet Nielß Olluffßen Smed i Tafflonebbell paa weyen fra Gudsøe schoff for noget tre, hand haffde paa och hogen i Gudsøe schoff. (142)

Hiemmellet med opragt finger och eed Christen Mortenßen i Starup och Christen Madtzenn ibid., att di i guord otte dage gaff Hanß Madtzen Tued i Starup louglig mundelig warsell till hanß buopeell att suare Hanß Staffenßenn deellefouget (paa) Anna Jørgenßdatterß weigne i Starup.
(143)

Peder Iffuerßenn (og) Peder Hanßen i Starup wandt med opragt finger och eed, att forgangen aar, daa Anna Jørgenßdatter affstod denn crongaard, forbem:te Hanß Madtzenn Tued, daa loffuit hand hende der aff till minde 8 sldlr., hußweye hindiß liffßtid och it støcke kolgaardtz jord, och hußweye till hindiß kue, naar hun bekom en. Dette forschreffuenne loffuit hand hinde schadißløß. (144)

Peder Raffn i Horstrup laugbød Marin Laugeßdaterß eigendomb. Madtz Poffuelßen bød sølff och [penge].

(145) /74v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Berttell Nielßenn i Tyffkier, Peder Nielßenn, Madtz Nielßenn och Hanß Jenßen ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessen*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, att S. Hanß Pederßen aff Tyffkier vdi forleden feigde tid bortdøde, och ald den S. mandß och hanß høstrueß guodtz och formoffue, rørendiß och wrørendiß, bleff dennem aff fienderne och krigsfolchet fra røffuit, sampt det buollig, di paa buode, reent affbrendt, saa dennd S. mandß effterlatte høstrue gandtsche och alddeelliß inttet beholt effter hannom i nogenn mader, menß motte gaae och bede om mundenß føde hoß fremmede folch, huoreffter bem:te Marin Hanskoen war tingßuinde begierindiß.

(146)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Erlig Welforstandig Tamiß Karstenßen, Kongl. Maytz. *consumtions* forwalter i Coldinghußleenn, och fremlagde, lod leße och paaschriffue enn forteignelße, som /75r/ bøndernne her vdi Brusk herrit haffde ladet giøre paa deriß bester och quegh att giffue greißpenge aff effter Kongl. Maytz. forordning, och lyder som effterfølger. Donß: Nielß Huid tou bester, tou kør. Marin Poffuelßdater 3 bester, 4 kør. Lauridtz Simonßenn 3 bester, 5 kør, 3 faar och 4 lamb. Søffrin Simonßen 2 bester, 3 kør. Christen Jørgennßenn 2 bester, 3 kør, 4 faar. Lauridtz Anderßenn 1 kue. Søffrin Jenßenn 1 best, 2 kør, 7 faar och 2 lamb. Aldmind: Søffrinn Søffrinßenn 2 bester, 4 øxßen, 1 kue. Peder Lasßenn 3 bester, 1 oxßig ku. Iffuer Hanßenn 5 bester och 4 kør. Hanß Staffenßen 4 bester, 4 kør. Hanß Nielßenn 4 bester, 3 kør. Søffrinn Anderßenn 2 bester, 4 øxßen, 2 kør. Hendrich Mortenßenn 2 bester, 2 kør. Hanß Rolleßenn(?) 1 kue. Hanß Anderßenn 1 kue. Møßwraa: Jenß Hanßenn 2 bester, 1 kue. Christendtz(e) Jep Poffuellßenß 1 ku. Nielß Pederßenn 2 bester, 2 kør. Jenß Pederßenn 2 bester, 2 kør. Donß Mølle: Jørgenn Klaußenn 3 bester, 4 kør. Hartt: Laß Madtzenn 4 bester, 2 kør. Hanß Christenßen 3 bester, 2 kør. Jenß Rasmußenn 4 bester, 2 kør, och Jenß Nielßenn 2 bester, 1 kue. Raadewad: Knud Jenßenn 2 bester. Jørgenn Bach 1 best. Iffuer Søffrinnßenn 2 bester. Anderß Jørgenßen 2 bester. Stubdrop: Thulle(?) Lasßenn 1 kue. /75v/ Eystrup: Hanß Jepßenn 2 bester, 2 kør. Jenß Christenßenn 2 bester, 1 ku. Peder Jeßen 2 bester, 1 kue. Hanß Nielßenn 2 bester, 2 kør. Jep Tueßen 2 bester, 1 kue. Laß Jesßen 4 bester, 2 kør. Tamiß Nielßenn 1 kue. Paabye: Hanß Pederßen 4 bester, 2 kør. Jenß Hanßenn 4 bester, 2 kør. Peder Hanßen 4 bester, 2 kør. Steen Wad mølle: Jep Staffenßenn 2 bester, 2 kør. Bramdrop: Jenß Jørgenßenn 2 bester, 3 kør och 1 suin. Jørgen Michelßenn 2 bester, 2 kør, 1 suin. Sidsell Olluffß 1 ku. Søffrinn Nielßenn 4 bester, 3 kør. Kiersten Jenßkuon 1 best, 1 kue. Marin Jeppiß 2 bester, 2 kør. Jenß Rasmußenn 1 kue. Eltang: Marin Berttelß 4 bester, 2 kør. Madtz Hanßen Bull 4 bester, 1 ku. Christen Hanßen 2 bester, 1 kue. Hanß Iffuerßenn 4 bester, 2 kør. Nielß Pederßenn 2 bester, 2 kør. Tamiß Jenßenn 2 bester. Tamiß Schreder 2 kør. Trogelß Jepßenn 1 kue. Stenderup: Hanß Hanßen 4 bester, 4 kør. Anna Hanster 1 kue. Gudtzøe: Anderß Jepßenn 2 bester, 2 kør. Hanß Jepßen 2 bester, 3 kør. Nielß Simonßen 2 bester, 3 kør, 4 faar. Jep Schreder 3 bester, 3 kør. Nielß Søffrinßen 2 køer. Gudsøemølle: Berttell Marquorßen 2 bester, 2 kør. Biertt: Hanß Anderßen 2 bester, 2 kør. Olluff Raffnß kuon 2 bester /76r/ och 2 kør, Hanß Hanßenn Iffuerßenn 2 bester, 1 kue. Jachob Lauridtzenn Bech 8 bester, 7 kør. Anderß Hanßenn 1 best. Jenß Staffenßen 2 bester, 2 kør. Karinn Lasßiß 1 kue. Nielß Thueßenß koen 2 bester. Peder Pederßenn Grundet 2 bester, 2 kør. Hanß Hanßenn Nebbell 5 bester, 2 kør. Anderß Hanßenn Mørch 1 best, 1 kue. Klauß Anderßenn 4 bester, 2 kør. Jørgenn Pederßenn 2 bester, 2 kør. Iffuer Staffenßenn 2 bester, 1 ku. Nielß Møller 2 bester, 1 kue. Søffrin Anderßen 2 bester, 1 kue. Strandhuß: Anderß Pederßen 1 kue. Anna Anderßkuon 1 kue. Lauridtz Rasmußen 1 ku. Doritte Madtzkuon 1 kue. Nielß Rytter 1 kue. Nielß Jepßenn 1 kue. Jørgenn Hanßenn 1 kue. Lildballe: Jenß Jepßen 2 bester, 2 kør. Hanß Christenßenn Bull 4 bester, 3 kør, 1 suin. Staffen Hanßenn 1 best. Madtz Nielßenn 2 bester, 1 kue. Anderß Trogelßenn 2 bester, 1 kue. Christenn Pederßenn 1 best. Søffrinn Nielßenn 2 bester, 2 kør. Wilstrop: Anderß Olluffßenn 3 bester, 3 kør. Hendrich Jørgenßenn 1 kue. Thord Lauridtzenn en best, 3 kør. Mogenß Nielßenn 2 bester, 2 kør. Peder Iffuerßenn 2 bester, 2 kør. Tomiß Nielßenn 1 kue. Iffuer Jenßen 1 best, 2 kør. Peder Hanßenn 2 bester, 1 kue. Mortenn Olluffßen 1 ku. Peder Nielßenn 1 best. /76v/ Hanß Christenßenn 1 best, 1 kue. Nielß Poffuellßen 3 bester, 3 kør. Skoffßgaard: Hanß Olluffsen 2 bester, 3 kør. Landrupgaard: Jenß Feddersen 11 bester, 22 øxßenn, 50 kør, 27 faar, 21 lamb och 6 suin. Hersleff: Nielß Poffuelßenn Bull 3 bester, 2 kør. Bergette Hanßkuon 2 kør. Nielß

Jenßenn 2 kør. Hanß Kieldbech 2 bester, 2 kør, 1 suin. Joen Jepßenn 3 bester, 4 kør. Hanß Madtzen 1 best, 3 kør. Hanß Tamßenn 2 bester, 1 kue. Jenß Schreder 1 best, 1 kue. Jeß Tamßen 1 best, 1 kue. Iffuer Nielßenn 1 kue. Tygge Jenßenn 4 bester, 2 kør. Hanß Nielßenn 2 bester, 1 kue. Hannß Nielßenn Huolbøll 1 best, 2 kør. Laß Jenßen 1 best, 1 kue. Berttell Hanßenn 1 kue. Jenß Smed 1 kue, 3 faar. Høyrup: Peder Olluffßenn 1 best, 1 ku. Hanß Jepßenn 1 best, 1 kue. Hanß Jenßen 3 bester, 3 kør. Nielß Pederßenn 3 bester, 4 kør, 1 lamb. Søffrinn Nielßenn 2 bester, 2 kør. Nielß Jepßen 1 best, 1 kue. Jenß Pederßen 2 bester, 2 kør. Knud Anderßenn 4 bester, 5 kør och 3 lamb. Jenß Jørgenßenn 1 best, 1 kue. Simon Pederßenn 2 bester, 3 kør, 2 lamb. Ebbe Madtzenn 4 bester, 3 kør. Nielß Iffuerßenn 1 best, 1 kue. Ib Jørgenßenn 1 kue. Tolstrup: Johanne Christenß 2 kør. Peder Griß 1 kue. Jenß Madtzen 2 bester, 2 kør. /77r/ Jenß Nielßenn 2 bester, 1 kue. Jenß Jepßen 1 kue. Wyff: Hanß Nielßenn 3 bester, 3 kør. Christen Hanßen 2 bester, 2 kør. Michell Basße 3 bester, 1 kue. Peder Mogenßenn 2 bester, 2 kør. Iffuer Nielßen 2 bester, 3 kør. Iffuer Iffuerßenn 2 bester, 1 oxße, 3 kør. Søffrinn Mogenßenn 2 bester, 2 kør. Peder Hanßenn Griß 2 bester, 1 kue. Hanß Pederßenn 4 bester, 5 kør. Peder Jenßenn 1 kue. Christen Iffuerßenn 2 bester, 4 kør. Hanß Hanßen 2 bester, 1 kue. Peder Wlff 2 bester, 1 kue. Hanß Anderßen Hiørd 1 kue. Nebbell: Joen Lasßenn 3 bester, 3 kør. Jørgenn Haard 4 bester, 5 kør. Christen Willadtzenn 1 best. Gregerß Tommeßen 2 bester, 2 kør. Jenß Hanßenn 1 best, 2 kør. Nielß Jenßen 2 bester, 1 kue. Peder Jenßenn 1 kue. Nielß Søffrinnßenn 1 best, 1 kue. Hanß Nielßenn 1 kue. Nebbell Møll: Jenß Tammeßenn 2 bester, 1 kue. Starup: Peder Iffuerßenn 2 bester, 1 kue, 1 suin. Terchell Olluffßenn 2 bester, 2 kør. Christen Madtzen 2 bester, 3 kør. Peder Allerup 2 bester. Madtz Ibßenn 1 best, 1 kue. Peder Hanßen Høyn 2 bester, 2 kør. Anderß Anderßen 1 best. Jenß Søffrinßenn 3 bester, 3 kør, 13 faar, 5 lamb och 2 suin. Madtz Garderner 1 best, 1 kue. Hanß Anderßenn 2 bester, 2 kør. Peder Hanßenn Haard 2 bester, 2 kør, 8 faar, 4 lamb, 1 suin. Mouritz Søffrinnßenn /77v/ 1 kue. Jenß Søffrinnßenn 1 kue. Christen Madtzen Hordsted 2 bester, 2 kør. Christenn Mortennßenn 1 kue. Espen Nielßenn 1 best, 1 kue. Jenß Madtzen 1 kue. Poffuell Christenßenn 1 best, 1 kue. Aagaard: Suend Olluffßenn 1 best. Jenß Søffrinßen 1 best. Michell Simonßenn 1 kue. Fredsted: Peder Mortenßenn 1 best 1 kue. Nielß Nielßenn 1 kue. Christenn Dynneßenn 2 bester, 1 ox, sex kør, 1 suin. Hanß Ebßenn 1 kue. Peder Smed 2 bester, 3 kør. Jep Anderßenn 2 bester, 1 kue. Tyffkier: Poffuell Pederßenn 1 kue. Søffrinn Broch 3 bester, 1 kue. Hanß Jørgenßenn 2 bester, 2 kør. Berttell Nielßenn 2 bester, 3 kør. Peder Christennßen 2 bester. Anderß Knudtzen 2 bester, 2 kør. Anderß Pederßenn 2 bester, 2 kør. Christenn Rasmußenn 1 kue. Hanß Hanßenn 1 ku, 4 faar. Rasmuß Pederßenn 3 bester, 3 kør, 8 faar. Hanß Jenßenn Smed 1 kue. Peder Nielßenn 1 kue. Jenß Christenßenn Schierbech 3 bester, 4 kør. Jenß Christenßen 1 best, 2 kør. Hanß Pederßenn 1 kue. Poffuell Michelßenn 1 best. Horstrop: Nielß Basße 3 bester, 1 kue. Hanß Jenßenn 2 bester, 2 kør. Poffuell Antonni 4 bester, 4 kør. Madtz Poffuelßenn 4 bester, 2 kør. Poffuell Nielßenn 1 best, 1 kue. Poffuell Seest 3 bester, 2 kør. Hanß Kuod 1 best, 1 kue. /78r/ Peder Claußenn 4 bester, 4 kør. Iffuer Jenßen Krenng 2 bester, 2 kør. Jenß Kiøbmand 2 bester, 2 kør. Jørgenn Nielßenn 2 bester, 2 kør. Berttell Hanßenn 4 bester, 4 kør. Klauß Pederßenn 2 bester, 4 kør, 2 suin. Hanß Iffuerßen 3 bester, 1 kue. Tøger Christenßenn 2 bester, 2 kør. Tamiß Hanßen 1 best, 1 kue. Jenß Schomager 1 kue. Jenß Gudtzøe 1 kue. Peder Raffn heridtzschriffuer 3 bester, 3 kør. Huilchet forschreffne optegnelße i sig selffuer wdwisßer. Huor offuer bem:te Tammiß Carstenßenn tillyste, att bønderne her i herritt lader deriß greißpenge aff forschr. queg strax bliffue lauerit effter Kongl. Maytz. naadigste forordning, saafrembt di derfor iche vilde lide schade och straffeß som wed bør. Huor effter hand war tingßwinde begierendiß.

(147) Huilche forschreffuenne otte dannemend alle wonnde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß och ridefouget her i herrit, som fremlagde, lod lesße och paaschriffue slodtzherrenß, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Steen Billiß, schrifftelig andordning, lydendiß: Efftersom ieg haffuer bekommenn Kongl. Maytz., min Naadigste Herre och Kongeß, /78v/ naadigst *messive*, *daterit* Kiøbenhaffn den 10. *januari* nu sidst forledenn, indholdendiß till meening, at udi Coldinghusleenß schoffue schall hogiß 100 faffner lang weid, beregnit huer faffuen 10 bunde leß, och til huer laß 10 kløffuit threer, huer 4 allen lang, och vdi det ringeste enn siellandß allen tych omkring, och det siden wed fornøden schibrom hidschiche med første muelighed, och her wdi woriß weidhauge och ingen andenstedtz laffuere, huorpaa, och saa wel som andet laffuerit worder, schall tageß woriß *proviant* schriffuerß beuiß, och ehr her hoß woriß alworlig adwarsell, att saafrembt I herudi finndiß forsømmelig, at bem:te weid iche vdi det allerseeniste indenn S. Hanß dagh hereffter fremkommer, haffuer I der till att suare och huer faffn saa dyre att

betalle som den her vdi byenn paa dee tider kand gielde, daa same naadigste *messive* wnderdannigste att effterkomme, paa Høystbem:te Kongl. Maytz. weigne, ehr befallet saa och hermed befalliß hußfouget och ridefoget wdi Brusk herrit strax vdi hanß ridfougderi att giøre dend andordning imellom bønderne, saa att der inden pindtzedag bliffuer hoget 25 faffne weid, som ehr bereignet for 250 bundeleß, huilchet deellefougden och schoffrideren udi ridefougdenß neruerelße haffuer att wdwisße i Holmandtz herrit aff Cronenß /79r/ schoffue, leggendiß nest Breiningmølle land, dersom der iche saa mange windfelder der till tienlig udi Holmandtz herridtz schoffue befindiß, och att samme wed wduisßeß och hoggeß ligesom Kongl. Maytz. *messive* omformelder, herhoß att achte, att ingenn, werre sig huem det werre kand, ehr wndertagenn eller forschaanit for samme wedhuggenn och aggenn, enten Cronenß eller selffeiger bønder, sognefougder, deellefougder, sandmend, prestenß medhielpere eller andre, och saafrembt her udi tagiß forsømmelße, att bem:te weid iche indenn for:ne tid huggeß och siden agiß till Breiningmølle land, naar der schibe andkommer, som ehr befrachtiget wed den att indtagge, daa haffuer I selff att suare, betalle och stande till rette for huiß høistbem:te Hanß Maytz. *messive* om formelder, och ieg der offuer will werre *excuserit*, att denne befalling till alle sognesteffner i Brusk herrit, saa och till tinge, lesßiß och paaschriffuiß, och mig der effter tingßwinde att tilstilliß, och sidenn en huer wedkommende sig her effter att rette och forholde. *Datum* Kierßgaard den 10. may 1661. Steen Bilde. Huor effter forn. Jachob Lauridtzen aduarit meenige herridtzmend och dennem befallde att møde i Breining schoff i morgen otte dage och der same weid att hogge och till baaden vdføre wnder straff som wed bør.
(148)

/79v/ **Onßdagen denn 29. *may anno* 1661**

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Peder Iffuerßenn i Starup, Berttell Nielßen i Tyffkier, Peder Olluffßen i Høyrup, Tygge Jenßenn i Hersleff, Hanß Madtzenn ibid., Madtz Tammeßen i Høyrup och Anderß Olluffßen i Wilstrop.

Peder Raffnn, herridtzschriffuer, paa Marin Laugeßdatterß <vegne> laugbød hindiß eigendomß arffuelod i hindiß fæderne gaard i Horstrup och det till fæderne och møderne slegt effter lougen. Hanß Staffenßenn i Aldmind, deellefouget, paa Madtz Poffuelßennß weigne i Horstrop bød sølff och penge, och det i dag det andet tingh. (149)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag lydelig for tingß domb fremstod Erlig Welacht Mand Iffuer Nielßenn Torsted i Wyff, som med haand och mund indlyste sinn slegfred sønn Tamiß Iffuerßenn, nu tienendiß i Kiøbenhaffn, som hand haffde aufflet wed Karinn Tamißdatter, barnefød i Tusbøll i Brørup /80r/ soggenn, i kiøn och kuld med sinne andre echte børnn, och dersom hand sin faderß, for:ne Iffuer Nielßennß, død offuerleffuer, schall hand arffue med dee andre børn vdi hanß effterlatte guodtz och formoffue for thi slette daller, huilchet forschr. Iffuer Nielßenn tilforplegtet sig och sine arffuinger fuldt och fast att effterkomme, wdenn opdrag och effterttalle i alle mader.

(150) Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Jørgenßenn i Wyff och Peder Michelßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Sidsell Iffuerßdatter i Vyff med sin mand och lauguerge Hanß Janßen Kiøbmand sampt Christen Iffuerßen och Iffuer Iffuerßenn ibid. lauglig warsell till deriß buopeelle imod dette winde att suare her i dagh. Och stod for:ne Christenn Iffuerßen till weder-molstingh (og) paa sin egen och sin forschreffne sydschindß weigne i alle maade gaff sinn ja och minde dertill for dennem och alle deriß arffuinger wrygeligen att holdiß effttersom for-schreffuit staar.

(151) Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Karin Jenßdatter, S. Søffrinn Pederßenß effterleffuersche, i Horstrop /80v/ med sin tiltagen lauguerge Nielß Peder-ßen i Møß Wraae, som kiendtiß sig schyldig och plegtig att werre till Tord Anderßenn i Høyrup och hanß søster Marin Anderßdatter i Horstrop, Jenß Jepßen Schomagerß høstrue, for børne-penge, (som) hindiß S. fader Jenß Tordßenn, som buode och døde i Horstrop, for dennem haffuer hafft vnder wergemaall effter tingßwindiß indhold, *daterit* Brusk heritzting 1641 den 6. *martij*, som nu effter reigtig offuerreigning beløber sig hoffuitstoll och rindte tyffge och fiere slette daller, huor aff bem:te Tord Anderßenn tilkommer dee 11 sldlr. och Marin Anderßdater dee 13 slettedaller, och effttersom dee hinde derfore wed rettenn haffuer søgt wdleg och betal-ling att haffue vdi den S. mandß eigendomß <gordß> jord, som bem:te Karin Søffrinß paa-buor, for forschreffne børnepenge. Daa paa det trette och wenighed derom kand bliffue nedlagt, haffuer hun vdi dannemendß offueruerelße dennem for forschreffne penge wdlagt aff samme bundegaardß jord den ager paa Horstrop march, (som)

kaldiß lengste gammell jord, och en ager nest wester wed bem:te Jenß Schomagerß huß, huilche tuinde agere dee schall haffue, nyde, bruge och beholde och giøre sig saa nøttig, dee best kand, indtill forschr. 24 sldlr. børnepenge bliffuer dennem vdi en *suma* reigtig betald, huilchet forschreffne for:ne Karinn Søffrinß loffuit och sig tilforplegtet sig och sinne arffuinger att holde bem:te Tord /81r/ Anderßenn och Marin Anderßdatter vden schade och schadißløß i alle mader, och di derimod igen *cacerit*, forschr. tingßuinde her effter att werre død och magtißløß. Och stod for:ne Karin Søffrinß med sin lauguerge Nielß Pederßen till wedermolsting der dette winde gich beschr. (152)

Onßdagenn denn 5. *juni anno* 1661

Nielß Pederßenn i Møßwraa, Laß Madtzenn i Hartte, Iffuer Nielßenn i Hersleff, Hanß Nielßenn i Aldmind, Madtz Hanßenn Boll i Eltang, Nielß Simonßen ved Eltang kierche, Jenß Schreder i Høyrup och Jenß Schreder i Hersleff.

Madtz Poffuelßenn i Horstrop stod her i dag for domb och bekiende att haffue annamit aff Peder Klaußenn i Horstrop 40 sldlr., som hand war hanß festemøe Marin Lauridtzdatter plegtig och hinde war tilfaldenn effter hindiß S. fader Lauridtz Mogenßen (skrivefejl for Nielsen) Buch, huor for hand hannom nu her for rettenn quitterit, saa bem:te 40 sldlr. schall were for:ne Peder Klaußenn quit och kraffuißløß holden i alle mader. Och stod for:ne Madtz Poffuelßen till wedermolsting der dete winde gich beschr.
(153)

/81v/

Onßdagenn den 12. *juni anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Klauß Pederßen i Horstrop, Peder Jørgenßen Ulff i Wyff, Hanß Nielßenn i Aldmind, Rasmuß Pederßenn i Tyffkier, Mortenn Hering i Ranßhaffue, Madtz Oudßenn i Wyff och Hanß Jenßenn i Horstrop.

Hiemmellet med opragt finger och eed Iffuer Hanßen i Horstrop och Hanß Berttelßen ibid., at di i dag maanit gaff Peder Nielßen Klaußen i Horstrop sampt hanß høstrue Wusße Nielßdatter och deriß børn Elßa och Bergette Pederßdøtterer louglig warsell till deriß buopeell imod lougbød och schøde att suare Marin Lauridtzdatter och hindiß lauguerge Nielß Nielßenn aff Fredrichiß Odde, som di achtet att giøre vdi dend eigendombßgaard i Horstrop, hindiß fader S. Lauridtz Nielßen Buch paabode och afdøde. (154)

/82r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Tøgger Christenßen i Horstrop och Jenß Jepßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Søffrinn Søffrinnßenn i Tyffk[ier] louglig warsell till hanß buopeell att suare deellefougden paa Kongl. Maytz. weigne och Berttell Nielßenn i Tyffkier her i dagh.
(155)

Hiemmellet med opragt finger och eed Tommiß Nielßenn i Eltang och Jørgen Nielßen ibid., att di i dag otte dage gaff meenig(e) Eltang bymend och Biert bymend louglig warsell till deriß buopeelle att suare deellefougden paa Kongl. Maytz. veigne her i dag.
(156)

Hanß Staffennßenn deellefouget beschyldte Klauß Anderßenn och Hanß Hanßen Iffuerßenn for offfuer hørighed for en echte, di forsømmet den 24. *may* och iche wille age Nielß Madtzen Slodtzschriffuer effter Slodtzherrenß befalling. Opsatt 3 vger. (157)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Bertell Nielßenn i Tyffkier och Henning Nielßenn ibid., huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessen*, att di paa tridie pindtze dag sidst forleden siønt Marin Hanskuone i Tyffkier, som berette sig att werre slagenn aff Søffrinn Søffrinßenn /82v/ Broch i Tyffkier, och daa saae di itt blaa slag wnder hindiß wenster øye och it slag offuer hindiß høyre øye och it blaa slag paa hindiß wenster arm. Her foruden berette hun, att hand samme tid haffde jordschøtt hinde tou gange. Dernest wandt vdi ligesuorne eed Poffuell Pederßenn i Tyffkier, Hanß Jenßenn Schreder, Anderß Knudtzenn, Karinn Jørgenßdatter, Mette Suenßdatter, att di saae paa anden pindtze dag sidstforleden, att Søffrin Søffrinßenn Broch i Tyffkier slog forschr. Marin Hanskuone forschr. trei slagh och jordschød hinde tuinde gannge, som scheede wed Berttell Nielßenß øster tofftlied. Saa møtte forschr. Søffrin Søffrinßenn och dertill suarit, att det schede i hanß buotofft, och ydermeere fremlagde der imod sit schrifftelig suar, saa lydendiß, att paa anden pindtzedag om afften kom Bertell Nielßens stibdatter Karinn Jørgenßdatter i min buotofft, saauelsom och Marin Jørgenßdatter, och der aff woldelig borttoug fiere kør, som gich och opaad mit korn, och saa der effter gich Berttell Nielßenn ind i min tofft och gaard och wdbød mig att wille slaaeß med mig. Søffrin Søffrinßen eg(en) haand. Och stod for:ne Søffrin

Søffrinßen till weder- /83r/ molsting, der dette winde gich beschr. Warsell 8 (dage) tilforne indført.
(158)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dagh for domb stod Marin Lauridtzdatter i Horstrop med sin werge och formønder Nielß Nielßen i Fredrichß Odde, som i dag sit tridie samfelde ting louglig laugbød fierdepartenn aff denn selffeiger bundegaard i Horstrop med ald diß rette tillegelße, (som) hindiß S. fader Lauritz Nielßenn Buch tilforne paabuode och fradøde, och hun effter hannom ehr arffueligen tilfalden, och det till fæderne och møderne frender effter lougenn. Saa mødte Madtz Poffuelßen i Horstrop och der imod bød sølff och penge. Warsell forschr. (159)

Huilche forschreffne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Marinn Lauridtzdater i Horstrop med sin formønder och lauguerge Nielß Nielßenn i Fredrichßodde. Di stod her i dag for domb, lydelig for rettenn i haand toug Madtz Poffuelßenn i Horstrop och med deriß fri wilge och fuldberaad houe aldeelliß solde, schødte och fuldkommeligen /83v/ affhendet fra for:ne Marin Lauridtzdatter och alle sinne arffuinger indtill for:ne Madtz Poffuelßenn och hanß arffuinger <halffparten aff> ald denn lod, deell, rett eller rettighed, hun kunde haffue eller werre tilberettiget till sinn fæderne gaard i Horstrop, (som) hindiß S. fader Lauridtz Nielßenn Buch i buode och aff døde, med ald diß rette tillegelßer, som ehr fuldkomen den fierde (part) i samme gaard, denn ager wndtagen wed Ranßhaffue march, som for:ne Marin Lauridtzdatter der forudenn seerlig tilhører och effter sin bem:te S. fader haffuer arffuit, dett werre sig forschr. fierdepartgaard wdi huße, bygning, gaard och gaardsteder, abbildgaard, homellgaard och kaalgaard, agger och enge, schouff och march, fuortte och fellit, stue och støche, stort och lidet, fische wand och feegang, woidt och tørt, slet inttet wndtagenn wed huad naffnn det neffniß kand, aff aldt det som nu tillegger, aff arildtz tid tilleget haffuer och hør och bør der till att ligge med rette, indenn och wdenn alle marcheschiell. Och bekiende for:ne Marin Lauridtzdatter sampt hindiß werge Nielß Nielßen, att hun derfor haffde annamit och opborinn aff for:ne Madtz Poffuelßenn sin fulde /84r/ nøye och redelig betallingh effter begge deriß wilge och minde, huorfor di kiendt[iß] och tilstod, att hun eller hindiß arffuinger nu hereffter haffde ingen lod, deell, rett eller rettighed wdi eller till fierdeparten aff sin forschr. fæderne gaard, menß det hereffter schall och maa følge for:ne Madtz Poffuelßenn och hanß arffuinger for it fuldt, frit och fast enchende eigendombß kiøb till euindelig eye och eigendomb, ey schyldendiß och wigiennkallendiß till euig tid. Och tilforplegtet di dennem och deriß arffuinger att fri, frelße, hiemmelle och fuldkommellig tilstaae for:ne Madtz Poffuelßenn och hanß arffuinger forschreffne eigendomb efftersom forschreffuit staar i alle mader for alle och huer mandtz paatalle, som derpaa kand talle med rette i nogenn mader, ydermeere dennem och deriß arffuing tilforplegtet, att huiß saa schede, det Gud forbyde, att forschr. fierdepart gaard och eigenndomb bleff for:ne Madtz Poffuelßenn eller hanß arffuing fra wondenn vdi nogen domb eller retergang for deriß wannhiemelß brøst eller forsømmelßiß schyld, daa schall di indenn sex wger der effter wdlege dennem saa gott eigendomb och saa welbelegen schadißløß /84v/ i alle mader, och bekiende samme fierdepart gaard och eigendomb att werre laugbødenn trei samfelde ting for denne schøde til federne och møderne slegt effter lougenn, huilchet tingßuindet wduisßer, som findiß louglig warsell forgiffuit. Och stod for:ne Marin Lauridtzdatter sampt hindiß werge Nielß Nielßenn till wedermolßting der dette winde och schøde gich beschr. (160)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Marin Lauridtzdatter i Horstrop med hindiß troloffuede festemand Madtz Poffuelßenn, som i haand toug Peder Nielßenn Klaußenn i Horstrop, gaff och giorde hannom och hindiß moder Wuysße Nielßdater enn fuldtrøg, euig och wigienkallendiß affkald paa ald, huiß arffue och guodtz bem:te Marin Lauridtzdatter arffueligen er tilfalde(n) effter sin S. fader Lauridtz Nielßenn Buch, som buode och døde i Horstrop, det werre sig wdi sølff, kleder, kre, queg, korn och kornauffling, rørindiß och wrørindiß, inden døre och vdenn døre, slett inttet wndtagenn wed huad naffnn det neffniß kand, saa att for:ne Marin Lauridtzdatter /85r/ och Madtz Poffuelßenn bekiende der for att haffue annammit och opborin deriß fulde nøye och redelig betalling effter deriß egen wilge och minde, huorfor dee nu for retten quitterit for:ne Peder Klaußenn och deriß for:ne moder Wußе Nielßdatter och deriß arffuing for dennem och alle deriß arffuinger for for:ne arffue och guodtz for ald wiider kraff, schade, bekostening och wdlegh, och tachet dennem ære och gott for god schifft och jaffning och god, redelig och reigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Madtz Poffuelßenn, Marin Lauridtzdatter och hindiß werge Nielß Nielßen i Fredrichß Odde

samptelig till wedermolsting, der dette winde och auffkald gich beschr. (161)

Iligemaader giorde Peder Klaußenn i Horstrop Madtz Poffuelßenn auffkald paa ald huiß arffue och guodtz hannom ehr arffueligenn tilfaldenn effter sinn søster S. Elßa Nielßdatter, bemelte Madtz Poffuelßennß høstrue, som buode och døde i Horstrop, det werre sig rørindiß eller vrørindiß wed huad naffnn det neffniß eller optenchiß kand, huorfor hand hannom quitterit effter forschr. stilß indhold. Och stod forschr. Peder Klaußen till wedermolsting.

(162)

/85v/ **Onßdagenn denn 19. *juni anno* 1661**

Otte windißmend: Iffuer Nielßenn i Wyff, Christenn Iffuerßenn ibid., Jon Laßen i Nebbell, Søffrin Mogenßen i Wyff, Hanß Nielßen i Aldmind, Morten Herring i Ranßhaffue, Hanß Hanßenn i Wyff, Peder Jørgenßen ibid.

Sex høringh: Bertell Nielßen i Tyffkier, Anderß Knudtzen, Søffrin Søffrinßen ibid., Jenß Jepßen i Horstrop, Poffuell Perß(en) i Tyffkier och Peder Nielßenn i Wilstrop.

Nielß Pederßenn i Møßwraa tilforordnit vdi herridtzfougdenß sted i dagh.

Hiemmellet med opragt finger och eed Tamiß Nielßen i Eltang och Jørgen Nielsen ibid., att di i dag otte dage gaff alle Biert grander och bymend louglig warsell till en huer deriß buopeelle att suare hußfougden Jachob Lauridtzenn her i dag. (163)

Noch hiemelet (de), att di i dag otte dage gaff alle Eltang sognemend louglig warsell till deriß buopeelle.

(164) Item hiemellet Peder Jørgenßenn i Wyff och Madtz Knudtzen ibid., Anderß Jørgenßen i Rode Waad och Hanß Anderßen i Stubdrop, att di /86r/ i dag maanit gaff Rode Wad mend warsell till deriß buopeelle imod deelle att suare deellefougden her i dag.

(165)

Noch hiemmellet Wilstrop warsell, att di i dag otte dage gaff Wilstrop mend warsell, nemlig Peder Nielßen och Nielß Mortenßen ibid., Horstrop och Tyffkier warsell Jenß Jenßen och Hanß Bertelßen i Horstrop, Starup warsell Christen Madtzen och Christen Mortenßen i Starup, Donß och Møß Wraa warsell Hanß Rasmußen i Donß och Steffen Hanßen i Aldmind, Hersleff warsell Laß Jenßen och Christen Jenßenn, att di i dag otte dage gaff alle deriß sognemend och bymend louglig warsell till enhuer deriß buopeelle att suare deellefougden paa Kongl. Maytz. weigne her i dag.

(166)

Hanß Staffenßen, deellefouget, deelte dee Rode Wad mend med di sex høring for deriß schoffhogh, di effter siøns winde resterer indtill Kongl. Maytz. Och iche de selffuer mødte eller nogen paa deriß weignne, huorfor dee lydelig bleff fordielt. Warsell for:ne. (167)

/86v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Marchuß Søffrinßenn och Michel Tamßen i Colding, att di i dag otte dage gaff Berttell Marquorßenn Møller i Gudsømøll louglig mundelig warsell till hanß buopeell imod domb att suare Søffrin Marquorßen Møller i Slottenßmøll her i dagh. Søffrin Møller hannom beschyldte for enn broderlod, Berttell Møller till sig haffde annamit paa schifft effter deriß S. moder Maren(?) Berttelßdatter paa deriß broder Nielß Marquorßenß weigne effter schifftebrefflß indhold, *daterit* aar 1639 den 8. *aprillis,* formindte hand burde att betalle hannom hanß andpart derudi med sin tilbørlig rindte inden 15 dage eller och derfor werre namb wndergiffuen. Saa mødte iche for:ne Berttell Møller, huor for sagen bleff opsatt vdi sex vger.

(168)

Hiemellet Hart sogen warsell Anderß Perßen och Hanß Schamelßen i Eistrop, att di i dag otte dage gaff alle sognemend louglig warsell till deriß buopeell.

(169)

/87r/ Effter forschr. warsell till dee Biertmend fremlagde Jachob Lauridtzen, Kongl. Maytz. slodtzfouget, sit schrifftelig indleg: Efftersom ieg vnderschr. høyligen foraarsageß att haffue tiltalle till dee Biertmend, daa efftersom di sidstforleden den 9. *juni* ehr indgaaet i min gaard der samestedtz och der woldelig i min frawerelße fratagen min folch enn boløx wdenn nogen loug, ret eller rettergangh udi nogenn mader, seter derfor vdi ald domb och rett, om di der for iche bør att lide som for andet whiemelt, och ehr herpaa en retmesßig domb begierendiß. *Actum* Colding, den 17. *juni ano*1661, Jachob Lauridtzen Bech. Saa mødte ingenn till giensuar, huor for sagen bleff opsatt wdi sex wger. (170)

Effter forschr. herridtz warsell fremlagde for:ne Jachob Lauridtzenn, hußfouget, itt schrifftelig indleg, lydendiß: Efftersom ieg wnderschreffne effter Kongl. Maytz., saa well och min Her Lenßmandß, befalling, haffuer ladet tilsige och andbefalle /87v/ meenige Brusk-

herridtzmend att møde denn 23. *juni* wed Breiningland, Kongl. Maytz. weed att age och wdschibbe, daa efftersom sandmendene och prestenß medhielpere udi Brusch herrit dennem for alle andre haffuer ladet befinde modtwillige, iche Hanß Kongl. Maytz. naadigste breff, saa well och derpaa følggende lenßmandtz befalling, at effterkome, setter derfor vdi ald domb och ret, om forschr. mend iche bør at lide, nemblig dee, som buor paa Cronenß (gaarde?), at haffue deriß stede och feste, och selffeiger deriß hosbondhold, forbrut. Ehr herpaa en retmesßig domb begierendiß. *Actum* Colding den 17. *juni anno* 1661. Jachob Lauridtzen Bech. Saa mødte ingen till giensuar, huor for sagen bleff opsatt vdi sex vger. (171)

Noch beschyldte hußfougden dee Eltanng sognemend for broer och weye paa adellweyen, (som) dee war befallet att forferdige, huilchet dee iche haffde effterkomit, formindte dee der for burde att lide for wlydighed. Saa mødte endeelß aff dennem och berette, (at) di war forferdiget. Opsatt vdi 6 wger.

(172)

/88r/ Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Berttell Nielßenn i Tyffkier, Christen Rasmußenn, Peder Nielßenn och Hanß Jørgenßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuldwitterligt, att S. Jenß Hanßenn aff Tyffkier bortdøde i forleden feide tid vdi armod aff den aarsag, (at) fienderne bortrøffuit ald den S. mandß och hanß efftherlatte høstrueß guodtz och formoffue, rørindiß och wrørindiß, saa hanß høstrue Mette Suenßdatter ey noget beholt med deriß søn Casten(?) Jenßen att schiffte eller deelle i nogen moder, menß motte søge sit brød i armod hoß fremit folch. Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn i Horstrop och Hanß Berttelßenn ibid., att di i dag otte dage gaff for:ne Casten(?) Jenßen louglig warsell med sin lauguerge for sin moderß buopeell till dete vinde att suare her i dag. Peder Christenßen tog det beschr. (173)

/88v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde med Berttell Nielßenn i Tyffkier, att di saae och hørde her i dag for domb stod Søffrinn Søffrinnßen Broch i Tyffkier, som kiendtiß och tilstod sigh att werre forligt med sine naboer och grander i Tyffkier om ald, huiß jring och trette dennem till denne dag haffuer imellom werrit, och eftersom dee haffuer ladet falde for hanß forbønß schyld, huiß lougmaall och tiltalle dee kunde haffue hafft till hannom, daa loffuit och tilforplegtet hand sig wed sin gode trou, ære och loffue her effter att leffue schichelig och well imod sine forbem:te grander och nabuor och ingenn aarsag giffue nogenn till klammer och trette, menß loffuit paa alle sider att tilwende huer andre gott, som gode, erlig, tro nabuor well eigner och andstaar i alle moder. Och stod dee samptelig till wedermolsting der dette winde gich beschr.

(174)

Onßdagenn denn 26. *juni anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßen i Møßwraa, Klauß Pederßenn i Horstrop, Hanß Hanßen Nebbell i Biert, Hanß Anderßen ibid., Hanß Hanßen i Stenderup, Jenß Hanßen i Møßwraa, Jon Laßen i Nebbell och Jørgen Haard ibid.

/89r/ **Onßdagenn denn 3. *juli anno* 1661**

Otte windißmend: Klauß Pederßenn i Horstrop, Nielß Pederßen i Møßwraa, Hanß Christenßen i Hart, Simonn Nielßenn i Gudsøe, Knud Terchelßen i Lildballe, Morten Hering i Ranßhaffue, Hanß Berttelßenn i Eltangh, Tammiß Nielßenn ibid. och Jenß Jepßen i Lildballe.

Hanß Staffennßenn i Aldmind aff hußfougden tilforordnit i herridtzfougdenß sted i dagh.

For:ne otte dannemend alle wonde med Morten Hering Schouffrider, att di saae och hørde her i dag for domb stod Klauß Pederßen i Horstrop, som sagde, att Tamiß Hanßen i Horstrop, bolßmand, haffuer ført vdi heedenn adschillig treware och der forhandellet, som war kommen her aff schoffuenne. (175)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, /89v/ att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Nielßenn Klaußenn i Horstrop, Nielß Pederßenn i Møß Wraa, Knud Terchelßen i Lildballe, Hanß Hanßenn i Stenderup, Laß Madtzen i Hartt, Jenß Hanßenn i Paaby, Peder Hanßen och Hanß Pederßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte fingre effter *recessen*, att di den 1. *juli* sidstforledenn war med deellefougden Hanß Staffennßen i Aldmind till siøn, efftersom di der till aff tinge er louglig opneffnd, till Konl. Maytz. søer och damme her i Coldinghuslen, offuerwerrendiß slodtzfougdenn, Erlig Welfornehme Mand Jachob Lauridtzenn Bech,

Kongl. Maytz. fiskemester, och daa befandtiß dee att werre wdschorinn i forleden feide tid och aff fienderne och krigsfolchet forød som effterfølger: Piildam ehr gandtsche vdemet(?) och postenn och siillen bortte. Munchenß dam ehr och gandtsche øde baade paa demning, siil och post. Den store och lidenn dame paa Wrandrop march er och gandtsche øde paa demning, siill och post. De 2 dame paa Eistrop march haffuer ochsaa werit øde paa demning, siill och post, som hußfougden nyligenn haffuer ladet /90r/ forferdige paa sinn egenn bekostning. Heededam paa Aagaard march ehr ochsaa gandtsche øde och postenn och siillenn borte. Dee tou damme wed Wyff haffuegaarde er och slett øde paa demninger, siill och post. Kaaldkieldeß dam fandtiß ochsaa gandtsche øde paa demning, siill och post. Heißelballe dam fandtiß ochsaa gandtsche øde paa demning, siill och post. De 3 dam i Kolding kuemarch er och gandsche øde paa demning, siill och post. Item och denn lidenn dam wed gammell ladegaarden er och gandtsche øde paa demning, siill och post. Och stod forschr. mend med bem:te Jachob Lauridtzen hußfouget till wedermolsting der dette winde gich beschreffuen. (176)

Hiemmellet med opragt finger och eed Anderß Jørgenßenn i Rode Wad och Hanß Anderßen i Stubdrop, att di i dag otte dag gaff alle Hart sognemend louglig warsell till enn huer deriß buopeelle att suare Jachob Lauridtzen hußfouget her i dag.
(177)

Hiemmellet med opragt finger och eed Hanß Rasmußenn i Donß och Staffenn Hanßenn i Aldmind, att di i dag otte dage gaff alle Aldmind sognemend louglig warsell /90v/ till en huer deriß buopeell att suare Hanß Staffenßenn deellfougdenn her i dagh.
(178)

Forschreffne otte siønßmend wandt och bestod, at di war till siøn till gaardene i Hart sogen, och daa befandtiß effterschreffne gaarde ey werre saaed nogen seed till, saa derfore ey nogen tiende eller anden vdgift aff dennem kunde bekommiß, nemblig: Hart by ehr femb gaarde øde och ehr intet saaed till, Stalderup gaard, Lynggaard och Brødßgaard stander och øde och er inttet saaed till, noch fandtiß inttet saaed till 3 gaarde i Raade Wad, iche heller fandtiß saaed till trei gaarde i Stubdrop, 3 gaarde i Eystrop och 3 gaarde i Wrandrop, och dee andre gaarde der i sognet er neppelig den femte part saaed till, som wiidere aff prestenß zeddell schall erfariß. Warsell for:ne. (179)

Iligemaader wandt forschr. siønsmend, att di och same dag den 1. *juli* siønit gaardenne i Aldmind sogenn. Och daa befandtiß der i Donß trei gaarde, som ehr inttet saaed till, och den fierde ehr ingen rogsed till. I Aldmind fandtiß sex gaarde øde, som och ehr inttet saaed till. I Møßwraa fandtiß 2 gaarde øde och inttet saad till. Warsell for:ne. (180)

/91r/ Indnu siønit dee samme dag nogle stycher engjord till dee øde gaarde, som hußfougden haffde ladet auffle, it styche till Olluff Olluffßenß gaard i hanß tofft, worderit for 3 leß høe och huer laß for 8 sk., noch it styche vdi Ebbe Jenßenß gaards tofft och it styche vdi Tredmai(?), tilsamen for femb laß høe och laßet for 8 sk., huilchet for:ne høe hußfougden selff paa sin egen bekostning haffuer lade(t) bierge.
(181)

Onßdagen denn 10. *juli anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepsen i Lildballe, Nielß Pederßen(?) i Møßvraa, Peder Iffuerßenn i Starup, Joen Laßenn i Nebbell, Berttell Nielßen i Tyffkier, Hanß Jenßenn i Horstrop, Peder Olluffsen i Høyrup och Iffuer Nielßenn i Wyff.

Hiemmellet med opragt finger och eed herridtz warsell aff Horstrop och Tyffkier Jenß Jepsenn och Søffrin Nielßen i Horstrop, aff Wyff sogen Peder Jørgenßen och Madtz Knudtzen, Wilstrop warsell Nielß Mortenßen och Peder Nielßen i Wilstrup, aff Eltang warsell Thamiß Nielßen /91v/ och Jørgen Nielßen, aff Starup sogen Christen Madtzen och Christenn Mortenßen i Starup, aff Nebbell sogen Gregerß Tamßen och Nielß Sørenßen, aff Aldmind sogen Hanß Strangeßen i Aldmind och Hanß Rasmußenn i Donß, aff Hart sogen Anderß Jørgenßen i Rode Wad och Hanß Anderßen i Stubdrop, at di i dag otte dage gaff deriß sogne och bymend loglig warsell till en huer sin buopeell at suare hußfougden.
(182)

Jørgenn Fredrichßen i Starup stod her i dag for domb och klaget, att Christen Iffuerßen kom imod hannom vdenn for Starup dend tid hand war forwildet fra polacherne, och der hannom fratoug en graa hoppe och enn brun gielding, som war imod wilge och minde, och samme tid berete hand, att Jenß Mortenßen i Starup och Espen(?) Nielßen ibid. war tilstede. Christen Iffuerßen møtte och der till suarit, att hand fich dennem aff hannom i wilge och minde och betalde hannom i dennem med kleder och kost. Och stod di bege till wedermolsting. (183)

Hußfougden forlagde i dag sit tridie tingh en wey, som giøriß offuer hußfougdenß jord och bygested wedsten strandhuß, warsell for:ne, och forbød nogen der ad at ferdiß vnder it fuldt wold. (184)

Hiemmellet Berttell Søffrinßen och Peder Jepßen aff Stien Wad mølle, att di i dag otte dage gaff Thamiß Christenßen i Lerschoff och <Kierstenn> Christenßdatter och Elßa Christenßdatter i Stenvadmølle louglig warsell till deriß buopeell.

(185)

/92r/ Hiemmellet Anderß Jørgenßen i Rode Wad och Hanß Anderßenn i Stubdrop, att di i dag 14 dag gaff Hanß Tomßen, tienendiß Jost Mortenßen i Colding, louglig warsell till sin hußwerrelße att suare deellefougden her i dagh.

(186)

Laß Madtzen i Hart wandt, att for:ne Hanß Tomßen drog fra den crongaard i Rode Wad, hand i feste haffde, om S. Olluffßdagß tide och gaff sig i tieniste i Coldingh och iche befattet sig siiden med dend. Knud Jenßen i Rodevad wandt ligesaa.

(187)

Effter forschreffne warsell till dee Biertmend fremlagde for:ne Jachob Lauridtzenn hußfougett sinn schrifftelig beschylding imod dennem, lydendiß: Efftersom ieg wnderschreffuenne haffuer sted och fest enn aff Cronnenß affbrent ødegaarde i Bierte, som ieg igienn bebyger och forbedrer, huilchet en part aff same Bierte bymend lader dennem tyche att werre fortrydeligt, och derfore aff deriß hadefuldhed mig for Welb. Slodtzherrenn andgiffuet, ey att wilde holde wide och wedtegt med dennem effter it gamell widebreff, dee sig paaberaaber att haffue, som ieg aldrig haffuer mott bekomme att høre eller see, wandseet ieg det haffuer tit och ofte begiert, derhoß for slodtzherren schrifftelig indgiffuer nogle poster, som dee foregiffuer att werre /92v/ wdkast effter samme gammell widebreff, wdi acht och begiering mig att wille tiltuinge same poster med dennem att holde och efftherkomme, huilchet nu iche ehr mueligt att effterkome, i synderlighed efftersom tidenn ehr meget forandret med denne besuerlig krigßtid, ildebrand och ødelegelße, samme bye ehr offuergaaen, tilmed dee mend meestenn bortdøde, som samme widebreff i god welstandß tid haffuer stifftet, och den post i deriß andgiffuende, som melder, att huo som haffuer meere queg ind dee andre der i byen, schulle betalle den greißing, som det øffrig kunde fortere, i meening att wille fordre greißpenge aff mig, huilchet falder wlideligt, effterdi ieg iche haffuer ner saa meget queg, som gaardßennß greißning kand fortere, och bliffuer well saa meget greiß legendiß (paa) jorden att rønde vdi dette aar, som huerchen kand bliffue aufflet eller fortert, efftersom saa gandtsche ringe queg er dertill, och tilmed haffuer giffuit Hanß Kongl. Maytz. greißpenge effter forordningen, her foruden att di wille mig affbiude mit eng och korn at slaae och høste, naar det ehr mooen och tidenn falder, førind dee samptelig der i byen derom wedtager och samtycher, som iche heller ehr muelig begiering i denne tid, efftersom endeell aff dennem haffuer ichonn en ringe deell saaed, en part tillig och en part sildig, som och /93r/ iche heller kand bliffue mooen paa en tid, saa det sambyrdeß kunde høsteß, och vdi forschreffuene andgiffuene poster meldiß den bøde och brøde, di for forseelßenn opschriffuer att schall werre till byenn till øll, dee kunde haffue till drich och fylderi, och setter Kongl. Maytz. synderlig inttet till for nogen brøde, och iche heller Kongl. Maytz. indnu den første schielling aff same deriß wiideß opschriffuelße haffuer bekommen. Aff slig forfalden aarsager setter ieg i rette och formiener, att same widebreff och hiemgiorde lou bør ey nogen magt att haffue, menß huiß som byenn kand werre till tarff och beste effter denne tidß tilstannd bør aff samptelig lodtzeiger, som derudi nu paa ny bygger och buor, att samtycheß och wedtageß och aff slodtzherrenn paaschriffuiß, paa det att Kongl. Maytz. och derudindenn motte bekomme sinn rettighed, huor paa ieg ehr en retmesßig domb begierendiß. *Actum* Kolding den 10. *juli anno* 1661. Jachob Lauridtzen Bech eghaandt. Saa mødte ingenn till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt wdi sex wger. (188)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde på deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jep Staffenßen /93v/ i Stienwadmølle, som fremlagde, lod lesße och paaschriffue enn registering och worderingh, som war holdenn effter hanß S. formand Christen Møller denn 26. *novemb.* 1660 imellom hanß høstrue Elßa Tamißdatter paa den enne och hindiß børnn Tamiß Christenßenn, Kiersten Christenßdatter och Elßa Christenßdatter paa denn andenn side, som indholder, att Madtz Pederßenn i Høyrup, Nielß Jenßen ibid., Jenß Hanßen i Paaby och Peder Hanßenn ibid. haffuer forschr. dag werrit wdi bem:te S. Christen Christenßen Møllerß huß och buo, och der ald den S. mandtz guodtz och formoffue rigtig registerit och worderit, huilchet sig kand bedrage med tilstandendiß gield och pandter *in alles* 425 sldr. ringer 4 sk., wndtagen en sølff

koschenn(?) och 10 sølffscheeder, som bleff moderen och børnen imellom schifft, och en huer der aff annamit sin lod. Och nu for rettenn fremkom for:ne Tamiß Christenßenn paa sin egenne och sine offuen bem:te sydschind Kiersten Christenßdatter och Elßa Christenßdatter deriß weigne, som hand ehr ret lauguerge for effter lougenn, och kiendtiß sig med sin forschr. stiffader saalediß om forschreffuene registerit och worderit guodtz saalediß att were forenit, /94r/ att for:ne Jep Staffennßenn haffuer offuerdragenn ald forschreffuenne guodtz och formoffue till for:ne Tamiß Christennßenn, wndtagen 40 sldlr., som war halffuepartenn aff, huiß løßøre i boen fandtiß offuer den bortschyldig gield, och hanß høstrue Elßa Tamißdatter med rette kunde tilfalde, och Thamiß Christennßen der imod loffuit sin forschr. S. faderß gieldener och *creditorer* att fornøye och betalle hanß bem:te stiffader Jep Staffenßen och moder Elßa Tamißdatter wdenn kraff, schade och schadißløß i alle mader. Och haffuer for:ne Thamiß Christenßenn sinne forschr. tuinde søsterer eller deriß lauguerger vdi fremtidenn reigtig regenschab for deriß arffuelod och andpart, (som) hand till sig haffuer annamit, att giøre som hand achter at will were bekiendt for Gud och gottfolch. Och stod for:ne Tamiß Christenßenn och Jep Staffenßen med huer andre till wedermolsting och bekrefftet, dette forschr. saa i ald sandhed att werre efftersom forschreffuit staar. Warsell for:ne.
(189)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Tamiß /94v/ Christennßen i Lerschoff paa sin egene och sin søsterer Kiersten Christenßdatter och Elßa Christenßdatter deriß weigene, som hand er ret lauguerge for, lydelig for rettenn i haand toug Jep Staffenßenn i Steen Wadmøll, gaff och giorde hannom enn fuldtrøg, euig och wigienkallendiß affkald paa ald huiß arffue och guodtz dennem kunde tilfalde effter deriß S. fader Christen Christenßenn, som buode och døde i for:ne mølle, det werre sig vdi buo och buoschaff, sølff, kleder, kræ, queg, heste, hopper, kornn och kornauffling, rørindiß och wrørindiß, inden døre eller wdenn døre, med huad naffn det neffniß eller optenchiß kand, saa hand derfor bekiende att haffue annamit och opborin sinn fulde nøye och redelig betalling effter sin egenn wilge och minde, huor for hand nu for tingßdomb quiterit sin for:ne stiffader Jep Staffenßenn och moder Elßa Tamißdater och deriß arffuing for sig och alle sine arffuing for for:ne arffue och guodtz for ald wiider kraff, schade, bekostning och wdleg, och tachet dennem ære och gott for god schifft och jaffning och god, redelig och reigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Tamiß Christenßenn till wedermolsting der dete winde gich [beschreffuen].
(190)

/95r/ Marin Jørgenßdatter i Arsbøll stod her i dag for domb och ihaandtoug Jenß Jepßen i Lildballe och fuldmagt och møndighed gaff hannom att paa hinde(s) weigne laugbyde och bortschøde en søsterlod, hinde ehr berettiget i den bundegaard i Eltang effter sin broder S. Peder Jørgenßenn, och det ligesaa fuldt som hun selff personlig tilstede war i alle mader. (191)

Gregerß Tamßen sit første ting laugbød ald denn lod, hanß høstrue Anne Jørgenßdater kand tilfalde i same gaard, Madtz Pederßen i Feerup laugbød sin egen lod och sine tou sødschind Karin Pederßdatter och Hanß Pederßen deriß loder, och for:ne Jenß Jepßenn laugbød for:ne Marin Jørgenßdatterß lod i same gaard, och det till federne och møderne slegt effter lougen. Hanß Hanßen Boll i Eltang stod till wedermolsting och der imod bød sølff och penge.
(192)

Jachob Lauridtzenn hußfouget effter forschreffne herridtz warsell satte i rete och formindte, att bønderne her i herrit burde att yde deriß halffue smørschyld och andet som ehr forfalden till medsommer effter slodtzherrenß strenglig andordning eller derfor att lide effter *recessen*. Sagen opsatt wdi trei wger.
(193)

/95v/ **Onßdagenn denn 17. *juli anno* 1661**

Otte windißmend: Jenß Jepßen i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Jenß Hanßenn ibid., Iffuer Nielßen i Hersleff, Peder Jørgenßen i Wyff, Peder Michelßen ibid., Madtz Tamßenn i Høyrup, Peder Hanßen i Wilstrop, Hanß Hanßenn Nebbell i Biert.

Hiemmellet med opragt finger och eed Laß Jenßen i Hersleff och Christen Jenßen i Høyrup, att di i dag otte dage gaff Marin S. Berttell Anderßens i Hersleff louglig mundelig warsell med hindiß lauguerge att suare Hanß Staffenßen deellefouget her i dagh.
(194)

Hanß Tamßen i Hersleff, Søffrinn Jenßen, Hanß Nielßen, Nielß Jenßenn wandt och

bestod med opragt finger och eed, att for:ne Marin Bertelß iche haffuer befattet sig med den crongaard, hun tilforne paabuode, eller giffuen eller giort med dee andre mend der i byen for same gaard, siiden dee kom derfra som haffde /96r/ fest dend fra hinde. Warsell for:ne. Hanß Staffennßenn satte i rette och formindte, hun derfor haffde sin feste forbrutt och stod øffrighed frit for samme till andre att bortfeste, som det i feste maa forwndeß. Saa møtte ingenn till giensuar, huor for sagenn bleff opsatt vdi 6 vger.
(195)
Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Klauß Anderßenn i Biert, Hanß Hanßenn Nebbell, Jørgen Pederßenn, Hanß Anderßenn, Peder Grundet och Hanß Hanßenn Iffuerßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn,* att di denn 8. *juli* sidst forledenn war med Welfornehme Mand Jachob Lauridtzen Bech, slodtzfouget paa Coldinghuß, herridtzfougdenn och deellefougdenn till siøn till stienbroer och weyenn ad landweyen imellom Biert och Kolding, och daa befandtiß der brøstfeldighed paa enn huer byeß tilschiffte parter der aff som følger: Starup mends broer paa Biert Bierig østen Biert behøffuer att sandiß. Nebbell mendß broer imellom Biert och Biert Smidieß behøffuer att sandiß. Hersleff broer ved Biert Smidieß behøffuer och att sandiß. Noch en broe /96v/ westen Hollenwadß brou hører till Hersleff sogen, behøffuer och att sandiß. Peder Schomagerß brou i Wilstrup paa Westerschoufffß Bierig ehr mesten øde och behøffuer att sandeß. Den første siill vdi dee Fredsted broer i Bramdrop schoff ehr rødenn och øde, och behøffuiß der till enn ny siill. Wed dee store huillsteene vdi dee Høyrup broer fattiß enn siill, och dee tou broer ehr brøstfeldig. Dee Bierte broer paa Møllebierget behøffuer att sandiß. Dee tou selffeiger broer aff Eltang behøffuer att sandiß. Dee Gudsøe broer och dee Eltang broer behøffuer att sandeß. Raade Wad broer paa begge sider fielbroen ehr gandtsche øde, och effter-som same bye ehr meget forarmit, ehr Hart sogenn och Horstrop bye lagt till att werre dennem behielpelige samme broe att forferdige. Och aduarede och tilsagde Hanß Staffenßenn deelle-foget saa mange her i herrit, som same broer vedkommer, att dee wfortøffuit lader dennem bliffue forferdiget, saafrembt dee derfor iche will straffiß och stande till rette som wed bør. Och stod forschr. siønßmend till wedermolsting der dette winde gich beschr. Warsell i dag otte dage indført.
(196) /97r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Madtz Pederßenn i Eltang och Christen Jenßenn i Høyrup, att di paa mandag sidst forledenn war 14 dage gaff Nielß Jenßenn i Ferup (Ferup?), Marin Jenßdatter med sin lauguerge, Hanß Jenßen och Anna Jenßdatter med derıß lauguer(ger) alle louglig warsell till derıß fæderne gaard och buopeell till schifft att suare Peder Olluffßenn i Høyrup 14 dage dereffter, som war den 15. *juli,* och till dets affsigt her i dagh, som hand achtet att holde effter sin S. høstrue Elßa Jenßdatter same dagh
(197)
Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Jenßenn i Høyrup, Knud Anderßenn, Ebbe Madtzenn och Nielß Jepßen ibid., huilche wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn,* att di denn 15. *julli* sidstforledenn war med herridtz-fougden, deelfougdenn och schriffuerenn forsammellet i Høyrup till Peder Olluffßenß vdi hanß huß och buo till registering, wordering och schifft effter hanß høstrue S. Elßa Jenßdatter, som war rett trøndingß dag effter denn S. quindiß død, offueruerindiß hindiß efterlatte hosbond, for:ne Peder Olluffßenn. Och mødte ingen aff dend /97v/ S. quindiß arffuinger, alligeuell dee derfor haffde bekomit louglig kald och warsell. Och daa befandtiß boen som efterfølger: 1 blachet hoppe med sit føll, worderit for 10 sldlr., 1 kollet kue, wort for 12 sldlr., 2 spede-kalffue, wort for 3 sldlr., 2 jerngryder for 1 sldlr. Sengekleder: 1 linden offuerdiøn, 1 vlden vnderdiøn, 1 vlden huoddiøn, 4 gammell puder, 1 sengklede och 1 gamel hønde, worderit til-samell for penge 3 sletdlr. Jernfang: 1 gamell boløx, 1 jernwegge, 1 haandøx, tilsamell wort for 3 mk., 1 hiølle for 3 mk., 1 par plougjernn 2 mk., 1 ildschee, 1 kielsche 12 sk. Treware: 1 gamell uogen med behøring for 3 mk., 1 slede 2 mk., 1 gammell arch 1“ mk., 2 gammell ølkar 2 mk., 1 gammell arch vden log for 8 sk., 2 gammell balger 8 sk., 8 sibøtter for 1 mk., 2 solde 1 mk., 1 f:car 2 sk. Kornseed saaed vdi dette aar 1 td. rogseede, huer schip sede satt for 1 sldlr., ehr 8 sldlr., 4 schip bygseede, som for mißwext schyld kunde iche sette høyre ind for 1 sldlr., 12 schip ar:e seede, huer schip sede satt for 2 mk., ehr 6 sldlr., 4 schip boget seede sat for 2 sldlr., och sex schip ert seede sat for 3 sldlr. Beløber saa forschr. guodtz til hobe 54 sld. 6 sk. Her forudenn foregaff Peder Olluffßen att <hand> sin bem:te S. høstrueß fader haffde londt /98r/ och forstracht hannom, nemblig S. Jenß Nielßenn i Torup (Ferup?) først penge 3 sldlr., noch bleff hannom plegtig for 6 schip seedebyg penge 3 sldlr. och for sex schip topmold

tør rog 4" sldlr. och 1 hiølle for 1 rixdlr., ehr tilhobbe 12 sldlr., som hand formindte, (at) hanß høstrueß arffuing burde att betalle vdi deriß bortschyldig gield. Dereffter bleff eschet och kraffuit bortschyldig gield som følger: Madtz Tamßenn i Colding lod fodre effter vdtog aff sin regenschabß bog, som hand haffde forstracht till den S. quindiß begraffuelße, penge 10 sld. 14 sk. Doritt S. Peder Wdsenß i Colding lod fodre effter wdtog aff sin S. hosbondß regenschabß bog penge 21 sldlr. 2 mk. 2 sk. Hanß Anderßen i Stubdrop fodrit effter haandschrifft penge 15 sldlr., *daterit* den 12. *decemb.* 1661. Jon Jepßenn i Hersleff fodrit effter it forplegtß tingßuinde 4 sldlr., *daterit* Brusk herridtzting denn 16. *martij* 1661. Hanß Nielßenn i Oddersted fodrit restenn aff it tingßuinde, som war 5 sldlr. Peder Olluffßen andgaff att were sin sogneprest Her Jenß plegtig 2 rixdl. Nielß Simonßen degen i Eltang sogenn fodrit for sin wmag der hand sang for den S. quindiß lig penge 2 mk. Ebbe Madtzenn i Høyrup fodrit 10 mk., som Peder Olluffßenn wedgich. Noch andgaff /98v/ att werre schyldig till Karin Pederß i Wilstrup penge 2 sldlr. Fougder och schriffueren fodrit deriß rettighed for wmag offuer schifft penge 4 rixdlr. Beløber saa forschr. bortschyldig gield *in alles* 69 sldlr. 3 mk. *Liquiderit* bedrager sig saa gieldenn høyre ind forschr. guodtz och tilstand penge 3 sldlr. 2 mk. 10 sk. Och beholt for:ne (Peder) Olluffßenn forschr. registerit och vorderit guodtz hoß sig och loffuit sine forbem:te *creditorer* att fornøye och betalle, huormed di och war tilfredtz. Warsell for(ne?) indschreffuen.

(198)
Jenß Jepßen i Lildballe sit andet ting lougbød S. Peder Jørgenßenß eigendomb i Eltang paa samptelig arffuingerß weigne. Hanß Hanßen Bull der imod bød sølff och penge.
(199)

Onßdagenn denn 24. *juli anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßen i Møßwraa, Jenß Hanßenn ibid., Berttell Nielßenn i Tyffkier, Gregerß Tomßenn i Nebbell, Joen Lasßenn ibid., Jenß Jørgenßen i Bramdrop, Peder Michelßen i Wyff och Hanß Søffrinßen i Horstrop.

/99r/ Hanß Staffenßen deellefouget begierde domb offuer Klauß Anderßen i Biert och Hanß Hanßen Iffuerßenn ibid. for offuerhørighed for den echte, (som) i dag sex vger ehr indført. Saa mødte Jørgen Pederßenn att hand iche war hieme, menß hanß høstrue tilsagde dennem same echte att kiøre. Item mødte for:ne Klauß Anderßen och Hanß Hanßen Iffuerßenn och dertill suaret, att det iche faldt dennem till at kiøre, menß war 11 for Hanß Hanßen, som skulle kiøre førind echten hannom tilkom. (200)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Michelßen i Hersleff och Nielß Jenßen ibid., att di i dag otte dage gaff Hanß Jepßen i Høyrup louglig warsell mundelig, her wed tinget imod domb att suare Marin S. Jenß Hanßenß i Høyrup eller hindiß lauguerge her i dagh. (201)

Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Jørgenßen och Madtz Knudtzenn i Wyff, att di i dag 14 dage gaff Jørgen Frederichßenn i Starup louglig mundelig warsell, her ved tinget imod winder att suare Christen Iffuerßen i Wyff her i dag. Noch hiemellet Iffuer Nielßen i Wyff och Hanß Pederßen ibid., att di och i dag 14 dage gaff Jachob Lauridtzen hußfoget louglig warsell till hanß buopeell om hand wille haffue noget imod samme winder att suare her i dagh.

(202) /99v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Hanß Anderßenn i Stubdrop och Nielß Pederßen i Eltang, att di i dag 14 dage gaff Jon Laßen i Nebbell louglig mundelig warsell, her wed tinget att suare Madtz Pederßenn i Ferup och Gregerß Tomßen i Nebbell her i dagh. (203)

Madtz Pederßenn eschet schifftebreff effter Søffrin Jørgenßen i Nebbell aff Jon Laßen paa hanß datter Marin Søffrinßdatterß weigne, effterdi hand er forordnit aff øffrighed till same barnß werge. Jonn Laßen mødte och suaret, att dersom det war beholdenn, schulde hand det bekomme. Dereffter fremstod Hanß Hanßen Bull i Eltang och Madtz Hanßen Bull ibid., wand och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn*, att deriß S. stiffader Peder Jørgenßen i Eltang haffde Jon Laßenß haandschrifft paa 20 sldlr. som i forleden feide tid war bleffuen bortte. Jonn Lasßenn mødte och dertill suaret och wed høyeste eed berette, att S. Peder Jørgenßenn aldrig haffde hanß breff paa nogen penge i nogen mader. Warsell for:ne. (204)

Huilche for:ne otte dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae /100r/ och hørde her i dag for rettenn fremstod Hanß Tommeßenn i Aldmind och Peder Lasßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, att imedeller tid polacherne war her i landet och di, saa welsom Christenn Iffuerßenn i Wyff, war i Starup till huße, daa war Jørgen Fredrichßen, nu tilholdendiß i Starup, hoß bem:te Christenn Iffuerßenn en tid lang hen

och forsiønit hannom hanß klede och føde i den besuerlig tid, och war dennem ochsaa beuißt, att Christenn Iffuerßenn bekom tou bester aff hannom samme tid, som di hørde aff andre, att hand schulle haffue der for. Dernest wandt Iffuer Iffuerßen i Vyff vdi ligesuorne eed, att det ehr hannom fuld witterligt, att den tid for:ne Jørgen Fredrichßenn haffde redenn fra polacherne, som hand tiente, med forschr. tou bester, 1 brun gielding och 1 graa hoppe, daa affhandelet Christenn Iffuerßen hannom same bester och bekom dennem aff hannom i vilge och minde, och der fore gaff hannom waimaall till it kledning och enn schiorte och opholdt hannom en tid lang med kost och nødtørfftig wnderholding i den trange och besuerlig tid, som well kunde be-løbe dend werd, som daa war paa samme bester, och war hand och samme tid derfor benøyett. /100v/ Noch wandt Hanß Hanßen i Wyff, at det ehr hannom fuld witterligt, at for:ne Jørgenn Fredrichßen war hoß for:ne Christenn Iffuerßen i Gundeßbøll wdi Aadum sogenn, der hand der war wdfløtt for krigßfolchet, och for:ne Christen Iffuerßenn och der opholdt hannom en tid lang henn med øll, mad och anden nødtørfftighed. Och stod Jachob Lauridtzen hußfouget till wedermolsting, der dette winde gich beschr. Warsell for:ne.
(205)

Hanß Hanßenn, møller aff Bouballe møll, paa sin søster Marin S. Jenß Hanßenß veigne aff Høyrup beschyldte Hanß Jepßenn i Høyrup effter sin forschr. indførdte warsell for, (at) hand imod ald hiemell och minde haffuer indaufflet wdi dette aar tuinde enge, hindiß bem:te S. hosbond och hanß fader S. Hanß Jenßen haffuer vdi nogenn aar nødt och brugt, och war satt i brugelig pandt aff for:ne Hanß Jepßenß fader, S. Jep Lauridtzen, for tyffue rix daller londte penge effter pandtebreffß indhold, som hinde vdi forleden feigde tid war frakommen och indnu lyßeß och lediß effter, huilchet Hanß Jepßenn aldrig med en god samwittighed kand benegte, helst fordi att det ehr saa mange got folch beuist, att same pandt stander /101r/ windløst och aldrig en schilling derpaa at werre betald, setter derfor vdi ald rette och formeener, (at) effterdi for:ne Hanß Jepßenn samme pandt enge haffuer ladet slaae och indauffle, hand derfor billigenn bør bem:te S. Hanß Jenßenß auffling forschr. 20 rix daller, sin S. faderß gield, att betalle inden 15 dage eller derfor att lide effter *recessenn*, och derforuden stande till rette for forschreffne affgrøde, hand aff bem:te pandtenge haffuer bortførdt, som wedbør, huorpaa for:ne Hanß Hanßen war en retmessig domb begierindiß. Saa mødte for:ne Hanß Jepßenn och berettet sig ey i dag att haffue nogit der till att suare, huor <for> sagen bleff opsatt wdi 3 wger.

(206) Peder Raffn paa Olluff Bøgwadß weigne i Hyllund och hanß broderkuon Giertrud Hanß-kuonß veigne lougbød i dag det første ting den halffue bundegaard, S. Hanß Mortenßen paa-buode i Møßvraa, till fæderne och møderne slegt effter lougenn. Nielß Pederßenn i Møßwraa paa Hanß Jenßenß weigne ibid. bød sølff och penge. (207)

For:ne Hanß Hanßen Møller sit andet ting lyßer och leder effter forschreffne pandtebreff, som i forledenn feide tid ehr bleffuen borte for hanß søster Marin S. Jenß Hanßen(s) i Høy-rup.
(208)

/101v/ Forschreffne domb belangende dee tou Biertmend saalediß sluttet, att effterdi for fougden beuißeß, att forschr. Klauß Anderßen och Hanß Hanßen Iffuerßen war louglig tilsagt att age slodtzschriffueren Nielß Madtzen till Medelfarsund effter slodtzherrenß zeddell, och di det iche effterkom, widste hand iche andet der om att kiende, ind dee io der for bør at lide och stande till rette for wlydighed effter lougenn.
(209)

Onßdagenn denn 31. *juli anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Jenß Hanßenn ibid., Peder Olluffßenn i Høyrup, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Hanß Anderßenn i Biertte, Tygge Jenßenn i Hersleff, Jenß Jørgenßen i Bramdrop, Lauridtz Anderßenn i Donß och Madtz Bull i Eltang.

Hanß Hanßenn Nebbell i Biert stod her i dag for domb <och sagde>, att det war tou forløbben quinder, som wandt, att hanß søn kiørde offuer hußfougdenß tofft, som her effter wed tingß windet findiß tilført.
(210)

/102r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Madtz Madtzenn i Stenderup och Nielß Pederßenn i Eltang, att di i dag 5 wger gaff Gregerß Tomßen i Nebbell, hanß høstrue Anne Jørgenßdatter, Marin Søffrinßdatter i Nebbell med hindiß lauguerge, Hanß Pederßen i Ferup och Karin Pederßdatter i Lerschoff, Jenß Jenßen Snedicher i Colding och hanß høstrue Marinn Pederßdatter, Marin Jørgenßdatter i Arsbøll med hindiß lauguerg alle louglig warsell till en huer deriß buopeell imod laugbød och schøde der effter at tage beschr., att suare her i dagh.

(211)
Gregerß Tomßenn i Nebbell paa sin høstrueß vegne, Madtz Pederßen i Ferup paa sin egen och sin sydschind Hanß Pederßen och Karin Pederßdaterß veigne sampt och paa Marin Jørgenßdater i Arsbøll hindiß weigne louglig laugbød alle deriß loder och andpart i den bundegaard i Eltang, S. Peder Jørgenßen paa buode och dee effter hannom ehr arffuelig tilfalden. I dag det tridie ting till federne och møderne frender effter lougenn. Madtz Hanßen Bull och Hanß Hanßenn Bull der imod bød sølff och penge.
(212)
Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att <di> saae och hørde her i dag for domb stod for:ne Gregerß Tomßenn paa sinn høstrue Anne Jørgenßdatterß weigne och Madtz Pederßenn i Ferup paa sin egenne och sine sydschind, /102v/ forbem:te Hanß Pederßen och Karin Pederßdaterß weigne, som ihaandtoug Madtz Hanßenn Bull och hanß broder Hanß Hanßen Bull, gaff och giorde dennem fuldkommen schøde, euig och wigienkallendiß fra dennem och alle deriß arffuinger paa ald, huiß lod och andpart dee kunde arffuelig tilfalde i denn bundegaard i Eltang, S. Peder Jørgenßenn paabuode och fradøde, och dee effter hannom er arffueligenn tilfaldenn, huor till dee vilde verre deriß fulde fri hiemmell och tilstand i alle mader, och derfor kiendtiß dennem ingenn wiider lod, deell, rett eller rettighed att haffue dertill i nogenn mader, efftersom schødenß rette still schall werre. Och stod dee samptelig till wedermolßting, der denne schøde gich beschr.
(213) Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Bull i Follerup, Tygge Jenßenn i Hersleff, Iffuer Nielßenn och Nielß Poffuelßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn,* att dee paa S. Olluffß dag sidstforleden war med herridtzfougden och herridtzschriffuerenn forsammellet vdi Hersleff prestegaard offu[er] enn reigtig regenschab och affreigning imellom Hæderlig och Wellerde Mand Her Jenß Jenßen, sogneprest till Hersleff och Wyff sogner, och hanß brodersøn Palle /103r/ Hanßenn, barneføđ i Jerne prestegaard, om huiß guodtz bemelte Her Jenß Jenßenn haffuer hafft wnder haand och wergemaall for Palle Hanßenn, som hannom war arffueligen tilfalden effter sinne foreldre, S. Her Hanß Jennßen, førige sogneprest vdi Jerne, och S. Buold Pallißdatter. Och daa effter reigtig quitteringer och opschriffter for dennem fremlagt, huilchet Palle Hanßenn samtychte i alle mader sandferdig att werre, befindiß for:ne Palle Hanßenn sin forschreffuenne *patrimonium* reigtig att werre affbetald till sinn kost, kleder, schollegang och anden nødtørfftighed, inttet wndtagen i alle moder, vdenn tyffue slette daller, (som) Her Jenß Jenßenn hannom derpaa indnu plegtig bliffuer. Der effter fremstod for:ne Palle Hanßen for tingß domb (og) lydelig for rettenn ihaandtoug sin bem:te farbroder Her Jenß Jenßenn, kiendtiß sig som fuldmøndig werge offuer sinne 18 aar gammell, derfor gaff och giorde sin for:ne farbroder Her Jenß Jenßen en fuld, trøg, euig och wigiennkallendiß auffkald for for:ne wergemaall, arffue och guodtz, (som) hand for hannom haffuer hafft vnder hender, och quitterit hannom och hanß arffuing(er) for sig och alle sine arffuing(er), føde och vføde, for ald wiider kraff, schade, bekosteningh, trette, wdleg och efftertalle, (og) herhoß /103v/ tachet hannom ære och gott for god, reigtig rede och reg(enscha)b, baade for indtegt och vdgifft, och god, erlig och opreigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Palle Hanßenn till wedermolsting der denne auffkald och winde gich beschreffuenn.
(214)
Hiemmellet med opragt finger och eed Tamiß Nielßenn och Jørgenn Nielßenn i Eltang, att di i dag otte dage gaff Hanß Hanßenn Nebbell i Biert sampt begge hanß søner och folch louglig varsell till deriß buopeell att suare Jachob Lauridtzenn hußfouget her i dag imod domb, winder och huiß hand achter at tage beschr. Och ehr hanß sønerß naffnn Hanß och Jenß Hanßøner. (215)
Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, at di saae och hørde, att her i dag for domb stod Nielß Pederßenn i Møß Wraa, Jenß Jenßenn i Horstrop, Jørgenn Pederßenn i Biert, som vandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di paa løffuerdag sidst forledenn war till siøn vdi en tofft wed det øde buollig, Jachob Lauridtzenn hußfoget i feste haffuer vdi Strandhuße, och daa bleff dennem paawiist, huor der war kiørd offuer en erte ager ennde i samme tofft, och befandtiß der att were kiørd ind i ert ageren en femb allenn vdenn om en gierde ende. Dernest fremstod Kierstenn Pederßdatter i /104r/ Strandhuße, wandt och bestod vdi ligesuorne eed, att hun haffde seet, (at) Hanß Nebbelß søn kiørde offuer samme tofft. Karinn Berttelßdatter ibid. wandt, att hun samme tid saae och kiende, (at) for:ne Hanß Nebbelß woggenn kiørde offuer tofftenn och for:ne ertter. Saa mødte for:ne Hanß Hanßenn

Nebbell och dertill suaret, att det war tou forlobbenn quinder, som nu wandt. (216)

Effter forschreffuene warsell fremlagde for:ne Jachob Lauridtzenn hußfouget sit schrifftelig indleg, lydendiß: Efftersom ieg wnderschr. haffuer till tinge forlagt enn wloulig wey, som giøriß offuer det cronbuolligeß tofft i Strandhuße, jeg i feste haffuer, och ehr beuißliggiort, att Hanß Nebelß søn och wogenn i Biertte imod samme forbud haffuer kiørdt same vlouglig wey offuer tofften och offuer mine erter, som med siønßwinde er beuist, setter derfor i ald rette, om bem:te Hanß Nebbelß søn iche der for bør at lide som for it fuldt wold, huorpaa ieg ehr en retmeßig dom begierindiß. *Datum* Colding den 31. *juli anno* 1661. Jachob Lauridtzenn Bech. Sagenn opsatt vdi trei wger.

(217) Hiemmellet med opragt finger och (eed) Jenß Jepßenn i Horstrop och Hanß Jenßenn(?) i Møßwraa(?), att di i dag otte dage gaff Søffrin Søffrinnßenn Broch i Tyffkier louglig warsell /104v/ till hanß buopeell imod domb at suare Hanß Staffennßenn deellefouget paa Kongl. Maytz. weigne och Marin Hanßkuon i Tyffkier eller hindiß fuldmegtig her i dagh.

(218)

Huor offuer Peder Raffn paa Marin Hanßkuonß weigne och Hanß Staffenßen deellefogit paa Kongl. Maytz. veigne beschyldte for:ne Søffrin Søffrinnßenn for hanß sagfalds bøder, hand effter lougen tilkommer att wdlegge till Kongl. Maytz. och bem:te Marin Hanßkuon, for hinde hand haffde slagenn anden pindtzedag sidst forledenn trei blaa slag och jordschødt hinde tuinde gange effter tingßuindiß indhold, *daterit* her aff tinget den 12. *juni* sidstforledenn, som her i dag for domb bleff lest och paaschr., satte i rette och formindte, hand burde sin bøde till Kongenn och bondenn for forschr. slag och jordschod att wdlege inden 15 dage eller derfor lide namb. Saa mødte ingen till giensuar, huorfor sagenn bleff opsatt wdi trei wger. (219)

Iligema(a)der affhiemelet forschreffne varsell, att di same dag gaff Rasmuß Pederßenn i Tyffkier (warsell) till hanß buopeell. Hanß Staffenßen deellefoget hannom beschyldte for hanß resterinde festepenge aff den cro(n)gaard, hand iboer, formindte hand dennem burde att betalle inden 15 dage eller haffue sin feste forbrutt. Opsat 3 vger.

(220)

/105r/ Hiemmellet Laß Jenßen i Hersleff och Christenn Jenßenn i Høyrup, att di i dag otte dage gaff Peder Olluffßenn i Høyrup louglig warsell till hanß buopeell att suare Hanß Staffenßenn deellefouget, huor offuer hand tog sit første ting till hannom for sin egen, herridtzfougdenß och schriffuerenß fougdepenge for schifft, dee war offueruerinde effter hans S. høstrue.

(221) Huilche for:ne otte dannemend alle sandrechtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, at di saae och hørde her i dag for domb stod Jenß Jenßenn i Horstrup och Hanß Jenßenn i Møßwraa, som wandt och bestod wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att det ehr dennem witterligt och dee saae, att Peder Klaußen i Horstrop och Hanß Søffrinßenn ibid. war i nogenn klameri med huer andre denn 22. *juli* sidst forledenn om nogenn bester, som haffde werit i kornit, menß iche de hørde noget aff deriß schielderi, dee haffde med huer andre. Och stod for:ne Peder Klaußen och Hanß Søffrinnßen till wedermolsting paa deriß egenne och deriß høstruerß weigne och kiendtiß dennem att werre wenlig och well forligt, och ey dee att wiide med huer andre andet ind gott. Jachob Lauridtzen slodtzfogit och ridefoget tog dette winnde beschreffuenn. (222)

/105v/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgen Pederßen i Biert, Anderß Hanßenn ibid., Hanß Bull i Eltang, Hanß Iffuerßenn ibid., som wandt och kundgiorde ved eed med opragte finger effter *recessenn*, att di den 24. *juli* sidst forledenn war med Erlig och Welfornehme Mand Jachob Lauridtzen Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß, och herridtzfougdenß fuldmegtig Søffrinn Nielßen i Bramdrop wdi Kongl. wrtehaffue wed Coldinghuß der at siøne och besichte fruchtenn och anden haffuenß wext och grøde, der udi dette aar finndiß, och ehr som effter følger, efftersom derpaa ehr mißwext. Och daa siøntiß dennem iche at kunde bliffue mere frucht paa abbildtreerne end sex schipper ebbele, och paa peretreerne 4 schiper perer. Findiß aldeelliß ingenn plomer eller kierßeber. Her foruden fandtiß der ved magt tolff beder timiann, femb bed salwie, siuff bede rødløg, it bed bresillichenn, et bed huilløg, it bed agurcher, it bed rødbeder, it bed lauindell, sex bed huide roer. Item war der trei støcher huidkaall, som war mißwext paa, saa dennem siøntiß, huer støche iche kunde koste vden en rixdlr. Tou støcher grønkaall, som dennem siøntiß, huer støche der aff kunde koste thou rixdaller. Och stod forschr. mend med bem:te Jachob Lauridtzenn hußfoget till wedermolsting der dette winde gich beschreffuen.(223)

/106r/ Jachob Lauridtzenn hußfoget begierde domb imod dee Biert mend effter sin opsettelße, i dag sex wger her indført. Saa mødte Jørgen Pederßen i Biert, Peder Pederßen, Hanß

Hanßen Nebbell, Hanß Anderßen, Hanß Iffuerßenn, Klauß Anderßenn, Jenß Staffenßen och Hanß Olluffßenn Raffnn, som der till suaret, att dee haffde forholdenn dennem effter deriß wiidebreff och pandtet en øx fra for:ne Jachob Lauridtzenn hußfoget, for hand haffde meere queg till deriß felliß greißening ind dee andre mend i byen, som hand bør att giøre dennem fyldist for, och formindte dennem derfor ey imod hannom att haffue forseet, menß bør for hanß tiltalle quitt at werre. Same dom saalediß sluttet, att effterdi for fougden irettelegiß it wiidebreff, (som) meenige grander och bymend i Bierte haffuer giort och stifftet, och endeell aff bem:te Bierte grander och nabuor paa samptelig deriß weigne møder och wedstaar indnu samme widebreff och bekiender, (at) dee effter wide och wedtegt haffuer frapandtet bem:te Jachob Lauridtzenn slodtzfouget forschreffne boløx, och for:ne Jachob Lauridtzenn iche for fougden beuisßer, det (= at) for:ne Biertmend haffuer tagen same øx uloglig, widste hand iche at tildøme for:ne Biertmend derfor noget at lide, menß same deriß widebreff wed magt staar.
(224)

Iligemaader gich domb imod sandmenden och prestenß medhielper, effter opsettelßiß indhold i dag sex vger indført, for dee iche haffde schibbet weid wed Breining Mølle effter slodtzherrenß schrifftelig andordning. Saa mødte Hanß Anderßen i Biert och Hanß Nebbell ibid., sandmend, och suarede, /106v/ att dee haffde agenn deriß andpart aff same weid, Christen Iffuerßen i Wyff, sandmand, suaret, at hand haffde hogen hanß andpart och agen till stranden, menß der det bleff schibbet, war hand ey hiemme. Saalediß slutterit, att effterdi for fougden fremleggiß slodtzherenß andordning, att sandmend och prestenß medhielper schulle ey for samme weidhoggen och agen werre forschaanit, och *recessen* formelder derimod prestenß medhielpere for echter att were fri, widste fougden iche der wdi att kiende.
(225)

Peder Raffn sit andet ting laugbød Hanß Schytteß eigendomb i Møßwraa, och Hanß Jenßen der imod bød sølff och penge.
(226)

Gich domb beschreffuen imellom Søffrin Marquorßenn, møller i Slottenß mølle, paa den enne och hanß broder Bertel Marquorßen, møller i Gudsøe mølle, paa den anden side, effter opsettelßiß indhold, i dag sex vger indført, som sa(a)lediß bleff sluttet, att effterdi for fougden irettelegiß itt schifftebreff, formeldendiß, (at) Berttell Marquorßenn Møller haffuer till sig annamit sin broder Nielß Marquorßenß lod, (som) hannom arffuelig derudi kunde tilfalde, och iche for:ne Berttell Møller for mig beuisßer nogenn reigtighed eller regenschab der for att haffue giort, widste ieg iche retter derom att kiende, ind jou for:ne Berttell Møller bør samme arffuelod at fra sig lauere effter schifftebrefffß indhold och sine andre sydschind der for at giøre rede och reg(enscha)b, och det inden 15 dage, eller were namb wndergiffuen, dog huiß schade, bem:te Berttell Møller nøyachtig kand beuiße att haffue lid paa dee gieldtzbreffue, hand haffuer annamit, bør enn huer aff sin part *proquota* at affslaae effter derpaa wdgiffuene forplegtis tingßuindiß indhold.
(227)

/107r/ **Onßdagenn denn 7. *augusti anno* 1661**

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Hanß Jenßenn ibid., Hanß Søffrinßen i Horstrop, Poffuell Christenßen ibid., Jenß Jørgennßenn i Bramdrop, Ebbe Madtzenn i Høyrup, Peder Klaußen i Horstrop, Madtz Poffuellßen ibid., Hanß Jenßenn i Høyrup.

Hiemmellet (med) opragt finger och eed Michell Pederßen i Piedsted och Rasmuß Findtzenn i Suinholt, att di i dag otte dage gaff Nielß Frandtzenn Schreder i Tolstrop louglig warsell till hanß hußwerelße i Tolstrop att suare Peder Nielßenn i Suinholt her i dagh. Peder Nielßenn hannom beschyldte for en klede kioll med 31 sølff knaper vdi, huer knap god for 1 rix ort, (som) hand haffde lauerit hannom att wende, och efftersom hand denn igienn nogle gange haffuer ladet affordre och ey igienn bekommit, setter derfor i rette, om hand iche plegtig ehr hannom same kioll igien att lauere, enten ferdig eller wferdig, eller der for lide deelle. Saa mødte ingen till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt vdi sex vger. (228)

Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Søffrinßenn i Nebbell och Nielß Nielßen ibid., att di i dag otte dage gaff Jenß Tomßen i Nebelmølle /107v/ och Gregerß Tomßenn i Nebbell louglig warsell till deriß buopelle imod domb at suare Jachob Lauridtzen hußfoget paa Kongl. Maytz. weigne her i dag.
(229)

Hiemmellet med opragt finger och eed Tamiß Nielßen och Jørgenn Nielßenn i Eltang, att di i dag otte dage gaff Hanß Hanßen Nebbell i Biert louglig warsell till hanß buopeell att suare

Jachob Lauridtzen hußfouget her i dagh. Item Hanß Nebbelß søn Jenß Hanßen och at suare her i dagh.

(230)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Klauß Anderßenn i Biert, som wandt ved eed med opragte finger och eed effter *recessenn,* att hand aldrig haffuer seet Hanß Hanßen Nebbell i Biert eller hanß folch hogge eller ladet hogge nogen treer paa den crongaardß grund i Biert, Jachob Lauridtzen hußfouget nu i feste haffuer. Jørgen Pederßen i Biert wandt ligesaa. Peder Pederßen Grundet wandt och ligesaa. Item Fredrich Nielßenn wandt och ligesaa. Hanß Hanßenn Nebbell stod til wedermolls ting, der dette winde gich beschr.

(231)

Forschr. Eltang warsell hiemellet, att di i dag otte dage gaff Anne Anderßkuon i Strandhuße louglig warsell till hindiß buopeell att suare hußfougden her i dag. Hußfougden hinde beschyldte for en baad, hand haffde londt hinde, formindte hun burde at forschaffe hannom den igien uschad, eller lide deelle. Opsatt 3 wger.

(232)

/108r/ Hiemmellet med opragt finger och eed, att di i dag otte dage gaff Peder Klaußen i Horstrop och Madtz Poffuelßenn ibid. louglig warsell till deriß buopeell att suare hußfougdenn her i dagh. Jachob Lauridtzenn hußfouget tilsagde for:ne Peder Klaußenn och Madtz Poffuelßenn i Horstrop att giøre lougechte aff deriß felliß selffeiger bundgaard i Horstrop och møde i Jelling paa løffuerdag morgen och age hannom till Wiborig landtzting effter slodtzherrenß befallingh, der att forrette Kongl. Maytz. sager. Och stod dee bege till wedermolstingh.

(233) Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn och Søffrinn Nielßenn i Horstrop, att di i dag otte dage gaff Jachob Pederßenn i Tyffkier louglig varsell till hanß buopeell att suare Hanß Staffenßen, deelefoget paa Kongl. Maytz. weigne, her i dag. Hanß Staffennßen hannom beschyldte for hand iche er wed det cronbolig i Tyffkier och det holder wed lige magt, (som) hand i feste haffuer, menß stander och der offuer ehr forfalden, iche heller suarer till ganggierning eller huiß der aff bør att gange som sin andre nabuor, formindte hand derfor haffde sin feste forbrutt. Opsatt vdi 3 wger.

(234)

Hiemmellet med opragt finger och eed Tomiß Nielßen och Jørgen Nielßen i Eltang, att di i dag otte dage gaff alle Biert mend louglig warsell till en huer sin buopeell /108v/ imod siøn att suare for:ne Jachob Lauridtzenn hußfouget och dets affsigt her i dagh.

(235) Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdrechtelig wonde, at di saae och hørde her i dag for domb stod Jørgen Michelßen i Bramdrop, Søffrinn Nielßenn, Jenß Jørgenßenn och Hanß Tordtzenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn,* att dee paa torßdag sidst forledenn war till siøn, efftersom dee der till aff tinge war louglig opneffnd, paa Biertte march, der att besichte, huad greisßing paa samme march vdi dette aar befindiß. Och daa befandtiß der at werre offuerflødig greisßning, som ey ner kand bliffue wdi dette aar forterdt aff aarsag, (at) der saa ringe queg befindiß vdi byen, menß maa bliffue paa jordenn belegendiß att rønde. Och stod Hanß Hanßen Nebbell i Biert, Jørgen Pederßenn, Klauß Anderßen, Peder Grundet och Fredrich Nielßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr. Warsell for:ne.

(236)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Pederßenn Grundet i Biert och Tomiß Niellßenn ibid., som wandt och kundgiorde ved eed med opragt finger effter *recessenn,* att denn 22. *juli* sidst forledenn daa aag <dee> paa /109r/ Hanß Nebbellß wogenn i Biertte, som hanß søn Jenß Hanßenn kiørde, fra Kolding och till Biert, och som dee kom till det cronbolligß tofft <i Strandhuß>, (som) Jachob Lauridtzenn hußfoget i feste haffuer, daa holt hand med samme wogenn westenn om en gierde wden om tofftenn och kiørde tuerß offuer nogle enge ender, saa hand samme tid iche kiørde paa same cronbuolligeß jord eller erter, (som) der udi war saaed, i nogenn mader. Warsell for:ne. (237)

Jenß Jepßenn i Lildballe paa Marin Jørgenßdaterß weigne i Arsbøll effter tingßuindiß fuldmagt stod her i dag for domb, solde, schødte och affhendet till Hanß Hanßenn Bull och Madtz Hanßen Bull ald den lod och andpart, hun kunde arffueligen tillfalde effter sin S. broder Peder Jørgenßen, som boede och døde i Eltangh, vdi den selffeiger bundegaarde, hand paabuode, efftersom schødenß rette stiill ydermeere schall were. Och stod for:ne Jenß Jepßen till wedermolsting, der dend gich beschr.

(238) Huilche for:ne otte dannemend alle samdrechtelig vonde, att di saae och hørde her i dag

for domb stod Ib Jørgenßenn i Hersleff Høyrup, som lydelig for rettenn ihaandtoug sinn høstrueß stiffader Ebbe Madtzenn i Høyrup, gaff och giorde hannom en fuld, trøg, euig och (w)igienkaldendiß /109v/ auffkald paa ald huiß arffue och guodtz hinde kunde arffuelig tilfalde effter sin S. foreldre Nielß Tußenn och Anna Pederßdatter, som buode och døde i Høyrup, det werre sig vdi buo och buoschab, sølff, kleder, kræ, queg, heste, hopper, kornn och korn-aufflingh, rørindiß och wrørindiß, indenn døre eller wdenn døre, wed huad naffn det neffniß eller optenchiß kand, saa hand der for bekiende att haffue annamit och opborin deriß fulde nøye och redelig betallingh effter sin egenn wilge och minde, huorfor hand nu for tingßdomb quiterit for:ne Ebbe Madtzen och hanß arffuinger for for:ne arffue och guodtz for ald wiider kraff, schade, bekostning och wdleg, och tachet hannom ære och gott for god schifft och jaffning och god, redellig och reigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Ib Jørgenßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(239)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Pederßenn i Høyrup och Jenß Iffuerßenn ibid., att di i dag otte dage gaff slodtzherrenn, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Steen Bilde till Kierßgaard, Kongl. Maytz. befallingßmand offuer Coldinghusleen, louglig (warsell? och?) for Coldinghuß port talde med slodtzfougden Jachob Lauridtzen och slodtzschriffuerenß tiener, om Hanß Welb. Strenghed haffde noget imod /110r/ effterschr. siøn och dets affsigt att suare her i dag.

(240) Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdrechteligenn wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Knud Anderßenn i Høyrup, Tord Lauridtzenn i Wilstrop, Christenn Iffuerßenn i Wyff, Knud Terchelßenn i Lild-balle, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Peder Nielßen Klaußenn i Horstrop, Iffuer Nielßenn i Wyff och Christen Madtzen i Starup, som wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn*, att dee paa mandagh sidstforledenn war till siøn till efftersschreffne byenß korn-marcher i Brusk herrit, och daa befandtiß der stor mißwext paa kornit effter den ringe seed, fattig folch vdi armod haffde faaet saaed, saa det war mestenn forderffuit aff tørchen och sollenß brynde, saa well och en stor deel <der>aff forderffuit aff muß och wtøy, saa di mend aff Høyrup neppe schulle faae deriß halffue seedekorn igien. Wilstrop mend deriß korn war saa stor mißwext paa, att en deel der aff neppelig kunde høstiß, och dee iche schulle kunde faa deriß halffue seedekornn igienn. Wyff, Starup, Nebbell, Lildballe, Møßwraa, Bramdrop, Hor-strop och Tyffkier, forschr. byerß marcher siønttiß dennem, att dee iche faae andet ind deriß seedekornn igien. Att saa forschreffne i ald sandhed dißwerre ehr, /110v/ det bad dee dennem Gud till hielper paa. Och stod Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß, paa høist bem:te Kongl. Maytz. weigne till wedermolsting, der dette winde gich beschr. Warsell for:ne. Christen Iffuerßen i Wyff tog windet beschr. (241)

Effter forschr. warsell till Gregerß Tomßen i Nebbell och Jenß Tomßen Møller i Nebbelmølle fremlagde Jachob Lauridtzenn, slodtzfouget, paa Kongl. Maytz. weigne sit schrifftelig indleg, lydendiß: Efftersom erfariß, att Jenß Tomßenn Møller i Nebbelmølle haffuer maallet for Gregerß Tomßenn i Nebbell effter Jørgenn Anderßen Haarß hanß *accisse* zeddell ibid. imod Kongl. Maytz. forordningh, som tilholder presterne dennem att wdgiffue, huorfor ieg wnderschreffuenne paa høystbem:te Kongl. Maytz. weigne setter i ald rette och formeener, om baade mølleren och for:ne Gregerß Tomßenn iche der for bør denn bøder at wdlege, (som) høystbem:te Kongl. forordning om formelder, och derforuden haffue kornit forbrutt, som bleff maallen, och det indenn 15 dage, eller der for lide namb aff deriß buo och guodtz, huor det findiß. *Actum* Colding denn 7. *augusti* 1661. Jachob Laurßen, hußfoget. Huor paa hand war domb begierendiß. Saa mødte for:ne Gregerß Tommeßen och der till suaret, att huiß korn hannd /111r/ haffde lade(t) maalle, haffde hand prestenß fuldmegtigeß zeddell thill mølleren paa, och haffde der for wdgiffuet sinne *accisse* penge. Der effter fremstod for:ne Jenß Tomßen Møller och suaret, att hand haffde maallenn for Gregerß Tomßen effter bem:te Jørgen Anderßen Haardß *accisse* zedel, efftersom hand meendte, (at) hand daa war prestenß fuldmegtig, huor offuer dee formindte dennem for:ne hußfougdenß tiltalle quit att werre. Derpaa bleff saalediß sluttet, att effterdi Jenß Møller bekiender att haffue maallet for Gregerß Tomßenn, det same Gregerß Tomßen ochsaa wedgaar att haffue ladet maalle hoß Jenß Møller effter andre *accisse* zeddeller, ind forordningen tillader att maalle effter, och dennem dermed imod forordningen haffuer forseet, widste fougden iche retter der om at kiende, ind dee jou derfor bør at lide och stande till rete effter høystbem:te Kongl. Maytz. forordning.

(242)

Onßdagenn den 14. *augusti anno* 1661

Jenß Nielßenn i Tolstrop i heridtzfougdenß sted.

Otte windißmend: Nielß Pederßen i Møßwraa, Peder Olluffßenn i Høyrup, Jenß Hanßen i Møßwraa, Hanß Hanßen i Stenderup, Jon Jepßenn i Hersleff, Lauridtz Simonßen i Donß, Christenn Madtzen i Starup, Tord Lauridtzen i Wilstrop.

Heridtzfougdenn selff besad retten.

/111v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Jenßen i Hersleff och Klauß Søffrinßen ibid., att di i dag 3 wger gaff Hanß Jepßenn i Høyrop, Dorit Jepßdatter ibid. med hindiß lauguerge, Marin Jepßdatter ibid. med hindiß hoßbond Nielß Hanßen i Nebbell, Inger Jepßdatter i Fredrichßodde med hindiß hosbond Jenß Poffuelßen, Jon Jepßen i Hersleff och Iffuer Nielßenß søn i Hersleff Nielß Iffuerßenn alle louglig warsell till en huer sin buopeell imod winder att suare Marin Hanßkuon i Høyrup eller hindiß lauguerge her i dagh. (243)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Hanßenn Møller i Bouballemølle paa sin søster Marin S. Jenß Hanßenß aff Høyrup hindiß veigne, lyste och liette, saauelsom hand trei ting tilforne giort haffuer, effter it pandtebreff, (som) S. Jep Hanßenn aff Høyrup haffde giort hanß bem:te søsterß S. hoßbondß fader S. Hanß Jenßenn paa tuende enge, for 20 rix dlr., hand haffde forstracht hannom, huilchet pandtebreff hand klageligenn berette for hinde war bleffuen bortte vdi forledenn feigde tid, och dersom det kommer nogen gotfolch for, dee daa hinde igienn wille lade bekomme. Derß wmag wilde hun gierne forschylde. Dereffter fremstod for rettenn Madtz Tomßen /112r/ i Høyrup, Jenß Pederßenn, Ebbe Madtzenn, Jenß Jørgennßenn och Simonn Pederßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessen*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, att S. Jep Hanßenn i Høyrup haffde pandsatt till bem:te Marinn S. Jenß Hanßenß hoßbondtz fader S. Hanß Jenßenn enn sin bundegaardß engh i syndersidenn paa Globß may och enn lidenn sin gaards enghaffue wed Tolstrup march for tyffue rixdlr., som den S. mand bem:te Jep Hanßenn i rede penge derpaa forstrachte, och hand eller hanß arffuinger schulle same enge beholde, till itt fuldt brugeligt pandt till for:ne 20 rixdlr. bleff aff bem:te S. Jep Hanßenn eller hanß arffuinger schadisløß betald effter hanß derpaa wdgiffuene pandtebreffs indhold, som dee tit och offte haffuer baade seet och hørt, och Marin Jenßkuon sig nogle gange for dennem haffuer klaget, att same pandtebreff for hinde war forkommen i forledenn feigde tid. Ydermeere ehr dennem i ald sandhed fuld witterligt, att samme pandt stander hoß bem:te S. Hanß Jenßenß arffuinger windløst, och ey aff forschreffne penge at werre betald denn ringeste schielling i nogen maader, menß bem:te S. Jenß Hanßen och hanß fader S. Hanß Jenßenn haffuer brugt och nødt affgrøden aff forschreffne tuinde partenge aarlig aar siden det bleff wdpandtsatt, till nu i dette /112v/ aar forbem:te S. Jep Hanßenß søn Hanß Jepßenn haffuer formercht samme pandtebreff att werre borte och derfor ladet dennem slaae och auffle. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Warsell for:ne. Och stod for:ne Hanß Jepßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr., och berette det at werre hannom nochsom beuist, att dee haffde och brugt forschr. enge, menß huor for det war, det widste hand iche. (244)

Hiemmellet med opragt finger och eed effter *recessen* Jenß Jepßenn i Horstrop och Jenß Søffrinßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Wusße Nielßdatter i Horstrop med hindiß hosbond Peder Klaußen och Kierstenn Jenßdatter ibid. med hindiß hosbond Hanß Søffrinnßenn louglig warsell till deriß buopeelle att suare Hanß Staffenßen, deellefouget, paa Kongl. Maytz. weigne, her i dagh. Saa fremstod Berttell Nielßenn i Tyffkier och Jenß Pederßenn i Møßwraa och wandt wed eed med opragte finger effter *recessen*, att dee i dag 3 wger, som var den 24. *juli*, war med deellefougdenn i Horstrop och siønit Hanß Søffrinßenß høstrue Kierstenn Hanßkuonne, som daa haffde itt aabenn saar offuen i hindiß hoffuit och it saar offuer hindiß høyre øye, som hun klagelig for dennem berette, att Peder Klaußenß høstrue ibid. haffde slagenn hinde, nemblig Wuße Nielßdatter, med it støche riffueschafft /113r/ paa mandagenn nest tilforne, som war den 22. *juli*. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Varsell for:ne. Effter forberørte leiglighed och forschr. warsell satte for:ne Hanß Staffennßenn, deellefouget, vdi ald rete och formindte, (at) bem:te Wusße Nielßdatter burde for forschr. tuinde saar, hun haffde slagenn och giort Kierstenn Hanßkuone, att wdlege sinne bøder till Kongl. (Maytz.) och bundenn effter lougenn, eller derfor lide namb aff sin buo och guodtz, huor det findiß. Saa mødte ingen till giensuar, huor for sagenn bleff opsatt wdi sex wger. (245)

Hiemmellet med opragt finger och eed Hannß Christennßenn i Lerschoff och Hanß Pederßenn i Ferup, att di i dag otte dage gaff Hanß Hanßen i Eltang och Madtz Hanßenn ibid. louglig warsell till deriß buopeell att suare Madtz Pederßenn i Ferup her till tinget i dagh. For:ne Madtz Pederßenn dennem beschyldte for 12 sldlr., dee ehr hannom plegtig effter deriß wd-

giffuen haandschrifftß indhold, *daterit* Colding den 14. *juni anno* 1660, noch for enn sølff-sched, dee hannom haffde loffuit, saa god som 10 mk., formindte, (at) dee hannom burde att betalle (inden) 15 dage eller derfor lide namb aff derië buo och guodtz, huor det findiß. Saa for tilfald bleff sagenn opsatt vdi 3 vger.

(246) Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Hanßenn i Tyffkier och Hanß Pederßen ibid., /113v/ att di i dag 14 dage gaff Nielß Madtzenn i Schygebierg, Anderß Pederßenn i Tyffkier, Hanß Jørgenßen, Jenß Christennßenn, Poffuell Pederßenn Suder ibid. och Sidsell Michellß i Andkier louglig warsell till huer sin huß och buopeell for schifft at suare till effter S. Iffuer Søffrinßenn i Tyffkier och dets affsigt her i dagh.

(247) Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Rasmuß Pederßenn i Tyffkier, Hanß Jenßenn, Madtz Nielßenn och Peder Christennßenn ibid., som wand och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn,* att dee i dag før ting holdtiß war med herridtzfoug(den) och deellefougden forsammellet i Tyffkier till schifft och registering effter S. Iffuer Søffrinßen i Tyffkier, som i forledenn feigde tid bortdøde, offuer-uerindiß denn S. mandtz efftterleuersche Ingeborig Pederßdatter med sin lauguerge Søffrin Søffrinßen, och daa bleff dennem paawist 2 gamell diøner och 2 puder, worderit for 1“ mk., och 1 quern med en steenn, wort for 2 sldlr., som hun wed hindiß høyeste eed berette war ald det hunn beholt fra fienderniß plønderi. Dereffter bleff eschet och kreffuit effterschr. bort-schyldig gield: Nielß Schyggebierig fodrit, som Ingeborig Iffuerß selff wedgich, penge 2 sldlr. Hanß Jørgenßenn i Tyffkier fodrit effter en haandschrifft, *daterit* den 24. *juni* 1652, /114r/ penge 2 rix dlr. Søffrinn Søfferinnßenn i Tyffkier fodrit effter enn haandschrifft penge 12 sldlr., *daterit* denn 28. *aprilli* 1655, noch effter enn haandschrifft, *daterit* den 11. *martij* 1653, penge 8 sldlr. Och efftersom forschr. worderingßmend ey bleff paauist noget att giøre wdsett aff till *creditorene,* wndtagen forschr. ringe sengekleder och queren, som ehr worderit tilhobbe for 3“ mk., huilchet dee daa dennem erbød att wille imellom deelle och schiffte, menß di det iche wilde annamme, huorfor for:ne Ingeborig Iffuerß det selff beholt, till wiidere forderingh. Warsell tilforne indført. (248)

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßen i Horstrop och Peder Michelßenn i Møßwraa, att di i dag maanit gaff Nielß Pederßenn i Møßvraa, Jenß Pederßenn ibid., Kier-stenn Pederßdatter i Medelfar med hindiß hosbond Joen Engelßenn, item Elßa Pederßdatter i Møßwraa med hindiß hosbond Hanß Jenßenn alle louglig warsell till en huer derië buopeell imod laugbod att suare Giertrud S. Hanß Mortenßenß aff Møßwraa med hindiß lauguerge och Olluff Mortenßen i Høllund paa sine trei brødere børnß weigne, som dee achter att giøre och tage beschreffuit paa den halffue selffeiger bundegaard i Møßwraa, bem:te Hanß Mortenßenn tilforne paa buode och fradøde, om nogenn aff dennem will haffue noget her imod att suare i dagh. (249)

/114v/ For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dagh for domb stod Giertrud Nielßdatter, S. Hanß Mortenßenß effterleffuersche i Møß Wraa, med sin tiltagen laug-uerge Christen Iffuerßen i Wyff, sandmand her i herrit, saa och Olluff Mortenßenn i Høllund, deellefouget i Jerloff herit, paa sin broderß, bem:te S. Hanß Mortennßenß trei sønner, nemblig Madtz, Morten och Nielß Hanßøner, derië weigne, som hand ehr ret lauguerge for, och lauglig laugbød ald den lod och andpart, (som) dennem arffuelig kand tilfalde i den halffue bundegaard i Møß Wraa, bem:te S. Hanß Mortenßenn paaboede och fradøde, och det i dag det tredie ting, effter som Peder Raffnn i Horstrop, herridtzschriffuer, det paa derië weigne tou ting nest til-fornne giort haffuer, och det till fæderne och møderne slegt effter lougen. Saa mødte Hanß Jenßenn, tillforne boendiß Horstrop, paa sin egen och sin høstrue Elßa Pederßdatterß weigne, och der imod bød sølff och penge. Warsell for:ne.

(250)

Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdrechtelig wonde paa derië gode trou och rette sandhed, att dee saae och hørde her i dagh for domb stod Giertrud S. Hanß Mor-tenßenß i Møßwraa, med sin tiltagenn lauguerge Christen Iffuerßen i Wyff, saa och Olluff Mortenßenn i Høllund, Kongl. Maytz. deellefouget i Jerloff herit, paa sin broderß S. Hanß Mortenßenß aff Møß Wraa trei børnn, nemblig Madtz Hanßen, /115r/ Morten och Nielß Hanßøner derië weignne, som hand ehr rett lauguerge for effter lougen. Dee samptelig her for rettenn lydeligen ihandtoug Hanß Jennßenn i Møßwraa och med derië fri wilge och fuldberaad hou aldeelliß solde, schøtte och fuldkommelig affhendet fra for:ne Giertrud Hanßkuon och hindiß sønner Madtz, Mortenn och Nielß Hanßøner och alle derië arffuinger indtill for:ne Hanß Jenßenn och hanß høstrue Elßa Pederßdatter och derië arffuinger ald denn lod, deell, rett eller rettighed, (som) derië fader, bem:te S. Hanß Mortenßenn, wed pandt, kiøb eller i andre moder

kand werre till berettiget i denn halffue bundegaard i Møßvraa, hand paabuode och fradøde, och dereffter hannom ehr arffueligenn tilfalden, och <for:ne> Hanß Jenßen och Elßa Pederßdatter nu paabuor, som nu aff fienderne ehr *ruinerit* och <nesten> øde, det werre sig for:ne halffue bundegaard med diß rette tillegelße wdi huße, gaard och gaardsteder, schoff och march, ager och engh, forte och fellit, fischewand och feegangh, tørffuegrøfft och lyngslet, woedt och tørt, stort och lidet, slett intet wndtagen wed huad naffnn det ehr eller neffniß kannd, indenn och wdenn alle fiere marcheschell, vd aff aldt det till samme halffue bundegaard nu leggendiß ehr (og) aff arildtz tiid der till liget haffuer och hør och bør der till at lige med rette. /115v/ Och bekiende for:ne Giertrud Hanßkuon paa sin egene weigne och bem:te Olluff Mortenßenn paa sin forschreffuene trei broderß børnß weigne her i dag for tingß domb, att dee haffde annamit och opbaarin aff for:ne Hanß Jenßenn och hanß høstrue Ellßa Pedertzdatter deriß fulde nøye och redelig betalling for ald deriß andpart i for:ne halffue gaard och eigendomb efter deriß egen wilge och minde, och derfor kiendtiß dennem ingen wiider lod, deell, rett eller rettighed att haffue vdi eller till for:ne halffue gaard och eigenndomb, menß det her effter schall och maae følge for:ne Hanß Jenßenn, hanß høstrue Elßa Pederßdater och deriß arffuinger for it fuldt, fast och frit enchende eigendombß kiøb till euindelig eye och eigenndomb, ey schyldendiß och wigienkallendiß till euig tid, och tilforplegtet for:ne Giertrud Hanskuon och Olluf Mortenßen paa bem:te børnß weigne dennem och deriß arffuinger, en for alle eller alle for enn, att fri, frelße, hiemmelle och fuldkommelig tilstaae for:ne Hanß Jenßen, hanß høstrue och deriß arffuinger deriß forschr. andpart i for:ne halffue gaard och eigendomb for alle och huer mandtz paatalle, som derpaa kand talle med rette i alle mader, (og) ydermeere dennem forplegtet, att huiß saa schede, det Gud dog naadelig affwende, att deriß forschr. andpart i for:ne eigendomb bleff for:ne Hanß Jennßenn, hanß for:ne høstrue eller arffuing(er) frawondenn vdi nogenn domb eller retergang for deriß wanhiemmelß brøst eller for- /116r/ sømmelßiß schyld, daa schall di inden sex wger dereffter wdlege dem en saa got eigenndomb och saa welbeleigenn schadißløß i alle mader. Item bekiende for:ne Giertrud Hanßkuonn, hindiß lauguerge Christenn Iffuerßenn sampt bem:te Olluff Mortennßenn forschreffne eigendomb och arffue parter att haffue wed dennem selff och deriß fuldmegtig louglig lougbødenn trei samfelde ting for denne schøde till fæderne och møderne slecht effter lougen och tingßuindiß indhold, i dag tilforne paa tinget wdsted, som findiß louglig warsell forgiffuenn. Och stod for:ne Giertrud Hanskuon med sin forschreffne werge Christen Iffuerßen sampt bem:te Olluff Mortenßenn paa sin forschr. broder børnß weigne och Nielß Pederßenn i Møßwraa paa sin egen och sydschindß weigne samptelig till wedermolßting, der denne schøde och tingßuinde dereffter gich beschreffuenn.

(251)

For:ne otte dannemend alle wonde med for:ne Olluff Mortenßen, deellefouget i Jerloff herit, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Jenßen i Møß Wraa och kiendtiß att haffue affkiøbt Giertrud S. Hanß Mortenßen(s) <aff> Møßwraa och Olluff Mortennßenn ald dend (lod) och andpart, hinde och hindiß børnn Madtz Hanßen, Morten och Nielß Hanßøner arffuelig kunde tilfalde effter deriß fader, bem:te S. Hanß Mortenßen, i dend halffue bundegaard i Møßwraa, den S. mand paa buode och fra døde, effter schødenß wiider indhold, dee hannom derpaa giort haffuer. /116v/ Och schall hand giffue for:ne Olluff Mortenßenn for sin offuen bem:te trei broderbørnß lod der wd aff treisindtz tyffue slette daller, huor aff dee tyffue sldlr. straxenn bleff betald, och restenn, dee 40 sldlr., att betalle till *terminer* effter hanß derpaa wdgiffuene haandschrifftiß indhold, saauelsom 7 sldlr., for:ne Giertrud Hanßkuone indnu for hindiß andpart resterer, som och vdi samme haandschrifft findiß indført, och for:ne Olluff Mortennßenn igien till hannom haffde, huiß adkombster, dee haffde paa samme eigendom beholdenn, leffuerit, som war en schøde, pandte breff, indførselßdomb, laugbodß winde och nogle andre tingßuinder och opsettelße(r). Och stod for:ne Hanß Jenßen med bem:te Olluff Mortenßenn till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(252)

Onßdagenn denn 21. *augusti anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Hanß Jenßenn i Høyrup, Ebbe Madtzenn ibid., Peder Olluffßenn ibid., Tord Lauridtzen i Wilstrop, Hendrich Mortenßen i Aldmind.

/117r/ Jenß Jepßenn i Lildballe paa ridefougdenß, Erlig Welfornehme Mand Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß, hanß weigne fremkom her i dagh for rettenn och begierde domb for schyld och landgielde, (som) bønderne her i herrit schulle

yde i dette aar effter opsettilßiß indhold, (som) i dag sex wger findiß indført, och der offuer irettelagde slodtzherrenß, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Stien Bille till Kierßgaard, hanß schrifftelig befalling, lydendiß: Helßenn med Gud. Wide maa I, Hanß Staffenßen i Aldmind, att ieg erfarer, (at) bønderne i Brusk herrit indnu inttet smør landgielde haffuer willet yde och lauere, och paa andre lehne befindiß denn største deell aff dette aarß smørlandgielde strax effter S. Hanß dag att werre fremkommen. Daa paa det Hanß Kongl. Maytz. mig iche sligt her aff leenit till effterlagdenhed schulle henlege, effterdi hand det till sin *proviant* huß behøffuer, befalliß Eder, att I vdi Ederß deellefougderi schall indforschaffe Hanß Maytz. landgielde smør wdenn lenger ophold och strax derpaa hende (= hente?) domb, om nogenn findiß modtwillig, och domeren wdenn langh ophold derpaa *senterer*, att Kongl. Maytz. rettighed iche forkortteß, dißligeste Kongl. Maytz. aarlig høe /117v/ och fødnødßhøe iligemaade strax lade fremkomme, naar Anderß Madtzen sender Eder forteignelße. Huiß her wdindenn nogen forsømmelße scheer, schall I selffuer dertill suare och stande till rette, effterdi I for same Ederß bestilling haffuer frihed. Derßom nogen findiß øde, for armode, eller dee nylig fest haffuer och ingenn auffell indtill deß haffuer nødt, schall werre fri, naar sligt med sandferdighed fornemmiß och slodtzschriffueren tillkiendegiffueß, att hand det saalediß sandferdig erachter och befinder. Huoreffter I Eder haffuer att rette som I will forsuare. *Actum* Kierßgaard, den 6. *augusti* 1661. Steen Bilde. Dereffter fremlagde restandtzenn paa smørschyld, som war forfaldenn till S. Hanß dag sidst forleden, huilchet aldt her i dag for domb bleff lest och paaschr. Och effter diß leiglighed war for:ne Jenß Jepßen nu i dag endelig domb begierindiß. Saa mødte Nielß Pederßen i Møßwraa och paa sin egene och meenige herridtzmendtz weigne der imod irettelagde deriß schrifftelig suar, lydendiß: Efftersom wi fattige mend vdi Brusk herrit kraffuiß for schyld och landgielde, och Jachob Lauridtzen Bech, Kongl.Maytz. hußfouget och ridefouget, domb offuer oß der for haffuer begierit effter opsettelßenß formelding, /118r/ och det i dag ehr siette wgerß dagh, saa ere wi høyligenn foraarsaget, dißwerre, der till att giffue dette woriß kortte suar, at det ehr denn aldwiddende Gud well bekiendt, huad nød, jammer och elendighed, wi arme fatige berøffuede haffuer leffuit vdi och wdstanden med stor gienwordighed i denne forledenn bedrøffuelig feide tid, baade aff krigenß haardhed, sygdomb och dødßenß borttagelße, ja hunger och elende, och iche det alleniste, menß ald woriß guodtz och formoffue fra oß røffuit, och woriß huße och gaarder endeelß affbrent och nederbrøt och dee andre *ruinerit* och gandtsche øde, huilchet siønlig indnu paakiender och aff *comissariernis* erfarelße om denne øde eigenß tilstand noch som beuisßeß. Den allerhøyeste Gud beuege woriß christenn øffrighed, att dee wille lade dennem slig woriß store nød och elendighed, wi haffuer lider (= lidt) och indnu lider, gaae till hiertte och ey aff oß begiere denn deell, (som) oß wmuligt ehr att effterkomme, efftersom mestenn partenn aff oß søger woriß brød hoß fremit folch i Gudtz naffn. Endeell haffuer armit sig om och faaet en ringe deell saaed, huorpaa ehr bleffuen saa stor mißwext, saa di iche kand faae deriß seed igienn, som aff siønßwinde kannd erfariß, och en part aff oß nylig kommen /118v/ till nogenn øde steder och synderlig huerchenn faaet pløyet eller saaed, som wi kunde giffue noget aff, begierer derfor wnderdanigste och gierne, (at) wi motte for same tiltalle forschaaniß, indtill Gud giører det noget bedre med oß, saa wi kunde taalle att giffue och giøre noget effterhaandenn som oß muligt ehr, paa det wi iche schulle foraarsagiß aff armod, hunger, nød och elendighed att forlade dee øde, *ruinerit* steder, wi igien andtaget haffuer. Er gierne begierendiß, att dette wort korte suar motte andseeß, leßiß, paaschriffuiß och indføriß i huiß for rettenn derom affsiggendiß worder. *Datum* Møßwraa den 21. *augusti anno* 1661. Paa meenige bønder och crontienerß weigne. Nielß Pederßen, eg(en) hand. Och fremstod meenige mend i dag for retten saa mange (som) tinget søgte, och samptelig gaff deriß meelle der till, dette forschr. at werre alle deriß suar efftersom forschreffuit staar i alle mader. Med flere ord och talle dennem derom imellom faldt, daa effter tiltalle, giensuar och den sagß leiglighed, saa och effterdi for fougdenn irettelegiß Welbem:te woriß gunstig Her slodtzherriß schrifftelig befallingh, att bønderne her i herit schulle yde noget aff deriß schyld och landgielde i dette aar, daa widste hand iche andet /119r/ derom att kiende, ind dee jou bør denn gode mandß befalling att effterkomme, och huiß till S. Hanß dag forfaldenn ehr att yde och laffuere indenn 15 dage, eller derfor att lide effter *recessenn.*

(253)

Jenß Høg, herridtzfouget, fremlagde Welbem:te slodtzherrenß zeddell, lydendiß: Nest helßenn giffuiß herridtzfougdenn i Bruskherrit tilkiende, att hand her effter, indtill anderlediß andordnit worder, holder Brusk herridtzting om løffuerdagh effter førige waanlighed, och sig erklere, huorfor hand det effter førige zeddell iche haffuer effterkommit. *Datum* Kierßgaard, den 18. *augusti* 1661. Steen Bilde. Huor offuer for:ne Jenß Høg aduarede herridtzmendene her

i herrit, att dee retter dennem effter och søger ting om løffuerdag, naar klochen er 10 effter seedwaanlig maner, paa det den gode Herre slodtzherrenß schriffuelße kunde worde effter-kommit.
(254)

Løffuerdagen denn 31. *augusti anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßen i Lildballe, Nielß Pederßen i Møßvraa, Jenß Hanßen ibid., Bertell Nielßen i Tyffkier, Iffuer Jenßen i Vilstrop, Anderß Olluffßen ibid., Christen Madtzen i Starup, Jørgen Pederßen i Biert.

/119v/ Hiemmelet med opragt finger och eed Jørgen Nielßenn och Tamiß Nielßenn i Eltang, att di i dag otte dage gaff alle Biertmend och lodtzeiger louglig warsell till en huer deriß buopeell imod domb at suare, och Peder Grundet, Tamiß Nielßen, Hanß Hanßen Nebbell och hanß søn Jenß Hanßenn louglig warsell till deriß hußverelße och buopeell imod winder at suare hußfougden her i dagh. (255)

Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Wdßen i Oddersted och Hanß Nielßen i Gudsøe, att di paa onßdag war otte dage sidst forleden gaff Nielß Simmonßen i Gudsøe louglig varsell till hanß buopell att suare Jep Michelßen i Gudsøe her i dagh.
(256)

For:ne otte dannemend alle wonde, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Nielß Simonßen i Gudsøe, som lydelig for retten ihaandtoug Jep Michelßenn Schreder i Gudsøe och tilforplegtet sig och sine arffuing(er), en for alle och alle for en, att giffue och betalle for:ne Jep Michelßen eller hanß arffuing penge syff slette daller for den wlyche och schade, hannom wederforiß pa en hoppe vdi hanß gaard, som bleff ihielstegget, och det att effterkomme fiere dage før S. Michelß dag førstkommendiß wden schade och schadißløs i alle mader, och dersom forschr. penge till bem:te tiid ey bliffuer betald, /120r/ daa tilforplegtet for:ne Nielß Simonßen sig och sine arffuing, en for alle och alle for en, der for att stande hannom eller hanß arffuing for høringßdeele her till Brusk herridtzting, och for fri namb aff hanß buo och guodtz huor det findiß vden warsell, schodtzmaall, domb, forordningß paaschydelße eller wndschylding i nogenn mader. Och stod dee bege med huer andre till wedermolßtingh, der dette winde gich beschreffuenn.
(257)

Hiemmellet med opragt finger och eed Marchuß Søffrinnßenn och Hendrich Hendrich-ßen i Colding, att di i dag otte dage gaff Berttell Marquorßen Møller i Gudsøemølle louglig warsell till hanß buopeell at suare Søffrin Marquorßen Møller i Slottenßmølle her i dagh. Item same dag warsellgaff dee Nielß Jepßenn i Strandhuße till hanß buopeell att suare Madtz Hanßen i Biert her i dagh.
(258)

For:ne Madtz Hanßen tog sit første ting till bem:te Nielß Jepßenn. (259)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Søffrin Marquorßenn Møller aff Slottenß mølle wed Coldinghuß och tillbød sin broder Berttell Møller i Gudsøemølle att wille giøre reg(enscha)b med hannom om hanß broderß Nielß Mar-quorßenß lod, (som) for:ne Berttell Møller haffuer till sig annamit paa schifft effter deriß moder effter /120v/ schifftebreffuits indhold, och huiß schade, som for:ne Bertell Møller <beuißer> haffuer tagen paa dee haandschriffter, hand till hanß lod bekom, will hand for sin andpart aff-reigne och gotgiøre. Och stod for:ne Bertell Møller till wedermolsting, och der till suaret, att hand iche bekom nogenn warsell thill saadan thilbod at suare, huorfor hand iche widste at tage nogenn breffue med sig till tinget i dag, dend sag andgaaende.
(260)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, at di saae och hørde her i dag for domb stod Nielß Anderßen Fischer i Strandhuße, som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att det ehr hannom i Gudtz sandhed fuld witterligt, (at han) hørde och paasaae den 22. *juli* sidst forledenn, att Hanß Nebelß søn i Bierte kiørde med sin faderß wogenn offuer det cronbolligeß tofft i Strandhuße /: nemblig Jenß Hanßenn :/ (som) Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget, i feste haffuer, och offuer erterne, vdi samme jord war saaed, och war Peder Perßen Grundet i Biert och Tomiß Nielßenn samme tid paa wognen med hannom, huilchet Kierstenn Pederßdatter och Karin Bertelßdatter i Strandhuße hoß war och paasaae. Det bad hand sig Gud till hielper paa. Warsell for:ne.
(261)

/121r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Anderßenn och Hanß Madtzenn i

Hersleff, att di i dag otte dage gaff Peder Olluffßenn i Høyrup louglig warsell till hanß buopeell imod deelle att suare Joen Jepßen i Hersleff her i dagh. Med beuilling lod Jon Jepßen same sag forbliffue till i dag 8 dage.
(262)
Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. M. slodtzfouget, begierde domb i dag mod dee Biert mend, belangendiß deriß wide breff effter opsettelßiß indhold, tilforne i tingbogenn indført, och efftersom hand sidstforleden tingdag war foraarsaget i Kongl. Maytz. bestilling och derfor iche kunde møde till tingett at tage samme domb beschr., som war ret siette wgeß dag, haffde derfor ladet dennem paany warselgiffue her till tinget i dag att suare, och war nu endelig domb begierendiß. Saa mødte Jørgen Pederßenn i Biert, Hanß Hanßenn Nebbell, Klauß Anderßenn och Jenß Staffenßenn ibid. och der till suaret paa deriß egenne och samptlig deriß grander och nabuorß weigne, att dee wilde forholde dennem effter deriß widebreff och staa wed det med deriß wiide och wedtegt, huilchet tilfornne her paa tinget haffuer verit i rette, och ydermeere erbød dennem imod hußfougdenn att wille gierne forligeß med hannom, om hand vilde lade sig bequeme /121v/ till forlig, och paa det dee kunde vere wden trette, <ville dee> giøre ny widebreff med hannom. Med flere ord och talle dennem derom imellom falt, daa effterdi att endeelß aff de Biertmend møder och wille paa deriß egene och dee andre nabuorß weigne wedstaa deriß widebreff, (som) her paa tinget tilforne haffuer werit wdi rette, som aff dennem selff och deriß formend findiß wnderschr. och forseiglet, tilmed haffuer dømpt tilfornne om samme deriß wiide, som findiß indsteffnit till landtztinget och vdi opsettelße, widste fougdenn iche paa samme deriß videbreff att kiende, menß det wnderdanigst indfinder for sinn offuerdommer.
(263)

Løffuerdagenn denn 7. *septemb.* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Peder Olluffßenn i Høyrup, Jenß Hanßenn i Møßwraa, Jennß Pederßenn ibid., Joen Lasßenn i Nebbell, Hanß Hanßenn Bull i Eltangh och Madtz Nielßenn i Tyffkier.
/122r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Jørgenn Nielßenn och Tamiß Nielßen i Eltang, att di i dag otte dage gaff Jenß Høg, heridtzfoget, louglig warsell mundelig her ved tinget att suare Jachob Lauridtzenn, hußfoget, her i dag.
(264)
For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Staffenßenn i Aldmind, Kongl. Maytz. deellefoget, och Nielß Pederßenn i Møß Wraa, som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att den dag, den tyff Laß Jacobßenn her paa tinget bleff dømbt och hengt, daa londte Jenß Høg, heridtzfouget, en stige aff for:ne Jachob Lauridtzenn, hußfouget, att bruge till retter pladtzen och loffuit hannom betalling for dend, som for:ne Nielß Pederßenß wogenn hendte i Colding. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Dereffter satte hußfougdenß tiener *Casparrus* Høfflich vdi ald rette och war domb begierindiß, om for:ne Jenß Høg iche burde same stige att betalle, (som) hand haffde londt aff hanß hosbond, eller der for lide dielle och viider tiltalle. Opsatt vdi sex vger.
Jenß Jepßen i Lildballe tilforordnit i domerß sted vdi forschreffne sagh. (265)
/122v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Pederßen och Nielß Jenßenn i Tolstrop, att di i dag 14 dage gaff Peder Nielßenn i Suinholt louglig warsell till hanß buopeell att suare Nielß Frandtzen i Tolstrop her i dagh.
(266)
For:ne otte dannemend alle wonde, at dee saa och hørde her i dag for domb stod for:ne Nielß Frandtzenn och tilbød imod for:ne Peder Nielßen, att efftersom hand haffuer taget det i opsettelße med hannom for en kioll, hand haffde att sye for for:ne Peder Nielßen, som var nogen sølff knaper wdi, daa naar for:ne Peder Nielßen will betalle hannom syeløn for dend, saa schall kiollen werre hannom følgachtig, menß knapperne beretteß aff samme Nielß Frandtzenß wnderschr. indleg, att Peder Nielßen haffde faaet hannom i pandt for di penge, hand ehr hannom schyldigh, och siden haffuer hanß koene werit hoß bem:te Peder Nielßenß kuone vdi Follerup och kreffuit hinde, och daa haffuer hun suaret, att di iche nu war ved penge, menß dee schulle beholde knaperne saa lenge till di løsßer dennem, pengene di løsßer aldtid pantet hiemb. Warsell for:ne.
(267)
Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn i Horstrop och Jenß Søffrinßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Søffrin Broch /123r/ i Tyffkier louglig warsell till deriß (!)

buopeell att suare Hanß Staffennßen, deellefoget, her i dag. (268)

For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Rasmuß Perßen i Tyffkier, Hanß Jørgenßenn och Madtz Nielßen ibid., som wandt wed eed med opragt finger effter *recessenn*, att di i dag otte dage siønit en bygager paa Tyffkier march, som for:ne Søffrin Broch haffde saaed vdi den crongaardß jord, Jørgen Broch tilforne paabuode, huorpaa fandtiß 21 bygkierffue, huilchet dee worderit och satte for fiere schip bygh. Warsell for:ne.

(269)

Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Jenßen i Hersleff och Christenn Jenßen i Høyrup, att di i dag otte dage gaff Iffuer Nielßen i Hersleff louglig warsell till hanß buopeell imod domb at suare Jenß Høg, herridtzfouget. Jenß Høg hannom beschyldte for nogen ord, hand hannom schulle haffue tilsagt vdi Her Jenßeß huß i Hersleff (for) nogen tid siden, att hand schulle haffue tagen hanß haand, der hand sad och soff, och schreffuit wnder et breff. Formeener, hand det bør at beuiße eller derfor att lide som en løgnere. Saa for tilfald bleff sagenn opsatt wdi sex wger.

(270)

/123v/ For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb fremlagde hußfougdenß tiener Welb. Slodtzherenß schrifftelig befalling, lydendiß: Efftersom Hanß Kongl. Maytz. ehr formodendiß at andkomme till Coldinghuß, huor for befalliß schoffriderne och deellefougderne vdi ridefougderniß neruerelße att wduisße till dee selffeigerbønder udi Coldinghußleenn aff deriß egen schoffßparter huer saa mange leß weid, som de yder till landgielde effter jordbogenn. *Datum* Kierßgaard, den 5. *septemb.* 1661. Steen Bilde. Huor effter saa mange som wedkommer sig kunde vide att rette. Och war tingßwindne begierindiß. (271)

Hanß Hanßen aff Bouballe mølle begierde domb paa sin søster Marin S. Jenß Hanßen(s) aff Høyrup hindiß weigne paa den enne, imod Hanß Jepßen i Høyrup paa denn andenn side effter sin opsettelßiß indhold, i dag sex vger indført. Saa mødte Peder Olluffßen i Høyrup och haffde en fuldmagt fra for:ne Hanß Jepßen till same domb at suare, som var schreffuen paa gemeen papir, huilchen fuldmagt for:ne Hanß Hanßen formeente ey burde at andseeß, for den iche var schreffuen paa trøcht papiir effter Kongl. Maytz. forordning och der for ey helder nogen suar tilført, menß for:ne Hanß Hanßenn war nu i dagh /124r/ endelig domb begierindiß, huorpaa saalediß bleff sluttet: Daa effterdi for fougden iretelegiß itt tingßuinde, som indholder, att grander och nabuor i Høyrup haffuer wondenn dennem at werre beuist, att S. Jep Hanßenn haffde pandtsatt tuinde sin bundegaardtz enge till S. Hanß Jenßen der i byenn for 20 rixdlr., hand haffde londt hannom, till brugelig pandt, huilche penge ey indnu schall werre betald noget aff i nogen maader, menß samme pandt indnu stander windløst, och ydermeere samme tingßwinde wdformelder, att bem:te S. Jep Hansenß søn Hanß Jepßenn haffuer sig same enge vdi dette aar tiltaget, ladet slaae och auffle, daa widste hand iche retter derom att kiende, effterdi bem:te Hanß Jepßenn sig samme pandt enge tillheffder, ind hand joe plegtig ehr att betalle forschreffne S. Hanß Jenßenß arffuinger for:ne 20 rix dlr., och det indenn 15 dage, eller der for lide namb aff sin buo och guodtz, huor det findiß, effter forordningen. (272)

Løffuerdagenn denn 14. *septemb. anno* 1661

Otte windißmend: Iffuer Nielßenn i Hersleff, Hanß Bull i Eltangh, Nielß Poffuelßen i Hersleff, Rasmuß Pederßen i Tyffkier, Hanß Jenßenn i Møßvraa, Jon Jepßenn i Hersleff, Jenß Schreder och Søffrinn Jenßenn ibid.

/124v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Tamiß Nilßenn och Jørgenn Nielßenn i Eltang, att di i dag otte dage gaff Hanß Hanßenn Nebbell i Biert louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare Karinn Berttelßdatter i Strandhuß och hindiß datter Kiersten Pederßdatter eller deriß fuldmegtig her i dagh.

(273)

Huor offuer Hanß Staffenßen i Aldmind, Kongl. Maytz. deellefoget, fremkom och irettelagde for:ne Karinn Berttelßdatterß schrifftelig fuldmagt, indholdendiß, att efftersom for:ne Hanß Nebbell haffde schieldet for:ne Karin Berttelßdatter och Kierstenn Pederßdatter inde for retten offuer tuertingh for tou forloben quinder effter tingßwindiß indhold, huor for fuldmagt giffuiß for:ne Hanß Staffenßenn, deellefouget, for:ne Hanß Nebell med loug och rett att forfølge, om hand iche plegtig er same sine wretmesßig schieldsord at beuisße heller och derfor at lide effter lougenn, som same fuldmagt i sig selffuer wiider wduisßer. Der effter fremlagde for:ne Hanß Staffenßen sit schrifftelig indleg, lydendiß: Efftersom ieg vnderschreffuene haffuer till i dagh ladet hid till tinget *citere* Hanß Hanßenn Nebbell Biertte, daa giffuiß hannom till sagh,

efftersom hand haffuer vden nogenn retmesßig aarsagh inde for rettenn offuer tuerting wdschieldet Karin Berttelßdatter i Strandhuße och hindiß /125r/ datter Kierstenn Pederßdatter for nogen forløbenne quinder, som med tingßwinde wiider kand giøriß beuißligt, daa setteß vdi ald rette for herridtz fougdenn, eller huem retten besidendiß worder, om for:ne Hanß Hanßenn Nebbell jo billigenn bør samme sin schieldsord at beuisße, eller der for att lide som ved bør effter lougenn. Kolding, den 13. *septemb.* 1661. Hanß Staffenßen, eghandt. Dereffter i rette lagde (han) for:ne Karinn Berttelßdatterß sognevinde och schudsmaall, som presten med sognemendenne i Eltang sogenn haffuer giffuit hinde søndagen denn 11. *augusti* sidstforledenn, som tilholder dennem at werre fuldwitterligt, at for:ne Karinn Berttelßdatter vdi Eltang kierche och menighed war echteweyet wed Jenß Rasmußenn, och at hun for sin personn, det di ey andet haffde hørt eller fornumit, som en erlig quinde, sin echteschabs plicht och schyldighed imod sin echtemand christelig haffde holdet och trollig hoß hannom forbleffuen, indtill for:ne Jenß Rasmußenn, som di well haffde hørt, sig till soldatt haffuer ladet werbe och taget kongenß penge paa haandenn och i saa mader hinder haffuer forlatt, och sidenn denn tid ehr det dennem i sandhed witterligt, att for:ne Karin Berttelßdatter som en fattig, enlig och erlig quinde med sine børn for det daglig brød /125v/ och næring trolligenn haffuer strebet med Gud och ærenn indtill denne dagh, och ellerß i alle mader sig forholdet som det en fattig ærlig quinde well eigner och sømmer i alle mader, saa iche nogen aff hindiß gode nabuor, enten i Strandhuße eller vdi sognet som hun haffuer werrit, widste med rette hinde till onde att kunde beschylde for nogen vtilbørlig sag eller gierning indtill denne dag, men tachendiß hinde gott alle och en huer for ald tienistwillighed och gode och anden christelig omgengelße. Noch fremlagde itt sogne winde och schudsmaall, (som) Aldmind sognemend haffde giffuet for:ne Karinn Berttelßdatter denn 18. *augusti* sidstforleden, som i sin meening formelder, att Karin Bertelßdatter haffuer en rum tid tient och opholdet (sig) der i sognet offuer 18 aar, och daa dißimedeller tid haffuer schichet och forholdet sig som en erlig quinde andstod, haffuer holdenn sig till Gudtz frøcht med andre Gudtz børnn, trolligen och flitteligenn tient got folch, saa ingen diß imedeller tid haffuer noget offuer hinde at klage eller i nogenn mader beschylde. Indnu irettelagde (han) itt sogne winde och schudtzmaall, som Egwad sognemend med deriß sogneprest haffuer giffuit for:ne Karinn Berttelßdatter søndagen den 26. *may* sidstforleden vdi Egvad kierche, diß indhold i sin meening tilholder for:ne Karin Berttelßdatter att werre fød /126r/ i Tarum aff tuinde erlig echte foreldre, hindiß fader wed naffnn Berttell Pederßenn, hindiß moder wed naffnn Anne Hanßdatter, och selff haffuer hun schichet och forholdet sig hoß dennem ærligenn, trolligenn och well, saa dee wed hinder inttet att beschylde ind som erligt ehr i nogenn mader. Med meere widtløfftighed forschreffne sognewinder i dennem selffuer wdfører, som alle her i dag for domb bleff lest och paaschr. Saa mødte for:ne Hanß Hanßenn Nebbell och der till suaret, att bem:te Karinn Berttelßdaters mand war lobbenn fra hinde. Huor imod for:ne Hanß Staffenßenn fremlagde Erligh Mandhafftig Obberste Poffuell Bennefeld i Colding handß schrifftelig kundschab paa tydsch, som tilholder, att *anno* 1657 den 3. *martij* er Jenß Rasmußen aff Strandhuß werbet aff leutenant Diderich och giffuen kongenß penge paa haandenn, den 11. *dito* same aar haffuer Karin Bertelßdatter aff Strandhuß werit hoß bem:te obberste Benefeld och haffuer hannom penge bøden och wille sin for:ne mand løß kiøbe, och der hun iche kunde hannom løß bekomme, er hun med bedrøffuede hierte bortgangenn, den 15. *dito* ehr hand wed Scholdborg wnderstildt och der effter sin fenrich følget som en erlig soldat, och huor hand dereffter ehr aff bleffuenn, ehr Welbem:te den gode Mand Obbersten wbeuist, huilchet same /126v/ handß wnderschr. zeddell, som och i dag for domb bleff lest och paaschr., i sig selffuer wdtyder. Effter diß forberørte leiligheder war for:ne Hanß Staffennßen paa bem:te Karin Bertelßdatter och hindiß datter Kiersten Pederßdatterß weignne effter sit forschr. indlegh domb begierindiß. Daa for tilfald bleff sagenn opsatt wdi sex wger.

(274)

Hiemmellet med opragt finger och eed Hanß Hanßenn i Biert och Jenß Hanßenn ibid., att di i dag otte dage gaff slodtzfougden Jachob Lauridtzenn Bech, Nielß Anderßen Fischer i Strandhuß, Karinn Bertelßdatter, Kiersten Pedersdater ibid., Peder Grundet i Biert och Tamiß Nielßenn ibid. louglig warsell till en huer deriß buopeell imod winder att suare Hanß Hanßen Nebell i Biert her i dagh.

(275)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Jenß Hanßenn ibid., Berttell Nielßen i Tyffkier, Iffuer Jenßen i Wilstrop, Anderß Olluffßen ibid., Christenn Madtzenn i Starup och Jørgen Pedersen i Biert, som wandt och kundgiorde ved eed med opragt finger effter *recessen,*

att den 31. *augusti* sidst forledenn war dee /127r/ di otte windißmend neffnd till stoch, och daa hørde di, at Nielß Anderßen Fischer i Strandhuß der for rettenn wandt och bekiende med opragt finger och eed, att hand same dag, (som) di andre winder i den sag omwondet haffuer, haffde seet for:ne Hanß Hanßenß sønn Jenß Hanßenn kiøre med heste och wogenn offuer Jachob Lauridtzenn, hußfouget, hanß jordßmon wdi Strandhuß, och der for:ne Hanß Hanßenn tilspurde bem:te Nielß Andersenn, om hand iche widste, huad for hester der war for wognen, efftherdi hand saae dett, huor till Nielß Anderßen daa suaret, att hand haffde en rødbleiset hest for wognenn. Och stod Jachob Lauridtzen, hußfouget, till wedermolstingh, der dette winde gich beschr. Warsell for:ne.
(276)
Hanß Staffennßenn i Aldmind, deellefoget, begierde domb effter sin opsettelßiß indhold offuer Søffrin Søffrinßenn Broch i Tyffkier for dee slag och jordschod, hand haffuer giort Marin Hanßkuon i Tyffkier effter tingßuindiß formelding. Saa mødte for:ne Søffrinn Broch och haffde indtet der imod att fremlege. Bleff tilfundenn sine bøder till Kongl. Maytz. och bonden att wdlege for saa mange slagh och jordschud hand haffuer giort bem:te Marin Hanßkuon effter tingßuindiß wduisßening, (som) i dag for domb bleff lest och paaschr., och det inden 15 dage, eller derfor namb at lide effter *recessenn.* (277)
/127v/ Gich domb beschr. imellom hußfougden Jachob Lauridtzenn paa den enne och Hanß Hanßen Nebell i Biert och hanß søn Jenß Hanßen paa den anden side, for att for:ne Jenß Hanßen schulle haffue kiørt offuer hußfougdenß tofft och erter i Strandhuße effter opsettelßiß indhold, i dag sex wger indført, huorpaa heridtzfougden saalediß sluttet, att effterdi der befindiß vdi same sag winder imod winder, widste hand iche derpaa at kiende, menß det wnderdanigst indfinder for sinn offuerdommere.
(278)

Løffuerdagenn denn 21. *septemb.* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßen i Møßwraa, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Hanß Hanßenn Bull i Eltang, Hanß Iffuerßenn i Horstrop, Gregerß Tomßen i Nebbell, Anderß Olluffßenn i Wilstrop och Hanß Jesßenn i Bramdrop.
Hiemmellet med opragt finger och eed Jørgen Nielßenn i Eltang och Nielß Pederßen ibid., att di i dag otte dage gaff Søffrin Pederßen i Strandhuße louglig mundelig warsell, som (= der, hvor) hand haffuer sin hußwerelße, imod dom att suare Anderß Jørgenßen, forhen boendiß /128r/ vdi Fredrichßodde eller hanß fuldmegtig her i dagh.
(279)
Huoroffuer for:ne Hanß Staffennßen i Aldmind, deellefoget, irettelagde for:ne Hanß Jørgenßenß fuldmagt, som indholder, att hannom fuldmagt giffuiß att tiltalle Søffrinn Pederßenn, nu boendiß i Strandhuße, for 10 raae huder, som hand haffde lauerit hannom i forwaring for nogenn tid sidenn, huilchet same fuldmagt, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, i sig selffuer wduisßer. Effter diß leiglighed satte for:ne Hanß Staffennßenn i ald rette och formindte, hand burde samme huder igien fra sig att lauere, ligesaa gode, (som) hand dennem annammit, eller der for lide deelle. Saa møtte ingen till giensuar, huorfor sagenn bleff opsatt wdi sex wger.
(280)
Hiemmellet med opragt finger och eed Hannß Hanßenn i Bramdrop och Hanß Jesßen ibid., att di i dag otte dage gaff Hanß Marquorßen, raadmand i Colding, louglig warsell till hanß buopeell imod domb att suare ridefougden och deellefougden paa Kongl. Maytz. weigne her till tinget i dag, huor offuer Hanß Staffenßen, deelfoget, gaff hannom till sagh for at hand haffde fest en crongaard i Bramdrop och ey haffuer holdenn folch paa dend eller dend i nogen /128v/ mader forbedrit, menß deroffuer haffuer saa henstanden och bleffuen meget forarget, nederfalden och nesten øde, huiß ringe biugning for fienderniß *ruinering* war bleffuen beholden, sate derfor vdi ald rette och formindte, att hand haffde samme sin feste forbrut och stod øffrighed frit for, dend at bortfeste till dend, som same ville opbyge och forbedre, och bem:te Hanß Marquorßenn plegtig at werre same crongaard saa god igien fra sig at lauere som hand dend annammit, att Hanß Maytz. iche deroffuer schulle lide schade, huor paa hand var en retmeßig domb begierindiß. Saa mødte ingen till giensuar, huorfor sagen bleff opsat vdi sex wger.

(281)

Løffuerdagenn denn 28. *septemb.* *anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Peder Olluffßenn i Høyrup, Ebbe Madtzenn ibid., Poffuell Nielßenn i Horstrop, Peder Jørgenßenn i Wyff, Christenn Iffuerßenn ibid., Tammiß Nielßenn i Eltang och Jørgen Nielßen ibid.

Jenß Jepßenn i Lildballe tillforordnit vdi herridtzfougdenß sted i dagh paa tingett.

/129r/ Hiemmellet Søffrinn Pederßenn i Egtou och Nielß Pederßenn ibid., att di i dag 14 dage gaff Marinn S. Anderß Tamßenß i Donß louglig warsell till hindiß buopeell imod domb at suare Anderß Pederßenn Grøn i Egtou her till tinget i dagh. (282)Huor offuer for:ne Anderß Grøn hinde beschyldte for 9 sletdlr., hun ehr hannom plegtig, formindte, hun burde hannom at betalle inden 15 dage eller der for lide namb aff sin buo och guodtz huor det findiß. Der imod suaret Peder Raffnn, heridtzschriffuer, effter schrifftelig fuld-magt paa bem:te Marin S. Anderß Tamßenß weigne, att for:ne Anderß Grønß høstrue war hinde derimod endeell penge schyldig, saa naar di derom haffde giort regenschab, war det iche meget, hun bleff hannom schyldig, och efftersom hand iche fremlagde nogen beuiß paa same gield, burde hand med rette att beuisße, huor meget bem:te Marinn Anderskuon haffde werit hannom plegtig, huor till igien suaret for:ne Anderß Grøn, at det war vell muligt, att hanß høstrue haffde noget regennschab med hinde, huilchet hand iche wille fragaa, menß huiß hun war Marinn Anderskuon plegtig, wille hand igien betalle hinde. Daa med beuilling sagen opsat 6 vger. (283)

/129v/ Hanß Staffenßenn i Aldmind, deellefouget, begierde domb offuer Wuße Peder Klaußenß i Horstrop for tuinde saar, hun haffde giort Kierstenn Hanskuon ibid., (og) effter opsettelßen och siønßwindiß indhold, (som) i dag sex wger ehr tilført, bleff tildømbt sine bøder derfor till Kongl. Maytz. och bondenn at vdlege inden 15 dage effter lougen, eller derfor lide namb aff sin buo och guodtz, huor det findiß. Och iche hun selffuer møt, ey helder nogen paa hindiß weigne der imod at suare eller hinde louglig at erklere och wndschylde.

(284)

Løffuerdagenn denn 5. *octob. anno* 1661

Nielß Pederßen i Møßwraa, Peder Jepßenn Smed i Fredsted, Hanß Jenßenn i Møßwraa, Christen Madtzenn i Starup, Peder Olluffßenn i Høyrup, Jenß Hanßen i Møßwraa, Søffrinn Anderßen Schreder i Aldmind och Tamiß Nielßen i Eltangh.

Hiemmellet med opragt finger och eed Jørgenn Nielßenn och Tamiß Nielßen i Eltangh, att di i dag otte dage gaff Anne /130r/ Anderßkuonn i Strandhuße louglig warsell till hindiß buopeell imod deelle att suare Jachob Laurßen, hußfouget, her i dagh otte dage, 3 wger och maanet.

(285)

Løffuerdagenn denn 12. *octobris anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßvraa, Jenß Hanßenn ibid., Berttell Nielßenn i Tyffkier, Jonn Laßenn i Nebbell, Gregerß Tomßenn ibid., Hendrich Mortenßen i Aldmind och Peder Olluffßenn i Høyrup.

Hiemmellet med opragt finger och eed Tomiß Nielßen och Jørgenn Nielßen i Eltang, att di i dag otte dage gaff Jenß Høg, herridtzfouget, louglig mundelig warsell her wed tinget att suare Jachob Lauridtzen Bech, Kongl. Maytz. hußfoget, her i dag.

(286)

Hiemmellet med opragt finger och eed Laß Jenßen i Hersleff och Christen Jenßen i Høyrup, att di i dag otte dage (gaff) Jenß Jepßenn i Tolstrup louglig warsell till hanß buopeell att suare Søffrin Jenßen i Meddellfar paa Kierstenn Christenßdatterß veigne i Tolstrup, saa och /130v/ deellefougden paa Kongl. Maytz. weigne, imod siønß affsigt och klageß beschriffuelße her i dag.

(287)

For:ne otte dannemend alle wonde, at di saae och hørde her i dag for domb stod for:ne Søffrin Jenßen och gaff last och klage paa Kiersten Christenßdatterß weigne offuer Jenß Jepßen i Tolstrup och hanß høstrue Anne Berttelßdatter, for dee den 3. *septemb.* sidstforleden om afftenen en time effter sollen war nedgangen, der hun war wdgangen att hindte sin moderß kue, huilchen kue Anne Bertelßdater mødte hinde med i Hanß Jørgensenß gaard i Tolstrup, daa for:ne Anne Bertelßdater haffuer hinde offuerfaldenn med schiendßord och bandenn och greben hinde i hindiß haar. Saa strax ehr for:ne Jenß Jepßen tilkommen, och dee bege wbluelig och wschamfuld slog hinde tou gange till jorden, och siden med treer slog hinde blaa och blodig, saa hun neppelig med liffuet wndkom fra dennem, som dee dannemend, der hinde den tid siønit, och for:ne Kiersten Christenßdatter den tid for dennem bekiende, huorlediß hun war medfarinn, wed dee dannemend ydermeere derom deriß sandhed att winde. Dereffter fremstod

Jenß Nielßenn i Tolstrup, Nielß Poffuelßen i Hersleff, Jenß Jørgenßenn i Høyrup /131r/ och Nielß Frandtzenn i Tolstrup, att di den 4. *septemb.* sidstforledenn war i Johan(ne) Michelßdatterß huß i Tolstrup och siønit for:ne Kiersten Christenßdatter, som laae paa en sengh, och daa paawiste hun dennem paa hindiß arme och krop syff blaa slag, som hun och samme tid for dennem berette, att Jenß Jepßen och hanß høstrue haffde slagenn hinde forschreffne (dag) om afften tilforne, och aff forschr. 7 slag war dee tou slag i hindiß hoffuit, det ene i hindiß wenster tynding och det andet offuen i hindiß hoffuit, och bekiende (hun) samme tid ydermeere for dennem, att dee jordschøt hinde toue gange. Det bad dee dennem Gud till hielper paa.
(288) Her foruden gaff for:ne Søffrin Jenßen indnu for rettenn last och klage paa Jenß Jepßenn i Tolstrup och hanß høstrue Anne Bertelßdatter, att dersom Kierstenn Kristenßdatter iche komer till hindiß rette førlighed igien, och hun aff samme slag indenn aar och dag bortdøer, daa formeener for:ne Søffrinn Jenßenn, att for:ne Jenß Jepßenn och hanß høstrue Anne Bertelßdater bør der till att suare och stande till rette effter lougenn och *recessens* indhold, huoreffter hand war tingßuinde begierendiß. Och fremstod for:ne Jenß Jepßenn och benegtet wed høyeste eed, hinde aldrig at haffue slagen, /131v/ enten med haand eller kiep, menß det sligt burde att beuisßeß, huor till Søffrin Jenßen suaret, att hand formiener, att hanß beneigtelße ey bør at gielde vden (at) hand sig derfor kand lougwerge.
(289) Hiemmellet med opragt finger och eed Tomiß Nielßen i Eistrop och Anderß Pederßen ibid., ati di i dagh otte dage gaff Hanß Suoll i Kolding louglig varsel till hanß buopeell imod winder att suare Jachob Lauridtzenn, hußfouget, her i dagh. (290)

Otte mend wonde, att di saae och hørde, Hanß Suoll i Koldingh sagde till hußfougden for rettenn, att hand war suar streng, daa hand hannom tiltalde paa Kongenß och kierchennß weignne.
(291)

Heridtz warsell affhiemmellet med opragt finger och eed: Aff Hart sogen Tomiß Nielßen och Anderß Pederßen i Eistrop, (aff) Starup sogen Christen Madtzen och Christen Mortenßen i Starup, aff Vyff Peder Jørgenßenn och Madtz Knudtzen i Wyff, (aff) Horstrop och Tyffkier Jenß Jepßenn och Jenß Søffrinßenn i Horstrop, (aff) Hersleff sogen Laß Jenßenn i Hersleff och Christenn Jenßen i Høyrup, aff Vilstrop sogenn Nielß Mortenßen och Peder Nielßen ibid., aff Eltang sogen Jørgen Nielßen och Tomiß Nielßen i Eltangh, att di i dag otte (dage) gaff deriß sogne och bymend louglig varsell till deriß buopeell att suare hußfogden her i dag. (292)

/132r/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Søffrinn Jenßen i Medelfar, som fremlagde, lod lesße och paaschriffue badschierenß Jenß Nielßennß wnderschreffne kundschab aff Medelfar, lydendiß ord fra ord som følger: Kiendiß jeg mig wnderschreffuene, att Kiersten Christenßdatter ehr her hoß mig andkommen denn 8. *october* och ilde medfarinn aff houg och slagh, som hun beklager sig, (at) Jenß Jepßenn i Tolstrop och hanß høstrue Anne Bertelßdatter denn 3. *septemb.* sidstforledenn hinde vforschyldt giort haffuer. Daa haffuer ieg hinde andtagenn wdi dannemendß offuerurelße, nemblig Anderß Madtzenn och Tyge Pederßenß neruerelße, huilchen jeg befindiß, at hindiß hoffuit ehr ilde slagenn, huilchet ieg kand iche wiide, huad heller hun kand komme till hindiß rette førlighed igien eller iche, for hindiß hoffuit ehr gandtsche schield ad, och hindiß isße ehr slagenn, saa dend ehr sunchenn toe fingerß bret neder i hindiß hoffuit, och ehr slaget i hindiß tynding, saa att beenit ehr gandtsche knuset, huilchet mig wndrer, att hun ehr kommen leffuendiß der fra. Att dette saa i sandhed ehr som forschreffuit staar, haffuer ieg min egenn haand wnderschreffuit. Till witter(lig)hed haffuer ieg ombedet erlige mend Anderß Madtzenn och Tygge Pederßenn, bege borger i Medelfart, med mig till witterlighed att wnderschriffue. *Actum* Medelfart denn 11. *octob. anno* 1661. Jenß Nielßen egenn haandt, Anderß Madtzen egen haandt, T. P., huilchet samme kundschab i sig selffuer wduisßer. Huoreffter for:ne Søffrinn Jenßen var tingswinde begierindiß. Och mødte for:ne Jenß Jepßenn och wed sin høyeste eed benegtet aldrig at haffue slagenn hinde /132v/ enten med haand eller kiep i nogenn mader, menß burde det at beuisße. Huortill Søffrin Jenßen igien suaret, det hand formindte Jenß Jepßenß beneigtelße ey att gielde, wden hand sig der for kand lougwerge. Warsell for:ne.
(293)

Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for dom stod Erlig Welfornehme Mand Jachob Lauridtzenn Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Colding Huß och ridefouget her i Brusk herit, som tilspurde meenig herridtzmend, saa mange (som) i dag ting søgte, om dennem iche er beuist, att hußfougdernne paa Coldinghuß aldtid haffuer nødt och hafft olden, windfelder och greisßening, som aarlig kunde bliffue i Kongl. Maytz. dyrhaffue wed slottet, och om

dee iche ellerß i andre mader haffuer hafft god opacht och tilsiun der till, saa wel som nest beligendeß schoffue, item, om dee iche ochsaa aldtid haffuer hafft bønderne i Coldinghußleenn paa Kongl. Maytz. weigne at byde och befalle med huiß egt och arbeid der till slottet och i andre maader schulle giøriß, och iche nogen ander haffuer hafft sig dermed at befatte. Saa fremstod effterschreffuene 24 dannemend, nemlig Jørgen Michelßenn i Bramdrop, Søffrin Nielßen, Jenß Jørgenßen ibid., Jørgenn Pederßenn i Biert, Klauß Anderßen, Jenß Staffenßenn, Hanß Hanßen Nebbell, Peder Pederßen Grundet, Anderß Hanßenn ibid., Hanß Iffuerßen ibid., Hanß Christennßenn i Hart, Hanß Lasßen i Donß, Hanß Hanßenn i Stenderup, Bertell Hannßenn i /133r/ Horstrop, Hanß Staffenßenn i Aldmind, deelefoget, Iffuer Nielßenn i Wyff, Søffrin Mogenßen ibid., Hanß Tomßenn i Aldmind, Iffuer Hanßenn ibid., Ebbe Madtzen i Høyrup, Hanß Jenßen ibid., Peder Jonßenn i Wilstrop, Jenß Nielßenn i Tolstrop och Madtz Tameßen i Høyrup, som paa deriß egenne och herridtzmendeniß veigne dertill suaret och wandt wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, enn huer effter sin alder och aar, sidenn di lengst kand mindiß, daa haffuer Kongl. Maytz. hußfougder, som paa Coldinghuß haffuer werrit till denne dagh, aldtid nødt forschr. dyrhaffueß affgrøde, greißening, olden sampt windfelder, (som) der vdi kunde falde, aarlig aar, och dee derimod igien hafft flittig opacht till dend, baade med wduisßening och andet, som kunde for(e)falde, och iche heller nogenn andre haffuer hafft att byde och befalle her vdi Coldinghußleenn, med huiß egt och arbeid bønderne till slotet eller andre steder schulle giøre, ind offuenbem:te hußfougderne paa Koldinghuß. Dernest tilspurde bem:te Jachob Lauridtzenn, slodtzfouget, herridtzmendenne, om di enten haffuer siet, hørt eller fornommit hannom schyde noget wildt, lidet eller stort, ved huad naffnn det och haffue kand, effterom hand wndertidenn, baade i schoffsiøn och anden sin bestilling paa Kongl. Maytz. weigne, ehr reden igiennom wildbanen med sin bøsße, for wsicherhed baade for fremmede schøtter och andre, och om hand iche dermed haffuer hafft flittig indseende /133v/ med wildbanen och dendß schade at affwerge, effterom di iche schall kunde benegte, att de io haffr hørt, seet och fornomit fremmed schøtter wdi Kongl. Maytz. wilbanne paa adschiellige tider, som widere kand giøriß beuißligt. Huortill forschr. 24 mend paa deriß egene och herridtzmendenß veigne dertill suaret, att dee aldrig haffuer hørt, seet eller fornommit for:ne Jachob Lauridtzenn, hußfoget, schyde noget wildt, lidet eller stort, i nogenn mader. Det bad dee dennem Gud til hielper paa. Dernest fremstod Hanß Nielßenn Hiorde i Biert, att i bogethøsten wandt hand att haffue seet i Bierte schoff trei karlle ride med trei lange bøsßer och kom vd aff Hesthollmb, menß huem dee war widste hand iche. Herridtzwarsell for indschr. Och stod Mortenn Hering schoffrider till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(294)
For:ne otte dannemend alle wonde, at di saae och hørde for:ne Jachob Lauridtzenn, hußfougden, her i dag for domb bød och befalde sognefougderne her vdi herrit ey nogen wogne at vdgiffue wdi echte, vden dee haffuer Kongelig Høyhedß pas och order, heller och dee derpaa hanß egen zedell fremvisßer. Herridtz varsell for indschr.
(295)
Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rete sandhed att di saae och hørde her i dagh for domb stod Hanß Jørgenßen Giestenn i Breining och begierde, att dee dannemend her vdi Brusk herrit wille meddeelle hannom deriß /134r/ sandhedßwinde och kundschab, huorlediß dend halffue bundegaard i Tolstrop, <som> hannom ehr tilhørig, ehr vdi forledenn feide tid nederbrødt och øde, och effterom hand haffuer samme eigendomb her i herit och dermed hafft megen omgiengelße baade med en och andenn en langsommelig tid henn, om di daa enten haffuer hørt, seet eller fornomit hannom andet till, end som erligt och tilbørligt ehr i nogen mader. Saa fremstod effterschr. 24 dannemend, nemblig: Hanß Staffennßenn i Aldmind, Kongl. Maytz. deelefoget, Jørgenn Michelßenn i Bramdrop, Jørgen Pederßen i Biert, Klauß Anderßenn, Jenß Staffenßen, Hanß Hanßen Nebbell, Peder Pederßen Grundet, Anderß Hanßenn ibid., Hanß Hanßen Iffuerßen ibid., Hanß Hanßen i Stenderup, Berttell Hanßen i Horstrop, Iffuer Hanßenn i Aldmind, Ebbe Madtzen i Høyrup, Hanß Jenßen, Madtz Tommeßen, Jenß Jørgenßen ibid., Peder Hanßenn i Wilstrop, Jenß Nielßenn i Tolstrop, Jenß Jepßenn, Jenß Madtzen ibid., Simon Pederßenn i Høyrup, Hanß Jepßenn ibid., Nielß Jenßen i Hersleff och Tamiß Nielßen i Eltangh, som dertill suarede och wandt wed høyeste eed med opragte finger effter *recessen* paa deriß egene och meenige Brusk herridtzmendß weigne, dennem vdi Gudtz sandhed at werre beuist och fuld witterligt, att forschreffne halffue bundegaard i Tolstrop, (som) for:ne Hanß Jørgenßen Giesten tilhører, bleff i forleden feigde tid aff fienderne och krigßfolchet gandtsche nederbrøt, saa derfor /134v/ nu aldeelliß ingenn biug-

ning eller tømmer findiß paa stedet i nogenn mader, och ydermeere vandt dee, enn tid lang henn <at> haffue kiendt bem:te Hanß Jørgenßenn Giestenn, baade hand haffuer hafft med sit forschreffne eigendomb at bestelle och i andre mader her vdi herrittet, och <iche> dee haffuer hørt, seet eller fornommit andet end erligt och got om hannom och som en god, trofast dannemand vell eigner och andstaar i alle mader. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Dereffter for reten fremstod fornumstig mand Søffrin Jenßen, borger och indwaahner vdi Medelfart, (som) wandt och bestod vdi ligesuorne eed, att hand haffuer buod paa for:ne Hanß Jørgenßenß Giestenß halffue bundegaard i Tolstrop wed otte aarß tid for denne feide tid, och hafft megit sin omgiengelße med hannom, och iche hand weed hannom andet att beschylde ind det, som erligt och tilbørligt ehr, i nogenn mader. Och stod samptelig forschreffne mend med for:ne Hanß Jørgenßen till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuenn.

(296)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Erich Bendtzenn aff Biertte, som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att det ehr hannom witterligt, att Hanß Suoll, borger i Colding, haffde saaed en ager paa Biert march aff den crongaardß jord, hanß søster Karinn Nielßkuon i Bierte paabuor, forgangen aar /135r/ med byg, och vdi dette aar med haffre, vden 2 schip ar:e(?), hun selff haffde saaed i samme ager, huilchet kornn ey bleff indaufflet i sin bem:te systerß gaard, menß huor det ellerß affbleff, widste hand iche. Dereffter fremstod Jørgenn Pederßenn i Biert, Klauß Anderßen, Fredrich Nielßenn, Peder Grundet, Anderß Hanßen Mørch och Hanß Nielßenn Hiord, som wandt vdi ligesuorne eed dennem att werre beuist, att for:ne Hanß Suoll haffde kornn saaed i for:ne crongaardß jord, menß om hand haffde det saaed till halfft med sinn søster eller iche, det widste di iche att winde om, eller huor det bleff aff, det widste di och iche. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Warsell tilforne indført. Hanß Suoll gienp.

(297)

Huilche forschreffnne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Madtz Tommeßen i Høyrup, Hanß Jenßenn, Jenß Jørgennßen och Peder Olluffßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragt finger efter *recessenn*, att dee forgangen aar 1660 denn 20. *februari* war forsammellet till registering och wordering vdi Ebbe Madßenß huß och buo i Høyrup effter hanß høstrue S. Anne Pederßdatter, och daa befandtiß der som effterfølger: 1 rødbleißet hoppe, som Ebbe Madtzenn tilhørde halffparten aff, hanß andpart worderit for penge 7 mk., /135v/ 1 suorthuet kue worderit for 6 sldlr., 3 vldenn diønner worderit for 3 sldlr., 1 gamell vlden huoddiøn worderit for 12 sk., 2 hønder for 2 mk., 1 gamell vogen for penge 3 mk., 1 gamell slede for 12 sk., 1 gamell arch 6 sk., tou gammell kiester, som stod i Medelfar och war synderhoggenn, der deriß guodtz deraff bleff bortrøffuit, 1 jerngryd for 2 mk., 1 gamell wiinfad, 1 øltønd och 1 standtønd, som Ebbe Madtzen berette att haffue londt sin stibdatter Marinn Jørgenßdatter i Weylle. Och daa ey fandtiß wiidere guodtz eller formoffue der i boen att registerre eller wordere i nogenn mader, menß ydermeere wandt forschreffne mend och Simonn Pederßenn i Høyrup och Hanß Jepßenn ibid. dennem i Gudtz sandhed att werre fuld witterligt, att for:ne Ebbe Madtzenß och hanß bem:te S. høstrueß guodtz och formoffue bleff i forleden feide tid aff fienderne och krigßfolchet bortrøffuit, baade det hand haffde ført till Fyn at *saluere*, och det hand beholt hiemme, vndtagen huiß ringe guodtz som forschreffuit staar. Det bad dee dennom Gud till hielper paa.

(298)

Hiemmellet med opragte finger och eed Knud Jepßen i Høyrup och Peder Hanßen ibid., att dii paa onßdag war 14 dage gaff Peder Søffrinßen, gardener i Colding, louglig warsell till hanß buopeell imod dette winde att suare her i dag. Item beuisteß /136r/ fremlagt landtztingß warsell zeddell, aff Viborig landtzting vdgiffuit den 28. *augusti* sidstforledenn, indholdenndiß daa der att verre steffnit och warselgiffuenn Karin Nielßdatter och hindiß søster Marin Jørgenßdøtter med deriß lauguerger, som ehr bem:te Ebbe Madtzenß stibdatter, huad di ehr indenn eller vdenn landtz, imod dette affsigts winde att suare her till tinget i dag, huilchet same warsell zeddell i sig selffuer vider wduisßer, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. (299)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Olluffßenn i Høyrup sit tridie samfelde ting och forbød alle enn huer, mand eller quinde, huo det ehr eller werre kand, att dee sig ey tilfordrister imod hanß wilge och minde, hiemblig eller obenbarlig, att komme i hanß selffeiger bundegaardß abbildgaard i for:ne Høyrup, och dersom nogenn der vdoffuer ertappiß med noget frucht eller(?) andet, huad det ehr eller werre kand, derudi at borttage, och dee derwdoffuer fanger schade, daa att haffue schade for hiem-

gield. Huor effter hand war tingßuinde begierindiß.
(300)
Item fremlagde landtztingß warselzedell, aff Wiborig landtzting wdgiffuet den 28. *augusti* sidstforledenn, indholdendiß daa der att /136v/ werre steffnit och warselgiffuit alle och huer, som forschreffuit staar, effter landtztingß varselß zedellß wiider indhold, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, om nogen haffuer noget imod dette winde att suare her i dagh.
(301)

Løffuerdagenn denn 19. *octob.* 1661

Otte windißmend: Tyge Jenßenn i Hersleff, Iffuer Nielßenn ibid., Madtz Poffuelßen i Horstrop, Jørgen Haard i Nebbell, Søffrin Simonßenn i Donß, Nielß Tomßen Huid, Laffuerß Simonßen ibid. och Jenß Pederßenn i Møßwraa.

Den sag imellom hußfougden och Jenß Høg, heridtzfouget, fremdeelliß med beuilling opsatt wdi 14 dag, belangende denn stige.

(302) Huilche for:ne otte dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Jepßenn i Høyrup, som eschet och begierde samfrender opneffnd till att sette och *taxere* hanß S. foreldriß halffue bundgaard i Høyrup med diß rette tillegelße, efftersom hand derpaa fremlagde slodtzfougdenß zeddell, lydendiß: Efftersom Jep /137r/ Hanßenn i forledenn feide tid ehr bortdød, och hanß selffeiger bundegaard aff fienderne slemmelligh *ruinerit,* och befindiß denn S. mand att haffue nogenn gield och witløfftighed, daa paa det, (at) samme gaard igienn kunde bliffue bebyget och fange hoßbonndt, tilladiß hanß sønn Hanß Jepßenn wdi Welb. Slodtzherrenß affwerrelse att op-kreffue samfrender paa samme sit fæderne eigenndomb och kalde sine syschind och med-arffuing(er) till jeffnit och dermed at omgaaeß effter lougenn och *recessenn.* Till witterlighed haffuer ieg dette med egenn haand wnderschreffuit och forseiglet. *Datum* Kolding, den 2. *octob.* 1661. Jachob Lauridtzen. Huilchet same zedell i sig selffuer wduisßer, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuenn. Huorfor nu for retten bleff opneffnd effterschreffuenne selffeiger bønder och wederhefftig mend till samfrender, nembligh: Jenß Nielßenn i Tolstrop, Jenß Madtzenn, Jenß Jepßenn ibid., Ebbe Madtzenn i Høyrup, Peder Olluffßen, Knud Ander-ßenn, Hanß Jenßenn ibid., Nielß Poffuelßen i Hersleff, Peder Klaußenn i Horstrop, Madtz Poffuelßenn ibid., Jenß Pederßenn i Høyrup och Knud Jepßenn ibid. till att møde wdi for:ne S. Jep Hanßenn och hanß høstrue Anne Jonßdatterß halffue bundegaard och eigenndomb i Høyrup paa onßdag førstkommende der det att *taxere* efftersom det nu kand werre werdt, och der aff giøre wdleg till dee S. folcheß gieldener och *creditorer,* efftersom med tingßuinde er beuislig- /137v/ giort, att ald dee S. folchiß rørindiß guodtz ehr wdi forledenn feide tid aff fienderne och krigßfolchet <er> bortpløndret. Iligemaader aduaret saa mange som effter den-nom haffde att fordre och kraffue, att dee och till bem:te tid møder och deriß gield andgiffuer, och annamme, huiß wdset dennem for deriß fordring dennem kand tilfalde. Huoreffter for:ne Hanß Jepßenn war tingßuinde begierindiß.

(303) Hiemelet med opragt finger och eed Ib Jørgenßen i Høyrup och Nielß Iffuerßenn ibid., att di paa tißdag otte dage gaff Jenß Poffuelßen i Fredrichßodde och hanß høstrue louglig warsell till deriß buopeell, item same dag warselgaff Elßa Berttelß i Eresøe med hindiß lauguerge Nielß Hanßen i Tafflo Nebbell och hanß høstrue till deriß buopeell, noch gaff di paa onßdag otte dage Dorite S. Peder Wdßenß i Coldingh med hindiß lauguerge Hanß Pederßen Tømmermand ibid., S. Anderß Jørgenßenß høstrue och børnn i Nebbell med deriß lauguerger, Jon Jepßenn i Hersleff, Iffuer Nielßen ibid., Simon Pederßenn i Høyrup, Marinn Jenßkuon ibid. med hindiß lauguerge och Doritte Jepßdatter ibid. med hindiß laugwerge alle louglig warsell till deriß buo-peelle, om nogen aff forschr. wille haffue noget imod dette samfrenderß opkreffuelße att suare her i dagh. Dernest fremlagde it landtztingß warsellzeddell, som tilholdt, att paa Wiborig landtz-ting ehr warsellgiffuit den 11. *septemb.* sidstforledenn alle bem:te /138r/ S. Jep Hanßen och S. Anna Jonßdatter, deriß effterlatte sydschind och syschindbørnn, huad heller di ehr inden eller vden landtz, di wmøndig med deriß lauguerger, om nogen haffde noget her till att suare i nogen mader, huilchet same zeddell wduisßer, som her i dag for domb bleff lest och paa-schreffuenn.
(304)

Løffuerdagenn denn 26. *octob. anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møß Wraa, Berttell

Nielßenn i Tyffkier, Jenß Hanßenn i Møß Wraa, Berttell Hanßen i Horstrop, Nielß Simonßenn i Gudsøe, Joen Laßen i Nebbell, Gregerß Tamßenn ibid.

Hiemmellet med opragt finger och eed Tamiß Nielßenn och Jørgenn Nielßenn i Eltang, att di i dag otte dage (warsell)gaff Anderß Hanßen i Biert, Hanß Olluffßenn Raffnn, Iffuer Staffenßen och Marin Jenßdatter ibid. imod domb att suare Kongl. Maytz. deelefouget her i dagh.

(305)

Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Søffrinßenn, gardener i Colding, paa sin høstrue Marin Hanßdatterß weigene och hindiß broder Peder Berttelßenn, bege barnnfød vdi Eltang, som ihaandtoug en effter /138v/ anden lydelig for rettenn deriß stiffader Tamiß Jenßenn i Eltangh, gaff och giorde hannom en fuld, trøg, euig och wigienkallendiß affkald paa ald, huiß arffue och guodtz dennem kunde arffuelig tilfalde hoß hannom effter deriß moder S. Dorite Jenßdatter, som buode och døde i for:ne Eltangh, det werre sig vdi sølff, kleder, kre, queg, kornn och korn aufflingh, rørindiß och wrørindiß, inden døre eller vdenn døre, slett inttet vndtagen wed huad naffnn det neffniß kand, saa at for:ne Peder Søffrinnßenn och Peder Berttelßen bekiende derfor at haffue annammit och opbaarin sin fulde nøye och redelig betallingh effter deriß egen wilge och minde, huor for dee nu for retten *quiterit* for:ne Tammiß Jenßenn och hanß arffuing(er) for dennem och alle deriß arffuingh(er) for for:ne arffue och guodtz for ald wiider kraff, schade, bekostning och wdlegh, och tachet hannom ære och got for god schifft och jaffning och god redelig och reigtig betalling i alle mader. Och stod for:ne Peder Gardener och Peder Berttelßen till wedermolsting, der dette winde gich beschr.

(306) Hanß Søffrinßenn i Horstrop paa sin høstrueß Kiersten Jenßdatter och hindiß søster Karin S. Søffrin Perßenß deriß weigne och sit første ting laugbød ald deriß eigendombß loder och andparter, (som) dennem arffueligen ehr tilfalden i den halffue bundegaard i Horstrop effter deriß S. fader Jenß Tordßenn, och det till federne och møderne frender effter lougen. Saa mødte Madtz Anderßen, tilholdendiß i Horstrop, och der imod bød sølff och penge. (307)

/139r/ Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod effterschreffne 12 samfrender, nemblig: Jenß Nielßenn i Tolstrop, Jenß Madtzenn, Jenß Jepßenn ibid., Ebbe Madtzenn i Høyrup, Peder Ollufßenn, Knud Anderßenn, Hanß Jenßenn ibid., Nielß Poffuelßenn i Hersleff, Peder Klaußenn i Horstrop, Madtz Poffuelßenn ibid., Nielß Poffuelßenn i Hersleff, Jenß Pederßen i Høyrup och Knud Jepßenn ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn,* att di denn 23. *octob.* sidst forledenn war forsammellet i Hersleff Høyrup att sette och *taxere* denn halffue selffeiger bundegaard, (som) S. Jep Hanßen och hanß høstrue, S. Anne Joenßdatter, paabuode och fradøde, efftersom di dertill aff tinge ehr louglig opkaldet effter tingßuindiß indhold, och haffde deriß søn Hanß Jepßenn tilladelße der till effter Erlig Welfornehme Mand Jachob Lauridtzen Bech, Kongl. Maytz. slodtzfouget paa Coldinghuß och ridefouget her i herrit, hanß wdgiffuene zeddell paa slodtzherrenß, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Stien Bilde till Kierßgaard, Kongl. Maytz. befallingßmand paa Koldinghuß, hanß weigne wdi denn Strenge Herriß affuerelße, som tingßwindet wduisßer, her aff tinget wdsted løffuerdagenn den 19. *octob.*, huilchet i dag for domb bleff lest och paaschreffuit, sampt och war offuer(uer)indiß schifft och jaffning imellom dee S. folchiß effterlatte børn och *creditorer* /139v/ wdi offuenbem:te hußfougdenß, herridtzfougdenß och schriffueren deriß hoßwerrelße, och war daa til stede dee S. folchiß effterlatte børnn och arffuinger, for:ne Hanß Jepßenn och Doritte Jepßdatter med sin broder och lauguerge Jon Jepßen i Hersleff, huilche tuinde sydschind war hiemme paa eigendommet wforseet, sampt for:ne Jon Jepßen i Hersleff paa sin egen weigne, Marin Jepßdatter i Tafflo Nebbell med sin hoßbond och rette werge Nielß Hanßen, Jenß Poffuelßenn i Fredrichßodde paa sin høstrue Inger Jepßdatterß weigne, item S. Elsa Jepßdatterß sønn Nielß Iffuerßen med sin fader och formønder Iffuer Nielßenn i Hersleff. Och daa offuerweyet, forfaret och begrandschet di forschreffuene dee S. folchiß halffue bundegaard, som dee tilforne paa buode, som findiß paa biugningen gandtsche aff fienderne *ruinerit* och forderffuit, sampt diß tillegendiß tuinde otting jorde och andet, som der till aff arildtz tiid tilleget haffuer offuer ald Høyrup schouff, march, ager och engh, huilchet nu i denne besuerlig tid ehr ichonn temmelig (lidet?) werdt, huorfor dee satte och worderit same halffue bundgaard med sin forschreffne rette tillegelße, foruden dend schyld, landgielde, schatter, egt och gierning, som aarlig pleyer till Kongl. Maytz. att gange, saa och forudenn en aff same halffue bundegaardtz enge, som findiß wdpandtsat till S. Anderß Jørgenßen i Nebbell

(og) kaldiß Stor Hørildß engh, for /140r/ 42 sldlr., dete forschr. wndtagen, det andet for itt hundrede slette daller, huer daller till 32 schilling liubsk bereignet. Saa fremlagde for:ne Hanß Jepßenn <for dennem> it tingßuinde, her aff tinget wdsted denn 8. *decemb. anno* 1660, som indholder, att hanß forbem:te S. foreldriß rørindiß guodtz och formoffue bleff i forledenn feide tid aff fienderne och krigßfolchet bortrøffuit, saa der ey andet findiß deriß bortschyldig gield med att afflegge ind deriß forschreffne halffue bundegaard och eigendomb, som paa aasteden bleff lest och paaschreffuen. Dereffter bleff eschet och kraffuit bortschyldig gield som følger: Jørgenn Anderßen Haard fodrit effter en haandschrifft, till hanß S. fader Anderß Jørgenßen wdgiffuit, paa 36“ sldlr., *daterit* den 31. *octob. anno* 1650. Doritte S. Peder Wdßenß i Koldingh lod fodre, att S. Jep Hanßenn war hindiß S. hosbond plegtig effter haandschrifft och wdtog aff sine regenschabßbøger penge 65 sldlr. 2 mk. 14 sk. Madtz Tomßen, borger i Colding, lod fodre for huiß, hanß høstrue haffde forstracht for:ne Hanß Jepßenn till dette schifft och forsammelling, penge 6 sldlr. 1 mk. Nielß Hanßenn i Taufflo Nebbell fodrit resten aff en haandschrifft, som ehr 12 sldlr., *daterit* aar 1649 denn 12. *juni*. Hanß Jepßen selff andgaff, att hanß S. fader ehr S. Hanß Jenßenß arffuing i Høyrup plegtig 20 rixdlr. effter it pandtebrefffß indhold, som berettiß vdi forledenn feide tid att vere bleffuen bortte. /140v/ Jenß Poffuelßenn i Fredrichßodde fordrit restenn aff sinn medgifft, penge 6 sldlr. Fougderne och schriffuerenn for deriß wmag och rettighed offuer schifft penge 4 rixdlr. Beløber saa forschr. fordrende gield til hobbe penge 162 sldlr. 1 mk. 14 sk. Bedrager sig saa gieldenn høyre ind forschreffne eigenndombß settening 62 sldlr. 1 mk. 14 sk. Och effter som forschr. eigendomb ey kunde tilstreche den fordrende gield att afflegge, med mindre derpaa schulle schee affkortte-ning, bleff saa forschr. *creditorer,* nemblig Jørgen Haard, Dorite S. Peder Wdßenß, Nielß Hanßen, S. Hanß Jenßenß arffuing (og) Jenß Poffuelßenn, enn huer affkortet sinn halffue fordrinngh, (som) forschreffuit staar, och for det øffrige tilsatt deriß betalling at søge wdi forschr. eigendomb. Bliffuer saa till offuerß paa samme eigendomb fra gielden penge 12“ sldlr. 9 sk., huilchet aff *creditorerne* och arffuinger bleff beuilget for:ne Dorite Jepßdatter att motte beholde till en huekomelße effter sine S. foreldre. Och offuertalde arffuingerne deriß broder for:ne Hanß Jepßenn, att hand schulle bliffue ved deriß forschr. <…> eigendomb och det beside och bebyge, att det iche schulle komme i fremmediß hender. Och der for loffuit *creditorerne* att wille fornøye och betalle dennem deriß halffue fordring med tid och stund at betalle, och som en huer *proquota* aff eigendomit /141r/ kand tilkomme effter forschr. *taxering,* huormed gielderner och arffuinger samptelig gierne war fornøyet. Her forudenn fremlagde for:ne Jørgen Haard for dennom it tingßuinde, her aff tinget vdsted aar 1638 denn 11. *juni*, som indholder for:ne S. Jep Hanßenn daa at haffue pandsatt till S. Anderß Jørgenßenn till brugelig pandt sin bundegaardß eng, (som) kaldiß Stor Hørildß eng, for 42 sldlr., hand ehr hannom plegtigh, huilchet eng S. Anderß Jørgenßenß arffuinger haffuer at beholde, indtill dend aff samme pandt bliffuer indløßt. Att dette forschreffuenne saa paa aasteden ehr *pascerit* som forschreffuit staar, det winder forschreffuenne 12 samfrender med deriß beseiglingh.

(308)

Hiemelet med opragt finger och eed Ib Jørgenßenn i Høyrup och Nielß Iffuerßenn ibid., att di paa tißdag sidst forledenn war 14 dage gaff Jenß Poffuelßen och hanß høstrue i Fredrichß Odde Elßa Berttelß i Erresøe, hindiß børn och alle deriß lauguerger, Nielß Hanßenn i Tafflo Nebbell och hanß høstrue louglig warsell till deriß buopeell. Noch warselgaff di paa onßdag nu sidst war 14 dage Dorite S. Peder Wdßennß, hindiß børn med deriß lauguerger, Hanß Pederßenn Tømmermand i Colding, S. Anderß Jørgenßenß høstrue och børnn i Nebbell med deriß lauguerger, Jon Jepßen i Hersleff, Iffuer Nielßenn ibid., Simon Pederßen i Høyrup, Marinn Jenßkuon ibid. med hindiß /141v/ lauguerge och Dorite Jepßdatter med sinn lauguerge till enn huer deriß buopeell, om nogenn aff forschr. wille haffue noget imod denne affsigt att suare her i dagh. Item bewiste med fremlagt landtztingß warselßzeddell, aff Wiborig landtzting wdgiffuit den 11. *septemb.* sidst forledenn, som indholder daa der att werre steffnit och warselgiffuit for:ne S. Jep Hanßenn och hanß høstrue Anne Jonßdatter, deriß effterlatte sødschind och sødschindbørn, huad heller di befindiß indenn eller vden landtz, dee wmøndig med deriß lauguerger, om nogen aff dennem haffde noget att suare imod denne affsigt her i dagh, huilchet samme zeddell i sig selffuer wduisßer, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuenn. (309)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, at di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Jepßenn i Hersleff Høyrup, som ihaandtoug sin broder Jon Jepßenn i Hersleff, kiendtiß sig aff witterlig gield schyldig och plegtig att werre hannom 25 sldlr., huer daller till 32 sk. liubsk bereignet, huilche for:ne 25 sldlr. Hanß Jepßen tilforplegtet sig eller sinne arffuing(er), en for alle eller alle for enn, erlig och well att betalle sin bem:te broder Joen Jepßenn eller sine

arffuing(er) till S. Michelß dag war 2 aar, naar man schriffuindiß worder *anno* 1663, wden schade och schadißløß i alle mader. Her foruden loffuit /142r/ och tilforplegtet for:ne Hanß Jepßen sig och sinne arffuing(er) att holde sin broder bem:te Jon Jepßen eller hanß arffuing(er) quit, fri och kraffuißløß for det børneguodtz, Joen Jepßen annammit for S. Berttell Hanßenß børn i Eresøe och i felliß buo ehr indkommenn, saa det schall werre Jon Jepßen wden kraff, schade och schadißløß i alle mader, huor imod for:ne Joenn Jepßenn loffuit at indfordre hoß Terchel Tømermand i Fredrichßodde 10 sldlr., som aff same børnepenge der ehr wdsatt, och forschaffe Hanß Jepßenn schadisløß. Och stod dee bege till wedermolsting, der dett winde gich beschr.

(310)

Indnu loffuit och tilforplegtet for:ne Hanß Jepßen sig att giffue sin syster Dorite Jepßdatter 20 rixdlr., baade for huiß hinde bleff beuilget i deriß fæderne eigendomb, saa och till en huekomelße effter sine S. foreldre, dee 10 rixdlr. att betalle, naar hinde barn stediß brød och biering for, och dee 10 rixdlr. om S. Michelß dag førstkommendiß wden schade och schadisløß. Her forudenn schulle hun och beholde den suorthuet (ko) aff deriß felliß guodtz vden hinder och forfang i alle mader. Och stod for:ne Jon Jepßen och Hanß Jepßen till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuen.

(311)

Løffuerdagenn denn 2. *novemb. anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßvraa, Gregerß Tomßenn i Nebbell, Peder Olluffßenn i Høyrup, Hanß Jepßenn ibid., Jenß(?) Hanßen(?) i Møßvraa, Hanß Hanßen i Stenderup, Jenß Jenßen i Horstrop, Berttell Nielßenn i Tyffkier.

/142v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Jørgen Neß (= Nielßen?) och Tamiß Nielßenn i Eltangh, att di i dag otte dage gaff Marin Jenßdatter i Biert med hindiß lauguerge, item Anderß Hanßenn, Hanß Olluffßen Raffn och Iffuer Staffennßenn ibid. louglig warsell till deriß buopeelle imod domb att suare borgemester Mortenn Panch i Colding eller hanß fuldmegtig her i dagh.

(312)

Saa mødte Hanß Staffenßen i Aldmind, deellefouget, och imod dennem irettelagde offuen bem:te borgemester Morten Pancheß schrifftelig fuldmagt, lydenndiß: Efftersom Kongl. Maytz. lenßmand paa Coldinghuß, Erlig Welb. Mand Her Steenn Bilde till Kierßgaard, haffuer sted och fest mig enn øde och gandtsche nederbrudt gord, vdi Nøre Bierte beliggende, som Jenß Søffrinßen tilfornne vdi buode, huor aff ieg sidenn haffuer vdgiffuen huiß tynge och rytterhold derpaa er lagt, och nu befindiß imod min willie och minde (och mig) waffwidennde derpaa it styche huß att werre opsat, och iche ieg fuldkommenn wed, huo sig det tilegner, førind sligt wed rettenn kand bliffue vdforschet, saa effterdi ieg offte vdi Høybem:te Hanß Kongl. May.(s), saa och byennß bestillinger ehr forhindrit, daa haffuer ieg fuldmagt giffuit och hermed møndiggiør Welacht Mand Hanß Staffenßenn i Aldmind paa mine wegne wed rettenn och retmeßig lougmaall hoffuitmandenn till dette werch, saa well deß medwiidere heller tilhielpere, till Brusk herridtz tingh att søge for hiemmel och adkombst, saadant wlouglig magt och selff- /143r/ tegt at maa worde straffet och sligt med aldt, huiß mig denne sag kand andgaae, wed loug och rett att føre till sinn ende i alle tilbørlige maader. *Actum* Kolding den 26. *octob.* 1661. Morten Nielßen Panch. Dereffter irettelagde for:ne Hanß Staffenßen it festebreff, indholdenndiß, att Welbem:te Slodtzherre paa Kongl. Maytz. weigne haffuer sted och fest forbem:te Morten Nielßen Panch, borgemester i Coldingh, forschreffne øde gaard i Biertte, som Jenß Søffrinßenn tilforne i feste och brug haffde och nu ehr fradød, med mere widtløfftighed same slodtzherenß vnderschr. festebreff, som her i dag for domb bleff lest och paaschr., i sig selffuer wduisßer, och war daterit den 16. *martij* aar 1660. Och effter diß forberørte leiglighed satte for:ne Hanß Staffenßenn i ald rette och formindte, att for:ne Marin Jenßdatter, som berettiß att haffue ladet forschr. huß opsette, och Anderß Hanßen, Hanß Raffn och Iffuer Staffenßen, som det schall haffue opsatt, bør att forschaffe dennem hiemmell till och huiß tilladelße, de haffde till att opsette forschr. huß, effterdi forbem:te borgemester Morten Panch haffuer same gaard i feste och der aff vdgiffuit, huiß hannom tilkom wed dee andre nabuor i byen, eller och derfor att lide som for andet whiemmelt. Saa mødte for:ne Marin Jenßdatter och dertill suaret, att hun haffde ladet same huß opsette paa den crongaard, hindiß S. fader paabuode, effterdi borgemester haffde hafft dend saa lenge i feste och ey nogenn bygning derpaa opsatt, formindte hun, att hun motte werre /143v/ samme saa ner som nogenn andenn, och wille deraff giffue och giøre ligesom en anden, och med tid och stund den opbyge och forbedre, for(di) det ochsaa war hindiß

federne sted. Saa for tilfald bleff sagen opsatt vdi sex wger. (313)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Staffensenn i Aldmind, deellefoget, Iffuer Hanßen, Søffrinn Anderßenn ibid., Nielß Simonßen i Gudsøe, Jørgen Nielßenn i Eltang, Tamiß Nielßen ibid., Hanß Hanßen i Stenderup och Hanß Pederßenn i Paaby, som vandt och kundgiorde wed eed med opragt finger effter *recessenn*, att det ehr dennem i Gudtz sandhed fuld witterligt, att dend bundegaard i Eltang, (som) S. Peder Giødßenn paabuode, bleff i forleden feide tid aff fienderne affbrendt, och ald hanß guodtz aff fienderne och krigßfolchet bortrøffuit, saa dend S. mandtz effterlatte høstrue Anne Peder Giødßenß nu i armod och fattigdomb igienn leffuer, som mange got folch er beuist, och dersom frome, medlidig christne wille lade sig slig hindiß nød sig gaae till hierte och were hinde noget behielpelig, war det en velgierning, som ey aff Herren bliffuer wbelønit. Och stod forschreffne mend till wedermolsting.

(314)

Hanß Iffuerßenn lougbød sit and(e)t ting sin høstruefader S. Jenß Tordßsenß eigendomb i Horstrop till federne och møderne frender. Madtz Anderßen der imod bød sølff och penge.

(315)

/144r/ Gich domb beschreffuen imellom Hanß Staffenßen, deellefouget, effter opsettelßiß indhold och Søffrin Pederßen i Strandhuße, i dag sex wger indført, saalediß sluttet, att effterdi Hanß Staffenßen, deellefouget, beschylder Søffrinn Pederßen i Strandhuße paa Hanß Jørgenßenß weigne aff Fredrichßodde, effter schrifftelig fuldmagt, for 16 raae huder, hand haffde lauerit hannom i forvaring och ey igienn bekomit, och for:ne Søffrinn Pederßen iche møder eller nogen paa hanß veigne her imod at suare eller hannom der for louglig att erklere, widste fougden iche retter derom at kiende, ind bem:te Søffrin Pederßen jou bør same huder igien fra sig at lauere, eller derfor lide deelle.

(316)

Iligemader fich for:ne Hanß Staffenßen, deellefouget, domb imod Hanß Marquorßen, raadmand i Kolding, effter opsettelße, i dag sex wger tilførdt, om den crongaard, hand haffde fest i Bramdrop, som saalediß bleff sluttet, att effterdi for:ne Hanß Staffenßenn beschylder Hanß Marquorßenn for, (at) hand haffuer fest en crongaard i Bramdrop och den ey andtaget eller besatt med folch, saa denn deroffuer ehr bleffuen forarget, och for:ne Hanß Marquorßen iche møder, ey helder nogen paa hanß weigne her imod at suare eller hannom louglig at erklere och wndschylde, alligewell sagenn vdi sex wger haffuer werit opsatt, widste fougden iche retter der om at kiende, ind bem:te Hanß Marquorßen jou bør at haffue same cronenß gaard i øffrighedß minde, om hand achter den lenger at beholde, eller och det stander øffrighed frit for same gaard at bortfeste till huem, som denn wille opbygge och forbedre och giffue Kongl. Maytz. der aff sinn rettighed. (317)

Løffuerdagenn denn 9. *novemb. anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßen i Lildballe, Gregerß Tamßen i Nebbell, Jenß Hanßenn i Møß Wraa, Jenß Pederßenn ibid., Jenß Hanßen i Paaby, Hanß Christenßen i Hart, Peder Jesßen i Eystrop och Jenß Jepßenn i Tolstrop.

/144v/ Nielß Pederßenn i Møßwraa tilforordnit reten att beside vdi herridtzfougdenß affwerelße.

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßenn och Jenß Søffrinßenn i Horstrop, att di i dag otte dage gaff Poffuel Pederßenn i Tyffkier louglig mundelig warsell her wed tinget imod domb at suare Hennng Nielßenn ibid. her i dagh. For:ne Hening Nielßenn hannom beschyldte for 7 sletdlr., hand ehr hannom plegtig effter sin derpaa wdgiffuene haandschrifft, *daterit* Fristkier den 27. *februari anno* 1653, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, satte i rete och formindte, hand burde hannom att betalle indenn 15 dage eller der for lide deelle. Saa mødte ingen till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt wdi sex wger.

(318)

Løffuerdagenn denn 16. *novemb. anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßwraa, Jennß Pederßenn ibid., Jenß Hanßenn ibid., Hanß Hanßen i Stenderup, Søffrin Anderßen i Aldmind, Jenß Madtzenn i Tolstrop, Jørgen Michelßen i Bramdrop och Jenß Jenßen i Horstrop.

Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Jørgenßenn i Ranßhaffue och Hanß Bertilßenn i Horstrop, att di i dag 5 wger gaff Nielß Simonßen i Gudsøe, Søffrin Mogenßenn i

Wyff, Laß Pederßen ibid. och Karin S. Søffrin Pederßennß <dater Marin> i Horstrop louglig mundelig warsell till en huer deriß buopeelle imod laugbod att suare Hanß Søffrinßen i Horstrop her till tinget i dagh.
(319)
For:ne Hanß Søffrinßenn stod her i dag for domb sit tridie samfelde ting och louglig laugbød ald den lod och andpart, hanß høstrue Kiersten Jenßdatter och hindiß søster Karinn Jenßdater arffuelig ehr tilfalden effter deriß S. fader Jenß Tordßen i den halffue bundgaard i Horstrop, den S. mand paaboede, och det till fæderne och møderne slegt effter lougen. Och stod Madtz Anderßen i Horstrop till wedermolsting, der dete winde gich beschreffuet. (320)

/+1r/ (Med anden håndskrift:)

Efftersom papieret vdi dene tingbog ehr wdschreffuen, er den wdi slodtzherrenß affuerelße igien forbederet med thiuff blatter papier.
Till windißbyrd wnder min hand och zignett.
Actum Kolding den 20. *novembris anno* 1661. Jacob Lauridtzen Bech.

(Tungskriverens håndskrift:)

Løffuerdagenn denn 23. *novemb. anno* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Joen Lasßenn i Nebbell, Gregerß Tomßenn ibid., Hanß Hanßen i Stenderup, Knud Terchelßenn i Lildballe, Tygge Jenßen i Hersleff och Jenß Jenßenn i Horstrop.

Hiemmellet med opragte finger och eed Poffuel Anderßenn och Jenß Olluffßenn i Kolding, att di i dag 14 dage gaff Hanß Hanßen Bull i Eltang louglig mundelig warsell till hanß buopeell imod domb att suare Tamiß Nielßenn i Eltang her i dagh. /+1v/ Tammiß Nielßenn i Eltang gaff for:ne Hanß Hanßenn till sagh for 7 schip tør rogh, hand aff hannom haffuer annamit till sin stibfader S. Peder Jørgenßen, som (hand?) hannom londte. Møte ingen till giensuar, derfor opsat 6 wger.
(321)
Herridtzwarsell affhiemmellet som følger wed eed med opragte finger Tomiß Nielßenn och Madtz Pederßenn i Eltang, att di i dag otte dage gaff alle Strandhuße mend och lodtzeiger louglig warsell till deriß buopeelle, item Hanß Hanßenn i Stenderup for sin buopeell, noch hiemel[let] Lauridtz Anderßenn i Donß och Jørgen Christenßen ibid., att di samme dagh gaff Jørgen Møller i Donßmølle, Marin S. Anderß Tomßenß, Søffrin Simonßen, Nielß Huid, Lauridtz Simonßen ibid. warsell till deriß buopeelle, item hiemellet Nielß Søffrinßen och Jenß Hannßenn i Nebbell, att di och same dag gaff Jenß Tamßenn Møller i Nebbelmølle warsel till hanß buopeell, iligemaader hiemellet Jenß Jepßen och Søffrin Nielßenn i Horstrop, att di och for:ne dag louglig warsellgaff Madtz Poffuelßen i Horstrop, Peder Klaußenn, Berttell Hanßen, Klauß Pederßenn ibid., Jenß Christenßen i Tyffkier, Peder Hanßenn och Nielß Madtzen Schygebierig ibid., och till deriß buopeelle, item hiemellet Peder Jørgenßenn och Madtz Knudtzenn i Wyff, att di och same dag loglig warselgaff Hanß Pederßen i Wyff till sinn buopeell, noch hiemmellet Peder Jenßenn i Hersleff och Christen Jenßen i Høyrup, att di och same dag gaff Jonn Jepßen i Hersleff och Nielß Poffuelßenn ibid. warsell till deriß buopeelle, /+2r/ och indnu hiemmellet Jenß Nielßen i Hart och Jenß Rasmußen ibid., att di och same dag warselgaff Hanß Jepßen i Eystrop, Laß Je(s)ßen ibid., Peder Hanßen i Paaby, Hanß Pederßenn, Jenß Hanßenn ibid. och Jenß Staffenßenn i Stienwadmølle, item dennem selff till deriß buopeelle, alle imod domb at suare Hanß Staffenßen deelfouget paa Kongl. Maytz. weigne her i dagh.

(322)
Huor offuer hand dennem beschyldte for resterinde schyld och landgielde, dennem ehr aff Kongl. Maytz. andbefallet *comissarier*, Welb. Tyge Bellou och Welb. Jørgen Juell, tillagt att wdgiffue for forleden aar 1661, satte i rette och formindte, dee same deriß schyld och landgielde burde att yde och lauere effter slodtzschriffuerenß derpaa wdgiffuenne restandtz, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, och det inden 15 dage, eller der for werre namb vndergiffuenn aff deriß buo och guodtz, huor det findiß. Saa mødte endeelß aff forschreffuene mend och der till suaret, att dee iche wiste førind nu, huad dennem war tillagt at wdgiffue, och war der for opstand begierendiß. Huor for samme sag bleff opsatt wdi 14 dage.
(323)

Hiemellet med opragt finger och eed Tomiß Nielßenn och Madtz Pederßenn i Eltang, att di i dag otte dage gaff Søffrin Pederßenn och Anderß Pederßenn i Strandhuße louglig warsell till /+2v/ deriß hußwerelße och buopeelle imod domb att suare Jachob Lauridtzenn, hußfouget, her i dagh.

(324)

Huor offuer for:ne Jachob Lauridtzenn, Kongl. Maytz. slodtzfouget, dennem beschyldte for dee haffde fischet och dragen wod i Kolding aae indenn(for) Kongl. Maytz. frihed, och dennem same tiide frapandtet <same> deriß wod, di fischet med, satte i rette och formindte, di burde der till att scha[ffe] dennem hiemmell och tilladelße, eller och att haff[ue] same deriß dennem frapantet wod forbrutt och der forudenn stande till rette och lide som wed bør, huorpaa hand war domb begierendiß. Saa mødte ingen till giensuar, huorfor sagenn bleff opsatt vdi sex wger.

(325)

Huilche for:ne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Søffrinßen i Horstrop paa sin høstrue Kierstenn Jenßdatterß weigne och hindiß søster Karin Jenßdatter, S. (Søffrinn) Pederßenß efterleffuersche ibid., med sin tiltagenn lauguerge Jenß Jenßen, sognefouget i Horstrop, som for rette en effter andenn ihaandtough Madtz Anderßenn, tilforne boendiß Wendsysell vdi, och med deriß fri wilge och fuldberaad hou alldeelliß solde, schøtte och fuldkommellig affhendet fra for:ne Kiersten Jenßdatter och Karinn Søffrinß och alle deriß arffuinger indtill for:ne Madtz Anderßen och hanß arffuinger den halffue selffeiger /+3r/ bundegaard i Horstrop, deriß fader, S. Jenß Tordßenn paabuode och fradøde, med sin rette tilleggelße offuer ald Horstrop schouff och march, sampt paa Tyffkier och Smidstrup marcher, inttet wndtagenn i nogenn mader, <och> som dennem arffueligen effter hannom ehr tillfaldenn, det werre sig forschreffuene halffue bundegaard wdi huße, gaard och gaardsteder, schoff och march, ager och engh, fuorte och fellet, fischewand och feegang, wodt och rørt, stort och lidet, slet inttet wndtagenn med huad naffnn det ehr eller neffniß kand, inden och vdenn alle marcheschiell, wd aff aldt det till same halffue gaard till(?)legendiß ehr, aff arildtz tid der till legget haffuer, och hør och bør der till att ligge med rette. Och bekiende for:ne Hanß Søffrinßenn paa sin bem:te høstrueß weigne och forschr. Karin Søffrinß nu for tingß domb, att dee for same halffue bundegaard och eigendomb haffde annamit och opbaarin aff for:ne Madtz Anderßenn deriß fulde nøye och redelig betallingh effter deriß egenn wilge och minde, och derfor kiendtiß dennem ingenn wiider lod, deell, ret eller rettighed att haffue wdi eller till for:ne halffue bundegaard och eigendomb, menß det her effter schall och maa følge for:ne Madtz Anderßenn och hanß arffuinger for it fuldt, fast och frit enchende eigendombß kiøb till euindelig eye och eigendomb, ey schyldendiß och wigienkallendiß till euig tid. Och tilforplegtet for:ne Hanß Søffrinnßen sig, sin for:ne høstrue /+3v/ och arffuingh(er), item och Karin Søffrinß, sig och sinne arffuing(er) att fri, frelße, hiemmelle och fuldkomelig tilstaae for:ne Madtz Anderßenn och hanß arffuing(er) forschreffne halffue bundegaard och eigendomb for alle och huer mandtz paatalle, som derpaa kand talle med rette i alle mader, ydermiere dennem tilforplegtet, att huiß saa scheede, det dog Gud forbyde, att deriß forschreffne arffueloder i for:ne halffue bundegaard och eigendomb bleff for:ne Madtz Anderßenn eller hanß arffuing(er) frawondenn i nogenn domb eller rettergang for deriß wannhiemmelß brøst eller forsømelßiß schyld, daa schall di inden sex wger dereffter wdlege dennem saa got eigendomb och saa welbeleigenn schadißløß i alle mader. Item bekiende for:ne Hanß Søffrinnßen <trei ting> att haffue laugbøden sin forschr. høstrue Kiersten Hanßkoene, saawelsom hindiß bem:te søster Karin Søffrinß, deriß forschreffne eigendombß lodder till fæderne och møderne slegt effter lougen for denne schøde och effter tingßuindiß indhold, som findiß louglig warsell forgiffuit och her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. Och stod for:ne Hanß Søffrinnßen paa sin for:ne høstrue Kiersten Jenßdatterß wegne och Karin Søffrinß paa sin egen veigne sampt hindiß bem:te søster Karin Søffrinß paa sin egen weigne med sin tiltagen lauguerge, for:ne Jenß Jenßen, samptelig till wedermolsting, der denne schøde och winde gich beschreffuenn.

(326)

/+4r/ Huilche forschreffuene otte trofastre dannemend alle wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Madtz Anderßenn, tillforne boendiß i Wendsysell, paa den enne, och Hanß Søffrinßenn i Horstrup paa sin høstrue Kiersten Jenßdatterß weigne och Karinn Jenßdater, S. Søffrin Pederßenß effterleffuersche ibid., paa sinn egenn weigne med sin tiltagen lauguerge, Jenß Jenßenn i Horstrop, paa den anden side, och kiendtiß dennem att werre kommen i wenlig forhandelling med huer andre wdi saa mader,

dett for:ne Madtz Anderßenn vdi den Werdig Hellig Trefoldighedß naffnn schulle haffue til egte for:ne Karin Søffrinß, och dee derfor haffde giort hannom schøde i dag paa derß fæderne eigenndomb effter schødenß indhold, huorfor for:ne Madtz Anderßenn igien loffuit och sig till-forplegtet att betalle hindiß fader S. Jenß Tordßenß gield till Jenß Pederßen i Colding 16 sletdlr. och till Jenß Schomagerß høstrue i Horstrop och hindiß broder 24 sldlr., (som) den S. mand dennem schyldig ehr, som schall werre bem:te Hanß Søffrinßen, hanß høstrue, saauelsom Karen Søffrinß wden kraff och schade i alle mader, och efftersom dend S. mand schall werre femb dlr. meere plegtig till for:ne Jenß Pederßenn i Kolding, huilche for:ne Hanß Søffrinßenn loffuit att betalle Madtz Anderß(enn) wden kraff, och dersom der imod forhaabening bliffuer kraffuit och fordrit wiidere gield effter bem:te S. Jenß Tordßen, ind som forbem:t er, daa tilfor-plegtet for:ne Hanß Søffrinßen sig paa sin høstrueß weigne /+4v/ och Karin Søffrinß paa sin egen weigne dennem det selffuer at betalle, saa for:ne Madtz Anderßen ey derfor schall bliffue kraffuit i nogen mader, och dersom det er Gud saa behageligt, att for:ne Karin Søfrinß offuer-leffuer Madtz Anderßenß død, schall hun beholde fierdeparten i dend halff[ue] bundegaard, dee paabuor och dee till hannom haffuer bortschøt, quit och fri hindiß gandtsche liffßtid till hindiß afftegt och wnderhold aff hanß arffuinger wforhindrit och wden forfang i alle mader. Dette for-schreffne tilforplegtet di dennem paa bege sider och deriß arffuinger (at) holde huer, wrygelig och wden opdrag, wden schade och aldeelliß schadißløß. Och stod dee samptelig med huer-andre till wedermolsting der dette winde gich beschreffuenn. Hanß Søffrinßen 1 gienpart. (327)

Løffuerdagenn den 30. *novembr.* 1661

Otte windißmend: Jenß Jepßenn i Lildballe, Nielß Pederßenn i Møßwraa, Berttell Nielßenn i Tyffkier, Knud Anderßenn i Høyrup, Hanß Jepßenn ibid., Hanß Hanßen i Stende-rup, Peder Hanßenn i Paaby, Ebbe Madtzenn i Høyrup och Gregerß Tomßenn i Nebbell.

/+5r/ Effterschreffne warsell affhiemmellet att haffue giffuenn effterschr. kierche werger louglig warsell, nemblig Tamiß Nielßen i Eistrop och Anderß Andersen ibid., att di i dag otte dage gaff Hart kierche verger Peder Hanßen i Paaby (og?) S. Madtz Pederßenß høstrue och arffuing i Hart louglig warsell till deriß buopeelle, noch hiemmellet Gregerß Tomßen i Nebbell och Nielß Søffrinßen ibid., att di och same dag gaff Jørgen Haard i Nebbell warsell till hanß buopeell, item hiemmellet Jenß Jepßen i Horstrop och Søffrinn Nielßenn ibid., at di och same dagh gaff Hanß Kuod i Horstrop, Smidstrop kiercheverge, warsell till sin buopeell, indnu hiemmellet Peder Jørgenßen och Madtz Knudtzen i Wyff, att di och samme dag gaff Jenß Michelßen ibid. warsell till hanß buopeell, noch hiemmellet Peder Jenßen i Hersleff och Christen Jenßen i Høyrup, att di och same dag warselgaff Jenß Nielßen i Tolstrop till hanß buopeell, och for det sidste hiemmellet Jørgen Nielßenn och Madtz Pederßenn i Eltang, att di och same dag gaff Hanß Hanßen i Stenderup och Knud Terchelßenn i Lildballe louglig warsell till deriß buopeelle imod domb och deelle att suare deelefougden her i dagh. Hanß Staffenßen dennem bechyldte for di iche haffde indlauerit och giort kierchennß regenschab for aar 1656 (og) formindte, dee det burde indnu att giøre eller lide delle. Opsat 6 wger.

(328)

/+5v/ Hiemmellet med opragt finger och eed Staffenn Hanßenn och Madtz Poffuelßenn i Lildballe, at di i dag maanit gaff Marin S. Bertell Hanßenß i Eltang, hindiß børn och deriß laug-uerger, item Hanß Anderßen i Biert, hanß høstrue, Hanß Marquorßen i Colding och hanß høstrue, Hanß Bertelßenn ibid., Peder Hanßen i Paaby louglig warsell till deriß buopeelle imod laugbod att suare Jenß Escheßen i Nagbøll eller hanß fuldmegtig her i dagh.

(329)

Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Jenßen i Hersleff och Christen Jenßen i Høyrup, att di i dag otte (dage) gaff Jenß Jepßen i Tolstrop och hanß høstrue Anne Bertelß-datter louglig warsell till deriß buopeell imod beschylding och domb at suare Søffrin Jenßen, borger i Medelfart, paa Kiersten Christenßdatterß weigne i Tolstrop her i dagh.

(330)

Effter forschreffne warsell fremlagde for:ne Søffrinn Jenßenn imod bem:te Jenß Jepßen och hanß høstrue sit schrifftelig indleg, lydendiß: Efftersom ieg wnderschreffuene høyligen for-aarsagiß wed rettenß meddell at søge och tiltalle Jenß Jepßen i Tolstrop och hans høstrue Anne Berttelßdatter for att dee den 3. *septemb.* sidst forledenn effter siønßmendß affsigt och tingß-uindiß bemelding haffuer tilføyet /+6r/ Kierstenn Christenßdatter och hinde slagget tuinde saar i hoffuit och tyndingh, tou jordschod och 5 blaa slagh, huor for settiß vdi ald rette, om for:ne Jenß Ibßenn och hanß høstrue Anne Bertelßdatter iche jou bør enn huer aff dennem at bøde till bem:te Kierstenn Christenßdatter for huer saar i hoffuit och tinding 6 mk., item for huer jord-

schod 6 mk., for haargreb 6 mk., och efftersom alle for:ne saar och blaa slag er scheed med staffßhugh, och for:ne Jenß Jepßenn och hanß høstrue huer særdeelliß bør at bøde for huer staffßhugh 6 mk., och det effter judsche loug, 3. bogs 32. *capittell,* her forudenn huiß omkostening, forsømelße, schadelidelße och badschierløn, som hidindtill kand beløbe penge 7 sldlr. Er herpaa domb begierindiß, om for:ne Jenß Jepßen och hanß høstrue Anne Bertelßdatter iche jou plegtig er indenn 15 dage att *contentere* och betalle for:ne bødder eller effter diß forløb att lide deelle effter bircherettenß 18. *capittell. Actum* Medelfar den 21. *novemb. anno* 1661. Søffrinn Jenßenn, Medelfar. Dernest irettelagde (han) klage och siønßuinde, her aff tinget wdsted den 12. *octob.* sidst forledenn, indholdendiß, att for:ne Søffrin Jenßenn daa for retten gaff last och klage offuer for:ne Jenß Jepßen och hanß høstrue Anne Bertelßdatter for dee den 3. *septemb.* sidst forleden om afftenen enn time effter sollenn war nedgangen, der hun /+6v/ war wdgangen att hindte sin moderß kue, huilchen kue for:ne Anne Bertelßdatter mødte hinde med i Hanß Jørgenßenß bundgaard i Tolstrop, daa for:ne Anne Bertelßdatter haffuer hinde offuer falden med schiendßord och bandenn och greben hinde i hindiß haar, saa strax ehr for:ne Jenß Jepßen tillkomen och dee bege wblueligenn och wschamfuld slog hinde tou gange till jordenn, och siden med treer slog hinde blaa och blodig, saa hun neppelig med liffuit wndkom fra dennem. Dereffter haffuer fremstandenn Jenß Nielßenn i Tolstrop, Nielß Poffuelßen i Hersleff, Jenß Jørgenßenn i Høyrup och Nielß Frandtzenn i Tolstrop, som wandt med opragt finger och eed, att di den 4. *septemb.* sidstforledenn war i Johan(ne) Michelßdatterß huß i Tolstrop och siønit for:ne Kiertstenn Christenßdatter, som laae paa enn sengh, och daa paauiste hun dennem paa hindiß arme och krop syff blaa slag, som hun samme tid for dennem berette, att for:ne Jennß Jepßenn och hanß høstrue haffde slaget hinde om afftenen tilforne, och aff forschr. 7 slagh war dee tou slag i hindiß hoffuit, det ene i hindiß wenster tynding och det andet offuen i hindiß hoffuit, och bekiende hun same tid ydermeere for dennem, att di jordschød hinde tou gange. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Och haffuer Søffrin Jenßen inddaa ydermeere giort last och klage offuer for:ne Jenß Jepßenn och hanß høstrue, att dersom for:ne /+7r/ Kierstenn Christenßdatter iche kommer till hindiß rette førlighed igienn, och hun aff same slag inden aar och dagh bortdøer, daa formeener for:ne Søffrin Jenßenn, att for:ne Jenß Jepßen och hanß høstrue Anne Berttelßdatter bør dertill at suare och stande till rette effter lougen och *recessens* indhold, daa att werre mødt for:ne Jenß Jepßenn och benegtet wed høyeste eed for:ne Kiertsten Christenßdatter alldrig att haffue slagenn, enten med haand eller kiep, menß sligt burde at beuißeß, huor till Søffrin Jenßen haffuer igien suaret, att hand formener, (at) hanß beneigtelße ey bør at gielde, wden hand sig derfor kand lougwerge, med meere same thingßuinde i sig selffuer vduisßer, som her i dag for domb bleff lest och paaschr. Noch fremlagde it tingßuinde, forschr. den 12. octob. her aff tinget vdgiffuen, som i sin meening formelder, att for:ne Søffrin Jenßenn daa for retten fremlagde, lod lesße och paaschriffue badschieren i Medelfar Jenß Nielßen hanß vnderschr. kundschab, lydendiß: Kiendiß ieg wnderschreffuene, att Kiersten Christenßdatter ehr her hoß mig andkommen den 8. *octob.* och ilde medfarinn aff hough och slagh, som hun beklager sig Jenß Jepßenn i Tolstrop och hanß høstrue Anne Berttelßdatter den 3. *septemb.* sidst forledenn hinde wforschyldt giort haffuer, /+7v/ daa haffuer ieg hinde andtagenn, vdi dannemendß offuerwerelße, nemblig Anderß Madtzen och Tyge Pederßenß neruerelße, huilche jeg befindiß, att hindiß hoffuit ehr ilde slagenn, huilchet ieg iche kand wiide, huad heller hun kand komme till hindiß rette førlighed igienn eller iche, for hindiß hoffuit ehr gandtsche schield ad, och hindiß isße ehr slagenn, saa den ehr sunchen tou fingerßbret neder i hindiß hoffuit, och er slagen i hindiß tyndingh, saa at beenit ehr gandtsche knuset, huilchet mig wndrer, at hun ehr komen leffuendiß der fra, med wiidere same tingßuinde, som och i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, wdformelder. Och for det sidste irettelagde for:ne Jennß Jepßennß wnderteignit beuiß, lydendiß: Kiendiß jeg Jenß Jepßen i Tolstrop och giør witterligt for alle, att efftersom ieg haffuer hafft nogenn tuistighed med Kiersten Christenßdater, barnfød i Tolstrop, och ieg med hindiß moder Johann(e) Michelßdatter paa for:ne hindiß daterß weigne vdi got folchiß neruerelße er bleffuen forligt, daa loffuer och tilforplegter ieg mig eller mine arffuing(er) at giffue Kiersten Christenßdatter till it wenlig forlig 4 rixdlr. eller 6 sletdlr., nu vdi juell førstkommendiß at betalle hinde dennem erlig och well udi redepenge wdenn hinder och schade, schadißløß i alle mader, och wenlig ombeder min sogneprest, Her Jenß Jenßenn i Hersleff, med mig till witterlighed /+8r/ att wnderschriffue, och vnderschriffuer ieg selff mit naffnn med trende bogstaffuer her nedenn for. *Datum* Hersleff, denn 6. *septemb.* 1661. J. J. S. Att ieg denne forlig haffuer werit offueruerindiß, bekiender ieg Jenß Jenßenn, prest i Hersleff, *mea man.* Huilchet same beuiß i sig selffuer vduisßer, som och her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen. Och effter diß

forberørte omstendigheder var for:ne Søffrin Jenßen domb begierindiß. Saa mødte ingenn till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt wdi sex wger.
(331)
Huilche forschreffuene otte trofaste dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Peder Raffn, herridtzschriffuer, och effter schrifftelig fuldmagt sit tridie samfelde ting lougligenn laugbød paa Jenß Escheßenß høstrue i Nagbøll Kiersten Christenß-datterß weigne ald den lod och andpart, hinde ehr arffueligen tilfaldenn i sin fæderne gaard i Lildballe, (som) Jenß Jepßenn paabuor, effter sinn søster, S. Maren Christenßdatter, bem:te Jenß Jepßenß høstrue, och det till fæderne och møderne slegt effter lougenn. Saa mødte for:ne Jenß Jepßen och der imod bød sølff och penge. Warsell tilforn indteignit.
(332)
For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde, det Erlig Welfornehme Mand Jachob Laurßen, Kongl. Maytz. slodtzfouget, her i dag for domb /+8v/ fremlagde, lod lesße och paaschriffue slodtzherenß, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Stien Billiß schrifftelig eed, lydendiß: Nest helßen och welgaaende ønsche giffuiß tilkiende, at efftersom *commissareren* haffuer sat bønderne i Coldinghuß leen for landgielde, och ieg nu erfarer, att herridtzfougden oppesetter Kongenß sager udi sex vger, saa er ieg gierne begierindiß, att I wille talle med herridtzfougden derom, att di strax vden nogen forhall och wndschylding dømmer, efflerdi deriß landgielde war dog forfaldenn till *Martini*, att dee retter sig der effter, saa frembt di det iche selffuer wille suare, att di iche kiender paa Kongenß sager. Hermed Gud befallet. *Datum* Kierßgaard, den 23. *novemb.* 1661. Steen Bilde. Huor effter Jenß Høg, heridtzfoget, war tingßuinde begierindiß. Och stod for:ne Jachob Lauridtzen hußfoget till wedermolsting, der dette winde gich beschreffuenn.
(333)

Løffuerdagenn denn 7. *decemb. anno* 1661

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møß Wraa, Hanß Jennßenn ibid., Bertell Nielßen i Tyfffkier, Knud Terchelßenn i Lildballe, Hanß Nielßenn i Aldmind, Peder Hanßen i Wilstrop, Peder Mortenßen i Fredsted och Jenß Pederßen i Høyrup.

/+9r/ Hiemmellet med opragt finger och eed Lauridtz Madtzenn i Schierbech och Hanß Pederßenn ibid., att di i dag otte dage gaff Jep Schreder i Gudsøe, Anderß Søffrinßen, Nielß Simonßenn och Hanß Jepßen ibid. louglig warsell till deriß buopeell imod domb att suare Jachob Tomßen i Siøhollmb, heridtzfouget i Eldherit, her i dag.
(334)
Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß goede trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Joen Lasßen i Nebbell, Gregerß Tomßen, Jørgen Anderßenn och Jenß Hanßen ibid., som vandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *recessenn*, att di denn 6. *decemb.* sidstforledenn war med Hanß Staffennßen i Aldmind, Kongl. Maytz. deellefouget, wdi Nebbellmølle till siøn, effersom di der till aff tinge war lougligen wdneffnndt, och daa befandtiß møllenn som effter følger: Først møllehußet, som haffde werit 11 fagh, war i forleden feide tid aff fienderne gandtsche affbrent, saauell och begge møllesteenen aff ildenn forbrendt, den wnderste mit i synder, huer styche for sig, och den offuerste steen sprott till mit wdi och it stor styche offuen aff dend wed øyet, som sad klint leer paa, och wed brederne er den mange steder iche tou finger tych, och staar det gamell forbrendte quern lad, er styttet och staar paa fald /+9v/ och wed iche, naar det falder gandtsche nedder, thilmed ehr denn fierde deell aff axßellerne i dee wnderste armgabe synder, saauel ochsaa knaghiullet, som er gandtsche forbrent och forderffuit, saa dend siøntiß hand iche derpaa kand maalle forsuarligt for nogenn, och haffde mølleren, Jenß Tomßenn, ladet it lidet schiull byge offuer quernen aff ell, bøg och nogle forbrendte stycher treer, som till ingen anden bygning ehr nøttig, item befandtiß wand werchet wden till, saauelsom broenn, saa gandtsche forderffuit och forraadnit, saa dennem iche kunde tycheß, at det kunde staae denne windter offuer. Och ydermiere vandt di, att samme mølle haffuer saa gandtsche ringe maallenn aff (den) aarsag, (at) Nebbel sogen, som dend haffde sin meeste maallenn aff, er affbrendt och mesten øde wdenn fiere steder. Att saa i sandhed ehr som forschreffuit staar, det bad di dennem Gud til hielper paa. (335)
Hiemmellet med opragt finger och eed Hanß Nielßenn i Nebbell och Tommiß Jenßenn i Nebbell mølle, att di i dag otte dage gaff leenßheren, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Steen Bilde till Kierßgaard, Kongl. Maytz. befallingßmand offuer Kolding huß leenn, louglig warsell for Koldinghuß port och forkyndede hußfougdenß tiener samme warsell, om Hanß

Welb. Strenghed wilde haffue noget imod dete winde at suare her i dag. (336)

/+10r/ Jachob Tomeßen, herridtzfouget i Eldbo herit, beschyldte dee Gudsøemend effter sin forschreffne warsell for derіß andpart kornn tiende til Kongl. Maytz. och kierchenn, (som) dee vdi dete aar kunde tillkomme att yde och lauere, (og) som bem:te Jachob Tomeßenn i feste haffuer vdi Tafflo sogen, sate i rette och formindte, di det straxsen bør att yde och der forudenn stande till rete effter *recessenn,* for(di) dee same derіß tiender iche vdi rette tider haffuer ydt, heldst fordi *comissarier* haffuer hannom tillagt, huad hand aff same tiender vdi dette aar schall wdgiffue, och war herpaa domb begierindiß. Saa mødte dee Gudsøe mend och haffde indtet der imod at fremlege dennem til befrielße, huorfor dee bleff tildømbt att yde och lauere till bem:te Jachob Tomßen, huiß dee en huer kand tilkomme aff forschr. Kongl. Maytz.(s) och kierchenß tiender, hand vdi feste haffuer, inden 15 dage, eller derfor lide och stande till rette som wed bør, saauelsom namb i derіß buo der for effter forordning. (337)

Hiemmellet med opragt finger och eed Nielß Mortenßenn och Peder Nielßenn i Wilstrop, att di i dag otte dage gaff meenig mend och grander i Wilstrop louglig warsell till derіß buopeell imod siønßwindiß affsigt att suare Hanß Staffenßen, deelfoget, her i dag.
(338)

/+10v/ For:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Anderß Søffrinßen i Gudsøe, Nielß Simonßen, Hanß Jepßen och Jep Michelßenn ibid., som vandt ved eed med opragt finger effter *recessenn,* att di paa tißdag sidst forledenn war med Hanß Staffenßen, deelfoget, till siøn wdi alle gaardene i Wilstrop at erfare, om dee haffde andet hußtømer ind som aff derіß egen huße och gaarde, och iche dee fandt noget tømer, andet ind som aff derіß gaarder paa steden war nederfalden, och tilspurde for:ne Hanß Staffenßen Peder Hanßen i Vilstrop, om hand widste nogenn, som schulle haffue taget tømmer eller biugning aff den gaard, S. Peder Basße paabuode, hand daa det nu for reten vilde giffue tilkiende, och dersom hand bar døll der med, daa at wiidiß der for at straffeß som wedbør, huor till Peder Hanßen suaret, att hand toug iche ware derpaa, menß sognefougden haffde sin gaard fri for egt och arbeid och derfor burde at haffue tilsiøn med saadant.
(339)

Hanß Staffenßen i Aldmind, Kongl. Maytz. deellefouget, eschet och begierde domb for schyld och landgielde, (som) *comissarierne* haffde paalagt her wdi herit at wdgiffueß effter opsetelßiß indhold, i dag 14 dage tilført, och derpaa fremlagde en restandtz, aff slodtzschriffueren /+11r/ Anderß Madtzen vdgiffuen och wnderschr., indholdendiß *restandtz* aff Brusk herit effter *comissariernis taxering* for aar 1661: Nielß Tomeßen i Donß 1“ fierding smør, Anderß Tomßen 1 fedkoe, Lauridtz Simonßen 1 td. rog, Søffrin Simonßen 1 ørte rogh, Lauridtz Anderßenn 1 mk. Donß mølle: Jørgen Klaußen Møller 6 td. 1 schip meell. Hart sogen och by: Jachob Nielßen 3 schip rog, 4 schip biug, Lauriß Madtzen “ ørt 1“ schip rog, 1 ørte 1“ schip biugh, Hanß Christenßen 1 mk. 5 sk. 1 alb. peng R., 1“ schip rog, 2 schip biug, 3 schip ar:e, “ fierding smør, “ brendsuin, Jenß Rasmußenn 1 fierding smør. Raade Wad: Anderß Jørgenßen 1 mk. R. Eistrop: Hanß Jepßen “ ørte rog, 1 oting smør, Laß Jeßen 1 fierding smør. Paaby: Hanß Pederßenn 1“ mk. 5 sk. 1 alb. R., 4 schip 1 f:car rogh, 2 schip biug, 3 schip 1“ f:car ar:e, “ f:car smør, “ brendsuin, “ lamb, “ gaaß, 1 høne, Jenß Hanßen ligesaameget, Peder Hanßen 1“ mk. 5 sk. 1 alb. R., 2 schip biug, 3 schip 1“ f:car ar:e, “ fierding smør, “ brendsuin, “ lamb, “ gaaß, 1 høne. Stien Wad Mølle: Christenn Møller 7 tønder meell. Eltangh: Tomiß Nielßenn 1 mk. peng R., Jørgen Nielßen 1 mk. 5 sk. 1 alb. R. Stenderup: Hanß Hanßen “ rixdl. giesteri, “ ørte rog, “ ørte biug, “ brendsuin. Strandhuß: Anderß Pederßen 1 mk. 4 sk. Rix, /+11v/ 46 bond torsk, Nielß Anderßen 1 mk. 4 sk. Rix, 46 baand torsk, Olluff Madtzen 4 sk. Rix, 46 bondtorsch, Christen Jørgenßenn, Nielß Tameßen, Anderß Jepßenn, huer lige saa megit, Jørgen Hanßen 8 sk. Rix, 46 baand torsch, Hanß Christenßen 4 sk. Rix, 46 baand torsch, Nielß Jepßen 4 sk. Rix, 46 baand torsch, Laß Michelßenn 3 mk. 5 sk. 1 alb. Rix. Nyeby: Jenß Staffenßen i Biert aff Kocherbierig 3 mk. R., Christen Jørgenßen 16 baand torsch, Michell Rasmußen 10 sk. 2 alb. R., Peder Hanßen aff it bygested “ mk. Rix, Laß Rasmußenn 3 mk. 5 sk. 1 alb. R., Jørgen Nielßen 3 mk. 5 sk. 1 alb. Rix, Henning Madtzen 3 mk. 5 sk. 1 alb. R., Søffrin Pederßen 3 mk. 5 sk. 1 alb. R., Nielß Ryter 1 mk. R., Peder Pederßen Eltang 1 mk. R., Rasmuß Hanßen “ mk. R. Asker Huß: Nielß Poffuelßenn Biert 5 mk. R. Rubidtzhaffue: Lauridts Hanßen 3 mk. 5 sk. 1 alb. R., aff en tofft 10 sk. 2 alb. R., aff enn kaalgaard 1 mk. R., aff Suend Staffenßenß boell 1 mk. Rix. Landerupgaard: Jenß Federßen 2 mk. 10 sk. 2 alb. Rix, 1“ ørte rog, 1“ ørte biugh, 1“ ørte ar:e, 1 fierding smør, 1 brendsuin, 1

lamb, 1 gaaß, 2 hønß. Hersleff sogen och bye: Nielß Poffuelßen 1 alb. leding, 3 schip 1“ f:car rog(?), 4 schipper biug, 1 schip 3 f:car querst ar:e, 1/3 brendsuin, Jonn Jepßen giffuer vdi Wiist(?) och Hersleff trindinger vdi 24 schip malt 1/12 schip malt, vdi en tønde smør 10 sk. 2 alb. R., vdi en tønde honing 1(?) Rix ort, vdi en tønde sild 4 alb. Rix, vdi /+12r/ 2 tønder salt 4 alb. Rix, vdi en mielchekoe 3 sk. Rix, vdi tou feede kør 5 sk. 1 alb. Rix, vdi 4 boelgalt 10 sk. 2 alb. R. Wyff: Hanß Pedersen Oudßenn 1 fierding smør. Nebbell Mølle: Jenß Tommeßenn 4“ td. meell. Tyffkier: Nielß Madtzenn “ ørte 2 schip ar:e, Jenß Christennßen “ otting smør, Peder Hanßen 1 mk. Rix. Horstrop: Bertell Hanßen 1 otting 2 mk. smør, Madtz Poffuellßen 1 otting 2 mk. smør, Peder Nielßenn 1 otting 2 mk. smør, Morten Hering Schoffrider aff Hanß Christenßenß huß 2 mk. 10 sk. 2 alb. Rix, Klauß Pederßenn “ dlr. 2 alb. Rix, “ ørte rog, “ ørte biug, 14 schip 1“ fierdingcar ar:e, “ otting 1 mk. smør, “ brendsuin, “ høne, “ tønd kuoll, 5 homelstenger. Huilchet same vnderschr. restandtz, som her i dag for domb bleff lest och paaschr., i sig selffuer wiider wduisßer. Och effter diß leiglighed war for:ne Hanß Staffenßenn i dag effter opsettelßiß indhold endelig domb begierindiß.
(340) Saa mødte møllerne her vdi herit, nemblig Bertell Møller aff Gudsøemølle, Søffrinn Marquorßenn aff Slottenß Mølle, Jørgen Klaußen aff Donßmølle, Jep Staffe(n)ßen i Stienvadmøll och Jenß Tamßen i Nebbellmøll, som samptelig her till suaret, att effterom di fattig møller effterstrebiß med domb andlangendiß schyld och landgielde, daa war deriß begiering /+12v/ aff fougdenn, effterdi møllerß landgielde pleyer aldtid at klareriß om Philippi Jachobi dag, att hand iche dømmer paa nogen aff dee fatig mend her forinden, paa det di diß forinden kunde besøge Kongl. Maytz. om nogen hielp till møllerne, och effterladelße, effterdi dee haffuer tagenn och kommen sidst forgangen foraar till øde och affbrendte møllesteder, forvden Donß mølle allene her i herittet, som er med tingßwinder at beuisße, och wiidere deß werre kand beuisßeß deriß fattig wilkor, tilmed bundenß armod ehr saa stor, at dee haffuer saa got som inttet at lade maalle, och iche heller dee haffuer nogen døchtig mølle biugning, som kunde giøre fyldißt, fordi møllesteenen ehr i synder brendt, och begierer derfor giernne siøn paa aastederne andlangendiß møllerniß brøstfeldighed och deriß armod, førind der bør at escheß nogen domb offuer dennem. Item haffuer di och ingen hielp till møllenß bygning eller opbyggelße och forbedring bekomen hoß øffrighed, och formindte dennem derfor for dene domb at werre forschaanit, med flere ord och talle dennem der om imellom faldt. Daa effterdi for fougden irettelegiß slodtzschriffueren Anderß Madtzenß wnderschr. restandtz effter *comissariernis taxering,* huad bønderne saauelsom møllerne her wdi herit ehr lagt for att vdgiffue till schyld vdi dette aar, daa widste hand iche retter der om at kiende, ind dee det jou bør at yde och lauere inden 15 dag eller derfor lide namb aff deriß buo och guodtz effter *recessen.*
(341)

/+13r/ **Løffuerdagenn denn 14. *decemb. anno* 1661**

Otte windißmend: Nielß Pederßenn i Møßvraa, Søffrinn Nielßenn i Bramdrop, Hendrich Mortenßen i Aldmind, Joen Jepßennn i Hersleff, Hanß Hanßen i Stenderup, Jenß Pederßen i Høyrup, Peder Ambheede i Aldmind, Peder Nielßen i Wilstrop.

Hiemmellet med opragt finger och eed Jenß Jepßen i Horstrop och Jenß Søffrinnßen ibid., att di i dagh otte dage gaff Søffrin Søffrinßen Broch i Tyffkier louglig warsell till hanß buopeell att suare Hanß Staffenßen deellefoget her i dagh.
(342)

Iligemaader gaff di same dag Madtz Anderßen i Horstrop louglig warsell till hanß buopeell och talde med hanß feste enche imod winde att suare Hanß Søffrinßenn i Horstrop her i dagh. (343)

Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att di saae och hørde her i dag for domb stod Hanß Søffrinnßenn i Horstrop, som fremlagde, lod leße och paaschriffue for:ne Madtz Anderßenß vdgiffuene haandschrifft, lydendiß: Kiendiß ieg Madtz Anderßenn, barnefød i Huontorp vdi Wendsyßell, och witterlig giør for alle i dete mit obne breff, /+13v/ att ieg schyldig och plegtig er bleffuen till Hanß Søffrinßenn i Horstrop for sinn høstrueß arffuelod i hindiß fæderne bundegaard i Horstrop tyffge slette daller, huilche for:ne 20 sldlr. jeg tilforplegter mig eller mine arffuinger, enn for alle eller alle for enn, erlig, opreigtig och well at betalle for:ne Hanß Søffrinßenn eller hanß arffuinger, dee 10 sletdlr. det første Gud will ieg igien her hid kommer, eller och bem:te Hanß Søffrinßen till mig i Wendsyßel henkommer, och restenn, dee 10 sletdlr., till S. Michelß dag førstkommendiß it aar, naar mand schriffuendiß worder 1662, wdenn ald schade och schadißløß i alle mader. Till witterlighed haffuer ieg dette med egen haand

wnderschreffuit och wenlig ombeder Anderß Laugeßenn, boendiß i Hanherit, och Peder Raffn i Horstrop, herridtzschriffuer, med mig till witterlighed att wnderschriffue. *Actum* Horstrop den 19. *septem. anno* 1661. Madtz Anderßen, egenhaand. A. L. Till witterlighed Peder Jenßen Raffn *m. ppria.*, huilchet same vnderschreffuene haandschrifft i sig selffuer wduisßer. Der effter for retten fremstod bem:te Peder Raffn, herridtzschriffuer, wandt wed eed med opragt finger effter *recessen,* att hand war offuer(uer)inde, der bem:te Madtz Anderßen bleff for:ne Hanß Søffrinßen forschr. penge plegtig effter haandschrifftiß indhold, huilche indnu stander wbetald, som Madz /+14r/ Anderßenn sidenn tit och offte haffuer loffuit i hanß neruerelße schadißløß att betalle. Dernest wandt Jenß Jenßen, sognefouget i Horstrop, vdi ligesuorne eed, att hand haffuer hørt, att Madtz Anderßenn iligemaader tit och offte haffuer loffuit att betalle bem:te Hanß Søffrinßen for:ne 20 sldlr. for sin høstrueß arffuelod vdenn schade. Det bad dee dennem Gud till hielper paa. Warsell tilforne indført. (344)

Hanß Staffenßen i Aldmind beschyldte Søffrinn Broch i Tyffkier effter forschreffne warsell for hußfougdenß, schriffuerenß och sin egenn fougdepenge och rettighed for schifft, hand haffde dennem till vdi sin buo effter hanß formand, formindte hand burde dennem att betalle inden 15 dage eller der for lide namb i sinn buo och guodtz, huor det findiß. Saa mødte ingenn till giensuar, huorfor sagen bleff opsatt wdi sex vger. (345)

Søffrinn Nielßenn i Bramdrop loffuit at betale Jenß Høg, herridtzfouget, sine fougdepennge for schifft effter S. Olluff Welling i Bramdrop till i dag otte dage schadißløß.
(346)

For:ne Hanß Staffennßen deellefouget paa borgemester Morten Pancheß veigne i Colding /+14v/ effter opsettelßiß indhold, i dag sex vger indført, begierde domb imod Marin Jenßdatter i Biert med sin lauguerge Anderß Hanßen, Hanß Olluffßenn Raffnn och Iffuer Staffenßen ibid. for det huß, som ehr opsat paa den cronngaardß byggested, bem:te borgemester Morten Panch i fester haffuer vdi Bierte, och bleff dee paarobt første, andet och tredie gangh. Mødte dog ingen till giensuar. Bleff saaalediß sluttett, att effterdi bem:te Hanß Staffennßen irettesetter, om dee iche bør, for(di) dee same huß imod ald hiemell och minde paa forschr. bygested haffuer opsatt, derfor at lide som for andet whiemmelt, som siøniß æ(re)rørigt, widste fogden iche derpa at kiende, menß det wnderdanigste indfinder for sinn offuerdommer.
(347)

Løffuerdagenn denn 21. *decemb. anno* 1661

Nielß Pederßenn i Møßwraa, Hanß Jenßenn ibid., Knud Terchelßenn i Lildballe, Hendrich Mortenßen i Aldmind, Peder Ambheede ibid., Søffrinn Nielßenn i Bramdrop, Christen Nielßenn i Fredsted, Jørgen Pederßenn i Biert, Madtz Tomeßen i Høyrup.

/+15r/ Huilche for:ne otte dannemend alle wonde, att dee saae och hørde her i dag for domb stod Søffrinn Pedderßenn i Heißelballe och Bunde Hanßenn ibid. och deriß tridie samfelde ting tilbød Starup och Fredsted bymend, att dersom dee wille wdgiffue och betalle dennd feste med di andre sognemend, som dee haffde wdgiffuit for Starup kierchiß tiende kornn, (som) dee haffde fest vdi kierffuenn aff slodtzherrenn, Erlig Welb. Mand och Strenge Rider Her Stien Bilde till Kierßgaard, effter festebreffuits indhold, som i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, saa och sidenn aarlig vdgiffue den aarlig affgifft vdi reent korn, der aff arildtz tid giffuit ehr, wille dee lade dennem same tiende kornn der for nyde, wdenn mollestering och forhindring i alle mader, och huiß iche, formeener di, det bem:te sognemend bør det aarlig att yde i kierffuen effter festebreffuit, huor effter dee war tingßuinde begierindiß. (348)

Hiemmellet med opragt finger och eed Olluff Bundeßenn och Enwold Nielßenn i Heißelballe, att dee i dag trei wger gaff Madtz Jepßen i Starup, Jenß Søffrinßen, Anderß Anderßen, Mete Madtzkuon, Peder Hanßen Schreder, Hanß Anderßen, Nielß Iffuerßenn, Moridtz Søffrinßen ibid., Christen Nielßenn i Fredsted, Karin Hanßdatter och Jep Tømermand ibid. louglig warsell till deriß buopeelle. /+15v/ Iligemaader same dag warsellgaff (de) for S. Peder Laßenß buopeell i Starup och S. Madtz Jenßenß buopeell, item for Her Alberteß bundegaard, alle imod dette winde at suare her i dagh.

(349) Huilche forschreffuenne otte trofaste dannemend alle samdregtelig wonde paa deriß gode trou och rette sandhed, att di saae och hørde her i dag for domb stod Tord Lauridtzennn i Wil-strop och Nielß Griß ibid., som wandt och kundgiorde wed eed med opragte finger effter *reces-senn,* att di den 18. *decem.* sidstforledenn war med ridefougdenß fuldmegtig Hanß Staffenn-ßenn i Aldmind, Kongl. Maytz. deellefouget, herridtzfougden och schriffueren forsammellet till schifft och registering effter S. Peder Jesßenn, som buode i Wilstrop wdi it lidet huß, som war opsat paa den S. mandtz buo och byggested, efftersom den førige bygning

vdi forledenn feide tid ehr aff fienderne affbrent, offueruerindiß denn S. mandß effterleffuersche Mette Søffrinß-datter med sin tiltagenn lauguerge Nielß Pederßenn i Møßwraa, item och aff arffuingerne dend S. mands søster Kierstenn Jeßdatter i Colding med sin suoger och lauguerge Jenß Hanßen ibid. Flere aff arffuingerne mødte iche, ey helder nogenn paa deriß weigne. Och daa befandtiß der och bleff paauist effterschreffuene guodtz och formoffue som følger: 1 brøgkiell weyet 2" lißlb. ehr 40 schallb., 1 boldkiell 8 schaallb., huer scha(al)lb. aff forschreffne kobber sat for 12 sk., ehr 9 sld. 10 sk., /+16r/ 1 lidenn mesßingkeddell sat for 2 mk., 1 jerngryd wort for 2 mk., 2 tin koskenner for 8 sk. Item fremlagde for:ne Mette Søffrinßdatter en haandschrift aff S. Olluff Hanßenn Raffnn i Bierte, wdgiffuen till hindiß første mand S. Nielß Christennßenn, paa 15" slet dlr., (som) hand var hannom plegtig, *daterit* denn 12. *novemb.* 1652. Bedrager sig saa forschr. guodtz och tilstand i penge 25 sldlr. 3 mk. 2 sk. Wiider guodtz eller formoffue fandtiß der iche, och icheheller paawist effter den S. mand att registere eller wordere i nogenn mader. Dereffter bleff eschet och kraffuit bortschyldig gield: Hanß Hanßen i Biert fodrit for enn kuo sex slette daller, som Mette Søffrinßdater wedgich och var beuist, Hanß Anderßenn i Coldingh fodrit en rix dlr. for en mesßingkiell och en reiß naffuer, som Mette Søffrinßdater och wedgich, for:ne Nielß Pederßenn fodrit paa Mette Søffrinßdatterß søn Jenß Nielßen, tiennendiß i Kiø-benhaffnn, hanß weigne effter en *contragt* imellom hannom och hanß bem:te S. stiffader Peder Jesßenn, oprettet aar 1656 den 19. *juni* for hanß *patrimonium* penge 40 sldlr. med diß effter-staaendiß rindte, saa och en forsuarlig seng med diß behør. Fougder och schriffuerenn fodrit for deriß rettighed och wmag offuer schifft penge 4 rixdlr. Bedrager sig saa forschr. /+16v/ bortschyldig gield *in ales,* foruden rindten och den sengh, penge 53" sldlr. Och bleff derfor *acoderit* imellom for:ne Mette Søffrinßdatter och *creditorerne,* att hun loffuit dennem en huer for sinn fordring at tilfredßstille, och hun derimod beholdt ald forschreffne guodtz och tilstand, huormed den S. mandß søster, som tilstede var, och hindiß lauguerge war gierne fornøyet. Att saa paa aasteden *pascerit* som forschreffuit staar, det bad dee dennem Gud till hielper paa.(350) Hiemmellet med opragt finger och eed Peder Nielßenn i Wilstrop och Lauridtz Knudtzenn ibid., att di pa onßdag war 14 dage gaff Kiersten Jeßdatter och Marin Jeßdatter i Colding loug-lig warsell med deriß lauguerger till deriß buopeell till dette schifft och dets affsigt at suare her i dag. Item bleff fremlagt landtztingß warsell zedell, aff Wiborig landtzting wdgiffuit den 6. *novemb.* sidstforledenn, indholdendiß daa der at verre steffnit och warselgiffuen bem:te S. Peder Jeßen hanß arffuinger, gieldener och *creditorer,* huad heller di ehr inden eller vden landtz, di wmøndig med deriß lauguerger, om dee haffde noget imod dette schifft eller dets affsigt at suare her i dagh, huilchet same warsell zeddell, som her i dag for domb bleff lest och paaschreffuen, i sig selffuer wiider wduisßer. (351)

/+17r/ Peder Raffnn effter Henning Nielßenß fuldmagt aff Tyffkier fodrit domb offuer Poffuell Pederßen ibid. for 7 sldlr., hand ehr hannom plegtig effter sin handschrifftiß indhold, i dag sex wger vdi opsettelßen tilførdt, och war der for nu i dag endelig domb begierindiß. Saa bleff for:ne Poffuell Pederßenn paarobt første, andet och tridie gang. Mødte dog iche, ey helder nogen paa hanß weigne her imod at suare eller hannom louglig at erklere. Bleff derfor tildømbt same penge att betalle effter sin bem:te schadißløß forplegtß indhold, eller derfor lide namb effter 15 dageß forløb i sin buo och guodtz och huor det findiß.
(352)

(Slut)

Ordforklaringer

til Brusk herreds tingbog 1661

(Forkortelse: ODS. = Ordbog over det danske sprog. 1919-1956.)

aduare /13v p.p./ = underrette
affhiemle = bekræfte, godtgøre rigtigheden af
affsigt = kendelse, især om kendelse der afsiges af tingets syns- eller vurderingsmænd
affuerelße /144v/ = fraværelse
alb. (*albus*) = 1 hvid = 1/3 skilling
alligeuell /97v p.p./ = selv om, til trods for, (end)skønt
annamme = (1) modtage, erholde, (2) tage, tilegne sig
ar:e = havre (En almindelig forkortelse i ældre danske håndskrifter, også skrevet 'auer', 'aur', 'arre' o.l. – Peter Skautrup anfører i sit manuskript til Jysk Ordbog (avre), at forkortelsen 'aure' måske kan være en fejllæsning af en oprindeligt skrevet forkortelse *au:e* = *avena*, hvor : er læst som *r*)
arch /97v, 135v/ = ark, kiste, skrin
arme (vb.) – 'haffuer armit sig om' /18r/, af arm = favn, altså: har taget i favn, taget under sin beskyttelse
armgab /+9v/ = åbning for ege (arm) i møllehjul (ODS. 1, sp. 831)
badschier /132r, +6r/ = bartskær, barber, sårlæge
bai /44v/ = baj, groft løstvævet flonel (ODS. 1, sp. 1049) (Hamburger baj)
balge = balje
behør /+16r/, behøring /97v/ = tilbehør
best = hest
bestaa = indestå for, fastslå
beuilling /121r, 129r/ = samtykke, tilladelse
biering /42r/ = bjæring, det hvorved man har sit udkomme (ODS. 2, sp. 737)
biug = byg
boel = bol: (1) bondeejendom, som er mindre end en gård, større end et hus, (2) enhed i jordinddelingen
boelgalt /+12r/ = galt (orne), der ydedes som afgift for et bestemt bol jord
boget /97v, 133v/ = boghvede (Ord & Sag 2:26,1982)
boldkiell /30r/ = boldekedel, grukedel; (grue = åbent, muret ildsted (ODS. 7, sp. 141))
boløx /32v/ = buløkse, stor økse, skovøkse (ODS. 3, sp. 110)
brendsuin /+11r/ = brændesvin: svin der skal på olden og derfor får ejermærke indbrændt
bresillichenn /105v/ = basilicum. (Det kan undre, at denne krydderurt nævnes, men ikke persille! Basilicum omtales dog allerede i Henrik Harpestreng's urtebog o. 1300 og af flere andre senere i middelalderen)
bygkuonß dug /32v p.p./ = dug af bygkornsdrejl, nopret lærred (ODS. 3, sp. 174)
dag - 'i dag maanit' = i dag for en måned siden
deel = andel ('deel, rett eller rettighed i …')
deelle (sb.) = dele, retssag, rettergang ('lide deelle') (P. Meyer: Dom og dele. Bol & By 4:28-56,1963)
deelle (vb.) = dele, sagsøge, anlægge sag for retten
dellefouget = delefoged, foged udnævnt af myndighed til at besørge forbrydelser påtalt; offentlig anklager
dißemeddellertid = imidlertid, i mellemtiden, imens
dominica quasimodo genniti /14v/ = 1. søndag efter påske, Hvide Søndag. (De nydøbte i ugen efter påske gik i hvidt tøj, dåbskjole). Søndagens navn *quasi modo geniti* er tekst fra Peters 1. brev, kap. 2, vers 2: "… som nyfødte børn …", dåben er jo som en ny fødsel
døll /+10v/ = dølg, 'bar døll dermed' = lagde dølg derpå, holdt skjult (ODS. 4, sp. 56)
echte = ægt, pligtkørsel
efftersom = som
efftertalle /80r/ = (senere) påtale eller krav (ODS.4, sp. 192)
Eldherit /+9r/ = Elbo herred
elende /118r/ = elendighed

enchende /25r, 70v, 84r, 115v/ = (1) enkelt, særskilt, 'wdi heelle enchende rixdaller', (2) endelig, 'itt fast enchende kiøb' (ODS. 4, sp. 446)
endeell, endeelß /41v p.p./ = en del, nogle
enmerche, ennemerche /38r, 70v/ = enemærke, afgrænset jordstykke, som hører til en enkelt ejer, ikke til fællesskabet (ODS. 4, sp. 398)
enten = (1) enten, (2) een af to, 'paa enten sider' /40r/ = på een af siderne
erbød /45r p.p./ = tilbød
erklere /3r, 129v p.p./ = erklære uskyldig og sagesløs, rense for beskyldning (ODS. 4, sp. 517)
ertappeß /135v/ = gribes, fanges
esche, eske = æske, fordre, kræve
fellit /83v/ = fælled, fælles græsningsareal, se forte
fierding /+11r/ = (1) rummål: £ tønde, (2) tønde eller anker, som rummer £ tønde smør, øl og lign.
fierdingcar /+12r/ = (1) kornmål: £ skæppe, (2) markmål: 1 fjerdingkar hartkorn, (3) beholder, som rummer 1 fjerdingkar
fodre /6r p.p./ = fordre, kræve
forarget /144r/ = forringet
fordragh /25r/ = forligt ('werre dennom fordragh' = være forliget med dem)
forfang /12r, 142r/ = skade, afbræk, hindring
forfare (vb.tr.) /139v p.p./ = erfare, undersøge
forhall /+8v/ = forhaling, udsættelse
forlagde /39v p.p./ = forelagde, fremlagde, fremsatte
forlødeß /30v/ = forlods
fornumstig /134v/ = fornuftig
forschr. = foranskrevne
forte, fuortte = forte, landsbygadejorden, indhegnet græsmark i fælleseje, 'fuortte och fellit' /83v/
fødnød /117v p.p./ = et stykke kvæg (nød), som fæsteren skulle opfodre for herremanden
faa = (1) få, modtage, (2) give, overlade /122v/ (ODS. 4, sp. 590)
gardener /21v, 135v/ = gartner
gemeste /25v/, formodentlig = gemæs = praksis, regel (ODS. 6, sp. 771)
gestandig – 'werre gestandig' /5r, 79v/ = være gestændig, stå ved (ODS. 6, sp. 917)
gielding /91v/ = gilding, kastreret handyr
giesteri /+11r/ = gæsteri: pengeafgift, som afløste pligt til at huse personer eller heste på rejse
grande /106r p.p./ = bymand i en landsby
haffue (sb.) = have, f.ex. dyrehave (køkkenhave hedder kålgård)
haffuer (sb.) /29v/ = have(r), vognfjæl, sidefjæl, f. ex. høsthave (D.D.S. 7, sp. 952) (se også wanderhaffuer)
helligbrøde /1v/ = helgbrud, brud på Gudsfreden. Visse tider af året var fredhellige, således at vold m.m. på disse dage medførte bøder til bispen. Også kirken og de gejstlige var fredhellige. (Jydske Lov, II. bog, kap. 79-85)
hiemmelle = afhjemle, bekræfte; her: bekræfte ved ed, at en retshandling eller varsling er udført af varselsmændene
hiølle /97v p.p./ = hø-le
hoßwerrelße /139v/ = tilstedeværelse, nærværelse
huiß = hvad, hvilken
hußwerelße /69v p.p./ = værelse, bolig
hußweye /74r p.p./ = husrum, bolig (både for mennesker og dyr)
høring: side /2r/ og side /85v/ opremses 'sex høringh' foruden de 'otte windißmend' (C. Osterssøn Veylle: Glossarium juridicum danico-norvegicum. 1652. S.384: 'hørringer' = '6 vederhefftige dannemend', der fungerer som retsvidner. Jyske lov og Christian V's danske lov: tinghøring)
ibid. (latin: *ibidem*) = sammesteds
ildschee /97v/ = ildske, ildskovl

imen = mens, imedens
indbygning /58v/ = de indvendige bygningsdele af et hus
iring /88v/ = irring, misforståelse, vildfarelse, fejltagelse: 'iring och trette'
item (latin: *item*) = ligeledes
jaffning /51r p.p./ = skifte, deling ('till god schifft och jaffning') (ODS. 9, sp. 1000)
jeffnit = jævned, 'kalde sine sydschind och arffuing till jeffnit' /137r/ = til ligelig, retfærdig behandling eller ordning, til ligelig deling (ODS. 9, sp. 995)
jernfang /97v/ = ting af jern, jerntøj
jordschøtt /82r/ = slået til jorden
kielschee /29v, 97v/ = kedelskede, kedelophæng, crémaillère (ODS. 10, sp. 246)
kiere /4v/ (vb.) = kære, fremføre klage
kiere, kierffue /72r, 97v, 123r, +15r/ = kærve (2-3 sammenbundne neg) (ODS. 11, sp. 1172). Se også tiende
klageligen /111v/ = anklagende
klammer /88v/ = skænderi, kiv, trætte
knaghiull /+9v/ = knaghjul, kamhjulet (med trætænder) på møllehjulets aksel (ODS. 9, sp. 1149, ODS. 10, sp.776)
kobbelleder /29v/ = (formentlig) læderremme, seletøj til hesteforspand, f.ex. bringekobbel, stangkobbel (ODS. 10, sp. 959)
kollet /97v/ = kullet, hornløs
koschenn = ? 'en sølff koschenn och 10 sølff scheeder' /93v/, '2 tin koskenner' /+16r/
kretter /27v/ = kreaturer
kaalgaard, kolgord = køkkenhave
last = klage, besværing, bebrejdelse, 'giffue last och klage paa'
laugbud = lavbud, se laugbyde
laugbyde /69v p.p./ = lavbyde, lovbyde: tilbyde på tinge sine frænder den jord eller ejendom, som man ønsker at afhænde, førend den tilbydes andre (ODS. 12, sp. 459)
leding /+11v/, her formentlig = afgift i stedet for militærtjeneste
leiglighed = lejlighed, forhold, omstændigheder
leyemoll /14r/ = lejermål, samleje uden for ægteskabet (ODS. 12, sp. 591)
ligesuorne eed /104r/ = ed, som den pågældende sværger ligesom de foran nævnte
liubsch /7r, 140r/ = lybsk, hørende til Lybæks møntsystem
lyche /38r/ = løkke (indhegnet område)
may, moy(?) /112r/ = made (græsjord ved å, eng, kær)
men = mens
menß, medenß = men
minde /64v p.p./ = samtykke, 'effter deriß egenn wilge och minde'
minder /22v/ = minus (minus-tegnet _ forekommer side /22r/) (se ringer)
mooen /93r/ = moden
m. ppa. = *manu propria* (med egen hånd)
maall, moll = mål, retssag
naffuer /29v, +16r/ = naver, naverbor (smalt skeformet bor)
namb = nam, udlæg, selvpantning
neffning = nævning; side /1v/ opremses 8 'ranßneffning' og 8 'helligbrødßneffning'
nerslegt /25v/ = nærbeslægtede
noch = nok, endnu, endvidere, dernæst
nøye = nøje, tilfredshed, tilfredsstillelse, 'effter hanß wilge och nøye'
offuerbødig /45r/ = overbødig, rede, beredvillig
offuerhørighed /99r/ = ulydighed (sidde et påbud overhørig)
omgaaeß /137r/ = forholde sig
opacht /8r, 132v/ = opagt, 'haffue opacht paa' = varetage, have tilsyn med, drage omsorg for (ODS. 15, sp. 722)
opdrag /80r/ = påbud, 'att effterkomme wdenn opdrag och effterttalle' (ODS. 15, sp. 753)
opsettelße = udsættelse (af retssag)
opstand /64r, +2r/ = opsættelse, udsættelse, 'war opstand begierindiß'
ort, mønt = £ mark, vægt = £ kvint
otting = (1) rummål: 1/8 tønde, (2) 1/8 af en gårds eller et bols jord, (3) beholder, tønde,

anker, som rummer 1/8 tønde øl o. l.
oxßig /75r/ = øksen, brunstig, tyregal
post /89v/ = stolpe (her: i en mølledams sluseværk)
querst /+11v/, formentlig = afgift (her i form af havre), som ydes for kværsæde: frihed for ledingspligt (ODS. 11, sp. 1016) (kværsæde > kværsæt > kværst)
ran = åbenlys tilegnelse af en andens ejendom (modsat tyveri: hemmelig tilegnelse)
recessen = forordning, formentlig Den koldingske Reces af 13/12 1558 eller senere kongelig forordning
reiß naffuer /+16r/ = ? (se naffuer)
R. = Rigs(mønt)
ringer /93v/ = minus, '4 mk. ringer 3 sk.' (se minder)
rødenn /96v/ = rådden, rønde = rådne
samfelde /65v, 116r/ = samfældig, samfulde, 'sitt tridie samfelde ting' = sit tredie ting i træk
samfrende /136r p.p./ = slægtning
schadtzmaal /12v/ = skadesmål: retssag om skade
schipp = skæppe
schyffue /42v/ = skive, bordplade, bord, spisebord
siill /89v/ = sil, kanal eller sluse, som fører gennem et dige, forsynet med porte
slett = helt, ganske, aldeles – 'slett øde' /58v p.p./
snapß løffuerdag – snapsting: første ting efter julehelg, d.v.s. efter Helligtrekonger
sprott /+9r/ = sprækket (dialekt), revnet
standtønd /135v/ = stor opretstående tønde
stediß … for /142r/ = tilstedes, forundes
stoch = stok, tingsted; 8 mænd (stokkemænd, tingsvidner) er 'neffnd till stoch' /127r/
stue: i forbindelsen 'stue och støche' /83v/ formentlig = stuf (se dette)
stuff /70v/ = stuf / stuv: jordparcel, som ved salg eller overdragelse er skilt fra det bol, den oprindelig hørte til (ODS. 22, sp. 662), jordstykke uden for fællesjorden
støche /83v, 105v/ = (1) stykke, (2) dyrket område, ager, mark (ODS. 22, sp. 676)
suder /63r, 113v/ = skoflikker, (lappe)skomager
tiend = tiende – kunne ydes på skæppe (som aftærsket korn) eller på kærv (som neg)
tiurtt /70v/ = tørt
trøndingßdag /97r/ = 30. dag, månedsdagen efter en persons død; på den dag skal al gæld kræves ifl. Jyske Lov (C. Osterssøn Veylle: Glossarium juridicum danico-norvegicum. 1652. S. 790)
tuer tingh /124v/, formentlig = to ting (ODS. 24, sp. 67 øverst).
wdschorinn /89v/ = udskåret: afvandet, skaffet afløb (ODS 25, sp. 656, bet. 2.2)
wforseet /139v/ = uforsætlig, tilfældigvis
wrygelig, wrøgelig = urykkelig, urokkelig, uomstødelig, ufravigelig
wschamfuld = uden skam
wwesße /6v/ = uvisse
waimall = vadmel
wander = vænder, flt. af vånd
wander haffuer /29v/ = haver (se haffuer), flettet af vidjer (se wander)
wanhiemmell /115v p.p./ = vanhjemmel, ugyldig eller mangelfuld hjemmel
wedermoll /107v p.p./ = vedermål, indsigelse, genmæle, svar på anklage
wedermolsting = det ting, hvorpå modparten skulle møde for at svare på anklagen
wegge /97v/ = kile
weid /2r, 73v, 123v/ = ved (træ)
wide /92r/ = vide, landsbyvedtægt, bylov
willie – 'hans nerslegt till willie' /25v/ = til gunst for hans nærbeslægtede
winde (sb.) = vidne, (1) vidnesbyrd, (2) den der fremkommer med vidnesbyrd
winde (vb.) = vidne, præt. wand, pl. wonde
windißmend /2r p.p./ = tingsvidner
øre /54r/ = øre, (1) kornmål: 1 øre = 36 skæpper, (2) arealmål: 1 øre = 6 tønder land
ørte, ørt /54r, +11r p.p./ = ørtug, 1 øre = 3 ørtug (ODS. 27, sp. 1705)
øxßen /75r/ (flertal af oxße) = okser, stude
aarlig aar /133r/ = hvert år